

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Filozofická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Svazek první

PRAHA 2008

Eva PETŘÍKOVÁ

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Filozofická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Svazek druhý

PRAHA 2008

Eva PETŘÍKOVÁ

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

Ústav pro dějiny umění

Eva Petříková

Jan Antonín Quitainer (1709-1765)

Svazek první

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Prof. PhDr. Mojmír Horyna

Praha 2008

Faculty of Philosophy of Charles University

Institute of Art History

Eva Petříková

Jan Antonín Quitainer (1709-1765)

Volume first

Graduation Theses

Direktor of Graduation Theses: Prof. PhDr. Mojmír Horyna

Prague 2008

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

Ústav pro dějiny umění

Eva Petříková

Jan Antonín Quitainer (1709-1765)

Svazek druhý

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Prof. PhDr. Mojmír Horyna

Praha 2008

Faculty of Philosophy of Charles University

Institute of Art History

Eva Petříková

Jan Antonín Quitainer (1709-1765)

Vollume second

Graduation Theses

Direktor of Graduation Theses: Prof. PhDr. Mojmír Horyna

Prague 2008

Na tuto práci se vztahuje autorskoprávní ochrana podle zákona č. 121/2000Sb. O právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). V souladu s tímto zákonem je dílo duševním vlastnictvím autora a jeho využití, kopírování nebo vydání (včetně fotodokumentace) je možné jen s autorovým svolením. Při citování díla je povinné uvedení autora a názvu díla.

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně, pomocí dostupné literatury a pramenů.

V Praze dne 25. 8. 2008

.....

Moje poděkování patří Prof. PhDr. Mojmíru Horynovi za cenné rady a připomínky. Dále děkuji diecéznímu konzervátorovi P. Vladimíru Kellnarovi a zaměstnancům Národní galerie za vstřícný přístup a spolupráci. Také bych ráda poděkovala všem, kteří mi umožnili přístup do příslušných církevních objektů, pořízení fotodokumentace a poskytli studijní materiály.

SVAZEK PRVNÍ

ÚVOD.....	2
1. LITERATURA O JANU ANTONÍNU QUITAINEROVI.....	5
2. ŽIVOTNÍ OSUDY.....	17
3. PRAŽSKÁ SOCHAŘSKÁ PRODUKCE PRVNÍ A DRUHÉ ČTVRTINY	
18. STOLETÍ.....	22
4. STYLOVÁ VÝCHODISKA JANA ANTONÍNA QUITAINERA.....	32
5. UMĚLECKÝ PROFIL A VÝVOJ JANA ANTONÍNA QUITAINERA.....	36
6. STYLOVÁ ANALÝZA DÍLA V JEDNOTLIVÝCH TVŮRČÍCH ETAPÁCH	
TVORBY JANA ANTONÍNA QUITAINERA.....	41
7. KATALOG	
I. Archivně doložená a signovaná díla.....	54
II. Díla připsaná.....	96
III. Dílna, spolupracovník, žák, pokračovatel.....	135
IV. Díla sporná.....	153
V. Díla mylně určená.....	158
ZÁVĚR.....	195
SUMMARY.....	197
ŽIVOTNÍ DATA A CHRONOLOGICKÝ PŘEHLED PRACÍ.....	199
PRAMENY.....	202
LITERATURA.....	204
RESTAURÁTORSKÉ ZPRÁVY A STAVEBNĚ HISTORICKÉ PRŮZKUMY.....	221
SEZNAM ZKRATEK.....	226

SVAZEK DRUHÝ

SEZNAM OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

ÚVOD

Studium českého barokního sochařství se dlouho zaměřovalo zejména na období vrcholného baroka a jeho dvě nejvýznamnější osobnosti Matyáše Bernarda Brauna a Ferdinanda Maxmiliána Brokofa. V rozsáhlých monografiích můžeme podrobně sledovat nejenom jejich tvůrčí linii, ale také vliv na dílenskou produkci a následné pokračovatele. Tito dva výrazní umělci radikálně zasáhli do klidného vývoje barokního sochařství u nás. Specifikum českého baroka spočívá ale také v činnosti dalších sochařských individualit, přestože se jejich tvorba nevyznačuje takovou explozivní tvůrčí intenzitou a potenci. Vedle těchto hybných sil vrcholně barokního sochařství vyznívala problematika pozdního baroka dlouho pouze jako reakce na velkolepý a pompézní sloh a sochařské osobnosti činné po roce 1730 se ocitly mimo stěžejní badatelský zájem. Touto problematikou se poprvé podrobněji zabýval Ondřej Jakub Blažiček, který ve svém záslužném a průkopnickém díle „*Pražská plastika raného rokoka*“ z roku 1948 charakterizoval typické znaky pozdně barokního sochařství a v této souvislosti představil stěžejní zástupce tohoto období. V díle „*Sochařství baroku v Čechách*“ z roku 1958 uvedl tuto periodu jako plnohodnotnou součást vývoje českého barokního sochařství.

Tato diplomová práce si klade za cíl přiblížit významnou sochařskou osobnost Jana Antonína Quitainera, představitele zejména pražského pozdního baroka, uvést ji do širšího kontextu pražské pozdně barokní plastiky a upozornit na její jedinečné postavení a význam v pražské sochařské produkci po roce 1730. Práce by měla nastínit postupný vývoj této umělecké osobnosti od samého počátku a sledovat její tvorbu v pozvolné proměně a zrání s reflexí základních inspirativních východisek a vlivů.

O Janu Antonínu Quitainerovi nebyla dosud napsána monografická práce, která by nejen zmapovala jeho velice rozsáhlou a kvalitativně hodnotnou sochařskou činnost, ale také by zhodnotila, komparovala a vyvrátila všechna nepodložená připsání. Za první záslužný pokus o monografickou studii díla Jana Antonína Quitainera lze považovat diplomovou práci od Alexandry Kubínové z roku 1970, kterou obhájila na oboru dějin umění Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Autorka vycházela z dosud poznaného a připsaného díla, které se snažila představit v kontextu pražské barokní plastiky a také objasnit souvislosti s německým rokokem. Příliš bohužel respektovala teze Ericha

Bachmana v díle „*Barock in Böhmen*“, který hledal v Quitainerově tvorbě přímé paralely s tvorbou Egida Quirina Asama, Johanna Babtisty Strauba a Joachima Dietricha.¹ Práce je doplněna stručným, ale přehledným katalogem.

Autorka sice uvádí, že se snažila archivní průzkum vyčerpat do úplnosti, v textu a katalogu ovšem na prameny neodkazuje, nepřipojila ani seznam pramenů, který by naznačil, s jakými archiváliemi skutečně pracovala. Alexandra Kubínová vychází především z atribucí Oldřicha Jakuba Blažíčka, Václava Viléma Štecha a Emanuela Pocheho. Autorka odkazuje na Pocheho první vydání „*Prahou krok za krokem*“ z roku 1958, kde se vyskytují některá nesprávná tvrzení, jež bohužel přejímá. Kromě náhrobku sv. Jana Nepomuckého, který připisuje Ignáci Františku Platzzerovi, souhlasí se všemi dostupnými atribucemi v odborné literatuře. V současné době se její práce může považovat za dobrý základ, který je již bohužel nedostačující.

Janu Antonínu Quitainerovi bylo posléze připsáno mnoho řezbářských a sochařských realizací, které jeho tvorbu rozšířily a obohatily, zároveň se ale dílo stalo velice nepřehledným a spletitým. Mnoho děl mu bylo přisouzeno neoprávněně, proto se skutečný Quitainerův umělecký profil ztratil v nepřehledné řadě realizací rozmanité názorové orientace a rukopisného projevu. Václav Vančura ve své studii „*Příspěvek k dílu Quitainerů*“ z roku 1989 zveřejnil velice početnou skupinu nových atribucí, které následně rozšířil textem o Janu Antonínu Quitainerovi ve třísvazkovém díle „*Barokní plastika Prahy*“ z roku 2002. Vedle těchto počinů se objevila také připsání Quitainerovi ve statích v rámci jiné problematiky, průvodcích a katalozích. Proto by tato práce měla být zejména pokusem vyhledat všechna dosud připsaná díla a tato připsání zdůvodnit nebo vyvrátit. Celkový přehled děl, která byla Quitainerovi přisouzena, obsahuje katalog rozdělený do pěti oddílů. Jednotlivé části jsou chronologicky řazeny. První zahrnuje všechna archivně doložená díla a druhý díla připsaná. Třetí část katalogu se zabývá dílenskou produkcí, čtvrtá poukazuje na realizace, u nichž se Quitainerovo autorství nedá jednoznačně vyvrátit ani přisoudit. Nedostatečně ověřené a chybné atribuce jsem se pokusila vyvrátit v části katalogu mylně připsaných děl.

---

¹ Alexandra KUBÍNOVÁ: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 11, dále KUBÍNOVÁ 1970; Srov. Erich BACHMANN: Die Architektur und plastik, in: Karl Maria SWOBODA (ed.): Barock in Böhmen, Mnichov 1964, 159, dále BACHMANN 1964

Obrazová příloha je v této diplomové práci řazena pro přehlednost podle jednotlivých hesel katalogu. Pouze v případě sochařské výzdoby atiky chrámového průčelí na Strahově, která zahrnuje připsané, ale také mylně připsané realizace, jsou v obrazové příloze prezentována dvě katalogová hesla dohromady. /č. kat. 29 a č. kat. 66/ Pokud v seznamu přílohy není uvedeno jinak, jedná se o vlastní fotodokumentaci pořízenou mezi lety 2007 - 2008.

Tato diplomová práce vychází nejen z literatury, ale také z archivního průzkumu. Literatura poskytla velké množství připsání, která byla ve statích často zmíněna pouze jako marginální informace. Průzkum literatury dopomohl k celkovému přehledu Quitainerovi přisouzených realizací. Archivní průzkum byl založen na potvrzení archivně doložených a připsaných děl a vyvrácení atribucí, které byly přepisované neprávem. Bohužel se mi nepodařilo nalézt archivní materiály k výzdobě vedlejších oltářů v klášterním chrámu na Strahově, které objevil Blažíček v nesignovaném konvolutu fondu premonstrátů. Také mi unikly archivní podklady, kterými Milada Vilímková prokázala, jaké kamenosochařské realizace na průčelí téhož chrámu skutečně zhotovil mladší Quitainer. Dále jsem nenalezla Pamětní knihu křížovníků, kterou ve svých statích zmiňuje Vojtěch Sádlo. Tato kronika je dnes s největší pravděpodobností ztracena. Také Knihu kaple sv. Anny nad Břežany psanou od roku 1705, a ani její opis se mi nepodařilo dohledat.

LITERATURA O JANU ANTONÍNU QUITAINEROVI

Záznamy o Janu Antonínu Quitainerovi v textech z 19. století téměř chybí, tento sochař je evidován vždy v souvislosti se starším Quitainerem, kterému bývají připisována některá Antonínova díla. První zmínka o mladším Quitainerovi se nachází v Dlabačově slovníku „*Allgemeines historisches künstler lexikon für Böhmen*“, který ho zmiňuje pouze v rámci krátkého textu o Ondřeji Filipu Quitainerovi. Dlabač opatrně navrhuje hypotézu o jejich příbuzenském vztahu. Staršímu Quitainerovi přisoudil sochu svatého Heřmana, umístěnou u klášterního kostela na Strahově, a také další tvorbu pro Strahovský klášter ovšem bez upřesnění konkrétních realizací.² Julius Max Schottky v knize „*Prag, wie es war und wie es ist*“, vychází z Dlabačova slovníku. V kapitole o sloupu Nejsvětější Trojice na Hradčanském náměstí parafrázuje Dlabačovo heslo o starším Quitainerovi a také se zmiňuje o Janu Antonínu Quitainerovi.³

Jan Herain v díle „*Stará Praha*“ poprvé upozorňuje na Jana Antonína Quitainera v souvislosti s činností pro strahovské premonstráty. Autor ho charakterizuje jako velmi schopného sochaře, kterého dosud literatura nezmiňovala nebo zaměňovala s jeho otcem. Herain objevil ve farních matrikách datum jeho prvního sňatku, datum úmrtí a místo odpočinku. Poprvé mu je přisouzena sochařská výzdoba vstupní brány do klášterního areálu na Strahově.⁴ Skulptury situované na průčelí klášterního kostela připisuje jeho otcí.⁵ V kontextu výzdoby klášterního kostela se také zmiňuje o deseti vedlejších oltářích, jejich atribuci ale neuvádí.⁶

Na přelomu století se poprvé objevují texty, které jsou podloženy studiem archivních pramenů. Bohaté archivní fondy prokázaly například Quitainerovo autorství sochařské výzdoby hlavního oltáře v augustiniánském kostele na Malé Straně nebo účast při úpravě stříbrného oltáře v kostele Panny Marie na Svaté Hoře.

Bohumil Matějka ve stati „*Přestavba a výzdoba chrámu svatého Tomáše při klášteře poustevníků řádu svatého Augustina na Menším Městě Pražském*“,

---

² Gottfried DLABACZ: *Allgemeines historisches künstler lexikon für Böhmen und zum Teil auch für Mähren un Schlesien*, Erster Band A-H, Prag 1815, col. 517-518, dále DLABACZ

³ Julius Max SCHOTTKY: *Prag, wie es war und wie es ist II*, Praha 1832, 60-61

⁴ Jan HERAIN: *Stará Praha, sto akvarelů Václava Jansy I*, Praha 1902, 184, dále HERAIN 1902

⁵ Idem 1902, 188

⁶ Ibidem, 187

publikované v Památkách archeologických, vychází z podrobného archivního průzkumu augustiniánského fondu. Matějka představuje Jana Antonína Quitainera jako autora hlavního oltáře a kazatelny. Tyto realizace potvrzuje objeveným kontraktem. V tomto textu se také zabývá archivně doloženými díly, které pro malostranské augustiniány zhotovil jeho otec Ondřej Filip Quitainer.⁷ Druhý díl „*Kroniky královské Prahy a obcí sousedních*“ od Františka Rutha reflektuje Jana Antonína Quitainera jako „syna známějšího Ondřeje Filipa Quitainera“. Ruth upřesňuje informaci o úmrtí mladšího Quitainera. Doplnuje, že zemřel v roce 1765 v domě U Bílé řípy, který patřil do roku 1763 sochaři Janu Kholovi.⁸ Třetí díl „*Kroniky královské Prahy*“ krátce upozorňuje, že syn Ondřeje Filipa Quitainera obdržel za kazatelnu do kostela sv. Tomáše 230 zlatých, z toho pouze 60 zlatých v penězích a zbytek v pivu.⁹

Záslužný badatelský průzkum provedl Antonín Podlaha, kterému postupně vycházely v Památkách archeologických „*Materiálie ke slovníku umělců a uměleckých řemesel v Čechách*“, zaměřené na záznamy matrik farností na Malé Straně, Starém a Novém Městě. V Památkách archeologických XXVII (1915), XXXII (1920 - 1921) podává základní životopisné údaje o Janu Antonínu Quitainerovi.¹⁰ V textu „*Archivní příspěvky k dějinám stavby a výzdoby Svaté Hory*“ Podlaha uvedl kromě jiných bohatých pramenů také archivní podklady k hlavnímu oltáři v kostele Panny Marie.¹¹ Této problematice se dále věnoval také František Holas, který v „*Dějinách poutního místa mariánského Svaté Hory u Příbramě*“ také vychází z archivních materiálů fondu Svaté Hory.¹²

Na přelomu 19. a 20. století začaly vznikat a postupně vycházet první „*Soupisy památek historických a uměleckých*“ pro jednotlivé politické okresy, na jejichž vzniku se podíleli například Zdeněk Wirth, Antonín Podlaha, Bohumil Matějka, Antonín Cechner, Alžběta Birmbaumová a další. V Soupisu

---

⁷ Bohumil MATĚJKA: Přestavba a výzdoba chrámu svatého Tomáše při klášteře poustevníků řádu svatého Augustina na Menším Městě Pražském, in: Památky archeologické XVII, 1896 – 1897, col. 125-126, 130-131, dále MATĚJKA 1897

⁸ František RUTH: Kronika královské Prahy a obcí sousedních II, Praha 1903, 783, dále RUTH 1904a

⁹ František RUTH: Kronika královské Prahy a obcí sousedních III, Praha 1904, 1049, dále RUTH 1904b.

¹⁰ Antonín PODLAHA: Materiálie ke slovníku umělců a uměleckých řemesel v Čechách, in: Památky archeologické XXVII, 1915, 179, dále PODLAHA 1915; Antonín PODLAHA: Materiálie ke slovníku umělců a uměleckých řemesel v Čechách, in: Památky archeologické XXXII, 1920-1921, 285, dále PODLAHA 1920-1921

¹¹ Antonín PODLAHA: Archivní příspěvky k dějinám stavby a výzdoby Svaté Hory, in: Památky archeologické XXXIII, 1922-1923, 268, dále PODLAHA 1922-1923a

¹² František HOLAS: Dějiny poutního místa mariánského Svaté Hory u Příbramě, Příbram 1929, 421 - 426, dále HOLAS 1929

pro politický okres Příbramský se Podlaha zabývá poutním kostelem Panny Marie na Svaté Hoře. Na základě archivního průzkumu představil Jana Antonína Quitainera jako autora návrhu úpravy a zvýšení stříbrného oltáře. V soupisu je publikován také Quitainerův návrh.¹³ V Soupisu pro politický okres Vinohradský z roku 1908 se Podlaha zmiňuje o pískovcovém sousoší Kalvárie v Dolních Břežanech. Podle vyrytých iniciál AQ a chybně přečtené datace 1717 přisoudil Podlaha toto sousoší Ondřeji Filipovi Quitainerovi.¹⁴

Zajímavou zprávu, která zásadně doplnila dosud velmi kusé informace o jeho životě a tvorbě, uvádí „*Die Kunstdenkmäler des Königreichs Bayern – Unter Franken III-XVIII*“. Na zámku Kleinheubach se dochovaly tři kresebné návrhy barokních saní, které měl Quitainer realizovat pro knížete von Löwenstein-Wertheim. Text dále uvádí, že tyto signované a datované návrhy byly nalezeny v zámecké knihovně.¹⁵

Vojtěch Sádlo ve svých záznamech o klášteře křížovníků s červenou hvězdou pojednává o založení řádu a výzdobě klášterního kostela svatého Františka Serafinského na Křížovnickém náměstí. Vychází z různých klášterních pramenů a také z pamětní knihy fary svatého Františka. Sádlo zmiňuje kazatelnu, která byla v roce 1790 přemístěna do křížovnického chrámu z kostela svatého Jana Nepomuckého na Hradčanech. Podle této pamětní knihy ji zhotovil Jan Antonín Quitainer. Pískovcové sochy svatého Jana Nepomuckého a Panny Marie Immaculaty označuje dle Pamětní knihy jako „dílo Pachnera st.“, jistě se jednalo o Jana Jiřího Prachnera. Tyto vyslovené atribuce potvrdil přiloženými transkripcemi z knihy. Sádlo uvedl přesný název pamětní knihy ovšem bez časového rozmezí, v němž byla pamětní kniha napsána.¹⁶

František Jiřík ve svých statích, tykajících se osobnosti Františka Ignáce Platzera, připomíná mladšího Quitainera v souvislosti nesprávné atribuce sochy sv. Jana Nepomuckého na bývalé kašně u klášterního kostela voršilek. Podle

---

¹³ Antonín PODLAHA: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Příbramském, Praha 1901, 99, 101, dále PODLAHA 1901

¹⁴ Antonín PODLAHA: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Vinohradském, Praha 1908, 11, dále PODLAHA 1908

¹⁵ Die Kunstdenkmäler des Königreichs Bayern – Unter Franken III-XVIII Bezerksamt Miltenberg, Mnichov 1917, 182, dále Die Kunstdenkmäler des Königreichs Bayern

¹⁶ Vojtěch SÁDLO: Účast řádu ve výtvarném uměleckém snažení, in: Kniha památní na sedmisetleté založení řádu českých křížovníků s červenou hvězdou (1233-1933), Praha 1933, 229-230, dále SÁDLO 1933; Vojtěch SÁDLO: Vnitřní zařízení kostela svatého Františka u křížovníků na Starém Městě Pražském, Zvláštní otisk z ročenky klubu pro pěstování dějin umění za rok 1935. Praha 1936, 7, 14-15, 17 pozn.:8, pozn.:9, dále SÁDLO 1936; Vojtěch SÁDLO: Kostel svatého Františka u křížovníků v Praze (=Poklady národního umění XXIX), Praha 1941, nepag.

nalezeného pramenu potvrdil spolupráci Kiliána Ignáce Dientzenhofera s Ignácem Františkem Platzerem.¹⁷ Jiřík přisuzuje Platzerovi také sochy sv. Jana Nepomuckého a Panny Marie Immaculaty před křížovnickým kostelem a výzdobu vedlejších oltářů v klášterním kostele premonstrátů na Strahově.¹⁸

Josef Vojáček vychází z archivního průzkumu archivu bosých augustiniánů v Lysé nad Labem a ve svém textu, publikovaném ve Sborníku historického kroužku,¹⁹ podává podrobné informace o založení a vývoji kláštera, čerpané především z klášterních análů. V kontextu výzdoby klášterního kostela upozorňuje na sochaře Quitainera.²⁰ Beda Menzl ve svém díle „*Die Barockkunst unter der Äbten von Braunau*“ uvádí Quitainera bez křestních jmen jako autora dvou svícňů určených před hlavní oltář kostela sv. Markéty na Břevnově. V poznámce Quitainera představuje jako pražského sochaře první poloviny 18. století.²¹

V lexikonu Thieme-Becker jsou oba Quitainerové uvedeni již v samostatných heslech. Staršímu sochaři je opět přisuzováno několik synových realizací. Je stále považován za autora sousoší svatého Heřmana situovaného u klášterního kostela na Strahově, dále se mu přisuzuje veškerá výzdoba průčelí tohoto kostela, dva svícny v klášterním kostele na Břevnově a poprvé je zmíněno sousoší Kalvárie v Dolních Břežanech.²² Heslo Jan Antonín Quitainer uvádí základní životní data - narození, dva svatební obřady a úmrtí. Mezi jeho díla je zahrnuta výzdoba hlavního oltáře kostela svatého Tomáše na Malé Straně s výčtem jednotlivých řezeb, dále jsou zmíněny návrhy barokních saní nalezených v knihovně zámku Kleinheubach s datací 1741 a návrh oltáře pro Svatou Horu, datováno 1758. Slovník také upozorňuje, že jsou tomuto sochaři často připisovány sochy Ignáce Františka Platzera.²³ V Tomanově slovníku se výčet Quitainerových děl rozšířil o podrobnější rozepsání prací pro Strahovský

---

¹⁷ František Xaver JIŘÍK: Dientzenhoferovo a Platzerovo sousoší sv. Jana Nepomuckého při kostele Voršilském v Praze, in: Časopis společnosti přátel starožitností českých v Praze, XXV, 1917, 2-3, dále JIŘÍK 1917; František Xaver JIŘÍK: Platzer, in: Umění (Štenc) V, 1932, 266, dále JIŘÍK 1932

¹⁸ Idem 1932, 274, 335

¹⁹ Josef VOJÁČEK: Klášter Augustiniánů bosáků v Lysé nad Labem, in: Sborník historického kroužku XXX, 1929, 1-30, 135-143, dále VOJÁČEK 1929; Josef VOJÁČEK: Klášter Augustiniánů bosáků v Lysé nad Labem, in: Sborník historického kroužku XXXI, 1930, 11-19, 71-102., dále VOJÁČEK 1930

²⁰ Idem 1930, 15

²¹ Beda MENZL: Die Barockkunst unter der Äbten von Braunau, Braunau 1933, 23, 27 pozn.: 19

²² Ulrich THIEME/Felix BECKER: Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart, XVII, Leipzig 1933, 529 - 530

²³ Idem 1933, 530

klášter. Dále autora spojuje se čtyřmi alegoriemi ctností na náhrobku sv. Jana Nepomuckého v katedrále sv. Víta a s opravami škod Černínského paláce.²⁴

Antonín Novotný v díle „*Z Prahy doznívajícího baroka 1730 – 1740*“ upozornil, že výzdobu oltáře svatého Josefa v klášterním kostele Panny Marie Vítězné realizoval Jan Antonín Quitainer.²⁵ Ve svém rukopise, nazvaném *Staropražská všehochuť*, uloženém v Národní knihovně v oddělení rukopisů pod signaturou XVII S 4/1, se odkazuje na klášterní kroniku karmelitánů.²⁶

V knize „*Sochaři pražskému baroku*“ představil poprvé Václav Vilém Štech sochaře Jana Antonína Quitainera v kontextu pražské barokní plastiky. Ve stručném přehledu reflektuje tuto osobnost jako významného představitele raného rokoka a poprvé vystihuje jeho řezbářský rukopis v komparaci s odlišným přístupem Ignáce Františka Platzera.²⁷ Jeho nedokončené „*Malířství a sochařství nové doby v Čechách a na Moravě*“ se bohužel uzavírá vrcholně barokním obdobím. Štech zde věnuje také pozornost Ondřeji Filipovi Quitainerovi, kterému přisuzuje sousoší Kalvárie v Dolních Břežanech a průčelí klášterního kostela na Strahově. Přestože zde tuto sochařskou výzdobu spojuje se starším Quitainerem, všímá si některých stylových rysů, které anticipují rokokové formální projevy.²⁸

Kromě Štecha se baroknímu sochařství věnoval zejména Oldřich Jakub Blažíček. Kniha „*Pražská plastika raného rokoka*“ popisuje situaci barokního sochařství od počátku třicátých do šedesátých let 18. století v Praze s přihlédnutím ke všeobecným stylovým a názorovým proměnám této epochy.²⁹ V kapitole „*Tvar a duch pražského rokoka*“ prezentuje Quitainerovy řezby sv. Vavřince a sv. Štěpána z kostela sv. Jiljí jako typický projev rokokové melancholie a sentimentu. Na Quitainerově kazatelně od sv. Tomáše demonstruje použití několika měřítek, které je typické pro slohový obrat po roce 1730. Ve stati Slohové spoje a obdoby srovnává benátskou perokresbu od Francesca Guardiho s Quitainerovou Pannou Marií Immaculatou situovanou na průčelí klášterního kostela na Strahově a jejím modellem. V následující kapitole

²⁴ Prokop TOMAN: Nový slovník československých výtvarných umělců II, L-Ž, Praha 1950³, 336

²⁵ Antonín NOVOTNÝ: *Z Prahy doznívajícího baroka 1730-1740*, Praha 1947, 166, dále NOVOTNÝ 1947

²⁶ Antonín NOVOTNÝ: *Staropražská všehochuť*, autorský rukopis, Praha 1961, Národní knihovna v Praze, XVII S 4/1, 177-178.188, dále NOVOTNÝ 1961

²⁷ Václav Vilém ŠTECH: *Sochaři pražskému baroku*, Praha 1935, 25-26, dále ŠTECH 1935

²⁸ Václav Vilém ŠTECH: *Malířství a sochařství nové doby v Čechách a na Moravě*, Praha 1938-1939, 168, 171-172, dále ŠTECH 1938-1939

²⁹ Oldřich Jakub BLAŽÍČEK: *Pražská plastika raného rokoka*, Praha 1946, dále BLAŽÍČEK 1946

„*Osobnosti raně rokokové plastiky*“ v Praze podal dosud nejucelenější a nejpodrobnější přehled jeho díla, který chronologicky seřadil a zpřehlednil v katalogu na konci knihy.³⁰ Ve své knize „*Sochařství baroku v Čechách*“ tuto stať o Janu Antonínu Quitainerovi s drobnými obměnami přebral.³¹ V díle „*Rokoko a konec baroku v Čechách*“ představuje Blažíček typické rokokové prvky na Quitainerově pískovcové Panně Marii Immaculatě z chrámového průčelí na Strahově.³² V knize o Praze hodnotí v krátkém textu pod názvem „*Praha v barokové plastice*“ pražské barokní sochařství od jeho počátků až do úplného vyznění. V kontextu této problematiky připomíná také osobnost Jana Antonína Quitainera.³³

Blažíčkova stať „*Anfänge der Rokokoplastik in Prag und Böhmen*“ ve sborníku *Studien zur europäischen Barock- und Rokokoskulptur* představuje Quitainera jako vedoucí sochařskou osobnost pražské produkce padesátých let 18. století. Blažíček se zde zmiňuje o modellettu Panny Marie Immaculaty, které prezentuje jako příklad rokokové malebnosti. Quitainerovu výzdobu z kostela sv. Jiljí spojuje s prvními impulsy klasicismu.³⁴ Ve druhém svazku *Dějiny českého výtvarného umění II* se Blažíček v kapitole „*Sochařství pozdního rokoka, baroka a klasicismu v Čechách*“ stručně věnuje jeho nejdůležitějším dílům, které již představil ve své starší literatuře. Přesněji specifikuje Quitainerovu tvorbu v kostele sv. Jana Nepomuckého na Skalce. Blažíček tuto práci datuje rokem 1766, proto se domnívá, že zakázku dokončil po mistrovi jeho tovaryš nebo následovník. Sochařskou výzdobu bočních oltářů v klášterním kostele v Doksanech přisuzuje jeho následníkovi a posouvá do sedmdesátých let 18. století.³⁵

Blažíček postupně publikoval archivní materiály z klášterních fondů. Při průzkumu fondu řádu premonstrátů objevil archiválie, které potvrdily Quitainerovu účast na výzdobě bočních oltářů v klášterním kostele na Strahově.

---

³⁰ BLAŽÍČEK 1946, 22, 25, 39, 81-87, 125-126

³¹ Oldřich Jakub BLAŽÍČEK: *Sochařství baroku v Čechách*, Praha 1958, 184-188, dále BLAŽÍČEK 1958a

³² Oldřich Jakub BLAŽÍČEK: *Rokoko a konec baroku v Čechách*, Praha 1948, 13, dále BLAŽÍČEK 1948

³³ Oldřich Jakub BLAŽÍČEK: *Praha v barokové plastice*, in: Emanuel POCHE (ed.): *Knihy o Praze*, Praha 1958, 138-144, dále BLAŽÍČEK 1958b

³⁴ Oldřich Jakub BLAŽÍČEK: *Anfänge der Rokokoplastik in Prag und Böhmen*, in: *Studien zur europäischen Barock- und Rokokoskulptur*, Poznaň 1985, 96, dále BLAŽÍČEK 1985

³⁵ Oldřich Jakub BLAŽÍČEK: *Sochařství pozdního baroka, rokoka a klasicismu v Čechách*, in: *Dějiny českého výtvarného umění II/2*, Praha 1989, 716, dále BLAŽÍČEK 1989

O tomto nálezu nejprve informoval v časopise *Za Starou Prahu*,³⁶ a poté překlady těchto pramenů uvedl ve stati v *Umění* pod názvem „*Umění a umělci 17. a 18. věku v záznamech pražských klášterních archivů III., archivu kláštera premonstrátů na Strahově*“.³⁷ V témže ročníku publikoval také důležité archivní podklady o umělecké činnosti pro pražské dominikány. Uvedenými transkripcemi doložil mladšímu Quitainerovi sochařskou výzdobu pro oltář sv. Tomáše Akvinského a sv. Floriána v klášterním kostele svatého Jiljí.³⁸

V zahraničním díle „*Barock in Böhmen*“ se české barokní plastice věnuje Erich Bachmann v kapitole *Die Architektur und Plastik*. Mladšího Quitainera představuje jako hlavního reprezentanta rokokových tendencí. Bachmann soudí, že Quitainerův slohový obrat k rokokovému pojetí zcela jistě ovlivnil nejen pobyt v Dolních Francích, ale také tovaryšská cesta po celém Bavorsku. Podle Bachmana načerpal Quitainer stylové podněty zejména z osobitého projevu sochařů Egida Quirina Assama a Johanna Baptisty Strauba.³⁹

Zastoupení Quitainerovy tvorby ve sbírkách galerií dokumentují katalogy stálých expozic. Publikace „*Staré české umění*“, katalog stálé expozice Národní galerie, zahrnuje Blažičkovu krátkou přehledovou statí o barokním sochařství, v níž se zmiňuje o Quitainerových půvabných putti.⁴⁰ V katalogu stálé expozice Muzea hlavního města Prahy představuje Mojmir Horyna modelletto Panny Marie, které připisuje mladšímu Quitainerovi. Všimá si formálních a kompozičních shod s jeho dalšími mariánskými sochami, zejména s bozzettem Panny Marie z Národní galerie.⁴¹

Díla Jana Antonína Quitainera byla také pravidelnou součástí krátkodobých expozic českého baroka u nás a v zahraničí. Dvoudílný katalog vydaný k příležitosti konání rozsáhlé výstavy pod názvem *Pražské baroko*, která byla v roce 1938 uspořádána *Uměleckou besedou*, je Quitainerovo dílo zastoupeno sousoším *Zasnoubení sv. Heřmana Josefa*, situovaným v zákoutí

---

³⁶ Oldřich Jakub BLAŽÍČEK: Výběr zpráv ze 17. a 18. věku o pražských stavbách a umělcích, in: *Za starou Prahu*, věstník pro ochranu památek XXVI, 1951, 34, dále BLAŽÍČEK 1951

³⁷ Oldřich Jakub BLAŽÍČEK: *Umění a umělci 17. a 18. věku v záznamech pražských klášterních archivů III.*, z archivu kláštera premonstrátů na Strahově, in: *Umění II*, 1954, 252-232, dále BLAŽÍČEK 1954b

³⁸ Oldřich Jakub BLAŽÍČEK: *Umění a umělci 17. a 18. věku v záznamech pražských klášterních archivů I.*, z dominikánského kláštera, in: *Umění II*, 1954, 74-76, dále BLAŽÍČEK 1954a

³⁹ BACHMANN 1964, 159

⁴⁰ Jakub Oldřich BLAŽÍČEK: *Sochařství*, in: Oldřich Jakub BLAŽÍČEK/Ladislav KESSNER/Jiří KOTALÍK/Marie Anna KOTRBOVÁ/Pavel PREISS: *Staré české umění* (kat. expozice v Praze - Jiřský klášter), Praha 1988, 148, č. kat. 415, dále BLAŽÍČEK 1988

⁴¹ Mojmir HORYNA: *Barokní plastika ve sbírkách Muzea hlavního města Prahy*, (kat. výst.), Praha 1973, 35, dále HORYNA 1973b

klášterního kostela na Strahově. Dále je mu připisána dřevořezba sv. Šebestiána z kostela sv. Jiljí ve Vlašimi.⁴² Na putovní výstavě *Barockmaler in Böhmen*, konané v roce 1961 v německých městech byly prezentovány Quitainerovy výjimečné návrhy barokních saní. V doprovodném katalogu „*Barockmaler in Böhmen*“ jsou tyto tři návrhy uvedeny pod číslem 110 bez reprodukce.⁴³

V roce 1969 byla uspořádána putovní výstava českého baroka v Anglii, instalovaná nejprve v Londýně a poté v Birminghamu, kde bylo představeno Quitainerovo modelletto Panny Marie Immaculaty. V katalogu *Baroque in Bohemia* je toto dílo uvedeno pod číslem 39 s otištěnou reprodukcí a základními informacemi o Quitainerovi.⁴⁴ Úvodní text o barokním umění a o barokní soše napsal Blažíček. K výstavě českého barokního umění, pořádané v roce 1974 v Leningradu, vyšel katalog, v němž texty napsali Blažíček, Preiss a Hejdová. Quitainerovo dílo bylo na této výstavě zastoupeno dvojicí andílků z majetku Národní galerie. V katalogu se nachází krátký popis jeho osobnosti. Andílci jsou uvedeni pod číslem 113 a 114.⁴⁵ Krátkodobá výstava *Kunst des Barock in Böhmen* v Essenu v roce 1977 reprezentovala významné představitele českého barokního malířství, sochařství a uměleckého řemesla. Na obsáhlém katalogu se podíleli Blažíček, Hejdová, Preiss a Petrář. Text o barokní soše s přihlédnutím k osobnosti mladšího Quitainera napsal Blažíček. Na výstavě byla zastoupena jeho díla opět modellettem Panny Marie Immaculaty a reliéfy andělských dvojic chórových lavic z klášterního kostela na Strahově.⁴⁶

Od listopadu 1989 do ledna 1990 probíhala ve Valdštejnské jízdárně výstava Kilián Ignác Dientzenhofer a umělci jeho okruhu, která se konala k příležitosti výročí narození tohoto významného architekta. Stať *Sochaři okruhu Kiliána Dientzenhofera* a heslo *Jan Antonín Quitainer* v katalogu této výstavy napsal Mojmír Horyna. Janu Antonínu Quitainerovi připisuje sochařskou

---

⁴² Pražské baroko 1600 – 1800, výstava umění v Čechách XVII. – XVIII. století, 1600-1800, (kat. výst. ve Valdštejnském paláci květen – září 1938) Praha 1938; 100, č. kat. 447, dále PRAŽSKÉ BAROKO 1600 – 1800, 1938a; Pražské baroko, výstava umění v Čechách XVII. – XVIII. Stol., 1600-1800, (kat. výst., 2. část v paláci zemského zastupitelstva) květen – září 1938) Praha 1938, 55, č. kat. 1793, dále PRAŽSKÉ BAROKO 1600 – 1800, 1938b

⁴³ *Barockmaler in Böhmen* (kat. výst. v Kolíně nad Rýnem, Mnichově, Norimberk), Mnichov 1961, 31 - 32, dále *Barockmaler in Böhmen* 1961

⁴⁴ *Baroque in Bohemia* (kat. Národní galerie v Praze, výstava v Londýně a Birminghamu), Londýn 1969, nepag., dále *BAROQUE IN BOHEMIA* 1969

⁴⁵ *Iskusstvo češskogo barokko* (kat. výst.), Leningrad 1974, nepag., č. kat. 113-114, dále *Iskusstvo češskogo barokko* 1974

⁴⁶ Oldřich Jakub BLAŽÍČEK: *Skulptur*, in: Oldřich Jakub BLAŽÍČEK/Pavel PREISS/Dagmar HEJDOVÁ: *Kunst des Barock in Böhmen*, (kat. výst. ve vile Hügel v Essenu, 6. duben – 3. Červenec 1977), Recklinghausen 1977, 40, 63-64, dále BLAŽÍČEK 1977

výzdobu bočního oltáře v Dientzenhoferově kostele sv. Jana Nepomuckého na Skalce. Na výstavě byly prezentovány dvě výjimečné řezby sv. Jana Evangelisty a sv. Jana Křtitele, v katalogu jsou uvedeny pod číslem 132 a 133.⁴⁷

Ivan Šperling v příspěvku „*K dějinám barokní plastiky v kostele sv. Tomáše na Malé Straně*“ uvedeném ve sborníku *Staletá Praha VI* se podrobněji věnuje rozboru výzdoby kazatelny ve sv. Tomáši. Svým textem reaguje na Blažička, s nímž souhlasí, že kazatelna je dílem patrně několika sochařů. Šperling se oproti Blažičkovu názoru domnívá, že řezba sv. Augustina nevychází ze zažitých předloh staršího Quitainera ale představuje nové pojetí prvních rokokových impulsů.⁴⁸

Dále se v textu zmiňuje o Quitainerově hlavním oltáři.⁴⁹ Obě realizace v příloze doložil transkripcemi archivního materiálu.⁵⁰ Ve stati *Vývoj barokních kazatelen* zařazuje kazatelnu u sv. Tomáše a u křížovníků do shodné typologické řady.⁵¹

Ivo Kořán se ve stati „*Prostorotvorné iluze Anselma Luraga*“ v *Umění* věnuje také participaci tohoto architekta při úpravách klášterního kostela na Strahově. V rámci této problematiky Kořán zmiňuje sochařskou výzdobu průčelí, které se podrobněji věnuje v poznámce. Autor upozorňuje na archivní doklad týkající se tří Winterhaldrových soch osazených nad vchod nespecifikovaného průčelí, zároveň ale upozorňuje, že tento pramen se mohl týkat jiné premonstrátské stavby. Archivním pramenem doložil, že sochař dostal za sv. Voršilu 80 zlatých.⁵²

Ivo Kořán v kapitole „*Sochařství*“ v knize *Praha na úsvitu nových dějin* se také zabývá raně rokokovým sochařstvím, kde Quitainerovi vedle tradičních připsání přisuzuje také výzdobu protějškových oltářů sv. Kříže a sv. Dominika v kostele sv. Jiljí a konkrétně neurčené sochařské realizace v chrámu sv. Havla. S mladším Quitainerem spojuje také řezby Vavřince a Apoleny situované

---

⁴⁷ Mojmír HORYNA: Sochaři okruhu Kiliána Ignáce Dientzenhofera, in: Mojmír HORYNA/Věra NAŇKOVÁ/Milan PAVLÍK/Pavel PREISS/Miloš SUCHOMEL/Libuše UREŠOVÁ/Věra VÁVROVÁ/Milada VILÍMKOVÁ: Kilián Ignác Dientzenhofer a umělci jeho okruhu (kat. výst. ve Valdštejské Jízdárně v Praze listopad 1989 – leden, 97-105, dále HORYNA 1989a; Mojmír HORYNA: Jan Antonín Quitainer, in: HORYNA /NAŇKOVÁ/PAVLÍK/PREISS/SUCHOMEL/UREŠOVÁ/VÁVROVÁ/VILÍMKOVÁ 1989,138-139, dále HORYNA 1989b

⁴⁸ Ivan ŠPERLING: *K dějinám barokní plastiky v kostele sv. Tomáše na Malé Straně*, in: *Staletá Praha VI*, 1973, 128-129, dále ŠPERLING 1973

⁴⁹ Idem 1973, 130

⁵⁰ Ibidem, 135-138

⁵¹ Ivan ŠPERLING: *Vývoj barokních kazatelen v Praze*, in: *Staletá Praha XII*, 1982,190, dále ŠPERLING 1982

⁵² Ivo KOŘÁN: *Prostorotvorné iluze Anselma Luraga*, in: *Umění XXI*, 1973, 62, 65 pozn.:17, dále KOŘÁN 1973

na oltáři Nejsvětější Trojice v kostele sv. Jindřicha a sv. Kunhuty a kazatelnu u křížovníků, která pochází z kostela sv. Jana Nepomuckého na Hradčanech.⁵³

Miloš Suchomel se ve svých statích „*Praktické poznámky k restauraci kamenných soch*“ v Památkové péči a „*Expozice zachráněných pískovcových soch*“ v časopise Památky a příroda zabývá mimo jiné autorstvím kamenného sousoší Kalvárie v Dolních Břežanech. Suchomel opravil tradičně udávanou mylnou dataci, a proto toto dílo signované AQ bezpečně přisoudil mladšímu Quitainerovi.⁵⁴ Tato problematika je podrobněji rozepsána v příslušném katalogovém čísle. V textu „*Nové autorské připsání sochy sv. Vojtěcha z Kbel*“ otištěném v časopise Kámen pískovcovou skulpturu svatého Vojtěcha podle špatně čitelné signatury AQ věrohodně přisoudil mladšímu Quitainerovi.⁵⁵

V knize „*České baroko*“ Jaromír Neumann představuje mladšího Quitainera především jako autora Panny Marie Immaculaty na průčelí klášterního kostela na Strahově, sochařské výzdoby oltářů sv. Floriána a Panny Marie Bolestné v kostele sv. Jiljí, pískovcového sousoší Zasnoubení sv. Heřmana Josefa.⁵⁶

Text Tomáše Hladíka „*Sochařské skici a návrhy v období baroka*“ pojednává o této dílenské praxi také v období rokoka. Kromě příkladů z jiných pozdně barokních dílen se autor zmiňuje také o modellettu Panny Marie z Muzea hlavního města Prahy, které zřejmě pochází z Quitainerovy dílny.⁵⁷

Ve stati „*Sochařství baroka v Čechách*“, která byla publikována ve sborníku Sláva barokní Čechie, stati o umění, kultuře a společnosti, vydané k příležitosti konání stejnojmenné výstavy v roce 2001, Hladík upozorňuje na Quitainerův pobyt v Dolních Francích a asimilaci stylových prvků Franckého rokoka.⁵⁸

V kapitole „*Plastika, umělecké řemeslo a fresky v Břevnově a Broumově první poloviny 18. století*“, která je součástí díla Ve znamení břevna a růží

---

⁵³ Ivo KOŘÁN: Sochařství, in: Emanuel POCHE (ed.): Praha na úsvitu nových dějin, Praha 1988, 510-511, dále KOŘÁN 1988

⁵⁴ Miloš SUCHOMEL: Praktické poznámky k restauraci kamenných soch, in: Památková péče XXXV, 1975, 144-146, dále SUCHOMEL 1975; Miloš SUCHOMEL: Expozice zachráněných pískovcových soch, in: Památky a příroda V, 1980, 589, dále SUCHOMEL 1980

⁵⁵ Miloš SUCHOMEL: Nové autorské připsání sochy sv. Vojtěcha z Kbel, in: Kámen VI, 2000, 15-19, dále SUCHOMEL 2000

⁵⁶ Jaromír NEUMANN: Český barok, Praha 1974², 66, dále NEUMANN 1974²

⁵⁷ Tomáš HLADÍK: Sochařské skici a návrhy v období baroka, in: Starožitnosti a užité umění II, 1994, č 4, 15, dále HLADÍK 1994

⁵⁸ Tomáš HLADÍK: Sochařství baroka v Čechách, in: Vít VLNAS (ed.): Sláva barokní Čechie, stati o umění, kultuře a společnosti, Praha 2001, 168, dále HLADÍK 2001

od Milady Vilímkové a Pavla Preisse, je Quitainer zachycen při práci pro benediktiny. Autoři vycházejí z archivních pramenů fondu benediktinů. V případě Quitainerovy participace se jednalo o realizaci zejména dekorativního charakteru.⁵⁹ Také Mojmir Horyna v katalogu Tisíc let benediktinského kláštera v Břevnově 993 - 1993 se ve stati Barokní sochaři ve službách Břevnovsko-broumovského opatství zmiňuje o Quitainerově činnosti pro benediktiny.⁶⁰

Ve stati „Černínský palác a jeho tvůrci v barokní době“ v knize Černínský palác v Praze zachytil Mojmir Horyna Jana Anotnína Quitainera v roce 1723 jako čtrnáctiletého učedníka v otcově dílně při výzdobě interiéru Černínského paláce, po té v padesátých letech při jeho opravách, kdy opravil mimo jiné nedochované Braunovo sousoší Merkura, Androniky a Kupida.⁶¹

Velice početnou skupinu děl připsal Janu Antonínu Quitainerovi Václav Vančura ve svém článku „Příspěvek k dílu Quitainerů“ publikovaném v Umění. Stat' se zaměřuje především na nové atribuce obou Quitainerů, některé z nich jsou bohužel nedostatečně odůvodněné. Starší připsání pouze zmiňuje v kontextu. V návaznosti na Suchomela Vančura upozorňuje na mylné připsání sousoší Kalvárie v Dolních Břežanech staršímu Quitainerovi⁶². V textu „Sochařská výzdoba kostela sv. Šimona Judy milosrdných bratří a raná tvorba M. V. Jäckela“ uvedeném v Průzkumech památek připisuje mladšímu Quitainerovi řezby Víry a Naděje na bývalém oltáři sv. Jana z Boha⁶³. Tyto atribuce poté doplnil příspěvkem „Nová připsání pražským sochařům 1720 – 1820“.⁶⁴

Tomáš Kleisner ve stati nazvané „Upřesnění k atribucím Václava Vančury“, publikované v Umění v roce 1995, vyvrátil na základě podrobného studia karmelitánské kroniky Vančurovo tvrzení, že výzdobu Talmberských kaplí v kostele Panny Marie Vítězné zhotovil Jan Antonín Quitainer. Poté tuto realizaci připsal Janu Antonínu Geigerovi. Kleisner ve své diplomové práci

⁵⁹ Pavel PREISS/Milada VILÍMKOVÁ: Ve znamení břevna a růží, Praha 1989, 209, dále PREISS/VILÍMKOVÁ 1989

⁶⁰ Mojmir HORYNA: Barokní sochaři ve službách břevnovsko-broumovského kláštera, in: Tisíc let benediktinského kláštera v Břevnově 993-1993, Praha 1993, 132

⁶¹ Mojmir HORYNA: Černínský palác a jeho tvůrci v barokní době, in: Mojmir HORYNA/Pavel PREISS /Pavel ZAHRADNÍK: Černínský palác v Praze, Praha 2001, 160, dále HORYNA 2001

⁶² Václav VANČURA: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 128-153, dále VANČURA 1989

⁶³ Václav VANČURA: Sochařská výzdoba kostela sv. Šimona Judy milosrdných bratří a raná tvorba M. V. Jäckela, in: Průzkumy památek II, 1994, 80, dále VANČURA 1994

⁶⁴ Václav VANČURA: Nová připsání pražským sochařům 1720 až 1820 in: Zprávy památkové péče LV, 1995, 341-347, dále VANČURA 1995

„*Umělci zaměstnaní v pražských klášterech bosých karmelitánů a karmelitek*“ z roku 1997 dále upozorňuje na Vančurovo chybné časové zařazení vzniku oltáře sv. Šimona Stocka v témže kostele, potažmo přisouzení sochařské výzdoby mladšímu Quitainerovi.⁶⁵

Václav Vančura své studium o barokním sochařství završil třísvazkovým dílem „*Barokní plastika Prahy*“, kde se také souhrnně zabývá tvorbou Jana Antonína Quitainera. Trvá na svých atribucích bez přihlídnutí k odůvodněným a věrohodným námitkám.⁶⁶

---

⁶⁵ Tomáš KLEISNER: Upřesnění k atribucím Václava Vančury, in: *Umění XLIII*, 1995, 478-479, dále KLEISNER 1995. Tomáš KLEISNER: *Umělci zaměstnaní v pražských klášterech bosých karmelitánů a karmelitek* (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze) Praha 1997, 82, dále KLEISNER 1997

⁶⁶ Václav VANČURA: *Barokní plastika Prahy II*, Praha 2002, 234-240, dále VANČURA 2002

ŽIVOTNÍ OSUDY

Jan Antonín Quitainer se narodil v Praze na Malé Straně roku 1709 jako syn sochaře Ondřeje Filipa Quitainera a Sabiny Brigity Quitainer, vlastní dcery Michala Teetze, zlatníka na Malé Straně. Dne 13. srpna téhož roku byl pokřtěn. Jako kmotři jsou uvedeni pan Jan Jiří Lux, měšťan a zlatník na Malé Straně a Dominik Jan Adam Sartorius také měšťan a zlatník na Malé Straně.⁶⁷ Jeho otec, Ondřej Filip Quitainer, byl občanem a sochařem na Malé Straně. Měšťanské právo získal 6. října 1718.⁶⁸ Již v roce 1717 umřela mladému Quitainerovi matka ve věku 36 let. Pochována byla na hřbitově u svatého Jana Křtitele v bývalé osadě Obora na Malé Straně.⁶⁹

Otec se 24. ledna 1723 znovu oženil s pannou Terezií, dcerou Josefa Wogla.⁷⁰ Jan Antonín Quitainer brzy působil jako učedník v sochařské dílně svého otce. Zpočátku šlo zřejmě o práce dekorativního charakteru. Ve svých čtrnácti letech se společně s ním účastnil výzdoby Černínského paláce. Do pokoje hraběte Františka Josefa Černína vyřezal nohy stolů s mramorovými deskami.⁷¹

Podle zápisu farní matriky svatého Tomáše zemřel Ondřej Filip Quitainer 2. července 1729 zřejmě na horečnost a byl pochován v ambitu kláštera augustiniánů na Malé Straně.⁷² Jeho sochařskou dílnu přebírá syn Jan Antonín. Spolumajitelkou dílny byla v prvních letech také jeho nevlastní matka Marie Terezie Quitainer, která roku 1730 společně s Janem Antonínem Quitainerem podepsala kontrakt na hlavní oltář pro augustiniánský kostel svatého Tomáše

---

⁶⁷ AMP, Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika narozených 1688-1713, MIK N 6, f345; PODLAHA 1915, 179

⁶⁸ AMP, Kniha měšťanských práv Malé Strany 1704-1728, sign. 570, f325-326

⁶⁹ AMP, Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika zesnulých, 1713-1760, MIK Z3, f47; Idem 1915, 180. Osada Obora se rozkládala mezi Nerudovou a Vlašskou ulicí. Do roku 1656 byla samosprávním celkem. V jejím středu se nacházely dva kostely, farní kostel svatého Jana Křtitele se hřbitovem a kostel svatého Matěje se zvonicí. Oba kostely byly zrušeny v roce 1784 za josefínských reforem. Poté koupil kostel svatého Jana Křtitele Karel Pollak, který ho přestavěl na dům č. p. 322/III a hřbitov byl přeměněn v zahradu, viz: Cyril MERHOUT/Zdeněk Wirth: Zmizelá Praha II – Malá Strana a Hradčany, 30, 49; Praha 1946; Václav HLAVSA/Jiří VANČURA: Malá Strana-Meší Město Pražské, Praha 1983, 267-269; Pavel VLČEK/Zdeněk DRAGON: čp 322/III, Dům (bývalý kostel sv. Jana Křtitele v Oboře), in: Pavel VLČEK (ed.): Umělecké památky Prahy-Malá Strana, Praha 1999, 423-425

⁷⁰ PODLAHA 1915, 180

⁷¹ HORYNA 2001, 160

⁷² AMP, Farnost u sv. Tomáše na Malé Straně, Matrika zesnulých, 1677-1740, TO Z1, f276; Antonín PODLAHA: Materiálke ke slovníku umělců a uměleckých řemesel v Čechách, in: Památky archeologické XXX, 1918, 202, dále PODLAHA 1918

na Malé Straně.⁷³ První velkou zakázku tedy mladší Quitainer dostal od malostranských augustiniánů, pro něž dále provedl sochařskou výzdobu kazatelny.⁷⁴ U augustiniánů poustevníků na Malé Straně je doložen mezi lety 1730 - 1732.

Jeho nevlastní matka se 22. června 1733 znovu provdala za pana Sigismunda Six, policejního strážníka.⁷⁵ V roce 1734 je Quitainer poprvé zaznamenán při práci pro staroměstské dominikány.⁷⁶ Ve farní matrice kostela svatého Mikuláše na Malé Straně je roku 1735 uveden jako kmotr při křtu syna pražského cínaře Františka Václava Dieblla.⁷⁷ Téhož roku je zaměstnán u bosých karmelitánů na Malé Straně při práci na oltáři svatého Josefa v kostele Panny Marie Vítězné.⁷⁸

Dne 22. září 1738 se Jan Antonín Quitainer oženil s Ludmilou Staygerwaltin. Svatba se konala po třech ohláškách v kostele svatého Václava na Malé Straně a oddával je Antonius Mesler od sv. Václava.⁷⁹ O rok později se manželům Quitainerovým narodilo první dítě, dcera Anna Barbara, která byla pokřtěna 26. července 1739. Jejím kmotrem byl štafír Jan Jiří Schmidt.⁸⁰ Jan Antonín Quitainer bydlel se svou rodinou v domě u Putzů na Malé Straně. Poprvé je zde zaznamenán v roce 1735 a naposledy roku 1751. V tomto domě bydlel také jeho dlouholetý přítel a spolupracovník Jan Jiří Schmidt, štafír a malíř.⁸¹

---

⁷³ NA, ŘA, kart. 178, inv. č. 196, IX 32, kontrakt na hlavní oltář

⁷⁴ NA, ŘA, kart. 178, inv. č. 196, IX 41, kontrakt na kazatelnu

⁷⁵ AMP, Farnost u sv. Tomáše na Malé Straně, Matrika oddaných, 1718-1763, TO O5, f141-142, Antonín PODLAHA: 1920-1921, 285

⁷⁶ NA, ŘD, Diarum officii prioralis conv. Prag 1734 – 1774, Conventus S. Aegidii Vetero Pragensis Ordinis Pradicorum, inv. č 23, f29

⁷⁷ AMP, Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika narozených, 1730-1760, MIK N 8, f40; PODLAHA 1915, 164

⁷⁸ Správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné, Rukopis Tomus IV. Conventus ab Anno 1714 ad 1747, f214, 215; NOVOTNÝ 1961, 177

⁷⁹ Ohlášky proběhly 31. srpna, 7. a 14. září. Za družbu šli Jan Wilhem s Josefem Woglem a za družičky sestry novomanželů. AMP, Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika oddaných, 1714-1765, MIK O6N8a, f112; PODLAHA 1915, 179

⁸⁰ AMP, Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika narozených, 1730-1760, MIK N 8, f70; PODLAHA 1920-1921, 284

⁸¹ AMP, Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika narozených, 1730-1760, MIK N 8, f70,174; PODLAHA 1920-1921, 284; PODLAHA 1915, 182, 179. Putzovský dům č. p. 181/III se nachází v Thunovské ulici pod zámeckými schody. Jan Putz vlastnil tento dům od roku 1635. Tento dům byl majetkem rodiny Putzů do roku 1722. Do 1. pol. 17. století byl dům u Putzů třikrát přestavěn v renesančním slohu. Renesanční podoba fasády je s drobnými úpravami v 19. století zachována dodnes, viz: Růžena Bařková: č.p. 181/III Dům u zlatého kapra (Putzovský): Pavel VLČEK (ed.): Umělecké památky Prahy-Malá Strana, Praha 1999, 285-286

Dne 11. 5. 1741 je zmíněn ve farní matrice svatého Mikuláše při křtu své druhé dcery Sussany Sophie. Jejím kmotry byli Jan Jiří Schmidt a Anna Nisslin.⁸² Z téhož roku pochází tři signované a datované kresebné návrhy ozdobných saní, které Quitainer zhotovil pro knížete Löwenstein-Wertheim.⁸³ Kresby byly nalezené v knihovně na zámku Kleinheubach v Dolních Francích. Odborná literatura touto zakázkou prokazovala Quitainerův pobyt v Dolních Francích, kde vykristalizovala jeho pozdně barokní názorová orientace.

Německý šlechtický rod Löwenstein – Wertheim vlastnil od roku 1712 v Čechách panství Bezručice, Krasíkov, Cebiv, hrad Guttenstein a drobné statky⁸⁴, proto se zde také nabízí hypotéza, že tuto zakázku mohl kníže zadat sochaři přímo v Čechách a Quitainer proto nemusel Dolní Franky navštívit.

Pokud je pravdivá domněnka o Quitainerově činnosti v Dolních Francích, je nutné tento pobyt časově vymezit. V Praze je naposledy doložen roku 1739, další zprávy o jeho působení v Praze se objevují až v letech 1741 a 1742. Je proto pravděpodobnější, že mohl pro knížete pracovat právě v tomto časovém rozpětí mezi lety 1739 - 1741. Zůstává také stále hypotézou, zda sochař pobýval v Německu pouze v knížecích službách v Dolních Francích nebo zda podnikl tovaryšskou cestu také po dalších sochařských centrech Bavorska.

Dne 29. června 1742 zemřela jeho první manželka Ludmila ve věku 32 let.⁸⁵ Mezi lety 1744 – 1745 je zachycen při práci pro bosé augustiniány na Zderaze. V klášterním kostele je mu doložena sochařská výzdoba oltáře svatého Jana Nepomuckého a svatého Antonína.⁸⁶ Štafířské práce provedl Jan Jiří Schmidt a oltářní obraz namaloval malíř Jan Petr Molitor.⁸⁷ V roce 1746 se Jan Antonín Quitainer a Jan Jiří Schmidt účastnili jako kmotři křtu Molitorova syna Františka Kašpara.⁸⁸ Dne 3. srpna 1746 si vdovec Jan Antonín Quitainer vzal

---

⁸² AMP, Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika narozených, 1730-1760, MIK N 8, f85; Idem 1920-1921, 284

⁸³ StAWt-LWR, kart. 776, f37; Barockmaler in Böhmen 1961, 31-32, kat. č. 110 a, b, c; Die Kunstdenkmäler des Königreichs Bayern 1917, 182

⁸⁴ Roku 1712 koupil Bezručice Maxmilián Karel von Löwenstein – Wertheim, viz: Ottův slovník naučný III, Praha 1890, 924; August SEDLÁČEK: Hrady, zámky a tvrze království českého XIII, Praha 1905, 56

⁸⁵ AMP, Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika zesnulých, 1713-1760, MIK Z3, f242; PODLAHA 1920-1921, 284

⁸⁶ NA, AZK, ŘA – klášter augustiniánů a kostel sv. Václava na Novém Městě, inv. č. 2543, sign. 470, 471, 475

⁸⁷ NA, AZK, ŘA – klášter augustiniánů a kostel sv. Václava na Novém Městě, inv. č. 2543, 472, 473

⁸⁸ AMP, Farnost u sv. Havla na Starém Městě, Matrika oddaných, 1727-1767, HVN3, f269; Antonín PODLAHA: Materiálke ke slovníku umělců a uměleckých řemesel v Čechách, in: Památky archeologické XXIX, 1917, 86. PODLAHA 1917.

za manželku pannu Dorotheu Puntschochin.⁸⁹

Počínaje rokem 1745 začal pracovat pro premonstrátský klášter na Strahově. Nejprve se jednalo o opravu a náhradu soch pro průčelí klášterního kostela. Strahovští premonstráti od této doby zaměstnávali Quitainera až do jeho smrti. V průběhu dvou desetiletí vytvořil se svou dílnou rozsáhlý, kvalitativně různorodý, sochařský a řezbářský soubor určený zejména pro výzdobu interiéru a exteriéru klášterního kostela a jeho bezprostředního okolí.

V 1747 se mu narodila třetí dcera Joanna Susanna Maria Anna. Jejími kmotry při křtu 3. května 1747 byli cínař František Diebl a Maria Anna Schmidt.⁹⁰ Dne 20. ledna 1749 pokřtil svého prvního syna Sebastiana Josefa Wenceslava, jako kmotři se křtu účastnili Dominik František Nissl, měšťan a zlatník na Malé Straně, František Dietz a Jan Jiří Schmidt.⁹¹ V listopadu téhož roku byl přítomen jako kmotr společně s Janem Jiřím Schmidtem při křtu syna pražského kniháře, Františka Kašpara Wachona.⁹²

V roce 1751 pracoval opět pro staroměstské dominikány, tentokrát již jako renomovaný a kvalifikovaný umělec, který byl ve svém oboru velice žádanou a vyhledávanou osobností.⁹³ Téhož roku byl pokřtěn jeho druhý syn Vincentius Ferrerius Wenceslav. Jako kmotři jsou uvedeni František Václav Diebl a Anna Nisslin. Roku 1754 se mu narodil třetí syn, Josef Jan. Křest se uskutečnil 8. března 1754 a za kmotra tentokrát šel Kašpar Gschwandtner.⁹⁴

Mezi lety 1753 - 1756 zaměstnávali Quitainera benediktini na Břevnově, pro něž provedl pouze drobnější sochařské práce.⁹⁵ Zároveň v tomto období Quitainer realizoval spolu se svou dílnou zakázku kazatelny pro augustiniány

---

⁸⁹ AMP, Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika oddaných, 1714-1765, MIK O6N8a, f137; PODLAHA 1915, 179

⁹⁰ AMP, Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika narozených, 1730-1760, MIK N 8; f124; Idem, 1915, 179

⁹¹ AMP, Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika narozených, 1730-1760, MIK N 8; f133; Ibidem, 179

⁹² AMP, Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika narozených, 1730-1760, MIK N 8, f138; Antonín PODLAHA: Materiálke ke slovníku umělců a uměleckých řemesel v Čechách, in: Památky archeologické XXXIII, 1922-1923, 351

⁹³ NA, ŘD, Diarum officii prioralis conv. Prag 1734 – 1774, Conventus S. Aegidii Vetero Pragensis Ordinis Pradicatum, inv. č 23, f213

⁹⁴ AMP, Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika narozených, 1730-1760, MIK N 8, f174, 191; PODLAHA 1915, 179

⁹⁵ NA, ŘB-B, kart. 362, hospodářské účty 1751-1753, soupis; kart. 363, hospodářské účty 1754-1756, soupis 1-2; kart.364, hospodářské účty 1756-1757; PREISS/VILÍMKOVÁ 1989, 209

v Lysé nad Labem.⁹⁶ V první polovině padesátých let dále vytvořil pískovcovou sochu sv. Vojtěcha, kterou situoval na náves v Praze – Kbely.

Také Jan Antonín Quittner se vedle zástupu dalších umělců podílel v druhé polovině padesátých let 18. století na rozsáhlých opravách Černínského paláce, poškozeného válečným děním.⁹⁷ V roce 1758 navrhl úpravu a rozšíření stříbrného oltáře poutního kostela Panny Marie na Svaté Hoře u Příbrami, pro který dodal návrh a vzápětí dřevěný model.⁹⁸

Roku 1760 realizoval pískovcové sousoší Kalvárie v Dolních Břežanech. Od roku 1759 až do své smrti postupně zhotovoval řezby určené pro boční oltáře klášterního kostela na Strahově. Jeho poslední doloženou prací byly oltáře Navštívení Panny Marie a Narození Páně v tomto kostele, které dodal v roce 1764.⁹⁹

Poslední roky svého života bydlel v domě U Bílé řípy v Jánské ulici, kde také zemřel.¹⁰⁰ Není známo, kdy a za jakých podmínek se do tohoto domu přestěhoval. V tomto domě Jan Antonín Quittner zemřel 7. dubna 1765 na souchotiny ve věku 56 let a byl pochován u svatého Jana Křtitele pod Oborou.¹⁰¹

---

⁹⁶ SOKA Nymburk Bosí augustiniáni Lysá n. Labem, *Annales Conventus Lissensis (1713-1787)*, inv. č. 46, nefol.; VOJÁČEK 1930, 15, 80

⁹⁷ Mojmír HORYNA: Černínský palác a jeho tvůrci v barokní době, in: Mojmír HORYNA/Pavel PREISS /Pavel ZAHRADNÍK: Černínský palác v Praze, Praha 2001, 160

⁹⁸ HOLAS 1929, 422; PODLAHA 1901, 101

⁹⁹ NA, ŘP, kart. 367 účty 1762-1766, účty za rok 1764

¹⁰⁰ AMP, Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, *Matrika zesnulých, 1761-1771*, MIK Z4, f25; PODLAHA 1915, 179; František KAŠIČKA/Štěpánka CHLUMSKÁ: č.p. 237/III Dům U Bílé řípy: Pavel VLČEK (ed.): *Umělecké památky Prahy - Malá Strana*, Praha 1999, 340. Dům vznikl na místě rozděleného středověkého deskového domu. Během staletí byl několikrát přestavěn. V letech 1956-1962 proběhla celková novodobá rekonstrukce objektu.

¹⁰¹ AMP, Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, *Matrika zesnulých, 1761-1771*, MIK Z4, f25; Idem 1915, 179; HLAVSA/VANČURA 1983, 269

PRAŽSKÁ SOCHAŘSKÁ PRODUKCE PRVNÍ A DRUHÉ ČTVRTINY 18. STOLETÍ

Jan Antonín Quittner, který v polovině 18. století patřil mezi nejžádanější pražské umělce, se zařadil do kontextu pražského barokního sochařství a vedle dalších osobností výrazně ovlivnil a formoval stylový vývoj pozdně barokní plastiky po roce 1730. Quittnerova tvorba se vyvíjela v rámci pražského sochařství. Proto je nezbytné nastínit situaci barokní plastiky v Praze, a to nejen pozdně barokní etapu, ale také předcházející vrcholné období baroka, v němž spočívá příčina slohového obratu k jemnějšímu, pozdně baroknímu pojetí.

V prvním desetiletí 18. století se postupnou asimilací nového slohového cítění utvářel specifický charakter českého barokního sochařství. Vedle cizích umělců se začínají objevovat sochaři, kteří se narodili v Čechách a jejichž stylový profil se koncipoval v pražských ateliérech. Mezi tyto sochaře patří zejména František Preiss (kolem 1660 - 1712), který přišel do pražské dílny Jeronýma Kohla¹⁰² již jako vyzrálá umělecká osobnost. Česká sochařská základna se rozšiřuje a cizí barokní formy se transponují do domácího prostředí a přizpůsobují se místním podmínkám.

Využitím nových stylových podnětů se v Praze kolem roku 1710 vytvořilo prostředí vhodné pro vyvrcholení barokního sochařství, reprezentované zejména dvěma jedinečnými osobnostmi, Matyášem Bernardem Braunem (1684-1738) a Ferdinandem Maxmiliánem Brokofem (1688 - 1731), jejichž tvorba nesporně zařadila Prahu mezi hlavní evropská sochařská centra. Zřetelná polarita jejich uměleckého projevu tvarovala možnosti české barokní plastiky a poskytla dalším sochařům bohatý rejstřík kompozičních předloh, sochařských přístupů a tvárných principů. Vedle těchto dvou mimořádných individualit, které intenzivně udávaly směr a rytmus barokní plastiky, žili a tvořili v Praze také další sochaři.

Berní soupis z let 1725 - 1726 mapuje situaci v pražských čtvrtích a zaznamenává v Praze čtyřicet aktivně činných dílen.¹⁰³ Soupis ovšem zdaleka neobsahuje všechny sochařské ateliéry, chybí zde například informace

---

¹⁰² BLAŽÍČEK 1958a, 105

¹⁰³ Tyto soupisy prostudoval Bohumil Matějka a svoje výsledky zveřejnil, viz: Bohumil MATĚJKA: Příspěvky k dějinám pražského baroka, in: Památky archeologické XVII, Praha 1897, col. 51-58, dále MATĚJKA 1897. Jedná se o soupisy Starého Města, Nového Města a Malé Strany z let 1725 a 1726, v nichž je uvedeno, zda byl příslušný mistr nájemníkem nebo majitelem domu, počet tovaryšů a jeho honorář. Dále o tom: BLAŽÍČEK 1958b, 142; HLADÍK 2001, 151

o činnosti staršího Quitainera.¹⁰⁴

Zajímavou osobnost představuje sochař Matěj Václav Jäckel, který se narodil 11. září 1655 v Kulowě (Wittichenau) v Horní Lužici. Vyučil se patrně u Melchiora Barthela v Drážďanech. V roce 1684 je poprvé doložen v Praze.¹⁰⁵ V jeho realizacích z let 1705 - 1709, reprezentovaných hlavním oltářem pro křížovnický kostel sv. Františka Serafinského a třemi kamenosochařskými sousošími pro Karlův most, se zrcadlí impuls dynamického římského baroka, který pro české prostředí znamenal první výraznější obrat k pokročilejší barokní poloze.¹⁰⁶ Tento nadějný stylový proces se v jeho následujících dílech již markantněji nevyvíjel.

Jäckelova početná dílna existovala až do jeho úmrtí v roce 1738, kdy ji převzal jeho zeť František Ignác Weiss.¹⁰⁷ Produkce Jäckelova ateliéru se vyznačovala kolísavou úrovní a patrným rozmělněním osobitého individuálního přístupu. Přesto působilo v Jäckelově dílně několik znamenitých a talentovaných osobností, které se v pražském prostředí prosadily v závěrečném období barokního slohu. Zejména v posledních realizacích Jäckelovy dílny se vedle opakovaných a zažitých schémat objevují invenčně vyspělejší sochařské formy, které kvalitou převyšují dílenský standart.¹⁰⁸ Důležitou pozici v Jäckelově ateliéru zastával jeho syn Antonín, který zemřel na souchotiny ve 37 letech v roce 1736 a ukončil tak předčasně svou nadějnou kariéru. V Jäckelově dílně vyrostli například František Ignác Weiss, Richard Jiří Prachner, Jan Jiří Šlančovský nebo Karel Josef Hiernle.

Kolorit pražského sochařství první čtvrtiny 18. století doplňují další zajímavé osobnosti rozmanité a kvalitativně nesourodé umělecké základny. Vedle Matyáše Bernarda Brauna a Ferdinanda Maxmiliána Brokofa, stěžejních protagonistů tohoto období, nevybočila ale pražská tvorba z dobového průměru. Dílo některých sochařů stále není zcela zpracované a objasněné, proto můžeme zhodnotit pouze zlomek z jejich sochařské produkce. V devadesátých letech přišel do Prahy Ferdinand Geiger (1665-1715), který se usadil na Malé Straně a

---

¹⁰⁴ MATĚJKA 1897, col. 57

¹⁰⁵ Oldřich Jakub BLAŽÍČEK: Matěj Václav Jäckel, Praha 1940, zvláštní otisk z památek archeologických XXXXI, 5, dále BLAŽÍČEK 1940b. O tom také: BLAŽÍČEK 1958a, 99; Václav VANČURA: Příspěvek k pražskému dílu M. V. Jäckela, in: Umění XXXV, 1987, 356, dále VANČURA 1987; HLADÍK 2001, 143

¹⁰⁶ Idem 2001, 144

¹⁰⁷ BLAŽÍČEK 1940b, 58

¹⁰⁸ Oldřich Jakub BLAŽÍČEK: K povahopisu barokové sochařské dílny, in: Volné směry XXXVIII, 1942-1944, 159; VANČURA 1987, 356

založil zde svou dílnu. Tento umělec se narodil v Augsburgu a pravděpodobně se v témže městě vyučil u neznámého mistra.¹⁰⁹ Geigerovu tvorbu se dosud nepodařilo komplexněji prozkoumat, a proto musíme vycházet ze skromného množství archivně doložených děl. Přesto se tento autor jeví jako velice zajímavá osobnost nevšedního sochařského projevu se zřejmými reminiscencemi dynamického baroka. Na přelomu třicátých a čtyřicátých let 18. století modifikoval Geigerovu slohovou orientaci jeho syn Jan Antonín Geiger, který zároveň umocnil výraz tváře nápadně syrovou a naturalistickou studií obličejových typů.¹¹⁰

Jan Oldřich Mayer (1666 - 1721) přišel do Prahy v roce 1696 z Rakouska.¹¹¹ Jeho střídmé, vyrovnané sochařské cítění neumožňuje rozvinout postoj figur do odvážnějších kompozičních řešení. Staticky koncipované podsadité postavy hmotného tělesného jádra charakterizuje klidný kontrapostní postoj. Záhybový systém je členěn převážně vertikálními, rovnoběžně vedenými řasami. Mayer používá ustálený typ usměvavé tváře, v níž dominují velké mandlové oči. Mezi kvalitativně hodnotné sochařské realizace patří Vzkříšený Kristus, který tvoří kompoziční střed sousoší sv. Kosmy a sv. Damiána na Karlově mostě. Realisticky cítěná postava s věrohodně modelovanými proporcemi je řešena do mírně prohnuté esovité linie. Charakteristika jemných rysů tváře akcentuje Kristovo niterné kontemplativní procítění.

Podle zachované archiválie spolupracoval Mayer v letech 1713 - 1715 s Ferdinandem Geigerem při sochařské výzdobě sloupu Nejsvětější Trojice na Malostranském náměstí.¹¹² Jednotlivé sochařské elementy statue vykazují nápadně odlišné sochařské přístupy. Dynamické kompoziční řešení Panny Marie Immaculaty s nepoddajnou draperií prozrazuje převážnou participaci Ferdinanda Geigera. Oproti klidnému charakteru Mayerových kompozic charakterizuje jeho tvorbu zřetelně koncipované tělesné jádro s hluboce prohněteným povrchem a výrazově ostřejší typika tváří. Tradiční řešení statické, hmotově plné postavy a vertikální záhyby roucha skulptury sv. Václava se markantně blíží Mayerovu přístupu.

---

¹⁰⁹ Václav VANČURA: Ferdinand Geiger, in: Umění XXXVIII, 1990, 324, dále VANČURA 1990b

¹¹⁰ Janu Antonínu Geigerovi byly teprve nedávno věrohodně připsány řezby v Talmberských kaplích v klášterním kostele Panny Marie Vítězné na Malé Straně, které nabývají těchto formálních rysů.

¹¹¹ BLAŽÍČEK 1958a, 103

¹¹² Idem 1958a, 104; Idem 1990b, 329. Dříve připisováno Ondřeji Filipovi Quitainerovi a Ferdinandu Maxmiliánu Brokofovi.

Některá Mayerova díla se vyznačují zřetelně rozdílným sochařským přístupem. Lze to doložit například již zmíněnou Kristovou postavou ze sousoší Karlova mostu nebo jinou mostní plastikou sv. Judy Tadeáše. Již Blažíček navrhl hypotézu, že také v těchto případech došlo k aktivní spolupráci Mayera se starším Geigerem.¹¹³

S Geigerem a Mayerem udržoval přátelské styky Ondřej Filip Quitainer, který také vlastnil dílnu na Malé Straně. Ani tento sochař nebyl schopen konkurovat několika nadprůměrnými díly stylovým výbojům Brokofa a Brauna. Quitainera oslovovalo více Brokofovo objemově vyzrálé cítění formy s realisticky podaným detailem nežli Braunovo dynamické pojetí s expresivně vyhraněným výrazem. V této naznačené atmosféře rozvíjel starší Quitainer pomalu svůj ateliér, který se stal základnou pro jeho syna. O sochařském profilu staršího Quitainera bude podrobněji pojednáno v následující kapitole Stylová východiska Jana Antonína Quitainera.

Dramatická iluzivní pompéznost barokního slohu dosáhla svého vrcholu ve dvacátých letech. Poslední vzmach úspěšného protireformačního úsilí vyvrcholil kanonizací Jana Nepomuckého v roce 1729, kdy se slavnostní divadelní velkolepost představila v plné síle naposledy. Oslava svatořečení probíhala po celých osm dní. Jeviště promyšleně organizovaných elementů do kompaktního spletilého organismu představilo vrcholně barokní princip Gesamtkunstwerku v jeho rafinované rozmanitosti a komplikovanosti.¹¹⁴ Divadelně koncipovaný prostor před katedrálou sv. Víta oslňoval monumentální vznešeností a efektním leskem ušlechtilých materiálů. V tomto posledním vypětí se účinné prostředky této barokní fáze vyčerpaly a české prostředí začalo přijímat nové stylové impulsy.

Dynamické formy dějově provázaného celku se kolem roku 1730 modifikovaly do nových kompozičních schémat následující pozdně barokní orientace. Monumentální pojetí bylo převážně nahrazeno drobnějším, jemnějším řešením, charakteristickým precizní formou s pečlivě modelovanými detaily. Dramaticky účinně podané postavy v rozličných, pohybově odvážných kreacích s tvářemi prostoupenými patosem a silně expresivním výrazem ustoupily figuře přehledného kompozičního řešení, která v oltářním rozvrhu plnila zejména dekorativní význam. Patrná estetizace formálního přístupu se projevila v ladných,

---

¹¹³ BLAŽÍČEK 1958a, 104; Srov. VANČURA 1990b, 329 - 331

¹¹⁴ Vít VLNAS: Jan Nepomucký, česká legenda, Praha 1993, 160., dále VLNAS 1993

elegantních pózách a v ušlechtilé kráse líbezných obličejů se zasněným, klidným výrazem, prozrazujícím hluboké sentimentální soustředění. Stavba figury vychází z realisticky cítěné tělesné hmoty a logicky konstruovaných proporcí, které jsou zjemňovány výškovým protažením siluety v melodické virtuozitě formy. Pohyb se rozvíjí zejména do plošně organizovaného dekorativního obrazce. Draperie expresivní povahy byla nahrazena převážně dekorativně cítěným záhybovým systémem s oblíbeným důrazem na vystižení strukturálních nuancí materiálů. Sochaři se snažili zachytit charakter kožešin, drobnopisný ornament krajek a výšivek, škrobenou, vroubkovanou látku rochetu a měkkost sutany.¹¹⁵

Figurální rozvrh kazatelen a oltářů již netvoří dějovou jednotu celku. Dějová provázanost výrazově strhující, komplikované sochařské scény je nyní rozbita do samostatných izolovaných složek, které zastávají dekorativní úlohu a jako znaky tvoří významový obsah sdělení. Toto roztržštění jednotné kompozice do několika nezávislých rovin je umocněno výraznými proměnami měřítka. Výškové kontrasty se promítají zejména ve skupinových kompozicích. V tomto období se začínají hojně objevovat typy dvojdílných rámových oltářů, jejichž koncepce odpovídá plošným, dekorativním tendencím pozdně barokního formálního cítění. Oltář tvoří mensa s tabernáklem a zavěšený obraz v bohatém, ornamentálně členěném rámu s drobnou plastickou dekorací hlaviček andílků. Hlavní oltář velmi často doplňují po stranách dvě architektonicky řešené branky zdobené postavami světců.¹¹⁶

Na přelomu dvacátých a třicátých let 18. století vedle zástupců staršího pokolení nastupuje generační vrstva mladých umělců, která již vychází z pevné domácí základny svébytného barokního sochařství. Kolébku nového slohu představuje v českém prostředí opět Praha. Umělecké ateliéry, které zaplnily všechny části Prahy, přejímají mladí sochaři prodlužující tradici rodinného řemesla. Mezi zakázkami převládá zejména řezbářská produkce umístěná do chrámových interiérů. Sochařskou situaci již neovládají nadprůměrně talentované osobnosti, ale kvalitativně vyrovnaní umělci, kteří tvoří ve zdravé konkurenci a tvarují nový rejstřík stylového přístupu.

Kromě mladého Jana Antonína Quitainera, jenž se po otcově smrti ujal vedení dílny, rozkvétá také zásluhou již zmíněného Františka Ignáce Weisse

---

¹¹⁵ BLAŽÍČEK 1946, 21

¹¹⁶ Idem 1946, 24. V Praze se tento typ hlavního oltáře nachází například v kostele sv. Tomáše na Malé Straně (1731), v dominikánském kostele sv. Jiljí na Starém Městě (1734) nebo v kostele sv. Jakuba na Starém Městě (1739).

zadlužený Jäckelův ateliér. Po předčasné smrti Ferdinanda Maxmiliána Brokofa v roce 1731 pokračuje jeho ateliér v sochaři Ignáci Millerovi, který dokončuje Brokofovu zakázku šesti soch pro oltář sv. Tomáše na Malé Straně.¹¹⁷ Braunovu dílnu převzal po jeho smrti v roce 1738 synovec Antonín Braun a v popředí ateliéru Ferdinanda Geigera se uplatňuje jeho syn Jan Antonín Geiger.

Pražskou barokní plastiku po roce 1730 obohatila tvorba tyrolského sochaře Matyáše Schönherra (1701 - 1743), který je v Praze poprvé doložen roku 1734 při výzdobě oltářů svaté Doroty a Barbory v kostele sv. Jiljí při klášteře dominikánů. Dosud není zjištěno, kde se tento autor vyučil. Předpokládá se, že svou uměleckou kariéru započal v sochařském ateliéru situovaném v blízkosti svého narození.¹¹⁸ První jeho díla představují pozoruhodnou plastickou vyzrálou postav s anatomickou věrohodností modelace končetin. Realistický akcent se odrazil ve velkorysé, prostorově vyvinuté draperii, která umocňuje objemově plné pojetí. Těmito formálními prostředky se blíží k plastické formě Brokofových soch. Tato tendence přetavuje sílící estetizaci jemných gest a tichého, niterného výrazu tváře do raně rokokových schémat. Typika oválné hlavy nasazené na dlouhý krk prostupuje jeho celým dílem. Široce otevřené oči lemují ostře klenuté obočí. Protážení obličeje akcentuje dlouhý úzký nos, který kontrastuje s nízkým čelem a drobnými ústy. U staroměstských dominikánů se Schönherr uplatnil podruhé v letech 1738 - 1739 při výzdobě oltářů sv. Václava a sv. Dominika,¹¹⁹ kde plasticky cítěnou draperii přehodnocuje dekorativněji cítěným, drobnějším záhybovým systémem.

Mezi lety 1734 - 1738 zaměstnávali dominikáni také Františka Ignáce Weisse, který pro ně realizoval unikátní sochařskou výzdobu rámového hlavního oltáře. Matyáš Schönherr se touto Weissovou oltářní koncepcí inspiroval při práci na hlavním oltáři v kostele sv. Jakuba na Starém Městě. Schönherr pracoval v klášterním kostele sv. Jiljí paralelně také s mladým Janem Antonínem Quitainerem, který zde v roce 1734 dekoroval oltáře sv. Tomáše Akvinského a sv. Jana Nepomuckého nenáročnými postavami andílků.¹²⁰ Quitainer se vedle jiných vlivů mohl také do jisté míry inspirovat Schönherrovou estetizací

---

¹¹⁷ MATĚJKA 1896-1897, col. 127-128; Dále o tom: ŠTECH 1938-1939, 169, 195; BLAŽÍČEK 1958a, 133; ŠPERLING 1973, 130

¹¹⁸ BLAŽÍČEK 1946, 64; BLAŽÍČEK 1958a, 196-197; Václav VANČURA: Matyáš Schönherr, in: Umění XXXVIII, 1990, 49, dále VANČURA 1990a

¹¹⁹ Nyní je oltář zasvěcený Panně Marii Růžencové

¹²⁰ Jedná se o Quitainerovo časně dílo. Podruhé se zde uplatil již jako vyzrálý umělec v roce 1751.

objemově pevné postavy. Vančurovu domněnku o působení Matyáše Schönherra na počátku třicátých let v dílně Jana Antonína Quitainera je nutné prozatím odmítnout. Vančura vychází z pravděpodobné spolupráce obou umělců na sochařské výzdobě Talmberských kaplí v karmelitánském klášterním kostele Panny Marie Vítězné, které ale s největší pravděpodobností pochází od Jana Antonína Geigera z let 1738 - 1742.¹²¹

Velice málo víme o svébytné sochařské osobnosti Jana Antonína Geigera. Tradičně se mu připisují díla zejména dekorativního charakteru. Na konci třicátých let je archivně doložen při práci pro malostranské karmelitány, pro něž dekoroval v roce 1739 zpovědnice a v témže roce zhotovil také skříňku do Talmberské kaple Panny Marie Škapulířové.¹²² Mezi lety 1738 - 1742 ale velice pravděpodobně realizoval také pozoruhodnou sochařskou výzdobu oltářů v obou Talmberských kaplích.¹²³ Při této zakázce se Geiger projevil jako bystrý pozorovatel lidské tváře. Naturalisticky podanou obličejovou typiku charakterizuje výrazný nos se širokými nozdrami, vrásčité čelo a krouživě klenuté obočí, pod nímž se rozevírají široké oči. Stařeckou tvář Máří Magdaleny charakterizují vystouplé lícní kosti, vrásky kolem úst a podlité oči s výrazně modelovanými víčky. Tento specifický rys naturalistického vnímání a drsnější charakteristiky výrazu, který se vzdaluje nastoupené linii ušlechtilých, půvabných tváří a křehkých póz, se objevuje také v časném díle Richarda Jiřího Prachnera nebo Jana Jiřího Šlanzovského. Jejich nevšední řezbářský projev nepředstavoval pouhé reziduum vrcholně barokních forem, ale rozvíjel tvůrčí sílu jejich individuálního sochařského podání. Tento poutavý a zajímavý sochařský proud je nazýván „ošklivým rokokem“.

Jak již bylo zmíněno, v ateliéru Matěje Václava Jäckela se utvářel sochařský projev několika výrazných osobností, které se posléze osamostatnily a získaný kvalitativně dobrý základ v Jäckelově dílně oživily novými názorovými přístupy nadcházející epochy. Podle stylové orientace časných děl se v této dílně vyučil Karel Josef Hiernle (1693-1748) narozený v Praze v rodině sochaře Jana Hiernleho. Kořeny této rodiny sahají do jihoněmecké oblasti, kde žil rozvětvený rod tohoto jména. Již v Jäckelově dílně pracuje sochař pro břevnovsko – broumovské benediktiny a v této navázané spolupráci pokračuje také po svém

¹²¹ VANČURA 1990a, 50, 52; Srov. KLEISNER 1995, 478-479; KLEISNER 1997, 82

¹²² Správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné, Tomus IV. *Historiae Conventus ab Anno 1714 ad 1747*, f240

¹²³ Problematika atribuce viz – Kat. č. 75 a 77

osamostatnění. Hiernleho sochařské pojetí věrohodně reprezentují zakázky pro benediktinského opata Benno Löbla. Mezi tyto realizace patří například skupina sv. Benedikta, situovaná na vstupní bráně do areálu benediktinského kláštera, dále líbezná dřevořezba Panny Marie Immaculaty, umístěná původně do opatského pokoje, a sochařská výzdoba mariánského sloupu v Kladně, jejíž architektonickou koncepci navrhl Kilián Ignác Dientzenhofer. Od Quitainera ho odlišuje výrazně jiné pojetí stavby figury a rozdílný sochařský rukopis zřetelný zejména v typice hlavy. Hiernlovy sochy charakterizuje subtilní, výrazně protáhlá postava se štíhlými proporcemi končetin. Noblesní elegance, prostupující křehkým, tělesným objemem se snoubí s klidnou pлавnou gestikulací. Vertikální tendence kompozice umocňuje posazení malé ostře řezané, kulaté hlavy na dlouhém krku.

Abychom vystihli situaci pozdně barokního sochařství, je nutné se zmínit o Františku Ignácovi Weissovi (kolem 1795 - 1756), jehož umělecká kvalifikace se také úzce pojí s ateliérem Matěje Václava Jäckela. Weiss se oženil s Jäckelovou dcerou a ještě za mistrova života vykonával jistě jednu z prioritních úloh ateliéru.¹²⁴ Tento sochař nesporně patří k nejvýraznějším osobnostem tohoto období. Weissův formální přístup ovlivnilo důkladné poznání a pochopení Brokofova projevu pramenícího z pravděpodobného působení v jeho dílně. V jeho stylovém projevu se profiluje zřetelný odkaz Brokofovy objemově cítěné postavy, který postupně modifikuje estetizací a elegancí gest.¹²⁵ Brilantně vybroušená sochařská forma jde ruku v ruce s užitím pokročilého pozdně barokního kompozičního řešení spojeného se střídáním různých měřítek ve skupinovém celku. Od Quitainerova názorového profilu se Weiss liší zejména pojetím záhybového systému, variabilnější kompoziční skladbou a subtilnějším tělesným kánonem, kterého na rozdíl od Quitainera užívá již ve třetím desetiletí 18. století.

Vedle těchto představitelů pozdně barokní epochy, kteří více či méně přijali stylizovaný, sentimentální charakter českého pozdního baroka, pobývá v Praze ve druhé a třetí čtvrtině 18. století invenčně zdatná sochařská individualita, která s touto stylovou platformou zcela nesplynula. Richard Jiří Prachner (1705 - 1782), narozený v Diethfurtu v Bavorsku, přišel do Prahy již

---

¹²⁴ BLAŽÍČEK 1946, 48; BLAŽÍČEK 1958a, 176; Václav VANČURA, František Ignác Weiss, in: Umění XXXIX, 1991, 233-258, dále VANČURA 1991; HLADÍK 2001, 166

¹²⁵ Oldřich Jakub BLAŽÍČEK: Ferdinand Brokof, Praha 1976, 66, dále BLAŽÍČEK 1976

jako umělecky kvalifikovaná osobnost, vyzrálá patrně v bavorské dílně.¹²⁶ V Praze je poprvé doložen roku 1725 při úpravě řezby sv. Markéty na hlavním oltáři benediktinského kostela sv. Markéty na Břevnově. Sochařskou výzdobu hlavního oltáře zhotovila v letech 1719 - 1720 dílna Matěje Václava Jäckela, také proto se předpokládá, že několik let působil v tomto ateliéru.

V jeho tvorbě se objevují rezidua vrcholně barokních principů, které užívá bez okázalé velkoleposti a patetického výrazu. Dynamický, v některých případech rotačně exponovaný pohyb promítá do sochařské brilantní formy se zaměřením na detail. Vzájemné umocnění naturalisticky artikulovaného těla s expresivně vykresleným výrazem se charakteristicky odráží v ukřižované postavě sv. Dismase v kapli sv. Kříže v pražské Loretě, kde Prachner využil schopnost věrohodného vystižení nahého těla s realisticky modelovaným detailem. Jadrně vykreslená charakteristika tváře není nositelem vzrušeného a utrpením zkřiveného výrazu. Do Prachnerova díla postupně proniká sentimentální rokokový tón, který zklidnil výraz niterním procítěním postavy. Jeho pohybově velkorysá kompozice, rozehrávající se v roztančených pózách nebo prudce vypjatých kreacích, se z jeho tvorby zcela neztratila. V závěrečné etapě přijímá klasicistní prvky, které naznačují nový sochařský přístup jeho dílenské produkce, v níž se nejvýrazněji uplatnil jeho syn Petr Prachner.

V padesátých letech dochází v tvorbě pražských sochařů k prvním náznakům propojení pozdně barokních forem s uměřenými klasicistními prvky, z počátku méně nápadnými. Nový stylový impuls postupně srůstal v pražském prostředí se zažitými dekorativními formulacemi do specifického sochařského pojetí. Tělesná hmota nabyla objemové plnosti s přesně definovanou obrysovou linií. Střídmě členěný povrchový reliéf, artikulovaný jednoduchými, vyhlazenými plochami, akcentuje pevně uzavřené tělesné jádro sochy. Přesvědčivost drobnopisně podaného detailu je nahrazena sumarizací sochařské formy, v některých případech dochází až ke schematickému ztvárnění celku. Dekorativně členěný záhybový systém, založený na kontrastních přechodech hladkých ploch a ostře řezaných řas, ustoupil hladké, zjednodušené draperii.

Umělci činní ve druhé a třetí čtvrtině 18. století se tohoto názorového směru dotkli převážně svou závěrečnou tvorbou, v níž se ovšem již předpokládá

---

¹²⁶ BLAŽÍČEK 1946, 77-78; BLAŽÍČEK 1958a, 191 - 192; Mojmir HORYNA, Richard Jiří Prachner, in: HORYNA/NAŇKOVÁ/PAVLÍK/PREISS/SUCHOMEL/UREŠOVÁ/VÁVROVÁ/VILÍMKOVÁ 1989, 134; Václav VANČURA: Richard Jiří Prachner, in: Umění LXI, 1993, 299; HLADÍK 2001, 169

výraznější spolupráce tovaryšů. Klasicismus v českém prostředí zcela nezatlačil rokokový projev, ale rozvíjel se paralelně s ním. Nejednou se tyto dva stylové proudy zároveň promítly do sochařských celků.

Nejvíce se touto novou sochařskou artikulací inspiroval Ignác František Platzer (1717 - 1787), pocházející z plzeňské sochařské rodiny. Platzera ovlivnilo studium na vídeňské akademii, kde poznal klasicistní čistotu formy Georga Raphaela Donnera. Ve čtyřicátých letech 18. století, po svém příchodu do Prahy, přijímal zejména zakázky od bohatých šlechtických rodů a řeholních řádů. Platzer dekoroval atiky palácových a chrámových průčelí, reprezentativní palácové prostory, schodiště a zámecké zahrady. Kamenosochařské práce se v jeho tvorbě staly plnohodnotným reprezentantem klasicistních tendencí. Platzer nejen čerpal z Donnerovy klasicistní orientace, využil také široké české sochařské základny barokní epochy. Rozmanitost osvojených stylových podnětů koncipovala Platzerův umělecký projev ojedinělým způsobem. Jeho tvorba se profilovala neustálým kolísáním mezi klasicistní chladnou formou a jemnější charakteristikou detailů v dekorativně cítěném celku.

Vyzrálou klasicistní notou zazněla postava Flory umístěná na schodišti v paláci Piccolomini z období okolo 1751 a také některé sochy z náročné výzdoby zámeckého interiéru a zámecké zahrady v Dobříši. V pojetí kompozičního rozvrhu sousoší sv. Jana Nepomuckého u kostela sv. Voršily, zhotoveného kolem roku 1746, se zračí také druhá názorová rovina charakteristická rokokovou dekorativní plošností celku. Rokokovou hravost a něžnost si ponechávají Platzerovy plastiky andílků, které se v jeho dílně reprodukovaly podle zažitých schémat.¹²⁷ Ignác František Platzer pracoval pro strahovské premonstráty až po Quitainerově smrti. V letech 1765 – 1768 realizoval výzdobu hlavního oltáře a dekoroval chórovou mřížku andělskými postavami a vázami. Quitainerovy řezby uzavřených objemů se zřetelně vedenou obrysovou konturou na deseti vedlejších oltářích byly nejprve dlouho připisovány Platzerovi.

---

¹²⁷ Více k Ignáci Františku Platzerovi, viz: BLAŽÍČEK 1946, 111-113; BLAŽÍČEK 1958a, 235-248; Zdeňka SKOŘEPOVÁ: O sochařském díle rodiny Platzerů, příspěvek k dějinám středoevropského sochařství, Praha 1957

STYLOVÁ VÝCHODISKA JANA ANTONÍNA QUITAINERA

Jan Antonín Quitainer se vyučil u svého otce Ondřeje Filipa Quitainera, který měl na Malé Straně svou sochařskou dílnu. Starší Quitainer pocházel z Frýdlantu v Čechách z rodiny sochaře¹²⁸ a v Praze je poprvé zachycen v roce 1700 při svém svatebním obřadu se Sabinou Teetzovou, dcerou pražského zlatníka Michala Teetze.¹²⁹ Přesto není vyloučené, že zde pobýval již několik let před tímto datem.¹³⁰ Je dosud nevyřešenou otázkou, kde a u kterého sochařského mistra se starší Quitainer vyučil. Nejsou zachovány žádné zmínky dokumentující jeho život před příchodem do Prahy, proto o jeho tovaryšské cestě můžeme pouze spekulovat. V Praze se přátelil a stýkal s rodinou sochaře Ferdinanda Geigera, jejich vzájemné styky jsou ale potvrzeny až od roku 1713.¹³¹

Jeho první archivně doloženou realizací je sochařská výzdoba Březnického portálu na Svaté Hoře, stvrzená smlouvou ze dne 30. dubna 1707.¹³² Sochař dodal skulptury Panny Marie, svatého Jáchyma a Anny a šest poprsí příbuzenstva Panny Marie. V tomto časném díle ještě nevyzrálého, těžkopádného projevu se promítá patrná inspirace raně barokním realismem, který v pražském prostředí šířil nejprve Jan Jiří Bendl. Přestože kamenný blok není ještě zpracován s věrohodnou výmluvností detailů koncipovaných do logického, realisticky citěného celku, typika obličejů již vychází z věcného pozorování nuancí a individuálních rysů tváře. Celkové pojetí vyvážených kompozic charakterizuje střídavý přístup bez tendence expresivního projevu.

Jeho sochařské zrání zcela jistě ovlivnilo doložené působení na zámku Ludwigsburg ve Württemberku mezi lety 1709 - 1712.¹³³ Vypjaté dimenze tělesné hmoty atlantů Obřího schodiště¹³⁴ formují masu svalů do podsaditých, rozložitých, ale disproporčně stavěných figur. Starší Quitainer zde realizoval

---

¹²⁸ Paul BERGNER: Die deutschböhmisches Künstler des XVIII. Jahrhunderts, in: Deutsche Arbeit 1908-1909, 588. Bergner zmiňuje zápis ze dne 30. listopadu 1679 v matrice narozených ve Frýdlantu: "...Am 30. November 1679 isst Andreas Phillip Quitteiner ehelicher Sohn des Hans Walentin Quitteiner und der Mutter Anna Rossina in Friedland geboren und in der Dekanalkirche getauft worden..." Bergner děkuje za velkou snahu nalézt tuto matriku děkanovi Stephanovi Neumannovi. Dále o tom: TOMAN 1950³, 337

¹²⁹ Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika oddaných, 1688-1716, MIK O5, f101; PODLAHA 1920-1921, 284-285. Obřad se konal 7. listopadu 1700 v kostele svatého Václava na Malé Straně.

¹³⁰ DLABACZ 1815, col. 517. Dlabáč uvádí, že starší Quitainer v Praze pracoval již v roce 1694.

¹³¹ PODLAHA 1915, 179

¹³² PODLAHA 1922-1923a, 266

¹³³ Werner FLEISCHHAUER: Barock in Herzogtum Württemberg, Stuttgart 1958, 149

¹³⁴ Otto LOSSEN: Schloss Ludwigsburg, Stuttgart 1924, obr. 21.

kompozici monumentálního charakteru, kterou po návratu do Čech již nezopakoval. Oproti neobratným figurám atlantů charakterizuje objemově vyvážená postava Palas Athény proporčně i formálně zvládnutý sochařský celek s realisticky pochopeným tvarem. Její jasně členěné tělesné jádro uspořádané do kompozičně pevného postoje anticipuje tvorbu staršího Quitainera z vrcholného období. Palas Athéna a dvě sfingy doplňující sochařský celek svým formálním přístupem připomínají rysy sochařského projevu Balthasara Permosera.

Nevýrazný časný projev staršího Quitainera z období před tímto pobytem se markantně liší. Je možné, že v Ludwigsburgu mohl pracovat podle předem zhotovené předlohy nebo se řídit požadavky zadavatele. Blažíček upozornil na nápadnou podobnost těchto atlantů se sochařskou výzdobou v Trautsonově paláci ve Vídni pocházející z téže doby.¹³⁵

Dílo staršího Quitainera se kvalitativně a formálně vytříbilo ve dvacátých letech, kdy se v jeho sochařském projevu odráží inspirace a vliv rané tvorby Ferdinanda Maxmiliána Brokofa. S touto názorovou orientací se jistě seznámil také Jan Antonín Quitainer, který ve dvacátých letech působil v dílně svého otce. Jako učedník se v roce 1723 podílel na výzdobě interiéru Černínského paláce.¹³⁶ Řezbářský projev vrcholné etapy Ondřeje Filipa Quitainera se po jeho bezvýrazné a neurčité časné tvorbě zformuloval tak pozoruhodným a kreativním způsobem, že byl sochař dlouho považován za Brokofova učitele.¹³⁷ Tuto domněnku podporovala jejich předpokládaná spolupráce na sousoší Nejsvětější Trojice na Malostranském náměstí, která byla archivním nálezem vyvrácena.¹³⁸

Blažíček hypotézu o Brokofově vyučení v Quitainerově dílně zamítl a upozornil na jedinečnou a invenční Brokofovu individualitu, která již svým raným dílem nesporně ovlivnila a formovala sochařský projev pražských umělců. Proto je velice pravděpodobné, že zřejmé formální a stylové podobnosti obou umělců vyplývají naopak z nesporného Brokofova vlivu na dílo Ondřeje Filipa

---

¹³⁵ BLAŽÍČEK 1958a, 119

¹³⁶ HORYNA 2001, 160

¹³⁷ Poprvé tuto domněnku uvedl Pelzel ve stati o Brokofovi, viz: František Martin PELZEL: *Abbildungen böhmischer und mährischer Gelehrten und Künstler II*, Praha 1775, 171. Tento úsudek podpořil například Štech, viz: ŠTECH 1935, 19; ŠTECH 1938-1939, 174. V té době byla ale staršímu Quitainerovi připisována díla vysoké kvality, která byla později prokázána jako realizace jeho syna. Jedná se například o sousoší kalvárie v Dolních Břežanech.

¹³⁸ Ve skutečnosti se jedná o společnou realizaci sochařů Ferdinanda Geigera, Jana Oldřicha Mayera a kameníka Herstorfera v letech 1713-1715. BLAŽÍČEK 1958a, 104; Václav VANČURA: *Ferdinand Geiger*, in: *Umění XXXVIII*, 1990, 325, 333 pozn.:21

Quitainera.¹³⁹ Dílo staršího Quitainera je inspirováno Brokofovou časnou tvorbou mezi lety 1709 - 1711, charakterizovanou realistickým vztahem ke tvaru a postavě s pevným tělesným jádrem a vyváženým kompozičním řešením. Kompoziční a plastické podobnosti jsou zřejmé u kamenných soch sv. Vojtěcha, sv. Kajetána a sv. Františka Borgii.¹⁴⁰

Vrcholná fáze archivně doložené tvorby staršího Quitainera je reprezentovaná například souborem 26 pískovcových andělů s kartušemi zdobící zábradlí před Loretou pocházející z let 1725 - 1726¹⁴¹ a především řezbami sv. Augustina a sv. Vojtěcha na oltáři sv. Rodiny a řezbami sv. Víta a sv. Václava na oltáři sv. Jana Nepomuckého v augustiniánském klášterním kostele na Malé Straně z let 1720 - 1721.¹⁴² Pískovcové realizace andělů loretánského zábradlí jsou dnes téměř všechny nahrazeny kopiemi, přesto jejich těla plných objemů prokazují vyhraněný plastický přístup původních soch.¹⁴³ Nejzřetelněji Brokofovu stylovou orientaci reprodukuje čtyři sochy na postranních oltářích kostela sv. Tomáše na Malé Straně. Tyto čtyři dřevořezby byly nejprve určeny jako modely pro stříbrné sochy hlavního oltáře. Podle kontraktu měl Quitainer vytvořit šest modelů, nakonec došlo k realizaci pouze čtyř z nich. Stříbrné odlitky byly roku 1729 roztaveny a nahrazeny šesti drobnými stříbrnými sochami z Brokofovy dílny.¹⁴⁴

Realistické tendence se odrazily především v logické stavbě těla a v přesvědčivé úpravě povrchového reliéfu. Tělesné jádro sochy je soudržné, řezba pečlivě artikuluje povahu detailů a imituje kvalitu různorodého materiálu. Vzprímené a pevné držení postavy buduje sochu především pro čelní pohled. Objemy těl sv. Vojtěcha a sv. Augustina jsou zahaleny do bohatě zřasené draperie. Struktura diagonálních a vertikálních linií řas akcentuje rovnovážnou kompozici řezby. V břišních partiích část roucha stylizovaně objímá figuru v nařasené draperii houpavého rytmu. Naopak u postav sv. Václava a sv. Víta ustoupila stylizovaná draperie věcně podanému reliéfu věrně vystihující jemné odlišnosti různých materiálů. V kompozici sochy sv. Václava doplňuje draperie

---

¹³⁹ BLAŽÍČEK 1976, 32

¹⁴⁰ Dále k tomu: HLADÍK 2001, 148

¹⁴¹ Jiří KAŠE: Předvoří a balustráda pražské Lorety, in: Památky a příroda XI, 1986, 208-209, dále KAŠE 1986.; Jan Diviš: Pražská Loreta, Praha 1972, 44-45, dále DIVIŠ 1972

¹⁴² NA, ŘA, kart. 178, inv. č. 196, kontrakt IX 76. Tento archivní podklad poprvé zmínil Matějka, viz: MATĚJKA 1896 - 1897, col. 125-126. Dále o tom BLAŽÍČEK 1958a, 120; ŠPERLING 1973, 120.

¹⁴³ DIVIŠ 1972, 122

¹⁴⁴ MATĚJKA 1896-1897, col. 125-126; BLAŽÍČEK 1958a, 119; ŠPERLING 1973, 120

realistické pojetí řezby, které je umocněno přesvědčivě ztvárněným povrchem zbroje. Prapor kontrastuje s věrohodně koncipovanou postavou ve struktuře rozevlátých záhybů. Realistickou studii detailů s jemnými charakteristikami pohybů vystihuje přesvědčivě řezaný kohout zachycený v běhu.

K těmto kvalitativně hodnotným sochám vrcholné etapy staršího Quitainera se markantně blíží dřevořezba sv. Jana Nepomuckého realizovaná patrně také ve třetím desetiletí 18. století, která je majetkem Národní galerie.¹⁴⁵ Stavbou těla připomíná zřetelně definovanou konstituci tělesného objemu postav sv. Víta a sv. Augustina z bočních oltářů v kostele sv. Tomáše. Záhybový systém ostře podřezaných řas parafrázuje draperii praporu sv. Václava. Jeho ušlechtilý výraz tváře nejen vychází z obličejové typiky těchto světců, ale již anticipuje jemnou charakteristiku něžných, zasněných tváří mladšího Quitainera.

Formální souvislosti uměleckého projevu Jana Antonína Quitainera s názorovou orientací jeho otce se nejvýrazněji projevují v časném díle mladšího Quitainera, v němž ctí otcův princip logické stavby těla s realistickou modelací proporcí a dílenská kompoziční schémata. Zřetelný odkaz díla staršího Quitainera se odráží v dřevořezbě sv. Augustina z let 1731-1732, zhotovené pro kazatelnu v kostele sv. Tomáše na Malé Straně [19-22]. Mladší Quitainer se inspiroval kompozičním rozvrhem a traktováním roucha dřevořezeb sv. Vojtěcha a sv. Augustina z oltáře sv. Rodiny v témže chrámu. Sochy obou Augustinů si svým základním hmotovým rozvržením téměř odpovídají, Augustinova pokrčená levá noha podepřená knihami se naopak odvolává ke sv. Vojtěchu. Také draperie parafrázuje záhybový systém rouch těchto figur, který charakterizuje vyvážený rytmus diagonálních řas. Tvář sv. Augustina z kazatelny vychází z obličejové typiky vousatých tváří. Podlouhlý obličej s bohatým plnovousem a mitrou téměř souhlasí s charakteristikou tváře sv. Vojtěcha.

---

¹⁴⁵ Inv. č. P 6530, získáno v roce 1975; BLAŽÍČEK 1977, 50; Mojmír HORYNA: Ondřej Filip Quitainer, in: HORYNA/NAŇKOVÁ/PAVLÍK/PREISS/ SUCHOMEL/UREŠOVÁ/VÁVROVÁ/VILÍMKOVÁ 1989, 137; Srov. VANČURA 1989, 133

UMĚLECKÝ PROFIL A VÝVOJ JANA ANTONÍNA QUITAINERA

V časovém rozpětí třiceti let Quitainerovy aktivní činnosti prošla jeho tvorba stylovým a názorovým vývojem utvářeným postupným zráním umělecké osobnosti, která osobitým přístupem hodnotila a zpracovávala nové impulsy sochařského projevu první poloviny 18. století. Zprvu na jeho tvorbu působila vrcholná a pozdní díla staršího Quitainera, ovlivněná zejména Ferdinandem Maxmiliánem Brokofem. V otcově dílně se naučil koncipovat sochu s citem pro logickou stavbu těla s realisticky cítěným tvarem. Od čtyřicátých let přijetím nových stylových impulsů postupně sílí v jeho projevu zjemnělý tón, který postavy protahuje a zušlechťuje v dekorativním účinu kompozice. V závěrečném období se vyrovnává s klasicistními podněty, jež kombinuje s osvojenými pozdně barokními projevy. V Quitainerově tvorbě dochází k důmyslné syntéze základních stylotvorných tendencí pozdního baroka, které osobitým způsobem promítá do svých řezbářských a sochařských realizací vybroušené formy. V dílenské spolupráci, patrné u jeho posledních řezeb pro Strahov a v následné produkci jeho pokračovatelů v Doksanech, dochází k rozmělnění Quitainerova charakteristického stylu.

Tvorba Jana Antonína Quitainera je reprezentovaná zakázkami převážně pro řeholní řády. Zejména ji zastupuje výzdoba interiérů klášterních kostelů. Exteriérové skulptury chrámového průčelí dodal pouze jednou, a to pro premonstrátský klášter na Strahově. Kromě specifické a ojedinělé objednávky návrhu ozdobných saní, která mu byla zadána knížetem von Löwenstein-Wertheim a oprav Černínského paláce, nejsou další práce pro šlechtické rody známé. Výzdoba zámeckých a palácových prostor nebo sochařské celky situované do reprezentativních zahrad v jeho tvorbě chybí. Nejprve pracoval pro augustiniány poustevníky na Malé Straně, posléze pro bosé augustiniány na Zderaze a v Lysé nad Labem. Dále ho zaměstnávali pražští bosí a obutí karmelitáni, staroměstští dominikáni, benediktini na Břevnově a premonstráti na Strahově. V interiérech kostelů osazoval řezbami zejména vedlejší oltáře a kazatelny. Zakázku na hlavní oltář obdržel pouze jednou od augustiniánů poustevníků pro jejich klášterní kostel na Malé Straně, kde využil kompozici pozdně barokního rámového oltáře.

V případě vedlejších oltářů se v jeho tvorbě setkáváme převážně s edikulovým typem, artikulovaným přehlednou dispozicí sochařských

komponent. Objevují se také jednoduché typy rámových retáblů, dolní etáž zdobí dvě nebo čtyři řezby. Nejedná se již o umocnění expresivity a dramatičnosti v naléhavých gestech a výrazově vypjatých tvářích, ani o divadelní účinnost spojující jednotlivé prvky do dějových souvislostí kompaktního komplikovaného organismu. Quitainerovy postavy, ponořené do svého nitra, se oddávají Bohu a tklivým pohledem hledí k nebesům nebo před sebe k věřícím. Tvoří součást dekorativního členění oltáře, jehož celek je štěpen do jednotlivých samostatných částí.

Oltářní nástavec je u Quitainera pojatý v rámci výzdobného programu dvojnásobem. První typ je zastoupen ve vrcholném období Quitainerovy tvorby, v padesátých letech 18. století. Tvar a formu nástavce charakterizují samotné dřevořezby, které architektonickou složku zastírají nebo zcela potlačují, jak je to patrné například u oltářů sv. Floriána a Bolestné Panny Marie v kostele svatého Jiljí nebo na oltáři v kostele sv. Jana Nepomuckého na Skalce, kde je architektura nástavce dokonce omezena pouze na dekorativní volutový systém. Ve druhém typu převládá masa architektury, kterou pouze doprovází drobná sochařská výzdoba, zastoupená převážně rokokovými vázami a andílky. Střed nástavce je zdoben obrazem nebo jednoduchým reliéfem se symbolem vztahujícím se přímo k zasvěcení oltáře. Tato forma je použita v kostele sv. Jiljí u oltářů sv. Tomáše Akvinského a sv. Jana Nepomuckého z třicátých let 18. století, tedy u jeho časných děl, a také u deseti vedlejších oltářů na Strahově z jeho poslední tvorby.

Vedle těchto náročných a jistě prioritních úkolů přijal také objednávky dekorativního charakteru, které jsou reprezentovány prací pro Břevnovsko-broumovské opatství a účastí při opravách interiérů Černínského paláce.

Quitainerovo dílo charakterizuje především důmyslná kombinace realisticky pojaté tělesné stavby, kterou artikuluje zřetelně cítěný objem a věrohodně modelované proporce, s nápadnou estetizací docílenou především vytříbeností gest a elegancí póz. Autor plně respektuje proporcionální rozvržení těla s precizně podanou modelací končetin. Jeho postavy nejsou podsadité. Především ve vrcholné tvorbě z padesátých let se objevuje výrazná vertikální tendence, kterou charakterizuje kultivovaná štíhlá tělesná linie. Tento rys se z jeho tvorby nevytratil ani v jeho pozdní etapě.

Autor komponuje své sochy na vzpřímenou vertikální osu nebo esovitou linii. Ve své časných tvorbách formuluje figury výhradně do staticky koncipovaných

postojů, jež oživuje výrazně pokrčenou nohou v kolenu a gesty rukou. Pevný postoj často umocňuje podložení pokrčené nohy stupínkem. Tělesný pohyb je rozložen převážně do plošného dekorativního obrazce. Svá zažitá kompoziční řešení s jistými obměnami používá stále po celou svou činnost. Od čtyřicátých let statické schéma časných prací přehodnocuje do volnějšiho podání celku umocněného pлавnými pohyby těla. Některé vrcholné práce z padesátých let disponují křivkově vedenou osou těla, která naznačuje rotační pohyb osy. Jedná se především o sochy na oltáři Panny Marie Bolestné v kostele sv. Jiljí [206-217], sv. Jana Evangelistu v kostele sv. Jana Nepomuckého na Skalce [245-248] nebo řezbu alegorie Naděje v kostele sv. Šimona a Judy [275-276]. Dynamickému vychýlení postavy z vertikálně vedené hlavní osy do strmé diagonální kompoziční linie se Quitainer zcela důsledně vyhýbá.

Své sochy orientuje zejména pro čelní pohled, důkladná modelace figury umožňuje pohled také z bočních stran. Zběžné zpracování zadní strany nemodeluje postavu v její objemově plné stavbě. Tento přístup prozrazují především kamenné skulptury situované v prostoru, kde se předpokládá přístup ze všech pohledových úhlů.

Sochy se vyznačují citlivě řezanou formou jednotlivých částí figury s typicky ušlechtilou charakteristikou detailů, se zachycením drobných nuancí pohybu. Schopnost vystihnout vybraná gesta ruky formulovaná rafinovanými polohami jednotlivých prstů nebo obratnost v zachycení prstu zakládající stránku v zavřené knize vyplývá z dokonale zvládnuté řezby. Přesvědčivá anatomická studie svalové hmoty čitelně tvaruje nahé partie končetin. Výrazně modelované tvary kolen se objevují v celé Quitainerově tvorbě. Snaha odlišit kvalitu různorodého materiálu se projevuje v rozmanitém zpracování povrchového reliéfu, který evokuje vlastnosti kožešinové almuce, vzácných vzorovaných tkanin, vrapované rochetky i jednoduché lněné alby. Preciznost vystižení struktury ornamentů lemů rouch zvyšuje dekorativní účinnost kompozice.

V typice obličejů časných děl se zrcadlí snaha o vystižení individuálních znaků, například orlí nos karmelitána z oltáře sv. Josefa v kostele Panny Marie Vítězné [35], vrásčité čelo a opuchlá víčka sv. Jeronýma z kazatelny v kostele sv. Tomáše [25]. Bezvousé mužské tváře s vysokým čelem jsou charakterizovány úzkými rty a vystouplou bradou. Dlouhý nos na hřbetu zploštělý přechází v čelo vystouplými očními oblouky, které rámuje mandlové oči výrazných víček. Strnulý výraz se postupně uvolňuje a ostré rysy se zjemňují do sličných křehkých

křivek tváře. V padesátých letech se objevuje typ krásné mladistvé mužské tváře, často používaný pouze s nepatrnými obměnami. Měkce klenutý kulatý obličej plných tvarů lemují husté, kadeřavé vlasy. Přivřené mandlové oči s výraznými víčky a pootevřená jemně vystižená ústa vykreslují něžný zasněný výraz.

Quitainerova produkce se zaměřila převážně na mužské postavy světců. Ženské figury jsou zastoupeny zejména Máří Magdalenou a Pannou Marií. V rozsáhlém souboru pro premonstráty na Strahově se objevuje zpodobení sv. Voršily, sv. Markéty a sv. Barbory. V kapli sv. Voršily v chrámu na Strahově jsou situovaní dva andělé s ženskými fyziognomickými znaky a dívčím půvabem. Také ženské obličejové tváře nabývají převážně kulatého tvaru s baculatými tvářemi. Široké čelo je lemováno zvlněnými prameny vlasů.

Typ statné ženské postavy kyprých tvarů, svalnatých končetin a plného zaobleného obličejové tváře s výrazně vystouplou bradou Quitainer použil při realizaci Máří Magdaleny na oltáři Panny Marie Bolestné v kostele sv. Jiljí [209-211], Naděje z kostela sv. Judy a Tadeáše [278] nebo Máří Magdaleny z Dolních Břežan [82]. Zjemnělý půvab vyhlazené kulaté tváře se naopak objevuje ve výrazu sv. Apoleny oltáře sv. Máří Magdaleny z kostela na Strahově [123] nebo Panny Marie Immaculaty z průčelí téhož chrámu [180].

Výrazový rejstřík osobitě vyjádřených tichých, zasněných tváří je téměř konstantní a nepodléhá expresivním výkyvům, přesto tento typ netíhne ke schematickému podání obličejové masky. Teprve některé tváře děl z pozdní etapy ztratily svou obvyklou, charakteristickou líbeznost, jemnost a precizní tvar.

Záhybový systém draperie podléhá formálním změnám, které korespondují s postupným vývojem Quitainerova uměleckého projevu. Draperie řeholního roucha časných prací převážně tvaruje křivky postavy a modeluje proporce tělesné skladby. Látka je skládána do pruhů traktovanými mělkými rovnoběžnými řasami, které reagují na pohyb končetin, nebo volně padá k zemi. Skladbu andělských rouch líčí bohatě nakupená draperie členěná výrazně vystouplými ostře zalamovanými záhyby vytvářející krystalicky vyznívající organismus. Hladké plochy látky lnou k tělu, aby podtrhly jeho objemový charakter.

Tento záhybový systém je přehodnocen v podání světeckých a andělských rouch z období padesátých let. Ostře podřezané příčně nebo diagonálně vedené řasy traktují roucho do účinného dekorativního celku. Quitainer látku načechrává do prostorově cítěných záhybů, které kupí do prstence stáčejším se kolem patrií

boků a břicha. Stylizovaným bohatým uzlem nebo přidrženým cípem umocňuje estetizující dojem. Velkoryseji pojatá, nabíraná draperie kontrastuje se záhyby krátkých tvarů s ostrými hranami a partiemi hladké látky, které akcentují tělesnou konstituci postavy a vykreslují tvar nohou s pečlivě modelovanými koleny. Struktura povrchu rochet a dalmatik je organizována krátkými, ostře vystouplými nebo delšími, diagonálně vedenými řasami. Zvlněné cípy, které lehce odstávají od těla, se mohou stáčet do spirálek. V šedesátých letech dochází ke zjednodušení kompozice a sumarizaci povrchového členění hmoty. Draperii charakterizuje koncepce převládajících hladkých ploch. Záhyby ztratily svůj kultivovaný a pečlivě vypracovaný tvar, který se nyní neodpoutá z bloku figury.

Podstatnou úlohu oltářní kompozice hrají andělé, nejčastěji ve dvojici doplňují ikonografický program retáblu. Jejich hmotové rozvržení těla a věrohodná modelace obnažených partií svalnatých paží a vypracovaných hrudníků vychází také z realisticky cítěného tvaru. Přesto tyto figury zjemňuje důmyslný výběr elegantních pohybů a kultivovaných obratných gest. Logicky koncipovaná stavba těla kontrastuje s idealizací andělských hlav. Od strnulých výrazů andělů z hlavního oltáře kostela sv. Tomáše se obličejová typika vyhranila do jemných fyziognomických rysů kulaté nebo oválné tváře. Široký obličej plných tváří charakterizují výrazné mandlové oči pod klenutým obočím, špičatý nos a drobná ústa s decentním úsměvem. Bujné husté vlasy se ve vlnách nebo kadeřích stáčí kolem hlavy. Záhybový systém je členěn typickými kontrastními přechody nabírané draperie a napnutých hladkých ploch pnoucích ke stehnům. Nařasený prstenec lehkého roucha se klikatí přes boky a břicho. Oproti draperii světeckých rouch se látka odpoutává velkoryseji od hmotové skladby figury a v nakupených řasách dekorativně vlaje za andělskou postavou. Jejich dominantní rozevřené perutě jsou vystiženy s typickým zájmem o drobnopisné vykreslení tvarů a materiálové kvality jednotlivých pírek.

Jako u většiny představitelů sochařské generace činné v druhé čtvrtině 18. století, reprezentuje Quitainerovu produkci především řezbářské umění. Přesto jeho rozsáhlé dílo doplňuje také skromný soubor sochařských realizací. Kromě zmíněného chrámového průčelí na Strahově a dalších prací souvisejících s rozsáhlou zakázkou pro premonstráty situuje skulptury na podstavce do prostor náměstí a návší. Řezbářské pojetí se zrcadlí také v opracování kamenného bloku, kdy využívá podobné techniky ve struktuře povrchového reliéfu a členění hmoty, kterou si osvojil při práci se dřevem.

STYLOVÁ ANALÝZA DÍLA V JEDNOTLIVÝCH TVŮRČÍCH ETAPÁCH TVORBY JANA ANTONÍNA QUITAINERA

Poměrně početná skupina dosud archivně doložených a připsaných děl Janu Antonínu Quitainerovi umožňuje spolehlivě charakterizovat a komparovat jeho tvorbu v kontinuálním vývoji a zachytit všechny její důležité etapy. Stylová analýza děl, jejichž připsání mladšímu Quitainerovi považujeme za archivně ověřená nebo věrohodně zdůvodněná, pomohla vyloučit některé mylné atribuce a odlišit realizace samotného Jana Antonína Quitainera od dílenské produkce nebo jeho následovníků.

Quitainerovo dílo můžeme rozdělit do několika vývojových skupin. Tvorba třicátých let charakterizuje jeho umělecké počátky a postupné dozrávání sochařského projevu, který vykrystalizoval v závěru této časné etapy v návrzích ozdobných saní z roku 1741. Čtyřicátá léta jsou zastoupena pouze několika pracemi pro strahovský klášter, v nichž se již objevují rysy vrcholných děl. Vrcholná etapa Quitainerovy produkce spadá časově do období první poloviny padesátých let, kdy realizoval velice kvalitní díla s typickými prvky umělcova názorového profilu. Tvorbu z konce padesátých a začátkem šedesátých let reprezentuje zejména velmi rozsáhlá činnost pro strahovské premonstráty, pro něž vytvořil specifický sochařský soubor, charakteristický pro jeho pozdní uměleckou fázi, kde se spájí pozdně barokní a klasicistní prvky. Od poloviny šedesátých let přežívá Quitainerovo umění v tvorbě jeho pokračovatelů, kteří osobité znaky mistrova díla rozmělnili v méně zdařilých realizacích.

Quitainerova časná tvorba, v níž se markantně promítá inspirace sochařským pojetím staršího Quitainera, časově spadá do třicátých let 18. století. V prvních realizacích Quitainer respektuje formální pojetí a kompoziční schémata osvojená v otcově ateliéru a formuluje postavu s jasně definovanou hmotovou konstitucí a logickou stavbou těla. Řezba hlav reflektuje tendenci vykreslit individuální znaky tváře.

Quitainerovu časnou tvorbu nejvýrazněji charakterizuje vzpřímená mužská postava, přísně staticky orientovaná nebo lehce se stáčeající k oltářnímu obrazu. Ve své první realizaci, reprezentované významnou zakázkou od augustiniánů poustevníků, kteří v roce 1731 pro svůj klášterní kostel sv. Tomáše na Malé Straně objednali u mladého Quitainera část sochařské výzdoby hlavního oltáře /kat. č. 1/ a dekoraci kazatelny /kat. č. 2/, využil mladší Quitainer schopnost

aplikovat realisticky cítěnou sochařskou formu do jednoduchého, přehledného kompozičního rozvrhu. Přes počáteční, méně obratné řezbářské zpracování, jež se projevilo v těžkopádných gestech a strnulých výrazech, vykreslil Quitainer s typickou jistotou zřetelnou tělesnou stavbu řádových světců sv. Mikuláše Tolentinského(?) [2,9] a sv. Jana z Facundy(?) [3,8], umístěných nad brankami vedoucími za oltář. Strukturu záhybového systému Quitainer v této první realizaci propracovává bez obvyklé lehkosti. Řádové roucho traktují mělké řasy, které postrádají měkkost záhybů draperie následujících děl.

Zřejmá inspirace názorovou orientací staršího Quitainera se odrazila v kompozičním schématu a formálním pojetí statické, vzpřímené postavy sv. Augustina situovaného na vrcholu stříšky kazatelny [19-22], kde mladší Quitainer parafrázoval traktování roucha téhož světce a postoj sv. Vojtěcha z postranních oltářů u sv. Tomáše, archivně doložených Ondřeji Filipu Quitainerovi.

Mužské postavy karmelitánského řádu z oltáře sv. Josefa u Panny Marie Vítězné z roku 1735 /kat. č. 4/ [32-35] přehodnocují přísnou frontální orientaci volnějším postojem. Quitainer zde vystoupil již jako kvalifikovaný umělec, který citlivou řezbou koncipuje tvar do typické vybroušené formy. Zřetelně definovaný tělesný objem vychází také ze zřejmé inspirace otcovým řezbářským pojetím. Na rozdíl od postav světců hlavního oltáře u sv. Tomáše zpracovává povrchový reliéf s brilantní obratností a jistotou. V úpravě záhybového systému měkkých řas se Quitainer odklání od tuhého traktování šatu figur z hlavního oltáře z chrámu sv. Tomáše. Jemná modelace obnažených partií sebevědomě anticipuje jeho pozdější tvorbu.

Sv. Jan od Kříže z majetku Národní galerie /č. kat. 26/ [164] se svým kompozičním řešením a virtuozitou řezbářského podání řadí do těsné blízkosti těchto karmelitánských světců. Přehledně definovaný tělesný objem, citlivé zpracování jednotlivých povrchových vrstev do vybroušené formy, nápadná modelace hlavy s vykreslením individuálních rysů tváře a elegantní póza štíhlého těla zřetelně prozrazují řezbářské pojetí Quitainerova časného díla.

Jednoduché kompoziční schéma vzpřímené postavy charakterizované přehledným kontrapostním postojem a tělesným jádrem sochy se v Quitainerově dílně již ve třicátých letech zcela kodifikovalo. Jak dokazují dřevořezby šesti karmelitánských světců v kapli Panny Marie Karmelské v kostele sv. Havla z období okolo 1738, /kat. č. 48/ [287-310] vycházela již na konci třicátých let

dílenská produkce ze zažitých Quitainerových předloh, které opakovala nebo volně parafrázovala. Tyto postavy ctí Quitainerův typ vzpřímené figury. Formální pojetí a charakteristika tváří tlumočí úzké vazby k jeho dílu, přesto patrné kvalitativní výkyvy ukazují na převážnou participaci dílenských spolupracovníků, kteří s největší pravděpodobností zhotovili řezby podle Quitainerovy předlohy.

Velcí vznášející se andělé hlavního oltáře z kostela sv. Tomáše [4-7] zahajují vývojovou řadu typu andělské postavy. V tomto prvním provedení se autor zaměřil převážně na plastické rozvržení hmoty a pečlivou artikulaci tělesné stavby s akcentem na realistickou modelaci nahých partií svalnatých končetin bohužel bez typického zaujetí pro pлавné pohyby a delikátnost tvaru. Přestože výraz tváře ovládá strnulá maska, v zobrazení kulatého obličejce s mandlovýma očima a výrazným dlouhým nosem se rýsuje charakter typiky andělských tváří jeho mladších prací.

Statné andělské figury postrádající eleganci vytříbených gest autor přehodnotil na oltáři sv. Josefa u Panny Marie Vítězné [36-38]. Forma efébských postav pevného tělesného jádra kombinuje osvojený vztah k figuře a proporcím s jemnou modelací detailu a grácií gest. Oproti andělům z hlavního oltáře kostela sv. Tomáše zde Quitainer neprezentuje pouze tělesnou masu, ale citlivějším pojetím modelace povrchového reliéfu také ušlechtilou krásu tvaru. Roucha andělů z hlavního oltáře kostela sv. Tomáše charakterizují výrazně vystouplé ostré řasy a kontrastní propadlé plochy, které v rozmanité organizaci vytvářejí krystalický organismus. Vypnutá látka v partiích stehen typicky definuje tělesné kontury. Šat andělských bytostí z oltáře sv. Josefa od Panny Marie Vítězné uvolňuje strnulý vzorec řas citlivou měkkou linií záhybu.

Quitainer ve své časné tvůrčí etapě realizoval také první sedící postavy. Stříšku kazatelny z kostela sv. Tomáše dekoroval třemi církevními otci [23-25], kteří doplňují stojícího sv. Augustina, a na nástavec oltáře sv. Josefa u Panny Marie Vítězné situoval postavu biskupa. Při realizaci církevních otců vycházel autor z formálního názoru svého otce. Nevšední potence charakterizovat individuální rysy tváří a vystihnout tvary obnažených údů jednotlivých církevních otců pramení z patrné inspirace starším Quitainerem potažmo Brokofem. Sedící církevní otce charakterizuje variabilita využitých kompozičních řešení, které nereprodukuje tutéž variantu. Při pozdější výzdobě

kazatelen z padesátých let se dílenská produkce omezila na opakování jen několika rozvrhů.

Již Blažíček si povšiml patrného rozdílného formálního pojetí jednotlivých církevních otců.¹⁴⁶ Mladý Quitaner v letech 1731 - 1732 vedl dílnu velice krátce, jeho stylový názorový profil se teprve koncipoval a formoval, proto se vedle Quitainera mohl uplatnit talentovaný tovaryš výrazného řezbářského rukopisu. Sedící biskup oltářního nástavce oltáře sv. Josefa z kostela Panny Marie Vítězné [40] vyniká vyzrálým a klidnějším formálním pojetím. Plastické cítění hmoty a jemná modelace povrchového reliéfu zcela odpovídá karmelitánům z téhož oltáře. Charakteristika fyziognomických rysů tváře opět odkazuje k ohlasu tvorby Quitainerova otce.

Ve třicátých letech realizoval Quitainer výjimečně zdařilé modelletto skupinové scény, která představuje sv. Václava mezi dvěma anděly /kat. č. 25/ [163]. Hmotová skladba a formální pojetí opět připomíná zřejmé východisko v názorové orientaci staršího Quitainera. Důmyslná organizace postav do kompaktního celku představuje Quitainera jako velice kvalitního sochaře, který na počátku své samostatné činnosti přehledně koncipoval složitý kompoziční celek.

Když opomeneme řezbářskou nejistotu zcela prvních děl, tvoří tato řada poměrně kompaktní a jednotnou skupinu, v níž krystalizují specifika Quitainerovy časně tvorby, která dále hodnotil a modifikoval ve svých následujících realizacích.

Quitainerovy návrhy ozdobných saní z roku 1741 /kat. č. 5/ navazují chronologicky na tvorbu třicátých let, formálním pojetím postav však výmluvně anticipují jeho pozdější díla. Patrný vztah k objemové konstituci raných děl nápadně artikuluje jemná kresebná linka, která zřetelně definuje soudržnou stavbu a proporční rozvržení figur. Pozoruhodná detailní charakteristika tvaru vyplývá nejen ze specifík kresby, ale také opět odkazuje k realistickému popisu z třicátých let. Nový rys autorova projevu se zrcadlí v jemné gestikulaci, v níž objevíme přímé souvislosti se sochařskými kompozicemi z konce čtyřicátých a počátku padesátých let. Decentní Harlekýново gesto [43] přímo ohlašuje pojetí řezby sv. Jana Evangelisty z oltáře Panny Marie Bolestné z klášterního kostela sv. Jiljí, pohyb zdvižené paže lepé Deianeiry Quitainer [42] ve svých vrcholných

---

¹⁴⁶ BLAŽÍČEK 1946, 82; BLAŽÍČEK 1958a, 185

dílech také velmi často opakuje a variuje. Záhybový vzorec prvních děl je čitelnou kresbou přehodnocen do jemných křivek řas, které opět prozrazují vazby s jeho vrcholnými pracemi. Tyto tři návrhy představují v jeho díle kvalitativní vrchol, v němž se setkává starší osvojená názorová orientace s prvky nové stylové tendence.

Vyvrcholení Quitainerovy tvorby v padesátých letech, kdy se jeho názorový profil vyhranil a uvedl několika brilantními díly, je předznamenáno realizacemi první série početné zakázky pro strahovské premonstráty z druhé poloviny čtyřicátých let 18. století. Pískovcové sochy sv. Augustina a sv. Adriana, situované na atice průčelí klášterního chrámu/kat. č 29/ [72-73], které Quitainer realizoval zřejmě podle předlohy zničených skulptur jeho otce, odkazují formálním pojetím ke Quitainerově časně tvorbě potažmo k názorové orientaci staršího Quitainera.

Kromě opravy a doplnění chrámového průčelí statickými figurami, propracovává v časovém období druhé poloviny čtyřicátých let zejména typ andělské postavy, který se představil na oltářích kaple sv. Voršily /kat. č 34-35/ a kaple Panny Marie Pasovské /kat. č. 33/ ve strahovském chrámu. Andělské postavy charakterizuje zřetelný důraz na tělesnou konstituci a realisticky podanou proporcionalitu figur. Autor zde jedinkrát ve své tvorbě zobrazil andělskou bytost s ženskými primárními znaky, kde poprvé využil typ ženské statné postavy s výraznými tvary končetin a kyprou tváří tichého zasněného výrazu [193,199-200]. Na oltáři sv. Voršily a oltáři Panny Marie Pasovské sochař zdokonalil typ andělského eféba s kulatým obličejem, kadeřavými vlasy a pлавnými gesty [187-191,194], aby ho v následujících letech podle této předlohy parafrázoval a upravoval. Ve zpracování těchto andělských postav využívá dosud v plné míře hmotovou plnost postavy, která je estetizována ladným pohybem měkkých tělesných křivek. Oltáře v těchto kaplích dekorují pouze andělské bytosti, proto jim autor věnuje nevšední pozornost a jedinečnou kultivovanou řezbou vytváří velice kvalitní a hodnotná díla.

V padesátých letech, kdy se Quitainer prezentuje jako vysoce kvalifikovaný a žádaný sochař, vznikají jeho vrcholné sochařské celky oltářů sv. Floriána /kat. č. 9/ a Panny Marie Bolestné v kostele sv. Jiljí /kat. č. 38/ nebo v chrámu sv. Jana Nepomuckého na Skalce /kat. č. 43/. Štíhlé figury formuluje převážně zvlněná tělesná linie, která respektuje vertikální tendence kompozičního rozvrhu. Tyto kompozice vynikají zejména rafinovanou kombinací pevné hmotové stavby

s ušlechtilostí pohybu a vybroušeností tvaru. Patrný odkaz staršího Quitainera a Brokofa se stále promítá do logické stavby těla s důrazem na proporční věrohodnost a vyjádření objemové konstituce. Záhybový systém člení ostře tvarované řasy, které v krátkých liniích traktují dalmatiky světců z oltáře sv. Floriána [52,55] nebo v načechraných hluboce podřezaných záhybech probírají povrchový reliéf převážně do diagonálně vedených řas rouch postav oltáře Panny Marie Bolestné [207-210]. Quitaner dodržuje kontrastní střídání vypnuté látky zdůrazňující objem s draperií prostorově vyvinutou. Dekorativní účín podtrhují zvlněné a stočené cípy roucha nebo stylizovaný načechraný uzel. Struktura draperie rouch zdůrazňuje měkkou plynulou kompoziční linii, která je pro Quitainerovo vrcholné dílo velice charakteristická. V postavách sv. Štěpána a sv. Vavřince na oltáři sv. Floriána [51,54] a ve figuře sv. Jana Evangelisty na oltáři Bolestné Panny Marie [207-208] v kostele sv. Jiljí Quitainer opracovává typ mladistvé mužské postavy, kterou posléze parafrázuje v postavě Jana Evangelisty z chrámu sv. Jana Nepomuckého na Skalce [245-248].

Máří Magdaléna na oltáři Panny Marie Bolestné v klášterním kostele sv. Jiljí [209-211] prezentuje typ statné postavy, který v roce 1755 varioval v kompozici Panny Marie Immaculaty na kazatelně v Mladé Boleslavi [72-74] nebo také využil v realizaci alegorií ctností Víry a Naděje v kostele sv. Šimona a Judy [270-278] na konci padesátých let 18. století. Drobné modelletto Panny Marie z Muzea hlavního města Prahy /kat. č. 36/ se plně hlásí nejenom k typologii Quitainerových ženských postav, ale formálními znaky a pojetím řezby plně odpovídá jeho vrcholným dílům. Tuto skupinu rozšiřuje velice kvalitní a půvabné modelletto Panny Marie Immaculaty z Národní galerie /kat. č. 31/ které je oprávněně kladeno do souvislosti se sochou na průčelí strahovského chrámu. Dílna tento zažitý typ reprodukovala ve svébytném pojetí sv. Apoleny z oltáře Nejsvětější Trojice v kostele sv. Jindřicha a sv. Kunhuty [319-323] v roce 1756.

K jilským sochám Máří Magdalény a Jana Evangelisty se přibližují dvě velice zajímavé dřevořezby Bolestné Panny Marie a Jana Evangelisty z kostela sv. Ignáce na Karlově náměstí /kat. č. 51/ [383-394], které zřejmě vznikly v Quitainerově dílně z ruky nadaného sochaře, jenž vdechl do Quitainerových zažitých formulací prvky osobitého sochařského projevu. Objemově plná, tělesná konstituce, která se v jilských kompozicích důmyslně propojuje s vytříbenou

gestikulací a citlivě řezaným jemným tvarem, zde ovládla sochařskou formu. Skladba draperie založená na kontrastech vypnuté látky a mohutných ostře podřezaných záhybech, rekapituluje záhybovou strukturu rouch zmíněných jilských soch. Z Quitainerova zažitého formálního pojetí autor vybočil v charakteristice tváří, v níž osobitě přehodnocuje typ ženské a mužské tváře, osvojené v Quitainerově dílně.

Postavy andělů sjednotil Quitainer v padesátých letech do ustáleného typu, který již dále nepodléhá výraznějším vývojovým změnám. Andělská bytost jako samostatný znak bez dějové provázanosti ale subordinovaná významu oltářního celku zdobí zejména oltářní nástavce. Figury andělů stále vychází z pevného tělesného jádra zřetelně budované stavby. Sochař se odklonil od primárního vztahu k tělesnosti a anatomickému vystižení nahých partií andělů ze třicátých a čtyřicátých let a zaměřil se zejména na jemné vykreslení tělesných křivek a ušlechtilost tvaru, které umocňuje ladnými gesty. V efébské tváři se odráží typ andělského obličejce z kaplí strahovského chrámu, který je ještě výrazněji zjemněn [58-59,216-217,254].

Oltářní nástavce opanují sedící postavy, situované na hlavní kompoziční osu. Ježíš Kristus s křížem z oltáře Panny Marie Bolestné z klášterního kostela sv. Jiljí [213-214] předznamenává pohybové schéma světeckých postav z kazatelny v Lysé nad Labem, později přenesené do kostela Nanebevzetí Panny Marie v Mladé Boleslavi. Charakteristické rysy řezbářského pojetí Quitainer promítl do podoby Ježíše Krista jako krásného mladého muže, kdy také osobitě propojil dokonale zvládnuté tělesné proporce, příznačné líčení svalové hmoty s graciézní gestikulací a vytříbeností tvaru detailů. Bůh Otec situovaný na oltářním nástavci oltáře sv. Floriána [57] v témže chrámu zastupuje základní typ Quitainerovy stařecké tváře. V kompozičním řešení Quitainer důmyslně využil měkkých tělesných křivek a plynulé linie záhybového systému, které zdůrazňují dekorativní účinnost celku.

V polovině padesátých let vznikla v Quitainerově dílně sochařská dekorace kazatelny pro bývalý augustiniánský kostel v Lysé nad Labem. /kat. č. 11/ Její výzdoba pochází převážně z dílenské spolupráce. Quitainer patrně zhotovil pouze ústřední postavu Panny Marie Immaculaty osazenou na vrcholu stříšky, další dřevořezby podle jeho předlohy realizovali dílenští spolupracovníci. Sedící postavy dekorující poprseň a stříšku kazatelny [63-71] vychází z jednoho kompozičního schématu, také strnulá gesta rukou téhož pohybového vzorce

prozrazují, že Quitainer realizaci skupinových celků přenechal dílně a sám se zaměřil na exponovanou dřevorezbu Panny Marie Immaculaty na vrcholu stříšky. Formální pojetí řezby s typickou skladbou načechrané draperie rouch církevních otců a evangelistů plně odpovídá Quitainerovu projevu. K postavám umístěným na poprsní kazatelny se přibližují světecké figury z kazatelny situované v kostele sv. Salvátora při Klementinu.

Kamenné skulptury z počátku padesátých let komponuje do dekorativně cítěného celku, který je rozbrázděn četnými diagonálními vrypy povrchového reliéfu. Přestože autor přesně definuje tělesnou stavbu figur, hmotové jádro sochy ztratilo svůj typický objemově plný charakter a postava působí zřetelně drobnějším dojmem. Povrch čeří četné, ostře řezané řasy, z níž vystupují nápadně profilované a netradičně útlé končetiny. Kompoziční skladba je zcela podřízena dekorativnímu vzorci s působivou estetizací tvarů. Ženské tváře postrádají obvyklý kulatý, kyprý tvar a jemná elegance zcela ovládla gestikulaci a výraz. Z této skupiny vyniká zejména reliéfně členěné kamenné sousoší Zasnoubení sv. Heřmana Josefa, situované v zákoutí klášterního chrámu na Strahově /kat. č. 39/ [218-222]. K tomuto sousoší se zjevně přibližuje Panna Marie Immaculata osazená na průčelí strahovského chrámu /kat. č. 30/ [179-180], jejíž rozčeřený povrchový reliéf je koncipován do dekorativního vzorce. Struktura četných řas, které brázdí kamenný blok v diagonálně vedených liniích a útlá noha vystupující z povrchového reliéfu zřetelně definovaným tvarem, charakterizují obě realizace. Panna Marie Immaculata se křehkou konstitucí také odklání od typu statných ženských postav. Skulpturu sv. Jana Nepomuckého situovanou na Pohořelci /kat. č. 40/ [223-226] charakterizuje výrazná měkká kompoziční křivka, která štíhlou postavu protáhlých údů formuje do reliéfně cítěného celku. Povrchový reliéf také čeří ostře řezané diagonální linie, které jsou organizovány do přehledné rovnoběžné struktury řas.

Kolem poloviny padesátých let vytváří kamenosochařské realizace v přehlednějším a jednodušším kompozičním rozvrhu, reprezentované zejména sv. Norbertem nad vstupní branou do klášterního areálu na Strahově /kat. č. 42/ [232-235] a sv. Vojtěchem z Kbel /kat. č. 8/ [44-48]. Tělesné jádro vzpřímených figur koncipuje do pevného statického postoje orientovaného pro čelní pohled a citlivou modelací artikuluje jejich povrchový reliéf. Draperie je organizována do klidných souvislých ploch zdůrazňující objem postavy, pouze látku rochetty člení skromný záhybový systém se zvlněným cípem, který podtrhuje dekorativní

účin. Sochy charakterizuje zejména vybroušené sochařské podání. Toto kompoziční a formální pojetí volně obměňují postavy sv. Jana Nepomuckého a Panny Marie Immaculaty z roku 1758 /kat. č. 44/ [257-258], dnes umístěné ve stálé expozici Muzea Karlova mostu. Pevná hmotová stavba, která konstatuje průkazný vztah k tělesným proporcím, se také snoubí s precizní citlivou modelací detailu a dekorativním pojetím draperie, kterou traktují ostře řezané záhyby stáčeující se v cípech do spirály. Klidem prostoupené tváře plně odpovídají rejstříku tklivého mírného výrazu bez náznaku zármutku a bolesti.

Přelom padesátých a šedesátých let je zastoupen posledním, výjimečně zdařilým kamenosochařským sousoším Kalvárie z Dolních Břežan /kat. č. 14/ [81-82] a řezbami ctností Víry a Naděje pro bývalý oltář sv. Jana z Boha v kostele sv. Šimona a Judy /kat. č. 45/ [269-278]. Tyto dvě velice kvalitní zakázky reprodukují shodný typ ženské statné postavy. V postavách ctností se objevuje pokročilá stylová tendence v přehodnocení záhybového systému do jednodušší stylizované skladby, která již předznamenává roucha některých světeckých figur z bočních oltářů na Strahově. Sousoší z Dolních Břežan poprvé v Quitainerově tvorbě zobrazuje nahé tělo ukřižovaného Krista. Citlivá formulace obnažených partií je estetizována ušlechtilým tvarem a jemnou kompoziční křivkou.

Quitainerova závěrečná tvůrčí etapa se promítla zejména do neobyčejně rozsáhlého sochařského cyklu, kterým od roku 1760 až do své smrti dekoroval boční oltáře v klášterním chrámu na Strahově /kat. č. 15 – 20/. Dvanáct postav světců, jež zdobí tři protějškové dvojice oltářů, zrcadlí tendenci přijímání klasicizujících forem do pozdně barokního projevu. Rysy nové stylové orientace se projeví v přehledné jednoduché kompozici. Pohybově uvolněnější figury z padesátých let se transformovaly do klidných staticky koncipovaných postojů a drobnopisné dekorativní pojetí zaměřené na vytříbenost detailů ustoupilo sumarizaci tvaru do přehledného celku. Přesto některé kompozice přímo vychází ze starších osvojených řešení. Řezba sv. Floriána [106,108] parafrázuje kompoziční vzorec sv. Jana Křtitele z kostela sv. Jana Nepomuckého na Skalce a v rozložení postavy sv. Barbory [117-118] je využito schéma postoje Máří Magdaleny z oltáře Panny Marie Bolestné z kostela sv. Jiljí.

Zjednodušení záhybového systému zdůrazňuje tektonický charakter řezby. Quitainerovy typické formální prvky jeho pozdně barokních děl se s náznaky nového stylového projevu stmelily do osobitého řezbářského podání.

Charakteristická, plynulá tělesná linie vykreslující krásu měkkých křivek, typická pro jeho vrcholná díla z padesátých let, přetrvává ve formulaci štíhlého tělesného kánonu sv. Floriána a sv. Barbory. Plynulou pozdně barokní linii respektuje také záhybový systém světeckých rochet, který je artikulován mělkými diagonálně vedenými řasami, stáčeujícími se v cípech. Záhyby rochet figur sv. Heřmana Josefa [89-90] a sv. Jakuba [96,98-99] organicky reagují na jasně definovaný kontrapostní postoj.

Tento sochařský soubor je typický kvalitativní a stylovou nesourodostí řezbářského projevu, prozrazující výraznou spoluprací dílny. Rozdílné pojetí se promítlo do formulace světeckých rouch. Oproti poměrně mělkým, ale ostře řezaným záhybům šatu sv. Heřmana Josefa [89-90], sv. Jakuba [98-99] a sv. Bohumíra [86-87] traktují roucho sv. Františka z Assisi [126,128] nebo sv. Vavřince [111-113] nevýrazné, houpavé, velice mělké řasy, které umocňují celkové zjednodušení tvaru i kompozice. Kromě odlišného zpracování povrchového reliéfu jednotlivých řezeb prozrazuje participaci několika tovaryšů nebo dílenských spolupracovníků zejména líčení světeckých tváří. V tomto rozsáhlém celku dílna využila dvě rozdílné charakteristiky obličejů. První typ prezentuje líbeznou tvář s jemnými rysy a něžným výrazem. Obličej charakterizuje vyhlazená pleť, drobná ústa a přivřené oči pod jemně klenutým obočím. Stylizace mužské bezvousé, kulaté tváře vychází z ideálně podaných fyziognomických rysů, které ovládá mladistvý půvab. Nejvýrazněji se tato tendence promítla do něžných výrazů sv. Adriana [101], sv. Heřmana Josefa [91], sv. Vavřince [112] a sv. Antonína Paduánského [132]. Vyhlazená tvář sv. Apoleny [123] zcela odpovídá tomuto zjemnělému líčení.

Oproti ideálnímu mladistvému vzhledu této skupiny vychází druhý obličejový typ z realisticky odpozorovaných detailů tváře. Ostřeji řezané rysy s drsněji vykreslenou fyziognomií jsou reprodukovány výrazně klenutým obočím, širokýmnosem a vystouplou bradou. Tato skupina zahrnuje nejenom vousaté stařecké tváře sv. Františka z Assisi [127] a sv. Rocha [139], u nichž se toto odpozorované realistické podání nabízí, ale také mladé bezvousé obličej sv. Bohumíra [87], sv. Jakuba [99] nebo sv. Floriána [109]. Charakteristika ostřeji řezané tváře s výrazněji modelovanýmnosem a nadočnicovými oblouky se také odráží v líčení obličejového typu sv. Barbory [119-120], v níž pokračuje Quitainerův ženský typ z padesátých let. Přestože tento soubor vznikl zejména

dílenskou spoluprací, jedná se o poslední doloženou realizaci, na níž se přímo podílel Jan Antonín Quitainer.

Ačkoliv Quitainerova dílna nevychovala žádného výrazného a invenčně schopného umělce, který by osobitým způsobem přehodnotil zaběhlé dílenské formule novými stylovými tendencemi a transformoval mistrův sochařský projev do nových názorových souvislostí, objevují se v pražské a zejména v mimopražské produkci šedesátých let markantní rezidua Quitainerova pojetí, která prodlužují dílenskou tradici.

V polovině šedesátých let zhotovil Quitainerův ateliér nebo jeho pokračovatel řezby sv. Kosmy a Damiána pro oltář sv. Rocha v kostele sv. Tomáše na Malé Straně /kat. č. 56/ [374-380]. Sochy výrazně štíhlého tělesného kánonu vychází z Quitainerova hmotového rozložení postavy a také z jeho pohybových formulí a elegantních gest. Zejména tváře naivního výrazu bez typického jemného vykreslení obličejové typiky dokazují kvalitativní pokles dílenských prací v závěru Quitainerova života a také po jeho smrti. Dílenskou tvorbu šedesátých let dále zastupuje zakázka sochařské dekorace čtyř oltářů zadaná augustiniány v Táboře /kat. č. 52 – 55/. Kompoziční schéma a hmotové rozvržení tělesné stavby vychází z patrné inspirace strahovským souborem. Dílenská produkce pro tuto osmičlennou skupinu soch využila jednotné schéma postoje, které spočívá v komponování postavy na vzpřímenou, vertikální osu a v charakteristické kontrapostní póze. Jednotlivé kompoziční rozvrhy jsou variovány obměnami gest. Postavy augustiniánských světců a světic, vykazující výrazné zjednodušení celku, převyšují figury sv. Alžběty a sv. Zachariáše na oltáři sv. Anny [359-366] v bývalém klášterním kostele Narození Panny Marie, jež se vyznačují citlivou řezbou a typickým zaujetím pro detail a eleganci pohybu.

Odkaz strahovského celku také tlumočí dekorace dvou oltářů v klášterním kostele v Doksanech patrně z druhé poloviny šedesátých let /kat. č. 58-59/, kde autor se zřejmou vazbou k názorové orientaci pozdní fáze Quitainerovy tvorby parafrázoval kompoziční rozvrh a formální pojetí strahovských figur. Mužské tváře na oltáři sv. Josefa [399,404] reprodukuje strahovský typ mladistvého bezvousého obličej. Zejména líbezná vyhlazená tvář sv. Heřmana Josefa reflektuje jemnou charakteristiku idealizované půvabné masky. Houpavé postoje štíhlých ženských figur, které halí stylizovaný šat traktovaný mělkými vertikálními řasami, již jasně přijaly klasicizující formu. Andělské postavy

oltářních nástavců [406-408,419-420] také vyznačuje zřetelná nová názorová orientace, která nahradila Quitainerovy pozdně barokní typy andělů. Reprodukování Quitainerových kompozičních předloh v Doksanech bohužel pochází od sochaře druhé kvality, jenž nezvládl logickou stavbu těla a modelaci tělesných proporcí.

KATALOG

I. ARCHIVNĚ DOLOŽENÁ A SIGNOVANÁ
DÍLA

1. Dva velcí andělé, devět putti s atributy, pozdně pásková ornamentika dvou rámu obrazů od Petra Paula Rubense, sv. Simplicián (sv. Mikuláš Tolentinský?) a Tomáš z Villanovy (Jan z Facundy?) nad brankami

Praha - Malá Strana, kostel sv. Tomáše při klášteře augustiniánů, hlavní oltář
1731

Zlacené dřevo, v: světci 260 cm, andělé nadživotní velikost, putti 60 - 80 cm
Hlavní oltář byl po požáru v roce 1922 opraven v umělecké dílně Josefa Roháčka. Restaurovali v letech 1966 - 1967 Josef Kotrba, Karel Kotrba, Vladimír Procházka a Miloš Vlček.

Další sochařská dekorace oltáře: na konzolách sv. Augustin, sv. Vojtěch, sv. Monika, sv. Ludmila, sv. Vít, sv. Václav od Ferdinanda Maxmiliána Brokofa a Ignáce Millera

Atribuce vyplývá z doloženého kontraktu na výzdobu hlavního oltáře.¹ Zadavatelem zakázky byl opat Seraphinus Meltzer. Mladší Quitainer podepsal kontrakt společně se svou nevlastní matkou Terezií Quitainerovou.² Oba zde vystupují jako majitelé ateliéru, který Jan Antonín Quitainer převzal po nedávno zesnulém otci Ondřeji Filipovi Quitainerovi.³ Společně s ním se této zakázce účastnil štafír Jan Jiří Schmidt a truhlář Kristián Kovář, který oltář zhotovil patrně podle architektonického návrhu Kiliána Ignáce Dientzenhofera.⁴

Sochař přislíbil, že zhotoví dvě řezby biskupů augustiniánského řádu sv. Simpliciana a sv. Tomáše z Villanovy nad vchody za hlavní oltář, dva reliéfy, dvě velké letící postavy andělů, devět andílků s atributy a rámy obrazů. Augustiniánský klášter Quitainerovi přislíbil za dobrou práci 700 florenů a sud piva, pokud zakázku zhotoví do termínu 26. srpna 1731.⁵

Augustiniána s hvězdou na prsou, situovaného na evangelijní straně, doprovází dvojice andílků, z nichž jeden nese talíř pravděpodobně s mrtvými

¹ NA, ŘA, kart. 178, inv. č. 196, listina. IX 32, kontrakt na hlavní oltář. Tento archivní doklad poprvé zmínil Matějka. Zároveň uvedl přesnou signaturu pramene, viz: MATĚJKA 1896 – 1897, col. 131. Dále o tom: ŠPERLING 1973, 118-120, přílohy (archivní materiál) 135-136. Ivan Šperling publikoval transkripci kontraktu s nepřesnostmi.

² Srov. Idem 1896 – 1897, col. 131. Matějka uvádí Terezií Quitainerovou jako jeho manželku.

³ Srov. William Stanislav FAIX/Karel MAREŠ: Kostel a klášter svatého Tomáše na Malé Straně v Praze, Praha 2003, 41. Zde je jako autor hlavního oltáře uveden Ondřej Filip Quitainer.

⁴ HORYNA 1989a, 100

⁵ NA, ŘA, kart. 178, inv. č. 196, listina. IX 32, kontrakt na hlavní oltář. Quitainerovi bylo nejprve zaplaceno 50 fl, 5. dubna 1731 dalších 50 fl., 4. května 1731 obdržel 100 florenů a 5. června 100 florenů. Od 17. května 1731 mu bylo vydáváno pivo v hodnotě 100 florenů. 6. prosince dostal 120 florenů a následující rok 20. října obdržel poslední splátku, která činila 180 fl.

holuby. Podle kontraktu se jedná o sv. Simpliciána. Blažíček tohoto světce ovšem věrohodně ztotožňuje se sv. Mikulášem Tolentinským.⁶ Druhá postava, oděná do řeholního roucha s kalichem v ruce, by měla podle kontraktu představovat svatého Tomáše z Villanovy. Andílek, situovaný u jeho nohou, nese kříž. Václav Vančura podle atributu kalicha tohoto světce označil jako sv. Jana z Facundy (= Jan González).⁷

Statické postavy světců s logicky rozvrženou hmotovou stavbou jsou charakterizovány jednoduchým kompozičním řešením a věrohodně cítěným tělesným objemem. Pevný postoj oživuje pokrčená noha v koleni. Těžkou padavou látku traktují vertikálně vedené, mělké řasy. Lemy a cípy řeholního roucha jsou zpracovány do tuhých, nepoddajných forem. Hladké plochy šatu zvýrazňují tvar figury. Zejména široká ramena a rozložitý hrudník vynikají pod hladkou obepínající látkou.

Věrohodně a čitelně vykreslené detaily tváří se snahou vystihnout jejich individuální znaky umocňují realisticky pochopené celkové pojetí. Ostře řezané rysy širokého obličejce sv. Tomáše z Villanovy charakterizují velký nos, zřetelné lícní kosti, drobná ústa s nateklými rty, vrásčité vysoké čelo a vystouplé obočí, pod nímž se skrývají přivřené oči výrazných víček. Oproti této drsnější typice se oválná tvář sv. Simpliciána (Miluláše Tolentinského) vyznačuje jemnější charakteristikou fyziognomických znaků. Klenuté obočí, které se sbíhá do výrazného nosu, lemují mandlové, mírně přivřené oči. Plné tváře hladké pleti, vysoké čelo se zřetelnou, ale jedinou vráskou, vystouplá brada a pootevřená ústa drobných rtů věrohodně vystihují mladistvý charakter.

Dva velcí, vznášející se andělé nesoucí rám obrazu Umučení sv. Tomáše, působí i přes naznačený let staticky. Základní hmotové rozvržení figur vychází z realisticky pochopené tělesné stavby. Pevné jádro sochy je definováno křivkami mohutných, plných ramen a zřetelným tvarem svalnatých končetin s typickou podobou výrazných kolen. Kolem detailně propracovaných, svalnatých, nahých těl se obtáčí těžká draperie, jejíž kompoziční střed tvoří bohatý uzal. Nabírané, tuhé záhyby v břišních partiích kontrastují s hladkou látkou, která obepíná nohy a akcentuje tělesný ráz figury. Oválné hlavy vysokých čel a velkých mandlovitých očí se strnule dívají do hlavní lodi.

---

⁶ BLAŽÍČEK 1958a, 185

⁷ VANČURA 1989, 150 pozn.:44

Prameny:

- NA, ŘA, kart. 178, inv. č. 196, listina IX 32, kontrakt na hlavní oltář
NA, ŘA, kart. 178, inv. č. 196, kostelní záležitosti listina. IX 34, účet
NA, ŘA, kart. 179, inv. č. 196. kostel sv. Tomáše – vnitřní vybavení podle řemesel 1680-1936, oprava hlavního oltáře 1922

Literatura:

- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 81 - 82, 125
BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 185
BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství pozdního baroka, rokoka a klasicismu v Čechách, in: Dějiny českého výtvarného umění II/2, Praha 1989, 716
EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I, Praha 1883, 225.
HLADÍK Tomáš: Sochařství baroka v Čechách, in: VLNAS Vít (ed.): Sláva barokní Čechie, stati o umění, kultuře a společnosti, Praha 2001, 168
HORYNA Mojmir: Sochaři okruhu Kiliána Ignáce Dientzenhofera, in: HORYNA Mojmir/NAŇKOVÁ Věra/PAVLÍK Milan, PREISS Pavel/SUCHOMEL Miloš/UREŠOVÁ Libuše/VÁVROVÁ Věra/VILÍMKOVÁ Milada: Kilián Ignác Dientzenhofer a umělci jeho okruhu (kat. výst.), Praha 1989, 100
FAIX William Stanislav/MAREŠ Karel: Kostel a klášter svatého Tomáše na Malé Straně v Praze, Praha 2003,41
KOŘÁN Ivo: Sochařství, in: POCHE, Emanuel (ed.): Praha na úsvitu nových dějin, Praha 1988, 510
KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 20-21, 56
POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 268
MATĚJKA Bohumil: Přestavba a výzdoba chrámu svatého Tomáše při klášteře poustevníků řádu svatého Augustina na Menším Městě Pražském. Památky archeologické XVII, 1896 – 1897, col. 130 – 131
STEHLÍKOVÁ Dana/VANČURA Václav/ŠRONĚK Michal/VLČEK Pavel/CHLÍBEC Jan: Zařízení kostela sv. Tomáše Apoštola, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy-Malá Strana, Praha 1999, 105-106
ŠPERLING Ivan: K dějinám barokní plastiky v kostele sv. Tomáše na Malé Straně, in: Staletá Praha VI, 1973, 118-120, přílohy (archivní materiál) 135-136
ŠTECH Václav Vilém: Sochaři pražského baroka, Praha 1935, 26
VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 135
VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234-235
VILÍMKOVÁ Milada: Stavitelé paláců a chrámů, Praha 1986, 141-142

Restaurátorské zprávy a stavebně historické průzkumy:

- KOTRBA Josef/KOTRBA Karel/PROCHÁZKA Vladimír/VLČEK Miloš: Restaurování spodní části hlavního oltáře kostela svatého Tomáše v Praze, in: Fotodokumentace a zpráva o restaurování hlavního oltáře v kostele svatého Tomáše v Praze, Praha 1967, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praze, č. inv. 5943AB, nepag., 69 fotografií
KOTRBA Josef/KOTRBA Karel/PROCHÁZKA Vladimír/VLČEK Miloš: Restaurování spodní části hlavního oltáře kostela svatého Tomáše v Praze, in: Fotodokumentace a zpráva o restaurování hlavního oltáře v kostele svatého Tomáše v Praze, Praha 1967, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praze, č. inv. 5943AB, nepag., 69 fotografií

2. Sv. Augustin, Ambrož, Řehoř, Jeroným, 14 andílků, 6 váz a 6 reliéfů
Praha – Malá Strana, kostel sv. Tomáše při klášteře augustiniánů, kazatelna
1731-1732
Zlacené dřevo, v: podživotní velikost, andílci životní velikost,
církvní otcové mírně podživotní velikost, andílci životní velikost
V roce 2003 restaurovali Jiří Kořenek, Miloslav Marschal a Jan Ronovský.

Druhou zakázku sochaře Jana Antonína Quitainera pro augustiniány stvrzuje kontrakt ze dne 28. října 1731, v němž se sochař zavazuje opatu Seraphinovi Meltzerovi, že zhotoví čtyři církevní otce (osazeni na stříšce kazatelny, svatý Augustin s andělem na vrcholu stříšky), šest reliéfů, dvanáct andílků, dva andílky otevírající baldachýn, šest váz a osmáct konzol. Za pečlivě provedenou práci mu bylo přislíbeno 230 florenů.¹

Nejdůležitější část výzdoby je soustředěna na stříšce kazatelny. V pyramidovém celku vyniká stojící sv. Augustin, umístěný na vrcholu stříšky, jehož doprovází další tři sedící církevní otcové společně s andílky. Přestože tímto souborem navazuje mladší Quitainer na tradiční řezbářské pojetí sochy v intencích tvorby svého otce, která se vyznačuje realisticky cítěnou formou a klidnou, vyváženou kompozicí, objevují se zde první náznaky nových kompozičních souvztažností figur. Jednota celku je narušena užitím různého měřítko postav. Přestože andílci skupinu pouze tematicky doplňují, nabývají nezvyklých rozměrů. Podživotní postavy církevních otců vedle nich působí drobně nikoliv však nevýrazně.

Reminiscence řezbářského pojetí jeho otce se zřetelně projevují především v podání svatého Augustina. Kompoziční řešení této řezby odkazuje na postavu sv. Vojtěcha a traktování roucha vychází ze záhybového systému šatu svatého Augustina na oltáři svaté Rodiny z téhož kostela.

Stavba sedících figur je logicky členěna do realisticky formovaných těl a končetin s čitelnou svalovou hmotou nahých partií a výrazných tvarů kolen. Věcnost povrchového reliéfu se snoubí s přesvědčivě podanými detaily a

---

¹ NA, ŘA, kart. 178, inv. č. 196, listina. IX 41, kontrakt na kazatelnu. Podle záznamu ze dne 28. 4. 1732 obdržel Quitainer 10 florenů na počátku práce, později 60 florenů a sudy piva v hodnotě zbývajících 160 florenů. Tento archivní doklad s označením přesné signatury uvedl Matějka, viz: MATĚJKA 1896 – 1897, col. 131. Transkripci tohoto rukopisu publikoval Ivan Šperling, viz: ŠPERLING 1973, 128-129, přílohy (archivní materiál) 137-138; Srov. FAIX/MAREŠ 2003, 4. Zde je jako autor kazatelny uveden Ondřej Filip Quitainer.

charakteristikou ostře profilovaných tváří. Těla dosud postrádají pozdější kultivovanou ladnost a elegantnost gest, nicméně touto časnou prací autor nesporně prokázal smysl pro realistické cítění formy s citlivým přístupem k řezbě. Přesto nelze vyloučit možnost, že se jedná o práci několika sochařů. Formální pojetí řezby sv. Řehoře s holubicí, knihou a tiárou se od svatého Jeronýma s lebkou a Ambrože s úlem výrazně liší. Oproti poměrně subtilním figurám charakterizovaným špičatými koleny a lokty je Ambrožova postava v těchto partiích formována objemově plnou, zaoblenou hmotovou stavbou. Jeho tvář kyprých tvarů kontrastuje s ostře řezanou řezbou propadlých lící a špičatě vystouplého nosu svatého Ambrože.

Prameny:

NA, ŘA, kart.178, inv. č. 196, listina. IX 41, kontrakt na kazatelnu

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 81-82, 125

BLAŽÍČEK Oldřich, Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 185

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství pozdního baroka, rokoka a klasicismu v Čechách, in: Dějiny českého výtvarného umění II/2, Praha 1989, 716

DLABACZ Gottfried Allgemeines historisches künstler lexikon für Böhmen und zum Teil auch für Mähren un Schlesien, Erster Band A-H, Prag 1815

HLADÍK Tomáš: Sochařství baroka v Čechách, in: VLNAS Vít (ed.): Sláva barokní Čechie, stati o umění, kultuře a společnosti, Praha 2001, 168

HORYNA Mojmir: Sochaři okruhu Kiliána Ignáce Dientzenhofera: in: HORYNA Mojmir/NAŇKOVÁ Věra/PAVLÍK Milan/PREISS Pavel/SUCHOMEL Miloš/UREŠOVÁ Libuše/VÁVROVÁ Věra/VILÍMKOVÁ Milada: Kilián Ignác Dientzenhofer a umělci jeho okruhu (kat. výst.), Praha 1989, 100

KOŘÁN Ivo: Sochařství, in: POCH Emanuel (ed.): Praha na úsvitu nových dějin, Praha 1988, 510

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 21, 57

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 268

MATĚJKA Bohumil: Přestavba a výzdoba chrámu svatého Tomáše při klášteře poustevníků řádu svatého Augustina na Menším Městě Pražském, in: Památky archeologické XVII, 1896 – 1897, col. 130 - 131

RUTH František: Kronika královské Prahy a obcí sousedních III, Praha 1904, 1049

ŠPERLING Ivan: K dějinám barokní plastiky v kostele sv. Tomáše na Malé Straně, in: Staletá Praha VI, 1973, 128-129, přílohy (archivní materiál) 137-138

ŠPERLING Ivan: Vývoj barokních kazatelen v Praze, in: Staletá Praha XII, 1982, 190

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 135

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234-235

VILÍMKOVÁ Milada: Stavitelé paláců a chrámů, Praha 1986, 141-142

Restaurátorské zprávy a stavebně historické průzkumy:

KOŘENEK Jiří/MARSCHAL Miloslav/RONOVSKÝ Jan: Restaurátorský průzkum barokní kazatelny v kostele svatého Tomáše na Malé Straně, Praha 2002, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praze, inv. č. 52/04

KOŘENEK Jiří/MARSCHAL Miloslav/RONOVSKÝ Jan: Závěrečná restaurátorská zpráva, raně rokoková kazatelna v kostele svatého Tomáše na Malé Straně, Praha 2003, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praze, inv. č. 248/03, 70 fotografií

3. Dva putti, hlavičky andílků, vázy

Praha – Staré Město, kostel sv. Jiljí při klášteře dominikánů, nástavec oltáře sv. Tomáše Akvinského, evangelijní strana, při druhém pilíři směrem od chóru
1734

Zlacené a polychromované dřevo, v: podživotní velikost

Quitainerovu účast na oltáři sv. Tomáše Akvinského potvrzuje Deník dominikánského kláštera, který zároveň udává dataci 1734.¹ Společně s ním pracoval na oltáři štafir Jan Jiří Schmidt. Podle zápisu ze dne 4. ledna 1734 byl oltář pořízen na náklady hraběte Carola de Morzin, který na jeho zřízení věnoval klášteru 500 florenů. Z těchto financí bylo Quitainerovi nejprve vyplaceno 70 florenů a štafírovi Janu Jiřímu Schmidtovi 115 florenů.² V prosinci téhož roku obdržel Quitainer dalších 70 florenů.³ Oltář nyní disponuje velice střídmou řezbářskou výzdobou. Dva hraví andílci situovaní na volutách oltářního nástavce patří k jediným sochařským realizacím. Jednoduchá koncepce oltáře s tordovanými sloupy a vysokým nástavcem neposkytuje prostor pro výraznější sochařskou výzdobu, přesto sochař dostal poměrně vysokou finanční odměnu, kterou při jiných zakázkách obdržel většinou za dvě velké sochy a výzdobu oltářního nástavce.

Prameny:

NA, ŘD, Diarum officii prioralis conv. Prag 1734 – 1774, Conventus S. Aegidii Vetero Pragensis Ordinis Pradicatorum, kn. č. 23, f2, 29

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 83, 124-125

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 185

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Umění a umělci 17. a 18. věku v záznamech pražských klášterních archivů I, z dominikánského archivu u sv. Jiljí, in: Umění II, 1954, 75-76

EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I, Praha 1883, 393

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 22, 60

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 179

PREISS, Pavel: Oltářní obrazy V. V. Reiner, in: Umění VIII, 1960, 58

VANČURA Václav/VLČEK Pavel - Zařízení kostela sv. Jiljí, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Staré Město a Josefov, Praha 1996, 86

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 139

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234

---

¹ NA, ŘD, Diarum officii prioralis conv. Prag 1734 – 1774, Conventus S. Aegidii Vetero Pragensis Ordinis Pradicatorum, kn. č. 23, f2, 29. Archiválii uvedl již Blažiček: BLAŽÍČEK 1954a, 76

² NA, ŘD, Diarum officii prioralis conv. Prag 1734 – 1774, Conventus S. Aegidii Vetero Pragensis Ordinis Pradicatorum, kn. č. 23, f2

³ NA, ŘD, Diarum officii prioralis conv. Prag 1734 – 1774, Conventus S. Aegidii Vetero Pragensis Ordinis Pradicatorum, kn. č. 23, f29

4. Dva karmelitánští světci, v nástavci biskup, andělé, putti

Praha – Malá Strana, kostel Panny Marie Vítězné při klášteře bosých karmelitánů, oltář sv. Josefa, epištolní strana, první oltář v lodi směrem od hlavního oltáře

1735

Zlacené dřevo, v: světci 160 cm, biskup 130 cm, andělé podživotní velikost

Atribuce Jana Antonína Quitainera je doložena kronikou karmelitánského kláštera.¹ Podle zápisu ze dne 6. února 1735 se mužský klášter rozhodl, že věnuje 2000 zlatých na nový oltář svatého Josefa. Z tohoto obnosu darovala 1000 zlatých Eleonora z Valdštejna.² Truhlářské práce provedl Josef František Nonnenmacher, kterému bylo 14. října 1735 vyplaceno 450 zlatých. Téhož dne obdržel sochař Jan Antonín Quitainer 300 zlatých.³

Oltář sv. Josefa je edikulového typu s tordovanými sloupy a výrazným oltářním nástavcem. Střední etáž doplňují dvě sochy karmelitánských světců, které jsou tradičně situovány do volného prostoru mezi tordované sloupy a oltářní obraz Smrt svatého Josefa od Petra Brandla.

Sochařská forma řezeb karmelitánských světců koresponduje s Quitainerovými realizacemi dvou augustiniánů situovanými nad vstupy za hlavní oltář v klášterním kostele sv. Tomáše. Postavy komponované do pevných a vzpřímených postojů se lehce stácejí k oltářnímu obrazu. Kontrapost je charakterizován typickým předkročením a pokrčením jedné nohy, která vybočuje z kompaktního uzavřeného bloku figury. Citlivě řezané postavy modeluje padavá draperie řeholního roucha přesně definovaných tvarů. U sochy karmelitána držícího knihu je cíp roucha stylizovaně přichycen rohem knihy a

---

¹ Správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné, Tomus IV. *Historiae Conventus ab Anno 1714 ad 1747*, f215. Na tento pramen upozornil již Novotný, viz: NOVOTNÝ 1961, 177. Dále tuto kroniku využil pro svou diplomovou práci Tomáš Kleisner, viz: KLEISNER 1997

² Správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné, Tomus IV. *Historiae Conventus ab Anno 1714 ad 1747*, f214

³ Správa karmelitánského kláštera Panny Marie Vítězné, Tomus IV. *Historiae Conventus ab Anno 1714 ad 1747*, f215: „...14. octobris confirmata est et perfecta positio novi altaris S[ancti] P[atris] N[ostri] Josephi in Ecclesia nostra, quod certo magnum ornamentum est templo Dei, constitit ejus universim 2173 f[lorenos]. Pictor D[omi]nus Prandl pro pictura S.P.N. Josephi accepit 700f, pro pictura S. Antonij de Padua 4 urnas vini. Scriniarius D[omi]ni Nonnenmacher pro suo labore 450f statuarusi Quitteiner 300f...“; „...14. října byla v našem kostele schválena a dokončena stavba nového oltáře našeho svatého otce Josefa, který je jistě velkou ozdobou Božího chrámu; celkem stál 2173 florenů. Malíř pan Brandl obdržel za malbu našeho svatého otce Josefa 700 florenů, za malbu svatého Antonína Paduánského 4 džbány vína. Truhlář pan Nonnenmacher za svou práci 450 florenů, sochař Quitteiner 300 florenů...“

rytmicky traktován řasami draperie. Typická elegance gest se u levého světce snoubí s pádnější gestikulací paží. Ostře modelované hlavy výrazných nosů, klenutých nadočnicových oblouků a špičatých brad soustředěně pozorují námět oltářního obrazu.

Ve sličných andělských postavách se objevují první impulsy ohlašující následné zjemnění a lehkost sochařských realizací padesátých let.

Prameny:

Správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné, Tomus IV. Conventus ab Anno 1714 ad 1747, f214-215

Literatura:

EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I. Praha 1883, 255

NOVOTNÝ Antonín: Z Prahy doznívajících baroka 1730-1740, Praha 1947, 166

NOVOTNÝ Antonín: Staropražská všehochuť, autorský rukopis, Praha 1961, Národní knihovna v Praze, XVII S 4/1, 177-178,188

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 185

KLEISNER Tomáš: Umělci zaměstnaní v pražských kláštřích bosých karmelitánů a karmelitek (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze pro správu kostela Panny Marie Vítězné) Praha 1997

KOŘÁN Ivo: Sochařství, in: POCHE, Emanuel (ed.): Praha na úsvitu nových dějin, Praha 1988, 511

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 21-22, 59

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 136, 149 pozn.:30

VANČURA Václav/STEHlíKOVÁ Dana/VLČEK Pavel/ŠRONĚK Michal: Zařízení kostela Panny Marie Vítězné, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy - Malá Strana, Praha 1999, 79

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234-235

Restaurátorské zprávy:

Restaurátorský průzkum bočních oltářů, 1998-1999, správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné

5. Tři návrhy ozdobných saní

Objevené v knihovně na zámku Kleinheubach v Dolních Francích v Německu
Uloženo Statt Archiv Wertheim, Löwenstein-Wertheim-Rosenbergsches Archiv,
karton 776, Folio 37

1741

Kresba, 240x324 mm

Datované a signované, zhotovené pro knížete von Löwenstein-Wertheim

Trojici figurálních motivů spojuje tematika unikající lásky a žádostivé touhy. Dva náměty rozvíjejí mytologické příběhy, třetí je inspirován patrně postavou Harlekýna z Commedie dell'arte. Návrhy vynikají velice jemnou a detailně vytříbenou kresbou. Pro vystižení plastické formy si autor pomohl decentním stínováním.

V těchto návrzích překonal Quitainer strnulost časných figur. Ladné pohyby vzájemně propletených postav zkombinoval do důmyslně organizované kompozice. Přestože autor využil odvážněji koncipované pózy jednotlivých figur, vychází stále z realisticky cítěné tělesné konstituce jasně definovaného tvaru a věrohodných proporcí. Vzdušná draperie se snoubí s realisticky vykreslenými končetinami.

Saně s námětem Venuše a Adonis

Podle textu pod kresbou požadoval Jan Antonín Quitainer za tyto saně 200 florenů, k tomu měl štafir obdržet ještě 60 florenů, dohromady tedy 260 florenů.¹

Ústřední námět saní je situovaný před sedadlem komponovaným do tvaru mušle. Autor zvolil moment z mytologického příběhu, kdy Adonis opouští Venuši a chystá se na lov se psy. Této scéně tiše přihlíží z pozadí Amor. Tři postavy jsou vzájemně propleteny a spojeny do živého celku, který je tvořen protínajícími se diagonálami. Atmosféru dokreslují dvě labutě umístěné na oji.

Saně s námětem Déianeiry a Kentaura, tři malí andílci

Za provedení těchto saní si Jan Antonín Quitainer počítal společně s Wagnerem a Schmiedem 200 florenů. Štafir měl dostat 50 florenů. Celková suma byla tedy 250 florenů.²

---

¹ StAWt-LWR, kart. 776, f37

² StAWt-LWR, kart. 776, f37

Křehké tělo Déianeiry, která se vzpírá z Kentaurova sevření, kontrastuje s mohutnou a těžkopádnou polozvířecí postavou. Působivý dynamický celek je členěn diagonálními liniemi. Déianeira vzhlíží ke Kupidovi, který stojí na oji saní a svírá v ruce šíp.

Harlekýn, holoubci, střílející kupido

Za tyto saně požadoval Jan Antonín Quitainer 150 florenů, k tomu měl štafír obdržet 40 florenů, dohromady tedy 190 florenů.³

Trojici figurálních kompozic doplňuje Harlekýn, sedící čelem k divákovi před mušlovým sedadlem a s decentním úlekem pozoruje dva namlouvající se holoubky. Na oji je situovaný amor, který napíná tětivu k vystřelení šípu daleko před sebe.

Prameny:

StAWt-LWR, kart. 776, f37

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 83, 126

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 185

Barockmaler in Böhmen (kat. výst. v Kolíně nad Rýnem, Mnichově, Norimberk), Mnichov 1961, 31-32, kat. č. 110 a, b, c

Die Kunstdenkmäler des Königreichs Bayern – Unter Franken III-XVIII Bezirksamt Miltenberg, Mnichov 1917, 182

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 22, 62

PREISS Pavel: Výstava českého barokního umění v západním Německu, in: Umění X, Praha 1962, 407

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234

---

³ StAWt-LWR, kart. 776, f37

6. andělé

Praha – Nové Město, kostel sv. Václava na Zderaze při bývalém klášteře augustiniánů, oltář sv. Jana Nepomuckého

1744-1745

Nedochováno

Autorství dokládá kontrakt mezi Janem Antonínem Quitainerem a páterem Seraphinem, podepsaný 6. srpna v roce 1744, v němž se Quitainer zavazuje, že znovu vystaví oltář svatého Jana Nepomuckého, na kterém již pracuje. Sochař měl zhotovit anděly. Za práci obdržel celkem 60 zlatých.¹ Štafířské práce provedl Jan Jiří Schmidt.² Obraz namaloval Petr Jan Molitor.³

Prameny:

NA, AZK, ŘA – klášter augustiniánů a kostel sv. Václava na Novém Městě, inv. č. 2543, sign. 469, 470, 471, 472, 473

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 83, 126

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 185-186

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234

---

¹ NA, AZK, ŘA – klášter augustiniánů a kostel sv. Václava na Novém Městě, inv. č. 2543, sign. 471. Jan Antonín Quitainer dostal při podepsání smlouvy 20 zlatých a po zhotovení svého úkolu dalších 40 zlatých.

² NA, AZK, ŘA – klášter augustiniánů a kostel sv. Václava na Novém Městě, inv. č. 2543, sign. 472

³ NA, AZK, ŘA – klášter augustiniánů a kostel sv. Václava na Novém Městě, inv. č. 2543, sign. 473

7. Vyřezávaný rám s anděly

Praha – Nové Město, kostel sv. Václava na Zderaze při bývalém klášteře augustiniánů, oltář sv. Antonína

1745

Nedochováno

Jan Antonín Quitainer 14. července 1745 potvrdil, že obdržel od pátera Seraphina honorář za provedení rámu s anděly pro oltář svatého Antonína.¹ Oltářní obraz namaloval Petr Jan Molitor.²

Prameny:

NA, AZK, ŘA – klášter augustiniánů a kostel sv. Václava na Novém Městě, inv. č. 2543, sign. 474, 475, dosvědčení Jana Antonína Quitainera.

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946 83, 126

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 185-186

---

¹ NA AZK, ŘA – klášter augustiniánů a kostel sv. Václava na Novém Městě, inv. č. 2543, sign. 475, dosvědčení Jana Antonína Quitainera: „...vor Bildhauer Arbeit an den Ram (!) mit Engeln...bei Altar Saint Antoni von wohlerwürdigen pater Serafin ...“

² NA, AZK, ŘA – klášter augustiniánů a kostel sv. Václava na Novém Městě, inv. č. 2543, sign. 474

8. Sv. Vojtěch

Praha - Kbely, Vrchlabská ulice

1750-1755

Pískovec, na plintu signatura AQ, v: mírně nadživotní velikost

V roce 1987 restaurovali Josef Špaček a Jiří Kašpar.

Sochu svatého Vojtěcha do Quitainerovy tvorby poprvé zařadil Miloš Suchomel, který kromě stylové analýzy a komparace s jeho jinými realizacemi vychází z vyryté signatury AQ. Litera Q je špatně čitelná.¹ Iniciály mohou patřit také jeho otci Ondřeji (Andreas) Filipovi Quitainerovi. Na základě srovnání této signatury s téměř totožnou na sousoší Kalvárie v Dolních Břežanech z roku 1760 se s největší pravděpodobností jedná o iniciály Jana Antonína Quitainera.² Datace na soše není uvedena. Suchomel skulpturu časově řadí do období mezi lety 1750-1755.³ V Uměleckých památkách Čech P/Š je vročena do třetí čtvrtiny 18. století.⁴

Pro připsání této skulptury mladšímu Quitainerovi svědčí také stylové a formální podobnosti s jeho dalšími kamenosochařskými realizacemi například se skulpturou svatého Norberta na klášterní bráně na Strahově.

Socha volně parafrázuje kompoziční schéma kamenné realizace téhož světce na Karlově mostě od Ferdinanda Maxmiliána Brokofa. Kompoziční podobnosti jsou patrné v pevném, vyváženém postoji vzpřímené postavy a gestu zdvižené pravé ruky. Sochařský a názorový přístup je odlišný. Zdvižená paže, která je u Brokofovy sochy cítěna plasticky a komponována do prostoru před světce, je Quitainerem převedena elegantním gestem do reliéfní roviny s dekorativně přehozeným pluvíálem. Draperie se nepodílí na koncipování objemově plné a prostorově vyvinuté celkové kompozice jako u Brokofova sv. Vojtěcha, ale modeluje tvar těla, který je obepínán výraznými plochami látky.

Drobné ostré záhyby traktují rochetu, která v cípu odstává a stáčí se v dekorativním účinu do spirály. Světec elegantním pohybem levé ruky přidržuje knihu, opřenou o svou nohu a typicky ukazovákem jemně rozevívá v pomyslném založení stránky.

---

¹ SUCHOMEL 2000, 15

² Idem 2000, 15, 18

³ Ibidem, 19

⁴ Emanuel POCHE (ed.): Umělecké památky Čech K/O, Praha 1978, 47

Literatura:

SUCHOMEL Miloš: Nové autorské připsání sochy sv. Vojtěcha z Kbel, in: Kámen VI, 2000, 15-19
POCHE Emanuel (ed.): Umělecké památky Čech K/O, Praha 1978, 47

Restaurátorské zprávy:

Restaurátorská zpráva sochy sv. Vojtěcha, Kbely, původně 43 fotografií, dnes fotodokumentace chybí,
Praha 1987, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praze, inv. 181/07

9. Sv. Vavřinec, sv. Štěpán, v nástavci Bůh Otec, dva velcí a dva menší andělé, hlavičky andílků

Praha – Staré Město, kostel sv. Jiljí při klášteře dominikánů, oltář sv. Floriána, evangelijní strana, první oltář při zdi směrem od vstupu

1751

Polychromované a zlacené dřevo, v: životní velikost

Autorství mladšího Quitainera potvrzuje zápis v lednu roku 1751 v Deníku dominikánského kláštera. Za dvě sochy pro oltář sv. Floriána obdržel sochař Jan Antonín Quitainer 160 florenů od převora Hyacintha Styxe. V deníku je Quitainerovo jméno doplněno těmito pochvalnými slovy: „...*pro hoc tempore optimus in sua arte...*“¹

Jednoduchá a klidná architektura oltáře je vertikálně akcentována torčovanými sloupy a dřevořezbami svatého Štěpána s palmovou ratolestí a svatého Vavřince s rožněm. Dva horizontální pásy soklu a naznačená konkávní křivka kladí, jejíž tvar podtrhuje výrazná římsa, tuto architekturu rytmicky člení. Středová osa oltáře proniká obrazem svatého Floriána a nástavcem s dominantní sochařskou kompozicí, v jehož ohnisku je situován Bůh Otec na sféře. Vedlejší osy v nástavcové partii pokračují dvěma krátkými oltářními pilíři, před kterými hravě poletují dva andělé.

Kompozice a sochařské pojetí soch svatého Štěpána a svatého Vavřince jsou téměř totožné. Klidné postoje jsou charakterizovány jemným zhoupnutím v bocích a pokrčenou, nepatrně vychýlenou nohou. Osa těla se lehce vlní a graduje v nakloněné precizně modelované hlavě, kterou nese masivní krk. Graciózní a noblesní charakter sličných obličejů podtrhují typické kadeřavé vlasy, přivřené oči s výraznými spodními víčky a špičatá brada. Vytříbená jemnost vyniká v decentních gestech rukou, jejichž prsty jsou dlouhé a každý z nich je precizně vyřezaný. Tato elegance kontrastuje s poměrně velkými a urostlými postavami plných ramen, mohutných paží a výrazných kolen. Dalmatika je modelována ostrými, ale nikoliv dynamickými záhyby. Detailně zpracované roucho dalmatiky klidně splývá ve větších plochách dolů, draperie sutany je traktována výraznějšími vertikálními záhyby. Ornamentální zlacený dekor roucha evokuje drahou a vzácnou látku.

---

¹ NA, ŘD, *Diarum officii prioralis conv. Prag 1734 – 1774, Conventus S. Aegidii Vetero Pragensis Ordinis Pradicatorum*, kn. 23, f213. Tento pramen uvedl již Blažíček, viz.: BLAŽÍČEK, 1954a, 76

Prameny:

NA, ŘD, Diarum officii prioralis conv. Prag 1734 – 1774, Conventus S. Aegidii Vetero Pragensis Ordinis Pradicatorum, kn. č. 23, f213

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 85, 125

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 187

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Umění a umělci 17. a 18. věku v záznamech pražských klášterních archivů I, z dominikánského archivu u sv. Jiljí, in: Umění II, 1954, 76

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství pozdního baroka, rokoka a klasicismu v Čechách, in: Dějiny českého výtvarného umění II/2, Praha 1989, 716

HLADÍK Tomáš: Sochařství baroka v Čechách, in: VLNAS Vít (ed.): Sláva barokní Čechie, stati o umění, kultuře a společnosti, Praha 2001, 168

KOŘÁN Ivo: Sochařství, in: POCHE, Emanuel (ed.): Praha na úsvitu nových dějin, Praha 1988, 511

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 28 - 29, 70

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 179

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 14

VANČURA Václav/VLČEK Pavel: Zařízení kostela sv. Jiljí, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Staré Město a Josefov, Praha 1996, 87

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234, 236

10. Dekorativní práce a opravy pro Břevnovsko - broumovské opatství 1753-1754, 1756

Jan Antonín Quitainer pracoval pro benediktiny mezi lety 1753-1756 za opata Bedřicha Grundtmanna. Jednalo se převážně o drobnější práce, zejména zhotovení kamenných erbů a puttů. Zároveň také opravoval některé poškozené sochařské realizace. Jeho činnost pro benediktiny je doložena záznamy v účetních sešitech z let 1753 až 1756 a také seznamy a soupisy jednotlivých prací. V těchto dokumentech potvrzuje Jan Antonín Quitainer provedení jednotlivých zadaných úkolů, k nimž připisuje požadovaný honorář.¹

V roce 1753 zhotovil erb nad vstupní bránu pro benediktinský klášter v Broumově. Podle soupisu z téhož roku si za tuto práci účtoval 7 zlatých. Zatím obdržel 6 zlatých 30 krejcarů.²

Podle soupisu sepsaného Quitainerem z 12. března 1754 zhotovil šest andílků pro kostel sv. Markéty, každý za 6 zlatých³, tři erby, každý za 4 zlaté⁴ a vyřezávané ornamenty pro skříň za 8 zlatých. Za tuto práci obdržel celkem 56 zlatých. Téhož roku opravil sousoší svatého Jana Nepomuckého v klášterní zahradě. Quitainer si za opravu tohoto sousoší a štítu nebo erbu s reliéfem účtoval 9 zlatých 30 krejcarů.⁵ Podle zápisu účetní knihy ze dne 21. 6. 1754 obdržel za tuto práci 9 zlatých 11 krejcarů.⁶

Dne 20. 2. 1756 bylo vyplaceno Quitainerovi 50 zlatých za dva svícny, které byly situovány před hlavním oltářem klášterního kostela sv. Markéty. Dnes se nacházejí v kapitulní síni. Truhlář Josef Kampmann dostal za tuto práci 60 zlatých a štafír Jan Jiří Schmidt 132 zlatých.⁷ Podle zápisu v účetní knize ze dne 9. 10. 1756 bylo Quitainerovi zapláceno 25 zlatých a 45 krejcarů za práce pro statek Mirešice, pro který zhotovil erb nebo štít.⁸

---

¹ Na některé z těchto archivně doložených prací upozornili Milada Vilímková a Pavel Preiss, viz: PREISS/VILÍMKOVÁ 1989, 209

² NA, ŘB-B, kart. 362, hospodářské účty 1751-1753, soupis

³ NA, ŘB-B, kart. 363, hospodářské účty 1754-1756, soupis 1: "... in das Kloster st. Margaretha an Bildhauerarbeit vorfertigt habe Jedes Stück gerechnet 6 zl. Machen also 36. 1754 12. 3"

⁴ NA, ŘB, kart. 363, hospodářské účty 1754-1756, soupis 1: "... dann 3 Stück Schilder, zu Stück gerechnet 4 zl.; machen drei 12zl..."

⁵ NA, ŘB-B, kart. 363, hospodářské účty 1754-1756, soupis 2

⁶ NA, ŘB-B, kart. 363, hospodářské účty 1754-1756; Provisorath Rechnung beidem Löbl. Klöster Stieft Brzewniow von 12. Januarii Anno 1754 bis Ultima Decemb. Ejusde anni, nefol.

⁷ NA, ŘB-B, kart. 364, hospodářské účty 1756-1757

⁸ NA, ŘB-B, kart. 363, Provisorath Rechnung beidem Löbl. Klöster Stieft Brzewniow von 1. Januarii Anno 1755 bis 12 Februarii Anni 1756, nefol.

Prameny:

NA, ŘB-B, kart. 362, hospodářské účty 1751-1753

NA, ŘB-B, kart. 363, hospodářské účty 1754-1756

NA, ŘB-B, kart. 364, hospodářské účty 1756-1760

Literatura:

HORYNA Mojmir: Sochaři okruhu Kiliána Ignáce Dientzenhofera, in: HORYNA Mojmir/NAŇKOVÁ Věra/PAVLÍK Milan, PREISS Pavel/SUCHOMEL Miloš/UREŠOVÁ Libuše/VÁVROVÁ Věra/VILÍMKOVÁ Milada: Kilián Ignác Dientzenhofer a umělci jeho okruhu (kat. výst. Ve Valdštejnské Jízdárně v Praze listopad 1989 - leden 1990), Praha 1989, 100

HORYNA Mojmir: Barokní sochaři ve službách břevnovsko-broumovského kláštera, in: Tisíc let benediktinského kláštera v Břevnově 993-1993, Praha 1993, 132

MENZL Beda: Die Barockkunst unter der Äbten von Braunau, Braunau 1933, 23, 27 pozn.: 19

PREISS Pavel/VILÍMKOVÁ Milada: Ve znamení břevna a růží, Praha 1989, 100, 209

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234

11. Porpseň řečniště - církevní otcové, stříška kazatelny - čtyři evangelisté, na stříšce Panna Marie Immaculata,

reliéfy: sv. Pavel kázající v Athénách na Aeropagu

Mladá Boleslav, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kazatelna

1755

Dřevo, leštěná běl, zlacené detaily, v: světci podživotní velikost, Panna Marie Immaculata životní velikost

Socha Panny Marie Immaculaty je dnes umístěna v prostorách Římskokatolické farnosti Mladá Boleslav.¹

Kazatelna pochází z bývalého klášterního kostela Narození Panny Marie a sv. Jana Nepomuckého bosých augustiniánů. Kostel byl v roce 1891 zbořen, proto byla kazatelna přemístěna do kostela Nanebevzetí Panny Marie v Mladé Boleslavi.²

Autorství Quitainera je doloženo v klášterních análech bosých augustiniánů v Lysé nad Labem, které sepsal v roce 1782 páter Josef od svatého Víta za převora Gotharda od svaté Veroniky. Podle záznamu v análech měla být kazatelna hotova již na konci roku 1754, ale pro pracovní vyčerpání pražského sochaře nebyla dosud dokončena.³ Dne 17. května 1755 za převora Viléma od sv. Tadeáše byla kazatelna umístěna do klášterního kostela. Téhož dne obdržel Quitainer 160 zlatých a spropitné.⁴

Církevní otcové, situovaní na poprsní kazatelny, zleva sv. Jeroným, sv. Řehoř, sv. Augustin a sv. Ambrož, jsou zobrazeni pouze se základními atributy. Reliéf kázajícího sv. Pavla ve zlacené kartuši je komponován na hlavní osu. Stříšku kazatelny opanují z levé strany sv. Marek, sv. Matouš, sv. Jan, sv. Lukáš se svými osobními atributy. Pouze Markův lev zde chybí. Tělesná stavba a rozložení hmoty postav církevních otců vychází z Quitainerova

---

¹ V Uměleckých památkách Čech K/O chybně uvedeno, že na vrcholu stříšky je umístěn sv. Salvátor, viz: Emanuel POCHE (ed.): Umělecké památky Čech K/O, Praha 1978, 401

² VOJÁČEK 1930, 15, 80

³ SOKA Nymburk Bosí augustiniáni Lysá n. Labem, Annales Conventus Lissensis (1713-1787), inv. č. 46, nefol.: „...*Currente hoc anno incepta erat sculptura Cathedra, qua finini debuit hoc anno, verum ob diversos labores paratus n erat Sculptor Pragensis...*“. Tento pramen publikoval již Vojáček: VOJÁČEK, 1930, 15. V Uměleckých památkách Čech K/O je výzdoba kazatelny připisována dílně Josefa Jiřího Jelínka a datována rokem 1745, viz: Emanuel POCHE (ed.): Umělecké památky Čech K/O, Praha 1978, 401.

⁴ SOKA Nymburk Bosí augustiniáni Lysá n. Labem, Annales Conventus Lissensis (1713-1787), inv. č. 46, nefol.: „...*17. Maji posita suit nova Cathedra in Ecclesia Sculptori D. Quitainer dati sunt 160 zl.prater discretionem pro appositione ejusdem...*“

plastického podání tělesných proporcí, přesto se zcela zřetelně jedná o realizaci některého dílenského spolupracovníka. Variabilita kompozičního řešení je zde omezena na reprodukování téměř shodné pózy a řezba postrádá typickou ušlechtilost vybroušené formy a jemnost modelace tvaru. Organizace dolních končetin opakuje shodnou dílenskou předlohu. Identické gesto levé ruky s prsty formulovanými do nezvykle křečovité a schematické polohy také odkazuje k dílenské spolupráci, respektive méně kvalifikovaného učedníka nebo tovaryše. Také charakteristika bezvýrazných tváří odkazuje k využití tytéž dílenské předlohy.

Kompoziční schéma evangelistů opět parafrázuje dílenskou předlohu. Přesto sochařskou formu charakterizuje citlivější a uvolněnější řezba, která se projevuje v jemné modelaci detailů, patrně například v typickém založení stránky prstem. Tělesné jádro sochy definuje jasně artikulovaná linie. Tvář sv. Jana volně zpracovává Quitainerův zažitý typ mladistvé tváře aplikovaný nejčastěji v padesátých letech. Draperie tlumočí Quitainerův záhybový vzorec formulovaný střídáním nadýchaných řas a vypnuté látky.

Oproti kvalitativním výkyvům řezby církevních otců a evangelistů reprezentuje socha Panny Marie Immaculaty Quitainerovo typické dílo vysoké umělecké úrovně. Sochařské pojetí figury zcela odpovídá Quitainerovu typu ženské figury statnějších proporcí se specifickou kombinací plasticky cítěného objemu a jemných křivek ušlechtilého estetizujícího tvaru. Graciózní esovitá kompoziční osa se snoubí s pevným hmotovým jádrem, jehož kontury akcentují partie vypnuté látky. Quitainerovův markantní podíl na této práci prozrazuje zejména vybroušená forma a precizní řezba detailů s vystižením všech drobných tvarových odlišností a pohybových nuancí. Modelace hlavy reflektuje typiku tváře světic z padesátých let, vzájemné markantní podobnosti kyprých tváří a výrazně vystupující brady objevíme v charakteristice obličeje sv. Máří Magdaleny u sv. Jiljí nebo sv. Máří Magdaleny z Dolních Břežan. Organizace záhybového systému je založena na typickém kontrastu hladké látky obepínající tělesné proporce a načechraných řas, jež definují ostré zářezy diagonálních linií. Z těchto uvedených důvodů vyplývá, že Pannu Marii Immaculatu zhotovil samotný mistr dílny.

Prameny:

SOKA Nymburk, Bosí augustiniáni Lysá n. Labem, Annales Conventus Lissensis (1713-1787), inv. č. 46, nefol.

Literatura:

POCHE Emanuel (ed.): Umělecké památky Čech K/O, Praha 1978, 401

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 142

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234, 240

VLČEK Pavel/SOMMER Petr/FOLTÝN Dušan: Encyklopedie českých klášterů, Praha 1977, 358

VOJÁČEK Josef: Klášter Augustiniánů bosáků v Lysé nad Labem, in: Sborník historického kroužku XXX, 1929, 1-30, 135-143

VOJÁČEK Josef: Klášter Augustiniánů bosáků v Lysé nad Labem, in: Sborník historického kroužku XXXI, 1930, 11-19, 71-102

12. Oprava sousoší Merkura, Androniky a Kupida od Matyáše Bernarda Brauna

Praha – Hradčany, Černínský palác, nástupní vestibul paláce

1757

Nedochováno

Oprava škod po devastaci paláce

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 87

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 188

HORYNA Mojmir: Černínský palác a jeho tvůrci v barokní době, in: HORYNA Mojmir/PREISS Pavel/ZAHRADNÍK Pavel: Černínský palác v Praze, Praha 2001, 160

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quittner a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 36

POCHE Emanuel/PREISS Pavel: Pražské paláce, Praha 1973, 40

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234

ZAHRADNÍK Pavel: Historie paláce jako rezidence hrabat Černínů, in: HORYNA Mojmir/PREISS Pavel/ZAHRADNÍK Pavel: Černínský palác v Praze, Praha 2001, 57

13. Návrh na zvýšení stříbrného oltáře a jeho realizace - dva andělé na volutách, Nejsvětější Trojice

Příbram – Svatá Hora, kostel Panny Marie, hlavní oltář

1758

Podle návrhu Jana Antonína Quitainera realizoval Kašpar Gschwandtner mezi lety 1758-1759

Kresba; stříbro, v: podživotní velikost

Datovaný návrh Jana Antonína Quitainera, který byl uložen v archivu Svaté Hory, je dnes ztracený.¹ Zachována je reprodukce tohoto návrhu.²

Oltář opraven roku 1923 firmou Grünfeld z Prahy.³

V roce 1745 dal superior Vojtěch Pubec oltář poprvé rozšířit. Práci zadal pražskému stříbrníkovi Josefu Seitzovi.⁴ V roce 1758 zhotovil Jan Antonín Quitainer návrh na zvýšení oltáře a po jeho schválení vytvořil také jeho dřevěný model, který se nedochoval. Oltář byl doplněn dvěma anděly klečícími na volutách po stranách a Nejsvětější Trojicí, vznášející se v horní etáži. Úpravy podle Quitainerova modelu realizoval stříbrník Kašpar Gschwandtner mezi lety 1758-1759, s nímž uzavřel smlouvu svatohorský superior Václav Ramhovský. Kašpar Gschwandtner obdržel 4057 zlatých.⁵ V roce 1772 byl oltář znovu zvýšen. Tuto úpravu zhotovil Antonín Jakub Thym. Mezi oltář a Nejsvětější Trojici byla vsunuta stříbrná nástavba, která Quitainerův dominantní sochařský celek rozpojila.⁶

Literatura:

BIRMBÁUMOVÁ Alžběta: Svatá Hora (= Poklady národního umění VIII) Praha 1940, nepag.

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 87

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 188

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství pozdního baroka, rokoka a klasicismu v Čechách, in: Dějiny českého výtvarného umění II/2, Praha 1989, 716

HOLAS František: Dějiny poutního místa mariánské Svaté Hory u Příbrami, Příbram 1929, 421-426

KOŠNAR Julius: Poutnická místa, památné svatyně v Čechách, Praha 1903, 86-88

¹ V 70. letech 20. století Svatou Horu postihl požár, mnoho archivních pramenů bylo zničeno.

² Reprodukce Quitainerova návrhu uvedena, viz: PODLAHA 1901, obr. 1.7

³ Ze Svaté Hory-Stříbrný oltář opraven, in: Svatá Hora II, 1923, 45-46

⁴ PODLAHA 1922-1923, 267; HOLAS 1929, 421. Oba texty odkazují na archiv Svaté Hory, sign. II 71, a podrobně informují o smlouvě s Josefem Seitzem.

⁵ Idem 1922-1923, 268; Idem 1929, 422-425. Texty odkazují na archiv Svaté Hory, sign. II 74, sign. II 77. Podrobný zápis o průběhu práce Gschwandtnera, zaznamenány jednotlivé splátky a průběžný příjem stříbra. Publikovány transkripce kvitancí a smluv sepsané s Kašparem Gschwandtnerem a Janem Antonínem Quitainerem.

⁶ Idem 1929, 425-426

- KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quittner a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 36
- PODLAHA Antonín: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Příbramském, Praha 1901, 99-101
- PODLAHA Antonín: Archivní příspěvky k dějinám stavby a výzdoby Svaté Hory, in: Památky archeologické XXXIII, 1922-1923, 250-276
- POCHE Emanuel: Umělecké památky Čech P/Š, Praha 1980, 184
- POCHE Emanuel: Umělecké řemeslo pozdního baroka a rokoka v Čechách, in: Dějiny českého výtvarného umění II/2, Praha 1989, 821
- UREŠOVÁ Libuše: Zlatnictví, in: VLNAS Vít (ed.): Sláva barokní Čechie, stati o umění, kultuře a společnosti, Praha 2001, 220
- VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234
- Ze Svaté Hory-Stříbrný oltář opraven, in: Svatá Hora II, 1923, 45-46

14. Sousoší Kalvárie – ukřižovaný Ježíš Kristus, klečící Máří Magdaléna

Dolní Břežany, naproti Obecnímu úřadu, číslo parcely 49012

1760

Sousoší jemnozrný pískovec z pražské oblasti, podstavec hrubozrná posázavská žula, v: 345 cm, s podstavcem 665 cm

V roce 1974 restaurovali Miroslav Vajchr, Aloisie Viškovská, Petr Vitvar a Václav Hlavatý.

Od roku 2001 probíhá zhotovení kopie akademickými sochaři Vojtěchem Adamcem a Martinem Pokorným, proto se Kalvárie na původním místě dosud nenachází.

Antonín Podlaha přisuzuje toto sousoší Ondřeji Filipovi Quitainerovi a datuje je rokem 1717. Podlaha vychází z vyrytého nápisu u nohou ukřižovaného Ježíše Krista, který přečetl jako A Q f1717. Datace na zadní straně kříže 1760 podle Podlahy určuje rok následující opravy.¹ Z této atribuce vychází také Václav Vilém Štech a Oldřich Jakub Blažíček.² Miloš Suchomel upozornil, že se nejedná o dataci 1717 ale o A Q *fecit*, a ve svých textech uvedl hypotézu o možném autorství Jana Antonína Quitainera. Letopočet 1760 Suchomel věrohodně spojil se vznikem sousoší.³ Václav Vančura s Milošem Suchomelem souhlasí a jednoznačně přisuzuje tuto skulpturu Janu Antonínu Quitainerovi.⁴ Suchomel se k této problematice vrátil v článku z roku 2000, v němž svou dřívější hypotézu o této atribuci uvedl již jako fakt. Pro autorství mladšího Quitainera mluví vedle signatury A Q zejména datace 1760, která je na zadní straně kříže reliéfně ztvárněná. Kdyby se skutečně jednalo o rok zaznamenávající opravu, musel by sochař celou zadní stranu kříže znovu otesat, což je nepravděpodobné.⁵

---

¹ PODLAHA 1908, 11. Podlaha vychází z vyrytého nápisu u nohou ukřižovaného Ježíše Krista, který přečetl jako 1717 A. Q. Datace 1760, na zadní straně kříže, určuje podle Podlahy rok následující opravy: "...na kameni u nohou Marie Magdalské vtesána písmena AQ a nejasný letopočet 1717. Nepochybně tedy dílo Ondřeje Quitainera. Vzadu na kříži vytesán vypukle letopočet 1760, patrně k pozdější opravě se vztahující..."

² ŠTECH: 1938-1939, 171; BLAŽÍČEK 1958a, 119

³ SUCHOMEL 1975, 144-146. Suchomel zde s připsáním sousoší mladšímu Quitainerovi váhá z důvodu odlišného stylového projevu jemu připsaných a doložených prací; SUCHOMEL 1980, 589. V tomto textu se Miloš Suchomel přiklání k sochaři Janu Antonínovi Quitainerovi jako k pravděpodobnému autorovi tohoto sousoší.

⁴ VANČURA 1989, 129

⁵ SUCHOMEL 2000, 15-19

Kompoziční celek je artikulován esovitou linií, která akcentuje reliéfní rozložení hmoty. Realisticky cítěný tvar obnažených tělesných partií kontrastuje s ostře řezanými příčnými řasami draperie. Svou plnou tělesnou formou a proporční stavbou připomíná Máří Magdaléna postavu téže světice z oltáře Panny Marie Bolestné dominikánského kostela sv. Jiljí. Také záhybový systém a modelace hlav si téměř odpovídají. Estetizace realistického přístupu se zřetelně zrcadlí v pojetí tohoto námětu. Máří Magdaléna v kontemplativním rozpoložení prožívá svůj vnitřní smutek bez expresivní dramatičnosti a vypjatých zoufalých gest. Také Ježíšovo utrpení je tiché. Krásné, statné tělo bez stopy po mučení není deformováno křečovitými a vypjatými pohyby.

Literatura:

- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 119
HEJTMÁNEK Jan: O barokním sousoší sv. Kříže na Hradišti u Blovic, in: Umění a kámen, věstník sochařů a kameníků 1947, č. 4-5, 25-26
PODLAHA Antonín: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Vinohradském, Praha 1908, 11
SUCHOMEL Miloš: Praktické poznámky k restauraci kamenných soch, in: Památková péče XXXV, 1975, 144-146
SUCHOMEL Miloš: Expozice zachráněných pískovcových soch, in: Památky a příroda V, 1980, 589
SUCHOMEL Miloš: Nové autorské připsání sochy sv. Vojtěcha z Kbel, in: Kámen VI, 2000, 15-19
ŠTECH Václav Vilém: Malířství a sochařství nové doby v Čechách a na Moravě, Praha 1938-1939, 171
Sochy v Dolních Břežanech, in: POCHE Emanuel: Umělecké památky Čech A/J, Praha 1977, 293
VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 129, 146-147
VANČURA Václav: Nová připsání pražským sochařům 1720 až 1820 in: Zprávy památkové péče LV, 1995, 342
VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234, 238

Restaurátorské zprávy:

- VAJCHR Miroslav/VIŠKOVSKÁ Aloisie/VITVAR Petr/HLAVATÝ Václav: Restaurátorská zpráva kalvárie v Dolních Břežanech, 1974, přiloženo 33 fotografií, NPU ú. o. p. Středních Čech v Praze, inv. č. 1107
ADAMEC Vojtěch: Průběžná zpráva o postupu prací na zhotovení kopie sousoší Kalvárie se svatou Máří Magdalenou v Dolních Břežanech za rok 2004, 2004, přiloženo 8 fotografií, kopie originálu uložena na Obecním úřadu Dolní Břežany
ADAMEC Vojtěch/POKORNÝ Martin: Kamenné sousoší kalvárie se sv. Máří Magdalenou v Dolních Břežanech od Jana Antonína Quitainera, průběžná restaurátorská zpráva Praha 2001, přiloženo 34 fotografií, popis stavu památky a postup restaurátorských prací, kopie originálu uložena na Obecním úřadu Dolní Břežany

15. Sv. Heřman Josef, sv. Bohumír (= Gottfried z Capennbergu), v nástavci reliéf symbolu Nejsvětější Trojice (Božího oka), dvojice andílků a váz po stranách nástavce

Praha – Strahov, kostel Nanebevzetí Panny Marie při premonstrátském klášteře, oltář sv. Augustina, epištolní strana, oltář při třetím pilíři směrem od chóru
1759-1760

Zlacené dřevo, v: 125 cm

Sochařská výzdoba oltáře je archivně doložena Janu Antonínu Quitainerovi. Spolu s ním na oltáři pracovali štafír Jan Jiří Schmidt, truhlář Jan Bendl¹ a mramorář Josef Lauermann. Za sochařskou výzdobu oltáře sv. Augustina v roce 1759 obdržel mladší Quitainer 127 zlatých. Zadavatelem této zakázky byl premonstrátský opat na Strahově Gabriel Václav Kašpar.²

Literatura před nalezením archivního pramene spojovala téměř celou dekoraci interiéru klášterního kostela s Ignácem Františkem Platzerem, který ve skutečnosti vytvořil po Quitainerově smrti pouze sochařskou výzdobu hlavního oltáře.³

Kompozice kvalitně řezané figury sv. Bohumíra vychází ze základního kontrapostního postoje. Pevné jádro sochy definují čitelné tělesné kontury a věrohodně zformulované proporce. Citlivé formální pojetí se zrcadlí v pečlivém zpracování povrchového reliéfu a v jemné modelaci detailů. Kulatý obličej charakterizuje podání ostřejších fyziognomických znaků tváře. Vertikální tělesnou osu umocňuje plynulá linie záhybového systému rochetty s dekorativně stočenými cípy, které připomínají lemy rouch z vrcholné etapy. Charakteristika kulaté tváře je vykreslena ostřejšími fyziognomickými rysy.

Postava sv. Heřmana Josefa je komponována do vyváženého kontrapostu na mírně zvlněnou vertikální osu, která akcentuje ušlechtilou, plynulou tělesnou linii. Základní hmotové rozvržení opět vychází ze zažité základní Quitainerovy

---

¹ Archivní pramen poprvé publikoval Blažíček, viz: BLAŽÍČEK 1951, 34; BLAŽÍČEK 1954b, 252. V textu uvádí přeložené transkripce účtů a potvrzení závdavků signované Janem Antonínem Quitainerem, štafírem Janem Jiřím Schmidtem a truhlářem Janem Bendlem. Blažíček jako zdroj těchto archivních materiálů uvedl nesignovaný konvolutu fondu premonstrátského klášteře. Tyto účty a potvrzení objevené Blažíčkem se mi nepodařilo dohledat.

² Idem 1954b, 252

³ František EKERT: Posvátná místa, královského hlavního města Prahy I, Praha 1883, 139, dále EKERT 1883; JIŘÍK 1932, 335. Tato mylná atribuce je uvedena také v mladší literatuře, viz: Jan ASSMANN: Barokní Praha – Sochařství, in: Život v barokní Praze 1620-1784 (průvodce výstavou v Clam-Gallasově paláci 24. května – 9. Zář 2001) Praha 2001, 18-21, dále ASSMANN 2001

předlohy. Precizní zpracování detailů s vystižením kvality různorodého materiálu a tvaru jemné krajky cípu rochetu opět plně odpovídá Quitainerovu projevu. Organizace záhybového systému založená na téměř vertikálně vedených řasách a houpavých a vlnících se cípech koresponduje s draperií sv. Bohumíra. Vyhlazená tvář sv. Antonína Paduánského s jemnou modelací křivek obočí a plnými tvářemi kontrastuje s osobitou typikou tváře sv. Bohumíra.

Literatura:

- ASSMANN Jan: Barokní Praha – Sochařství, in: Život v barokní Praze 1620-1784 (průvodce výstavou v Clam-Gallasově paláci 24. května – 9. září 2001) Praha 2001, 18-21
- BAŤKOVÁ Růžena/ŠRONĚK Michal/PLÍŠEK Gilbert Antonín: Zařízení kostela Nanebevzetí Panny Marie, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 119
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 87, 125
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 188
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Výběr zpráv ze 17. a 18. věku o pražských stavbách a umělcích, in: Za Starou Prahu, věstník pro ochranu památek XXVI, 1951, 34
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Umění a umělci 17. a 18. věku v záznamech pražských klášterních archivů III, Z archivu kláštera premonstrátů na Strahově, in: Umění II, 1954, 252
- EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I, Praha 1883, 139
- HLADÍK Tomáš: Sochařství baroka v Čechách, in: VLNAS Vít (ed.): Sláva barokní Čechie, stati o umění, kultuře a společnosti, Praha 2001, 168
- JIŘÍK František Xaver: Platzer, in: Umění (Štenc) V, 1932, 335
- KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 34-35, 76-78
- POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 292
- PREISS Pavel: Malířství a plastika, in: MALEČEK František/MALEČEK Roman: Strahov Praha, Praha 1993, 119
- VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 147
- VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234,239

16. Sv. Adrian a sv. Jakub, v nástavci reliéf jazyka svatého Jana Nepomuckého ve středu, dva andílci a dvě vázy po stranách

Praha – Strahov, kostel Nanebevzetí Panny Marie při klášteře premonstrátů, oltář sv. Jana Nepomuckého, evangelijní strana, oltář při třetím pilíři směrem od chóru 1759-1760

zlacené dřevo, v: 125 cm

Sochařská výzdoba oltáře je archivně doložena Janu Antonínu Quitainerovi. Spolu s ním na oltáři pracovali štafír Jan Jiří Schmidt, truhlář Jan Bendl a mramorář Josef Lauermann. V roce 1759 obdržel mladší Quitainer za sochařskou výzdobu tohoto oltáře 127 zlatých. Zadavatelem této zakázky byl premonstrátský opat na Strahově Gabriel Václav Kašpar.¹

Socha sv. Jakuba parafrázuje kompoziční řešení svatého Bohumíra na oltáři sv. Augustina v témže kostele. Drobné obměny jsou podmíněny zrcadlově převráceným kontrapostem. Podložení levé nohy akcentuje pevný postoj. Pregnantnost řezby se zrcadlí v typické delikátní modelaci ruky nebo v jemném gestu prstu pravé ruky, které naznačuje založení stránky v knize. Struktura materiálu kožešinové almuce, hladké alby a rochety s dekorativně tvarovaným lemem jsou věrohodně odlišeny jemnou diferenciací řezbářských vrypů. Pohyb draperie rochety s výrazným záhybem završeným zatočeným lemem reaguje na ušlechtilou esovitou tělesnou linii, která vychází z Quitainerova pojetí realizací padesátých let. Řezba hlavy vychází z tendence zachytit individuální rysy tváře, ostře řezané obočí, lemující široce otevřené oči, sbíhá do výrazného nosu. Plné tváře kontrastují s propadlými partiemi kolem úst.

Socha sv. Adriana je stavěna na vzpřímenou vertikální osu, kterou akcentuje přísně statický postoj. Elegantní tělesná křivka sv. Jakuba je zde transformována do tuhého bloku figury. Povrchový reliéf vychází ale z Quitainerova typického zaujetí jemnou charakteristikou detailů, patrnou zejména v precizní modelaci rukou. Prst levé ruky v tomto případě skutečně mírně rozevívá knihu a evokuje založení konkrétní stránky. Mladistvá tvář vyhlazených lící a půlkruhově klenutých nadočnicových oblouků využívá oproti jadrnější charakteristice obličejů sv. Jakuba idealistického pojetí.

---

¹ BLAŽÍČEK 1954b, 252

Literatura:

- ASSMANN Jan: Barokní Praha – Sochařství, in: Život v barokní Praze 1620-1784 (průvodce výstavou v Clam-Gallasově paláci 24. května – 9. září 2001) Praha 2001, 18-21
- BAŤKOVÁ Růžena/ŠRONĚK Michal/PLÍŠEK Gilbert Antonín: Zařízení kostela Nanebevzetí Panny Marie, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 118-119
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 87, 125
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 188
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Výběr zpráv ze 17. a 18. věku o pražských stavbách a umělcích, in: Za Starou Prahu, věstník pro ochranu památek XXVI, 1951, 34
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Umění a umělci 17. a 18. věku v záznamech pražských klášterních archivů III, Z archivu kláštera premonstrátů na Strahově, in: Umění II, 1954, 252-252
- EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I, Praha 1883, 139
- HLADÍK Tomáš: Sochařství baroka v Čechách, in: VLNAS Vít (ed.): Sláva barokní Čechie, stati o umění, kultuře a společnosti, Praha 2001, 168
- JIRŮK František Xaver: Platzler, in: Umění (Štenc) V, 1932, 335
- KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 34-35, 76-78
- POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 289
- PREISS Pavel: Malířství a plastika, in: MALEČEK František/MALEČEK Roman: Strahov Praha, Praha 1993, 119
- VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 147
- VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234, 239

17. Sv. Vavřinec a sv. Florián, v nástavci reliéf s králem Davidem ve středu, dva andělci a dvě vázy po stranách

Praha – Strahov, kostel Nanebevzetí Panny Marie při klášteře premonstrátů, oltář sv. Anny, epištolní strana, oltář při čtvrtém pilíři směrem od chóru

1760

Zlacené dřevo, v: 125 cm

Jan Antonín Quitainer, Jan Jiří Schmidt a Jan Bendl jsou archivně doloženi. Účet potvrzuje, že sochař obdržel za dřevořezby sv. Vavřince, sv. Floriána, sv. Apoleny a sv. Barbory 270 zlatých. Zadavatelem této zakázky byl premonstrátský opat na Strahově Gabriel Václav Kašpar.¹

Postoj sv. Floriána čerpá ze zažitých kompozičních řešení dílenské produkce. Štíhlá postava jasně definovaného tělesného jádra vychází z elegantní protažené kompoziční linie, kterou akcentuje zjednodušený povrchový reliéf a záhybový systém založený na organizaci stylizovaných mělkých houpavých řas. Čitelné kontury tělesného objemu modelované pod tenkou látkou se snoubí s vyhlazenými obnaženými partiemi končetin. Kompoziční schéma sochy sv. Vavřince zrcadlově cituje řezbu téhož světce na oltáři sv. Floriána v dominikánském kostele. Ztepilost a půvab dominikánské sochy umocněný modelací širokých ramen a velkoplošné draperie traktované ostrými řasami jsou přehodnoceny méně účinným schematizujícím záhybovým systémem houpavých mělkých řas a nevýraznou stavbou těla. Štíhlá tělesná linie je zde potlačena.

Literatura:

ASSMANN Jan: Barokní Praha – Sochařství, in: Život v barokní Praze 1620-1784 (průvodce výstavou v Clam-Gallasově paláci 24. května – 9. září 2001) Praha 2001, 18-21

BAŤKOVÁ Růžena/ŠRONĚK Michal/PLÍŠEK Gilbert Antonín: Zařízení kostela Nanebevzetí Panny Marie, in: VLČEK Pave l(ed.):Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 119

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 87, 125

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 188

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Výběr zpráv ze 17. a 18. věku o pražských stavbách a umělcích, in: Za Starou Prahu, věstník pro ochranu památek XXVI, 1951, 34

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Umění a umělci 17. a 18. věku v záznamech pražských klášterních archivů III, Z archivu kláštera premonstrátů na Strahově, in: Umění II, 1954, 252-253

EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I, Praha 1883, 139

HLADÍK Tomáš: Sochařství baroka v Čechách, in: VLNAS Vít (ed.): Sláva barokní Čechie, stati o umění, kultuře a společnosti, Praha 2001, 168

JIRŮK František Xaver: Platzer, in: Umění (Štenc) V, 1932, 335

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 34-39, 76-78

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 292

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 147

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234, 239

---

¹ BLAŽÍČEK 1954b, 252

18. Sv. Apolena a sv. Barbora, v nástavci reliéf vzkříšení Lazara ve středu, dva andílci a dvě vázy po stranách

Praha – Strahov, kostel Nanebevzetí Panny Marie při klášteře premonstrátů, oltář sv. Máří Magdalény, evangelijní strana, oltář při čtvrtém pilíři směrem od chóru

1760

Zlacené dřevo, v: 125 cm

Jan Antonín Quittner, Jan Jiří Schmidt a Jan Bendl jsou archivně doloženi. Účet potvrzuje, že sochař obdržel za sochy sv. Vavřince, sv. Floriána, sv. Apoleny a sv. Barbory 270 zlatých. Zadavatelem této zakázky byl premonstrátský opat na Strahově Gabriel Václav Kašpar.¹

Socha sv. Barbory opakuje s nepatrnými obměnami kompoziční řešení svaté Máří Magdalény v kostele sv. Jiljí. Povrch dominantní jilské sochy čeří důrazně podřezané řasy draperie, která zde reprezentuje podstatný výrazový prostředek. Oproti tomuto vrcholnému projevu charakterizuje strahovskou řezbu uzavřená forma tělesné hmoty, kterou akcentuje vyhlazený povrch řezby. Výrazné plochy lnoucí k tělu se střídají s měkčí draperií. Některé partie šatu jsou traktovány drobnými mělkými řasami, které lpí na povrchu řezby. Zpracování detailu si zachovává precizní formu a dokonalost starších prací. Podobným kompozičním pojetím, modelací draperie disponuje také řezba sv. Apoleny. U obou figur se objevuje Quittnerův typický prvek výrazného záhybu roucha kroužícího kolem postavy.

Literatura:

ASSMANN Jan: Barokní Praha – Sochařství, in: Život v barokní Praze 1620-1784 (průvodce výstavou v Clam-Gallasově paláci 24. května – 9. září 2001) Praha 2001, 18-21

BAŤKOVÁ Růžena/ŠRONĚK Michal/PLÍŠEK Gilbert Antonín: Zařízení kostela Nanebevzetí Panny Marie, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 119

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 87, 125

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 188

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Výběr zpráv ze 17. a 18. věku o pražských stavbách a umělcích, in: Za Starou Prahu, věstník pro ochranu památek XXVI, 1951, 34

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Umění a umělci 17. a 18. věku v záznamech pražských klášterních archivů III, Z archivu kláštera premonstrátů na Strahově, in: Umění II, 1954, 252-253

EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I, Praha 1883, 139

HLADÍK Tomáš: Sochařství baroka v Čechách, in: VLNAS Vít (ed.): Sláva barokní Čechie, stati o umění, kultuře a společnosti, Praha 2001, 168

JIRŮK František Xaver: Platzer, in: Umění (Štenc) V, 1932, 335

---

¹ BLAŽÍČEK 1954b, 252

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quittner a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 34-35, 76-78
POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 289
VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quittnerů, in: Umění XXXVII, 1989, 147
VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234, 239

19. Sv. Isidor a sv. Roch, v nástavci reliéf se sv. Ambrožem ve středu, dva andílci a dvě vázy po stranách

Praha – Strahov, kostel Nanebevzetí Panny Marie při klášteře premonstrátů, oltář sv. Martina, epištolní strana, oltář při pátém pilíři směrem od chóru

1760-1763

Zlacené dřevo, v: 125 cm

Jan Antonín Quitainer, Jan Jiří Schmidt a Jan Bendl jsou archivně doloženi. Quitainer obdržel za sochařskou výzdobu 126 zlatých. Zadavatelem této zakázky byl premonstrátský opat na Strahově Gabriel Václav Kašpar.¹

Klidný a vyvážený kontrast soch opakuje kompoziční schéma řezeb oltářů sv. Augustina a Obrácení sv. Pavla při pilířích v tomto kostele. Místy schematická draperie roucha sv. Rocha je výrazněji spojena s tělem do bloku. Přesto se v užití variace kompozičního prvku přidrženého cípu a v modelaci některých záhybů objevují reminiscence Quitainerových starších realizací. Kabátec sv. Isidora vypracovaný s detailní přesností nepodléhá patrnějšímu traktování draperie. Hladká forma a popisný realismus pečlivě vymodelovaných komponent oděvu, knoflíků, límečku a vysokých bot se přibližují klasicistnímu formálnímu pojetí. Těžkopádná modelace dlouhých prstů a nezvykle mohutné ruce potvrzují výraznou spoluúčast dílny.

Litatura:

ASSMANN Jan: Barokní Praha – Sochařství, in: Život v barokní Praze 1620-1784 (průvodce výstavou v Clam-Gallasově paláci 24. května – 9. Zář 2001) Praha 2001, 18-21

BAŤKOVÁ Růžena/ŠRONĚK Michal/PLÍŠEK Gilbert Antonín: Zařízení kostela Nanebevzetí Panny Marie, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 119

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 87,125

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958,188

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Výběr zpráv ze 17. a 18. věku o pražských stavbách a umělcích, in: Za Starou Prahu, věstník pro ochranu památek XXVI, 1951, 34

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Umění a umělci 17. a 18. věku v záznamech pražských klášterních archivů III, Z archivu kláštera premonstrátů na Strahově, in: Umění II, 1954, 253

EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I, Praha 1883, 139

HLADÍK Tomáš: Sochařství baroka v Čechách, in: VLNAS Vít (ed.): Sláva barokní Čechie, stati o umění, kultuře a společnosti, Praha 2001, 168

JIRŮK František Xaver: Platzer, in: Umění (Štenc) V, 1932, 335

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 34-35, 76-78

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 292

PREISS Pavel: Malířství a plastika, in: MALEČEK František/MALEČEK Roman: Strahov Praha, Praha 1993, 119

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 147

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234, 240

---

¹ BLAŽÍČEK 1954b, 253

20. sv. František z Assisi a sv. Antonín Paduánský, v nástavci reliéf se

sv. Jeronýmem ve středu, dva andílci a dvě vázy po stranách

Praha – Strahov, kostel Nanebevzetí Panny Marie při klášteře premonstrátů, oltář Obrácení sv. Pavla, evangelijní strana, oltář při pátém pilíři směrem od chóru

1760-1763

Zlacené dřevo, v: 125 cm

Jan Antonín Quitainer, Jan Jiří Schmidt a Jan Bendl jsou archivně doloženi. Quitainer obdržel za sochy sv. Apolony a sv. Barbory 126 zlatých. Zadavatelem této zakázky byl premonstrátský opat na Strahově Gabriel Václav Kašpar.¹

Dekorativní formální pojetí s rozmanitě členěným povrchovým reliéfem soch z Quitainerovy vrcholné fáze je zde přehodnoceno výrazným zjednodušením řezbářské formy. Štíhlé figury pevného tělesného jádra jsou komponované na vertikální osu, která akcentuje ušlechtilou tělesnou linii. Účinné traktování roucha formované do ostře podřezaných, načechraných záhybů a lehkost rozevlátých cípů jsou přehodnoceny systémem velkých, hladkých ploch v kombinaci s vertikálními, mělkými schematizujícími záhyby. Modelace detailů postrádá typickou virtuozitu a dokonalost řezby.

Literatura:

ASSMANN Jan: Barokní Praha – Sochařství, in: Život v barokní Praze 1620-1784 (průvodce výstavou v Clam-Gallasově paláci 24. května – 9. září 2001) Praha 2001, 18-21

BAŤKOVÁ Růžena/ŠRONĚK Michal/PLÍŠEK Gilbert Antonín: Zařízení kostela Nanebevzetí Panny Marie, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 119

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 87, 125

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 188

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Výběr zpráv ze 17. a 18. věku o pražských stavbách a umělcích, in: Za Starou Prahu, věstník pro ochranu památek XXVI, 1951, 34

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Umění a umělci 17. a 18. věku v záznamech pražských klášterních archivů III, Z archivu kláštera premonstrátů na Strahově, in: Umění II, 1954, 253

EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I, Praha 1883, 139

HLADÍK Tomáš: Sochařství baroka v Čechách, in: VLNAS Vít (ed.): Sláva barokní Čechie, stati o umění, kultuře a společnosti, Praha 2001, 168

JIŘÍK František Xaver: Platzer, in: Umění (Štenc) V, 1932, 335

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 34-35, 76-78

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 289

PREISS Pavel: Malířství a plastika, in: MALEČEK František/MALEČEK Roman: Strahov Praha, Praha 1993, 119

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 147

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234, 239

---

¹ BLAŽÍČEK 1954b, 253

21. Holubice Ducha svatého, dvě vázy

Praha - Strahov, kostel Nanebevzetí Panny Marie při premonstrátském klášteře, epištolní strana, oltář Svatých českých patronů, při druhém pilíři směrem od chóru

1763

Zlacené dřevo

Potvrzení ze dne 2. 12. 1763, které objevil Blažíček, dokládá, že Quitainer dostal za výzdobu oltářů závdavek 50 zlatých.¹ Zřejmě se jednalo o tento oltář a oltář Božského srdce Páně.

Literatura.

- BAŤKOVÁ Růžena/ŠRONĚK Michal/PLÍŠEK Gilbert Antonín: Zařízení kostela Nanebevzetí Panny Marie, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 118
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 87, 125
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 188
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Výběr zpráv ze 17. a 18. věku o pražských stavbách a umělcích, in: Za Starou Prahu, věstník pro ochranu památek XXVI, 1951, 34
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Umění a umělci 17. a 18. věku v záznamech pražských klášterních archivů III, Z archivu kláštera premonstrátů na Strahově, in: Umění II, 1954, 253
- HLADÍK Tomáš: Sochařství baroka v Čechách, in: VLNAS Vít (ed.): Sláva barokní Čechie, stati o umění, kultuře a společnosti, Praha 2001, 168
- JIRŮšek František Xaver: Platzer, in: Umění (Štenc) V, 1932, 335
- KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 34-35
- POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 292
- PREISS Pavel: Malířství a plastika, in: MALEČEK František/MALEČEK Roman: Strahov Praha, Praha 1993, 119

---

¹ BLAŽÍČEK 1954b, 253

22. Dvě vázy, reliéf s hebrejským nápisem Jehova

Praha - Strahov, kostel Nanebevzetí Panny Marie při premonstrátském klášteře, evangelijní strana, oltář Božského srdce Páně, při druhém pilíři směrem od chóru
1763

Zlacené dřevo

Potvrzení ze dne 2. 12. 1763, které objevil Blažíček, dokládá, že Quitainer dostal za výzdobu dvou oltářů závdavek 50 zlatých.¹ Patrně se jedná o oltář Božského srdce Páně a oltář svatých českých patronů.

Literatura:

- BAŤKOVÁ Růžena/ŠRONĚK Michal/PLÍŠEK Gilbert Antonín: Zařízení kostela nanebevzetí Panny Marie, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 118
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 87-125
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 188
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Výběr zpráv ze 17. a 18. věku o pražských stavbách a umělcích, in: Za Starou Prahu, věstník pro ochranu památek XXVI, 1951, 34
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Umění a umělci 17. a 18. věku v záznamech pražských klášterních archivů III, Z archivu kláštera premonstrátů na Strahově, in: Umění II, 1954, 253
- HLADÍK Tomáš: Sochařství baroka v Čechách, in: VLNAS Vít (ed.): Sláva barokní Čechie, stati o umění, kultuře a společnosti, Praha 2001, 168
- JIŘÍK František Xaver: Platzer, in: Umění (Štenc) V, 1932, 335
- KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 34-35
- POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 292
- PREISS Pavel: Malířství a plastika, in: MALEČEK František/MALEČEK Roman: Strahov Praha, Praha 1993, 119

---

¹ BLAŽÍČEK 1954b, 253

23. Dva andělci, reliéf slova Maria a dvě vázy v nástavci, ornamentika

Praha - Strahov, kostel Nanebevzetí Panny Marie při premonstrátském klášteře, epištolní strana, oltář Navštívení Panny Marie, při prvním pilíři směrem od chóru 1755-1765

Zlacené dřevo, v: levý anděl 95 cm, pravý anděl 100 cm

Quitainerova účast na tomto oltáři je doložena jeho dopisem Královské kanonii premonstrátů, kde stvrzuje zhotovení velkých andělů, váz a reliéfů pro dva oltáře. Za svou práci požadoval 505 zlatých.¹ Štafírskou práci provedl Jan Jiří Schmidt, který obdržel za zlacení dvou oltářů a kazatelny 750 zlatých.² Na zakázce se také podílel mramorář Josef Laueremann. Za svou práci si celkem účtoval 2090 zlatých.³

Potvrzení, objevené Blažičkem, ze dne 4. 4. 1764 se vztahuje ke dvěma oltářům, které měl teprve zhotovit. Závдавkem za ně obdržel 25 zlatých.⁴ Toto potvrzení lze ztotožnit s touto zakázkou, protože Quitainer ve svém soupise z roku 1764 týkajícím se těchto oltářů hovoří o závдавku 25 zlatých.⁵

Prameny:

NA, ŘP kart. 367 účty 1762 - 1766, účty za rok 1764, inv. č. 143

Literatura:

ASSMANN Jan: Barokní Praha – Sochařství, in: Život v barokní Praze 1620-1784 (průvodce výstavou v Clam-Gallasově paláci 24. května – 9. září 2001) Praha 2001, 18-21

BAŤKOVÁ Růžena/ŠRONĚK Michal/PLÍŠEK Gilbert Antonín: Zařízení kostela Nanebevzetí Panny Marie, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 118

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 86

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 188

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Výběr zpráv ze 17. a 18. věku o pražských stavbách a umělcích, in: Za Starou Prahu, věstník pro ochranu památek XXVI, 1951, 34

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Umění a umělci 17. a 18. věku v záznamech pražských klášterních archivů III, Z archivu kláštera premonstrátů na Strahově, in: Umění II, 1954, 253

HLADÍK Tomáš: Sochařství baroka v Čechách, in: VLNAS Vít (ed.): Sláva barokní Čechie, stati o umění, kultuře a společnosti, Praha 2001, 168

JIRŮK František Xaver: Platzer, in: Umění (Štenc) V, 1932, 335

¹ NA, ŘP, kart. 367 účty 1762-1766, účty za rok 1764, inv. č. 143. Na tento archivní doklad upozornila již Milada Vilímková, viz.: Milada VILÍMKOVÁ: Dějiny budovy, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Strahov, in: Mojmir HORYNA/Drahomíra ŠIMKOVÁ/Milada VILÍMKOVÁ: Stavebně historický průzkum kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, SÚRPMO 1986, NPÚ ústřední pracoviště, 57, dále VILÍMKOVÁ 1986. Vilímková soudí, že obnos 505 zlatých obdržel za výzdobu těchto dvou oltářů, podle Blažičkových archivních zjištění Quitainer dostával od premonstrátů za dva oltáře od 250 do 270 zlatých, proto je pravděpodobnější, že zbývající obnos z částky 505 zlatých obdržel za jinou práci.

² NA, ŘP, kart. 367, účty 1762-1766, účty za rok 1764, inv. č. 143

³ NA, ŘP, kart. 367, účty 1762-1766, účty za rok 1764, inv. č. 143

⁴ BLAŽÍČEK 1954b, 253.

⁵ NA, ŘP, kart. 367, účty 1762-1766, účty za rok 1764, inv. č. 143

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 292

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 147

VANČURA Václav: Nová připsání pražským sochařům 1720 až 1820, in: Zprávy památkové péče, LV, 1995, 342

Restaurátorské zprávy a stavebně historické průzkumy:

VILÍMKOVÁ Milada: Dějiny budovy, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Strahov, in: HORYNA Mojmír/ŠIMKOVÁ Drahomíra/VILÍMKOVÁ Milada: Stavebně historický průzkum kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, SÚRPMO 1986, NPÚ ústřední pracoviště, 57

24. Dva andělci, reliéf Kristova monogramu IHS a dvě vázy v nástavci, ornamentika

Praha - Strahov, kostel Nanebevzetí Panny Marie při premonstrátském klášteře, evangelijní strana, oltář Narození Páně, při prvním pilíři směrem od chóru

1755-1765

Zlacené dřevo, v: 90 cm

Quitainerova účast na tomto oltáři je doložena jeho dopisem Královské kanonii premonstrátů, v němž stvrzuje zhotovení velkých andělů, a váz a reliéfů pro dva oltáře. Za svou práci požadoval celkem 505 zlatých.¹ Štafírskou práci provedl Jan Jiří Schmidt, který obdržel za zlacení dvou oltářů a kazatelny 750 zlatých.² Na zakázce se také podílel mramorář Josef Lauermann. Za svou práci si celkem účtoval 2090 zlatých.³

Potvrzení objevené Blažičkem ze dne 4. 4. 1764 se vztahuje ke dvěma oltářům, které měl teprve zhotovit. Závdavkem za ně obdržel 25 zlatých.⁴ Toto potvrzení lze ztotožnit s touto zakázkou, protože Quitainer ve svém soupise z roku 1764 týkající se těchto oltářů hovoří o závdavku 25 zlatých.⁵

Prameny:

NA, ŘP kart. 367, účty 1762-1766, účty za rok 1764, inv. č. 143

Literatura:

ASSMANN Jan: Barokní Praha – Sochařství, in: Život v barokní Praze 1620-1784 (průvodce výstavou v Clam-Gallasově paláci 24. května – 9. září 2001) Praha 2001, 18-21

BAŤKOVÁ Růžena/ŠRONĚK Michal/PLÍŠEK Gilbert Antonín: Zařízení kostela Nanebevzetí Panny Marie, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 118

BLAŽÍČEK Oldřich Jakob: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 86

BLAŽÍČEK Oldřich Jakob: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 187-188

HLADÍK Tomáš: Sochařství baroka v Čechách, in: VLNAS Vít (ed.): Sláva barokní Čechie, stati o umění, kultuře a společnosti, Praha 2001, 168

BLAŽÍČEK Oldřich Jakob: Výběr zpráv ze 17. a 18. věku o pražských stavbách a umělcích, in: Za Starou Prahu, věstník pro ochranu památek XXVI, 1951, 34

BLAŽÍČEK Oldřich Jakob: Umění a umělci 17. a 18. věku v záznamech pražských klášterních archivů III, Z archivu kláštera premonstrátů na Strahově, in: Umění II, 1954, 253

JIRŮK František Xaver: Platzer, in: Umění (Štenc) V, 1932, 335

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 289

¹ NA, ŘP, kart. 367, účty 1762-1766, účty za rok 1764, inv. č. 143. Na tento archivní doklad upozornila již Milada Vilímková, viz.: VILÍMKOVÁ 1986, 57. Vilímková soudí, že obnos 505 zlatých obdržel za výzdobu těchto dvou oltářů, podle Blažičkových archivních zjištění Quitainer dostával od premonstrátů za dva oltáře od 250 do 270 zlatých, proto je pravděpodobnější, že zbývající obnos z částky 505 zlatých obdržel za jinou práci.

² NA, ŘP, kart. 367, účty 1762-1766, účty za rok 1764, inv. č. 143

³ NA, ŘP, kart. 367, účty 1762-1766, účty za rok 1764, inv. č. 143

⁴ BLAŽÍČEK 1954b, 253.

⁵ NA, ŘP, kart. 367, účty 1762-1766, účty za rok 1764, inv. č. 143

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 147

VANČURA Václav: Nová připsání pražským sochařům 1720 až 1820, in: Zprávy památkové péče, LV, 1995, 342

Restaurátorské zprávy a stavebně historické průzkumy:

VILÍMKOVÁ Milada: Dějiny budovy, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Strahov, in: HORYNA Mojmír/ŠIMKOVÁ Drahomíra/VILÍMKOVÁ Milada: Stavebně historický průzkum kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, SÚRPMO 1986, NPÚ ústřední pracoviště, 57

II. DÍLA PŘIPSNÁ

25. Sv. Václav mezi dvěma anděly, modelletto k neznámému sousoší

Majetek Národní galerie, inv. č. P5251, součást stálé expozice barokního umění ve Schwarzenberském paláci, ve správě Národní galerie od roku 1965
1730-1735

Zlacené a stříbřené lipové dřevo, v: s podstavcem 54 cm

Janu Antonínu Quitainerovi připsáno na evidenční kartě Národní galerie a časově vročeno do období okolo 1730.

Sv. Václav s královskou korunou a praporem na oblacích s dvěma anděly zřejmě představuje modelletto k neznámému sousoší. Přehledně členěná, reliéfně rozložená kompozice, založená zejména na vertikálních liniích postav, je orientována pro čelní pohled. Ve středové ose, která prochází podstavcem a oblakem, je situován sv. Václav. Jeho kontrapostní postoj natočené postavy parafrázuje kompoziční řešení levého karmelitána oltáře sv. Josefa v kostele Panny Marie Vítězné. Zřetelně artikulovaný objem a logická stavba těla postavy sv. Václava vychází z realisticky cítěných figur staršího Quitainera. Věcně podaný povrchový reliéf akcentuje plnost tělesného tvaru.

Andělské postavy odpovídají Quitainerovým andělským typům. Přestože tvář pravého anděla odkazuje k obličejové typice andělů z kostela sv. Tomáše, strnulé podání výrazových svatotomášských masek zde autor nahradil jemnou modelací fyziognomických rysů s typickou lehkostí sochařského pojetí pozdějších prací. V tomto malém měřítku Quitainer elegantně zkomponoval skupinovou kompozici, v níž využil uvolněnější řešení jednotlivých postav, které transformují zcela staticky pojaté strulé figury od sv. Tomáše. Vzhledem k propracovanější a jemnější charakteristice figury je zřejmé, že autor toto modelletto realizoval až po své první zakázce pro malostranské augustiniány.

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub/HEJDOVÁ Dagmar/HOBZEK Josef/POLIŠENSKÝ Josef/PREISS Pavel:
Barok v Čechách, výběr architektury, plastiky, malby a uměleckých řemesel 17. a 18. století (kat.
expozice ve státním zámku Karlova Koruna v Chlumci nad Cidlinou), Praha 1973, č. kat. 176

26. Jan od Kříže (?)

V majetku Národní galerie od roku 1986, inv. č. P 7912

Okolo roku 1735

Lipové dřevo s nepatrnými zbytky polychromie, v: 159 cm

Mezi lety 1993-1994 restaurovala Olga Jeřábková.

Evidenční karta Národní galerie připisuje tuto dřevořezbu Ondřeji Filipovi Quitainerovi do období kolem roku 1720, přesto zde nevyklučuje autorství Jana Antonína Quitainera. Mladšímu Quitainerovi dílo připisuje Václav Vančura a Tomáš Kleisner.¹

Tato socha svým stylovým i formálním pojetím zcela koresponduje s figurami karmelitánských světců z oltáře sv. Josefa u Panny Marie Vítězné, které podle klášterní kroniky roku 1735 zhotovil Quitainer.² Základní hmotová skladba vychází z realisticky citěného objemu, jasně artikulovaného tělesného tvaru a logicky koncipovaných proporcí. Řezba rozvíjí jednoduché kompoziční schéma, které mladší Quitainer využil právě v karmelitánském kostele Panny Marie Vítězné. Mírně esovitě zvlněný postoj vychází z čitelného kontrastu, charakterizovaného pravou pokrčenou nohou a měkce vychýlenou levou kyčlí. Povrchový reliéf autor modeluje s pečlivým vybroušením formy. Charakteristická jemná modelace prstů umocňuje jejich ušlechtilé gesto anticipující pozdější ušlechtilý tvar. Karmelitánské roucho padá ve velkorysých klidných plochách k zemi, jednotlivé vrstvy oděvu jsou precizní řezbou od sebe odlišené a jasně definované ve svém tvaru.

Citlivě modelovaný tvar hlavy s nápadnými fyziognomickými znaky tváře také prozrazuje blízkou souvislost s jeho časným dílem v kostele sv. Tomáše a u Panny Marie Vítězné. Klenuté vystouplé obočí, které lemují zapadlé oči, doplňuje výrazný nos, vystouplá brada a velmi vysoké čelo.

Literatura:

KLEISNER Tomáš: Umělci zaměstnaní v pražských kláštřích bosých karmelitánů a karmelitek (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze) Praha 1997, 88

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 133, 139

Restařátorské zprávy:

JEŘÁBKOVÁ Olga: Restařátorská zpráva sv. Jana od Kříže, 1993-1994, přiloženo 11 fotografií, Národní galerie – Anežský klášter, oddělení restařátorů

¹ VANČURA 1989, 139; KLEISNER 1997, 88

² Správa kostela Panny Marie Vítězné, Tomus IV. *Historiae Conventus ab Anno 1714 ad 1747*, f215

27. Dva putti, hlavičky andílků

Praha – Staré Město, kostel svatého Jiljí při klášteře dominikánů, nástavec oltáře sv. Jana Nepomuckého, epištolní strana, oltář při druhém pilíři směrem od chóru kolem roku 1740

Zlacené a polychromované dřevo, podživotní velikost

Oltář nechal zřídít roku 1693 Jan Kučera, staroměstský rychtář.

Oltář svatého Jana Nepomuckého tvoří protějšek oltáři svatého Tomáše Akvinského. Také v tomto případě je skromná sochařská výzdoba soustředěna pouze na oltářní nástavec. Plastickou výzdobu oltářního nástavce Oldřich Jakub Blažíček přisuzuje Janu Antonínu Quitainerovi a časově řadí do doby kolem roku 1740.¹ V tomto sochařském provedení spatřuje podobné stylové prvky s oltářním nástavcem oltáře sv. Tomáše Akvinského, který je pro Jana Antonína Quitainera archivně doložený. S atribucí Janu Antonínu Quitainerovi souhlasí Emanuel Poche.² Václav Vančura tuto sochařskou výzdobu přisuzuje Ignáci Františkovi Weissovi.³ Svým tvarem a kompozicí oltář zcela odpovídá svému protějšku. Časové zařazení do období okolo roku 1740 také spolehlivě určuje ornament mřížky, který dekoruje oltářní nástavec.

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 83, 126

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 185

EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I, Praha 1883, 394

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 22, 60

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1963, 140

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 179

PREISS, Pavel: Oltářní obrazy V. V. Reinerja, in: Umění VIII, 1960, 58

VANČURA Václav/VLČEK Pavel: Zařízení kostela sv. Jiljí, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Staré Město a Josefov, Praha 1996, 87

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 150 pozn.:58

---

¹ BLAŽÍČEK 1946, 83; BLAŽÍČEK 1958a, 185

² POCHE 1963, 140, uveden rok 1735; POCHE 1985², 289

³ VANČURA 1989, 150 pozn.:58

28. Sv. Voršila

Praha – Strahov, severní štít kaple sv. Voršily kostela Nanebevzetí Panny Marie při premonstrátském klášteře, exteriérová výzdoba, vrchol štítu

Kolem roku 1745

Kopie umělý kámen, originál pískovec, zlacené atributy – korunka, náušnice, šíp a palmová ratolest, v: 180 cm

V roce 1987 restaurovali a vytvořili kopii Jan Bradna a Jiří Novotný, originál umístěn v interiéru kláštera, kopie se nachází na původním místě.

Oldřich Jakub Blažíček a Milada Vilímková řadí sochu sv. Voršily mezi tvorbu Jana Antonína Quitainera.¹ Socha je situována na vrcholu štítu v houpavém kontrastu a s lehkým esovitým prohnutím těla. Sv. Voršila je zobrazena s typickými atributy - šípem, palmovou ratolestí a korunkou s náušnicemi. Plášť sepnutý na hrudi se obtáčí kolem její levé ruky v načechrané draperii a pokračuje výrazným pruhem látky, traktovaným ostře řezanými záhyby, přes břišní partie k druhé ruce, kde se kupí v našasené látce. Načechraná draperie je střídána hladkými plochami v partiích trupu, levého boku a pravé nohy. Látka přilnutá k tělu zřetelně modeluje objem a prokresluje tvar.

Literatura:

BAŤKOVÁ Růžena/VLČEK Pavel/VANČURA Václav: Kostel Nanebevzetí Panny Marie, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 115

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 84, 126

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 186

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 236

Restaurátorské zprávy a stavebně historické průzkumy:

BRADNA Jan/NOVOTNÝ Jiří: Zhotovení faksimile plastiky sv. Voršily, 1987 inv. č. 617/07-1, in: BRADNA Jan/NOVOTNÝ Jiří: Kostel Panny Marie na Strahově/ IV, Praha 1987-1989, nepag., bez fotodokumentace, NPÚ ú. o. p. v hl. městě Praze, inv. č. 617/07 1-7

BRADNA Jan/ NOVOTNÝ Jiří: Restaurátorská zpráva plastiky sv. Voršily, originálu a faksimile, 1987 inv. č. 617/07-5, in: BRADNA Jan/ NOVOTNÝ Jiří: Kostel Panny Marie na Strahově, Praha 1987-1989, nepag., bez fotodokumentace, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praze, inv. č. 617/07 1-7

VILÍMKOVÁ Milada: Dějiny budovy, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Strahov, in: HORYNA Mojmir /ŠIMKOVÁ Drahomíra/VILÍMKOVÁ Milada: Stavebně historický průzkum kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, SÚRPMO 1986, NPÚ ústřední pracoviště, 54

---

¹ BLAŽÍČEK 1946, 84, 126; BLAŽÍČEK 1958a, 186; VILÍMKOVÁ 1986, 54

29. sv. Augustin, sv. Adrian

Praha - Strahov, průčelí kostela Nanebevzetí Panny Marie při premonstrátském klášteře, exteriérová výzdoba, atika

Okolo roku 1746

Součást sochařského souboru pěti soch, do něhož dále patří Beránek Boží, sv. Norbert, sv. Jakub

Pískovec, zlacený kov, v: sv. Augustin cca 250 cm, sv. Adrian 200 cm, Beránek Boží 150 cm

V roce 1947 sochy na průčelí restauroval sochař a štukatér František Kortus.

Na průčelí dnes kopie

V roce 1987 byla zhotovena kopie sochy sv. Adriana Janem Bradnou a Jiřím Novotným, originál se nachází v interiéru kláštera, kopie na původním místě.

Přestože Jan Antonín Quitainer zhotovil s největší pravděpodobností pouze sochy svatého Augustina a Adriana a zbylé dvě pouze opravil, jedná se o kompaktní sochařský soubor, který je nutné posuzovat jako celek. Proto se následující popis týká všech postav tohoto sochařského souboru. Skulptury svatého Jakuba, Norberta a Beránka budou samostatně zařazeny do katalogu mylně určených děl.

Původní sochařská výzdoba atiky klášterního kostela vznikla již okolo roku 1726 v ateliéru staršího Quitainera. V polovině čtyřicátých let 18. století byl tento sochařský soubor po požáru a válce částečně nahrazen a opraven patrně Janem Antonínem Quitainerem.¹

Oldřich Jakub Blažíček soudí, že kolem roku 1746² byly nahrazeny všechny sochy mladším Quitainerem a z původní sochařské výzdoby staršího Quitainera se téměř nic nedochovalo.³ Emanuel Poche přisuzuje Janu Antonínu Quitainerovi pouze sochy svatého Augustina a Adriana, které datuje rokem 1746.⁴ Na základě objevených archivních pramenů Milada Vilímková potvrzuje, že mladší Quitainer je pouze autorem sv. Augustina a sv. Adriana a další dvě sochy jen opravil.⁵

¹ BLAŽÍČEK 1946, 83-84; BLAŽÍČEK 1958a, 186

² Blažíček nejprve uvádí období okolo roku 1745, viz: Idem 1946, 83; Idem 1958a, 186; později rok 1746, viz: BLAŽÍČEK 1989, 716

³ BLAŽÍČEK 1946, 83; BLAŽÍČEK 1958a, 186; Idem 1989, 716

⁴ POCHE 1985², 289; Srov. POCHE: 1963, 213. V tomto vydání Poche časově zařazuje sochařskou výzdobu průčelí do roku 1744, o konkrétních sochách se zde nezmiňuje.

⁵ VILÍMKOVÁ 1986, 54

Z archivního materiálu nevyplývá, zda provedl dvě nové sochy podle svého návrhu nebo vyšel z kompozičního řešení zničených soch staršího Quitainera.

Frontálně koncipované kamenné sochy situované v osách průčelí kostela svou jednoduchou kompoziční organizací doplňují vyváženou a klidnou sochařskou výzdobu fasády. Formální a stylové pojetí všech soch charakterizuje obdobné cítění pískovcové hmoty. Socha sv. Norberta připomíná tradiční kompoziční řešení staršího Quitainera. Kontury tělesných proporcí jsou zahaleny v těžkopádně členěném bloku hmoty. Schematicky podaná figurka Tanchelma trčí do prostoru a plní funkci stupínku.

Prameny:

NA, ŘP, kart. 1392, oprava soch a průčelí

Literatura:

- BAŤKOVÁ Růžena/VLČEK Pavel/VANČURA Václav: Kostel Nanebevzetí Panny Marie, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 115
BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 83-84, 126
BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 186
BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství pozdního baroka, rokoka a klasicismu v Čechách, in: Dějiny českého výtvarného umění II/2, Praha 1989, 716
KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 25-26, 65
POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1963, 213
POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 289
PREISS Pavel: Malířství a plastika, in: MALEČEK František/MALEČEK Roman: Strahov Praha, Praha 1993, 119
SOKOLOVÁ Jiřina, Strahov -Královská kanonie premonstrátů (=Poklady národního umění XXVI) Praha 1941, nepag.
ŠTECH Václav Vilém: Malířství a sochařství nové doby v Čechách a na Moravě, Praha 1938 – 1939
VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 171-172
VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 236, 187

Stavebně historické průzkumy a restaurátorské zprávy:

VILÍMKOVÁ Milada: Dějiny budovy, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Strahov, in: HORYNA Mojmír /ŠIMKOVÁ Drahomíra/VILÍMKOVÁ Milada: Stavebně historický průzkum kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, SÚRPMO 1986, NPÚ ústřední pracoviště, 54

BRADNA Jan/NOVOTNÝ Jiří: Kostel Panny Marie na Strahově/IV, Praha 1987-1989, nepag., bez fotodokumentace, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praze, inv. č. 617/07 1-7

30. Panna Marie Immaculata, dva andělé na volutách

Praha - Strahov, průčelí kostela Nanebevzetí Panny Marie při premonstrátském klášteře, exteriérová výzdoba, Panna Marie Immaculata v nice nad portálem ve středové ose, andělé na rozeklaném volutovém frontonu portálu

Andělé 1746, Panna Marie Immaculata asi 50. léta 18. století

Pískovec, zlacený kov, v: životní velikost

Původní sochařská výzdoba hlavního průčelí klášterního kostela vznikla patrně již okolo roku 1726 v ateliéru Ondřeje Filipa Quitainera. Podobně jako sochařská výzdoba na atice byla tato plastická kompozice po požáru a válce částečně nahrazena a opravena patrně Janem Antonínem Quitainerem.¹

Oldřich Jakub Blažíček považuje oba anděly a Pannu Marii Immaculatu za dílo Jana Antonína Quitainera, který kolem roku 1746² nahradil původní zničenou výzdobu staršího Quitainera.³ Emanuel Poche přisuzuje Janu Antonínu Quitainerovi pouze sochy andělů datované rokem 1746.⁴ Ivo Kořán vyslovuje hypotézu, že mladší Quitainer při opravě skulptury Panny Marie Immaculaty vyměnil její hlavu.⁵

Archivním průzkumem Milady Vilímkové bylo zjištěno, že sochy andělů byly skutečně v roce 1746 nahrazeny novými skulpturami.⁶ Předpokládá se, že je zhotovil Jan Antonín Quitainer.

Půvabná socha Panny Marie Immaculaty byla tradičně připisována Janu Antonínovi Quitainerovi. Dosud nalezené archivní materiály již tak jednoznačné nejsou a autorské připsání této skulptury se ukázalo jako velmi problematické. Ivo Kořán upozornil na zápis z roku 1732, kdy bylo sochaři Winterhalderovi vyplaceno 100 zlatých za tři sochy pro portál průčelí bez údaje specifikace objektu. V případě, že by skutečně šlo o klášterní kostel, původní socha by nepocházela z ateliéru Ondřeje Filipa Quitainera, jak se tradičně uvádělo.⁷

---

¹ BLAŽÍČEK 1946, 83-84; BLAŽÍČEK 1958a, 186

² Blažíček nejprve uvádí období okolo roku 1745, viz: Idem 1946, 83; Idem 1958a, 186; později rok 1746, viz: BLAŽÍČEK 1989, 716

³ Idem 1946, 83; Idem 1958a, 186; Idem 1989, 716

⁴ POCHE 1985², 289; Srov. POCHE 1963, 213. V tomto vydání Poche časově zařazuje sochařskou výzdobu průčelí do roku 1744. O konkrétních sochách se zde nezmiňuje

⁵ KOŘÁN 1988, 511

⁶ VILÍMKOVÁ 1986, 54; NA, ŘP, kart. 74, vydání na stavební akce z let 1745-1752. V tomto přehledu jsou uvedeni anonymní řemeslníci pouze podle profese.

⁷ NA, ŘP, kart. 352, jmění kostela a odkazy; KOŘÁN 1973, 65 pozn.:17

Milada Vilímková na základě objeveného archivního pramene Přehledu vydání na stavební akce z let 1745 – 1752 zjistila, že umělec, který v roce 1746 opravoval sochařskou výzdobu na průčelí kostela, tuto poškozenou sochu skutečně pouze opravil.⁸ Předpokládá se, že tímto sochařem byl Jan Antonín Quitainer.

Existuje také hypotéza, že socha mohla být nově zhotovena také po roce 1757, kdy probíhala další oprava škod kláštera a jeho kostela způsobených vpádem pruských vojsk do Prahy. Tentokrát ale škody nebyly tak rozsáhlé. V této době pro premonstráty na Strahově pracoval Jan Antonín Quitainer. Tuto hypotézu se zatím nepodařilo prokázat archivním materiálem.

Nesmírně ušlechtilé tvarovaná postava uměřené noblesní gestikulace vychází z realisticky cítěného tělesného jádra, jehož tektonickou základnu Quitainer rozčeřil bohatým systémem ostře podřezaných diagonálně a příčně vedených záhybů, které zvyšují ostrými kontrasty nasvícených ploch a zastíněných úzkých linií dekorativní účinnost povrchového reliéfu. Přestože draperie víří kolem figury, její pohyb je veden do reliéfního dekorativního vzorce. Estetizace tělesného tvaru se projevila zejména protažením a zušlechtěním útlých končetin. Vyhlazené líce a široké čelo se snoubí s jemnou modelací drobných úst, vystouplého nosíku a přivřených očí.

Klečící andělé plně odpovídají andělským typům mladšího Quitainera. Vyvážená hmotová stavba plných proporcí ale jemných gest anticipuje andělské postavy oltářních nástavců z kostela svatého Jiljí a svatého Jana Nepomuckého na Skalce. Jejich typická kulatá hlava s jemně modelovanou širokou tváří a záhybový systém příčných řas reprezentují formální znaky Quitainerových andělů.

Přestože archivní doklad potvrdil, že mladší Quitainer Pannu Marii Immaculatu v roce 1746 pouze opravil, neodpovídá tato skulptura sochařskému projevu Quitainera staršího a její formální pojetí, charakteristické pro období pozdního baroka, ukazuje ke vzniku až po roce 1730. Dílo disponuje stylotvornými rysy, které se objevují v tvorbě mladšího Quitainera zejména počátkem padesátých let. Vzájemné formální a stylové podobnosti objevíme při komparaci se sousoším Panny Marie se sv. Heřmanem Josefem umístěným v areálu strahovského kláštera.

---

⁸ VILÍMKOVÁ 1986, 54; NA, ŘP, kart. 74, vydání na stavební akce z let 1745-1752. V tomto přehledu jsou uvedeni anonymní řemeslníci pouze podle profese.

Prameny:

NA, ŘP kart. 352, jmění kostela a odkazy

Literatura:

- BAŤKOVÁ Růžena/VLČEK Pavel/VANČURA Václav: Kostel Nanebevzetí Panny Marie, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 115
BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 83 - 84, 126
BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 186
BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství pozdního baroka, rokoka a klasicismu v Čechách, in: Dějiny českého výtvarného umění II/2, Praha 1989, 716
KOŘÁN Ivo: Prostorotvorné iluze Anselma Luraga, in: Umění XXI, 1973, 54 - 65
KOŘÁN Ivo: Sochařství, in: POCHE, Emanuel (ed.): Praha na úsvitu nových dějin, Praha 1988, 511
KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 23 - 24, 63
POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1963, 213
POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 289
PREISS Pavel: Malířství a plastika, in: MALEČEK František/MALEČEK Roman: Strahov Praha, Praha 1993, 119
SOKOLOVÁ Jiřina, Strahov - Královská kanonie premonstrátů (= Poklady národního umění XXVI) Praha 1941, nepag.
ŠTECH Václav Vilém: Malířství a sochařství nové doby v Čechách a na Moravě, Praha 1938-1939
VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 171 - 172
VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 187, 236

Stavebně historické průzkumy:

- VILÍMKOVÁ Milada: Dějiny budovy, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Strahov, in: HORYNA Mojmir /ŠIMKOVÁ Drahomíra/VILÍMKOVÁ Milada: Stavebně historický průzkum kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, SÚRPMO 1986, NPÚ ústřední pracoviště, 54

31. Panna Marie Immaculata, modelletto

Majetek Národní galerie od roku 1987, inv. č. P8000, součást stálé expozice barokního umění ve Schwarzenberském paláci

Asi 50. léta 18. století

Zimostrázové dřevo, v: 30,5 cm

Pannu Marii Immaculatu, situovanou na sféře obtočené hadem, připsal mladšímu Quitainerovi Oldřich Jakub Blažíček.¹ Podle stylových a formálních podobností souvisí tato drobná dřevořezba velice pravděpodobně s kamennou sochou situovanou na průčelí klášterního kostela na Strahově. Patrné vzájemné shodné rysy naznačují, že tato socha mohla být vytvořena jako modelletto nebo se mohlo jednat o následující variantu vycházející ze strahovské realizace. Blažíček také nevylučuje možnost, že byla součástí domácího oltáříku. Podle Blažíčka vychází tato řezba z benátských vzorů, zejména objevuje shodné rysy s perokresbou od Francesca Guardiho.²

Toto výjimečně kultivované pojetí ženské postavy je charakterizováno pevným hmotovým jádrem figury, zřetelně definovanými tělesnými proporcemi, logickou stavbou těla a čitelnou artikulací končetin v kloubech, přesto se v této kompozici zrcadlí noblesa ušlechtilých, půvabných figur pozdního baroka. Elegantně zvlněná křivka výrazně protaženého těla, která vychází z esovitě vedené kompoziční linie, evokuje měkké tělesné kontury Quitainerových ženských postav z padesátých let. Draperie je členěna hluboce podřezanými záhyby vytaženými do tenkých, vystouplých řas. Načechraný záhybový systém v partiích boků kontrastuje s hladce vypnutou látkou obepínající jemně profilovaný pas a pokrčenou nohu s typicky vykreslenou modelací kolene. Eleganci měkkých a vybroušených tvarů podtrhují zkřížené ruce na hrudi, které zároveň akcentují dekorativní účinnost kompozice založenou na systému drobných diagonálně se protínajících početných linií povrchového reliéfu. Modelace hlavy také připomíná typiku Quitainerových ženských hlav širokých tváří a zasněného výrazu.

Socha vykazuje nápadné stylové shody s Quitainerovými vrcholnými díly z padesátých let. Záhybový systém parafrázuje rozevlátou draperii členěnou různými směry vedenými řasami. Quitainer zde zdokonalil záhybový systém

¹ BLAŽÍČEK 1946, 84, 126; BLAŽÍČEK 1958a, 186

² Idem 1946, 39

založený na kontrastních přechodech ostře tvarovaných řas a vypnuté látky, který poprvé použil již na kresebných návrzích saní z roku 1741.

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 39, 84, 126

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 186

Baroque in Bohemia (kat. Národní galerie v Praze, výstava v Londýně a Birminghamu), Londýn 1969, č. kat. 39

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Podoby a proměny barokové plastiky v Čechách, in: Výtvarná kultura 1982, 21

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Anfänge der Rokokoplastik in Prag und Böhmen, in: Studien zur europäischen Barock- und Rokokoskulptur, Poznaň 1985, 96

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství pozdního baroka, rokoka a klasicismu v Čechách, in: Dějiny českého výtvarného umění II/2, Praha 1989, 716

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Skulptur, in: BLAŽÍČEK Oldřich Jakub/PREISS Pavel/HEJDOVÁ Dagmar: Kunst des Barock in Böhmen, Recklinghausen 1977, 64

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quittner a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 24-25, 64

32. Dvě dvojice andílků

Praha - Strahov, kostel Nanebevzetí Panny Marie při premonstrátském klášteře,
chór, čela chórových lavic

1746

Zlacené dřevo, v: 75 cm

Výzdobu čel chórových lavic mladšímu Quitainerovi shodně připisují Oldřich Jakub Blažíček, Emanuel Poche a Milada Vilímková.¹ Milada Vilímková tuto realizaci časově řadí kolem roku 1746,² Emanuel Poche až do období druhé poloviny 18. století.³

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 86, 126

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 187

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Skulptur, in: BLAŽÍČEK Oldřich Jakub/HEJDOVÁ Dagmar/HOBZEK Josef/POLIŠENSKÝ Josef/PREISS Pavel: Barok v Čechách, výběr architektury, plastiky, malby a uměleckých řemesel 17. a 18. století (kat. expozice ve státním zámku Karlova Koruna v Chlumci nad Cidlinou), Praha 1973, 115, č. kat. 202

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub/PREISS Pavel/HEJDOVÁ Dagmar: Kunst des Barock in Böhmen (kat. výst. ve vile Hügel v Essenu, 6. duben – 3. červenec 1977), Recklinghausen 1977, 64

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 75

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1963, 214

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 292

PREISS Pavel: Malířství a plastika, in: MALEČEK František/MALEČEK Roman: Strahov Praha, Praha 1993, 119

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 236

Restaurátorské zprávy a stavebně historické průzkumy:

VILÍMKOVÁ Milada: Dějiny budovy, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Strahov, in: HORYNA Mojmir /ŠIMKOVÁ Drahomíra/VILÍMKOVÁ Milada: Stavebně historický průzkum kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, SÚRPMO 1986, NPÚ ústřední pracoviště, 54

---

¹ BLAŽÍČEK 1946, 86, 126; BLAŽÍČEK 1958a, 187; POCHE 1985², 292; VILÍMKOVÁ 1986, 54

² Idem 1986, 54

³ POCHE 1963, 214. Sochařská výzdoba stall je zde zařazena do období kolem roku 1750; POCHE 1985², 292. Výzdoba stall datována rokem 1760

33. Dva velcí andělé nesoucí obraz Panny Marie Pasovské, andělci, hlavičky andělků, ornamentika

Praha – Strahov, kostel Nanebevzetí Panny Marie při premonstrátském klášteře, kaple Panny Marie Pasovské, oltář Panny Marie Pasovské, při jižní stěně kaple

Kaple je protějškem kaple sv. Voršily

1748-1749

Zlacené dřevo, v: mírně nadživotní velikost

Sochařskou výzdobu oltáře Panny Marie Pasovské připisují mladšímu Quitainerovi Oldřich Jakub Blažíček, Emanuel Poche a Milada Vilímková.¹ Časové vročení vyplývá z archivního průzkumu Milady Vilímkové.²

Vysoká sloupová architektura oltáře s bohatě profilovaným oltářním nástavcem tvoří prostor pro oltářní obraz, který je ornamentálním orámováním spojen se svatostánkem. Dvě velké plavné andělské postavy ho po stranách pomyslně přidrží. Dlouhé končetiny elegantních gest se snoubí s virtuozitou vyhlazeného pozlaceného povrchu. Tato vytříbená forma kontrastuje s tvary svalnatých paží a masitých ramen, které se v Quitainerově tvorbě objevovaly téměř po celou jeho sochařskou činnost.

Typika kulaté tváře a kadeřavé vlasy anděla po levé straně obrazu anticipuje tvar a modelaci hlavy mladších andělských postav, například andělů na oltáři svaté Máří Magdalény v kostele sv. Jiljí a na postranním oltáři v kostele svatého Jana Nepomuckého na Skalce. Také proporce jeho končetin a modelace hrudníku následujícím andělům plně odpovídá.

Jemný pohyb rukou je naznačen v pečlivě vytvarovaných prstech. Každý prst zaujímá jinou polohu a tím dochází k evokaci ladných gest. Bohatá draperie roucha se střídavě kupí v ostře podřezaných řasách a v hladkých plochách lne těsně k tělu a zvýrazňuje jeho proporce. Za postavami vlají cípy roucha tvarované do bohatých ostře zalamovaných záhybů.

Literatura:

BAŤKOVÁ Růžena/ŠRONĚK Michal/PLÍŠEK Gilbert Antonín: Zařízení kostela Nanebevzetí Panny Marie, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 120

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 84

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 188

---

¹ BLAŽÍČEK 1946,84,126; BLAŽÍČEK 1958a, 188; POCHE 1985², 292; VILÍMKOVÁ 1986, 54

² Idem 1986, 54

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quinai a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 26, 67
POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 292
VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 236

Restaurátorské zprávy a stavebně historické průzkumy:

BRODSKÝ Jiří/HÁLA Jan: Průzkum interiéru kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově v Praze, Praha 1969, přiloženo 68 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 7389
KOTRBA Josef: Fotodokumentace a zpráva o restaurátorském průzkumu mobiliáře v interiéru kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, Praha 1975, přiloženo 12 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 3881
VILÍMKOVÁ Milada: Dějiny budovy, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Strahov, in: HORYNA Mojmir /ŠIMKOVÁ Drahomíra/VILÍMKOVÁ Milada: Stavebně historický průzkum kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, SÚRPMO 1986, NPÚ ústřední pracoviště, 54

34. Dva velcí andělé, andílci

Praha – Strahov, kostel Nanebevzetí Panny Marie při premonstrátském klášteře, kaple sv. Voršily, oltář sv. Norberta, při východní stěně kaple

Kaple je protějškem kaple Panny Marie Pasovské

1748 - 1749

Zlacené dřevo, polychromované detaily, v: životní velikost

Oldřich Jakub Blažíček a Milada Vilímková připisují sochařskou výzdobu oltáře svatého Norberta sochaři Janu Antonínu Quitainerovi.¹ Z archivního materiálu uvedeného Miladou Vilímkovou vyplývá, že sochař vyzdobil tento oltář mezi lety 1748-1749.²

Dvě postavy velkých andělů jsou situované na volutách oltářního nástavce. Anděl po levé straně oltáře nese znaky ženské postavy a rysy tváře. Tuto neobvyklou podobu andělů využil již pouze na oltáři sv. Voršily v téže kapli. Druhý anděl odpovídá typu anděla, který užil například v kapli Panny Marie Pasovské v tomto kostele nebo na oltáři svatého Jana Nepomuckého na Skalce.

Nad brankami za oltář stojí dva andílci s kartušemi.

Literatura:

BAŤKOVÁ Růžena/ŠRONĚK Michal/PLÍŠEK Gilbert Antonín: Zařízení kostela Nanebevzetí Panny Marie, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 119

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 87, 126

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 188

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 26, 68

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 236

Restaurátorské zprávy:

BRODSKÝ Jiří/HÁLA Jan: Průzkum interiéru kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově v Praze, Praha 1969, přiloženo 68 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 7389

KOTRBA Josef: Fotodokumentace a zpráva o restaurátorském průzkumu mobiliáře v interiéru kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, Praha 1975, přiloženo 12 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 3881

VILÍMKOVÁ Milada: Dějiny budovy, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Strahov, in: HORYNA Mojmír /ŠIMKOVÁ Drahomíra/VILÍMKOVÁ Milada: Stavebně historický průzkum kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, SÚRPMO 1986, NPÚ ústřední pracoviště, 54

---

¹ BLAŽÍČEK 1946, 87, 126; BLAŽÍČEK 1958a, 188; VILÍMKOVÁ 1986, 54

² Idem 1986, 54

35. Dva velcí andělé, dva andílci

Praha – Strahov, kostel Nanebevzetí Panny Marie při premonstrátském klášteře, kaple sv. Voršily, oltář sv. Voršily, při severní stěně kaple

1747, 1750

Zlacené dřevo, v: mírně nadživotní velikost

Oltář byl upravován v roce 1782

Kaple je protějškem kaple Panny Marie Pasovské

Sochařskou výzdobu oltáře svaté Voršily řadí Oldřich Jakub Blažíček a Milada Vilímková mezi díla Jana Antonína Quitainera.¹ Podle archivního výzkumu Milady Vilímkové proběhla první etapa sochařské výzdoby v roce 1747, roku 1750 dodal Quitainer ještě dva anděly.²

Po pravé straně vysokého proskleného relikviáře jehlancového tvaru se vznáší anděl, který se v proporcích a tváři podobá ženě, postava druhého anděla je mužská. Levý vznášející se anděl odpovídá andělským postavám v protější kapli Panny Marie Pasovské.

Ryze ženský půvab pravého anděla představuje v Quitainerově díle nezvyklý prvek. Anděla jako ženu ztvárnil již pouze jednou, a to v téže kapli na oltáři svatého Norberta. Jemná tvář ženy je akcentována stylizovaně upravenými vlasy do elegantního účesu svázaného ozdobnou stuhou. Výjimečně jemné rysy tváře anticipují půvab tváře světic na bočním oltáři svaté Máří Magdalény v tomtéž kostele. Ňadra se rýsují pod lehounkou průsvitnou látkou nebo jsou zcela odhalena. Nařasená draperie je v bohatém nařaseném uzlu svázána v břišní partii a rytmickými záhyby krouží kolem postavy. Od pasu dolů je tělo zahaleno do nařasené draperie traktované rytmickými záhyby, z níž se do prostoru klene v kolenní pokrčená, nahá noha.

Rozverní andílci hravých pohybů, situovaní na vrcholu proskleného jehlanu drží atributy sv. Voršily, korunu a srdce protnuté šípem.

Literatura:

BAŤKOVÁ Růžena/ŠRONĚK Michal/PLÍŠEK Gilbert Antonín: Zařízení kostela Nanebevzetí Panny Marie, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 119-120

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 87, 126

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 188

¹ BLAŽÍČEK, 87,126; BLAŽÍČEK 1958a, 188; VILÍMKOVÁ 1986, 54

² Idem 1986, 54

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quatainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 26
POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 289
VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 236

Restaurátorské zprávy a stavebně historické průzkumy:

BRODSKÝ Jiří/HÁLA Jan: Průzkum interiéru kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově v Praze, Praha 1969, přiloženo 68 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 7389
KOTRBA Josef: Fotodokumentace a zpráva o restaurátorském průzkumu mobiliáře v interiéru kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, Praha 1975, přiloženo 12 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 3881
VILÍMKOVÁ Milada: Dějiny budovy, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Strahov, in: HORYNA Mojmír /ŠIMKOVÁ Drahomíra/VILÍMKOVÁ Milada: Stavebně historický průzkum kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, SÚRPMO 1986, NPÚ ústřední pracoviště, 54

36. Panna Marie, modelletto kamenné plastiky

V majetku Muzea hlavního města Prahy, inv. č. 22.265, získáno roku 1918

Okolo roku 1750

Dřevo s polychromií, zlacení a stříbření, v: 49 cm

Restaurovali A. Novák a R. Najdenová.

Janu Antonínu Quitainerovi připisuje tuto plastiku Mojmir Horyna.¹

Dílo drobného měřítka s dokonale zvládnutou formou velice pravděpodobně představuje modelletto k neznámé mariánské soše. Postavu pevného tělesného jádra autor koncipuje na vzpřímenou lehce zvlněnou osu, kterou respektuje také konkávně profilovaný podstavec. Citlivě řezaná figura odpovídá svým řezbářským pojetím a formálními znaky Quitainerovým ženským postavám z padesátých let. Quitainer v této kompozici využil typického kontrastu realisticky cítěné tělesné hmoty, zřetelně definované ve svém objemu, a ušlechtilé štíhlé postavy s jemnou gestikulací a zasněným výrazem tváře. Zkřížené paže na hrudi, nevybočující z hlavní kompoziční linie, a vztyčená drobná hlava umocňují vertikální tendence hmotově soudržného celku.

Jemná modelace fyziognomických rysů tváře a detailní charakteristika prstů reflektují Quitainerovo typické zaujetí pro detailní vypracování a schopnost vykreslit drobné nuance pohybu a tvaru. Záhybový systém charakterizují typické přechody načechrané draperie se zvlněnými cípy s partiemi vypnuté látky, akcentující tělesné kontury. Nařasená draperie v patičkách boků odkazuje ke Quitainerovu oblíbenému stylizovanému prvku. Detailní vystižení povrchového reliéfu s diagonálně a vertikálně vedenými řasami draperie charakterizuje dekorativní účinnost celku.

Literatura:

HLADÍK Tomáš: Sochařské skici a návrhy v období baroka, in: Starožitnosti a užité umění II, 1994, č. 4, 15

HORYNA Mojmir: Barokní plastika ve sbírkách Muzea hlavního města Prahy, (kat. výst.), Praha 1973, 35

---

¹ HORYNA 1973b, 35

37. Dvojice andílků

Majetek Národní galerie od roku 1962, inv. č. P4530, P4531

Okolo roku 1750

Dřevo, zlacení a inkarnát, v: 18cm; 16,5 cm

Janu Antonínu Quitainerovi připsáno na evidenční kartě Národní galerie.

Dva andílci pocházejí zcela jistě ze stejného oltáře nebo kazatelny. Postavičky s pevným hmotovým jádrem a plasticky cítěným tvarem, který modeluje vypnutá hladká draperie, se lehce vznášejí v hravých pózách. Roztomilé dětské tváře charakterizují živé oči, výrazný nos a drobná ústa. Jednoduše řešená draperie lne k tělu, záhybový systém je pouze naznačen mělkými řasami, přesto se cíp látky také typicky stáčí do drobné spirálky.

Literatura:

Iskusstvo češskogo barokko (kat. výst.), Leningrad 1974, nepag., č. kat. 113-114

BLAŽÍČEK Jakub Oldřich: Sochařství, in: BLAŽÍČEK Oldřich Jakub /KESSNER Ladislav/KOTALÍK Jiří /KOTRBOVÁ Marie Anna /PREISS Pavel: Staré české umění (kat. stálé expozice v Praze - Jiřský klášter), Praha 1988, 148, č. kat. 415, dále BLAŽÍČEK 1988

38. Sv. Máří Magdaléna a Jan Evangelista,

v nástavci Ježíš Kristus s křížem, dva velcí a dva malí andělé, hlavičky andílků

Praha – Staré Město, kostel sv. Jiljí při klášteře dominikánů,
oltář sv. Máří Magdalény, epištolní strana, první oltář při zdi směrem od vstupu
1751

Polychromované a zlacené dřevo, v: nadživotní velikost

Oltář nechala zřídit roku 1702 Anna de Bossi.

Protějšek oltáře sv. Floriána, který je Quitainerovi archivně doložený.

Sochařskou výzdobu oltáře Panny Marie Bolestné zařadil do Quitainerovy tvorby již Oldřich Jakub Blažiček.¹ Následná literatura s touto atribucí souhlasí.²

Oltář Panny Marie Bolestné tvoří protějšek oltáři svatého Floriána, který je mladšímu Quitainerovi doložený. Jednoduchá oltářní architektura vyniká podobnou kompozicí a téměř shodným sochařským uspořádáním. Nástavec je subtilnější a odlehčenější ve hmotě. Obraz bolestné Panny Marie s mrtvým Ježíšem v klíně tématicky doplňují sochy svatého Jana Evangelisty a Máří Magdalény, situované po stranách. Dominantou vzdušného oltářního nástavce je Ježíš Kristus s křížem, kterého doprovázejí dva andělé.

Spirálová kompozice soch koresponduje s dynamickým pojetím načechrané draperie, která je traktována ostře řezanými a bohatými záhyby a stává se hlavním výrazovým prostředkem obou řezeb. Oproti sochám protilehlého oltáře disponují tyto dvě realizace důslednější otevřenou sochařskou formou s hluboce probraným povrchem. Naopak typickou sličných hlav s charakteristicky modelovanými vlasy a masitým krkem jim odpovídají, a to i v detailu nápadného chrupu. Tvář Máří Magdalény, půvabná decentní gesta a vytříbená sochařská forma kontrastují se svalnatou postavou a plnými rameny. Obzvláště u svaté Maří Magdalény je tato zvláštní souhra elegance s živočišným pojetím těla velice zřetelná. Typickou precizní formu zde Quitainer spojil s modelací obnažených končetin evokující sochařský projev Ferdinanda Maxmiliána Brokofa. Vedle těchto jistých náznaků Brokofovy typiky zde mladší Quitainer použil také jeden z jeho oblíbených kompozičních prvků, a to

---

¹ BLAŽÍČEK 1946, 85; BLAŽÍČEK 1958a, 187; BLAŽÍČEK 1989, 716

² KOŘÁN 1974², 66; VANČURA 1989, 141

podložení nohy předmětem. Preciznost formy je podtržena drobnopisným zpracováním detailu rouch, zejména v užití stylizovaného ornamentu zlatých lilií a dekorativně zdobených lemů, které evokují kvalitní a drahý materiál látky.

Povrch dominantní jílské sochy je čerem důrazně podřezanými řasami draperie, která zde plní hlavní výrazový prostředek a kontury pod rouchem jsou zřetelné pouze v partii levého stehna, kdy látka typickým způsobem lne k tělu. Socha Máří Magdalény svým postojem anticipuje celkové koncepční řešení sochy svaté Barbory na oltáři svaté Máří Magdalény v klášterním kostele na Strahově, která je Quitainerovi archivně doložena.

Literatura:

- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 85
BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 187
BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství pozdního baroka, rokoka a klasicismu v Čechách, in: Dějiny českého výtvarného umění II/2, Praha 1989, 716
EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I. Praha 1883, 394
KOŘÁN Ivo: Sochařství. In: POCHE, Emanuel (ed.): Praha na úsvitu nových dějin, Praha 1988, 511
KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 28-30, 71
NEUMANN Jaromír: Český barok, Praha 1974², 66
POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1963, 140 POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 179
VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 141
VANČURA Václav/VLČEK Pavel: Zařízení kostela sv. Jiljí, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Staré Město a Josefov, Praha 1996, 87
VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 236

39. Zasnoubení sv. Heřmana Josefa – Panna Marie s Ježíškem, klečící sv. Heřman Josef

Praha – Strahov, při západní zdi kaple sv. Voršily kostela Nanebevzetí Panny Marie při premonstrátském klášteře, zákoutí kostela

Kolem roku 1750

Pískovec, zlacený kov, v: s podstavcem 5 m

Odborná literatura přisuzuje toto sousoší Janu Antonínu Quitainerovi s časovým vrocením kolem roku 1750.¹ V Uměleckých památkách Prahy je dílo zařazeno do období okolo 1741.²

Reliéfne pojaté sousoší na vysokém podstavci je situováno do zákoutí kostela před kaplí svaté Voršily. Kamenný blok je opracovaný vysokým reliéfem pouze z čelní strany. Důmyslný, soudržný celek je tvořen z několika odstupňovaných rovin v kompozičním účinku ale také s významovým záměrem. Z nebeské sféry tvořené oblaky a hlavičkami andílků vystupuje Panna Marie s Ježíškem, která navléká svatému Heřmanovi prsten. Světec klečí před Pannou Marií na zemi v první kompoziční rovině nejbliže k divákovi. Vzájemně se protínající diagonály, které sousoší rozmanitě člení a zajímavě spojují jednotlivé vrstvy reliéfu, zároveň propojují oba tyto světy, pozemský a nebeský.

Účinnost kompozice je umocněna zvoleným sochařským přístupem, který vychází z řezbářského pojetí a v této kompozici se stává hlavním výrazovým prostředkem. Hluboké probrání materiálu se střídá s jemným povrchovým opracováním a vyhlazené plochy s ostře řezanými drobnějšími záhyby. Sousoším tak přes svůj statický a blokový charakter pulsuje pohyb křivek a diagonálních linií. Precizní zpracování detailu se snoubí s typickou křehkostí a elegancí postav. Jemné rysy tváře jsou patrné zejména u Panny Marie. Zřetelně modelované nohy pod lehkou látkou mají typicky výrazná kolena.

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 86, 126

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 187

NEUMANN Jaromír: Český barok, Praha 1974², 66

¹ BLAŽÍČEK 1946, 86; BLAŽÍČEK 1958a, 187; NEUMANN 1974², 66; POCHE 1985², 292; Pavel PREISS: Malířství a plastika, in: MALEČEK František/MALEČEK Roman: Strahov Praha, Praha 1993, 119; SUCHOMEL, 2000, 17; ŠTECH 1935, 25

² Pavel VLČEK/Václav VANČURA: Sousoší Zasnoubení svatého Heřmana, in: Pavel VLČEK (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, 456

- KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quittner a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 31-32, 69
- POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 292
- Pražské baroko, výstava umění v Čechách XVII. – XVIII. stol., 1600-1800, (kat. výst., 2. část v paláci zemského zastupitelstva) květen – září 1938) Praha 1938, 55, č. kat. 1793
- PREISS Pavel: Malířství a plastika, in: MALEČEK František/MALEČEK Roman: Strahov Praha, Praha 1993, 119
- SOKOLOVÁ Jiřina, Strahov - Královská kanonie Premonstrátů (= Poklady národního umění XXVI) Praha 1941, nepag.
- SUCHOMEL Miloš: Nové autorské připsání sochy sv. Vojtěcha z Kbel, in: Kámen VI, 2000, 17
- ŠTECH Václav Vilém: Sochaři pražského baroka, Praha 1935, 25
- VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 235
- VLČEK Pavel/VANČURA Václav: Sousolí Zasnoubení svatého Heřmana, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, 115, 456

40. Sv. Jan Nepomucký, anděl s prstem na ústech, anděl nesoucí Paládium Země české

Praha – Strahov, náměstí na Pohořelci

1752, chronogram na podstavci

Pískovec, v: životní velikost

V roce 1879 socha obnovena z výtěžku veřejné sbírky

Původně postavena na rohu Hradčanského náměstí a Kanovnické ulice

Gottfried Dlabacz připisuje návrh sousoší Tadeáši Hochhausovi.¹ Oldřich Jakub Blažíček skulpturu řadí mezi tvorbu sochaře Jana Antonína Quitainera.² S Blažíčkovou atribucí souhlasí Emanuel Poche, Mojmír Horyna a Václav Vančura.³

Ikonografické téma je artikulováno trojčlennou skupinou v pozdně barokním principu štěpení celku do několika skupin v jedné rovině reliéfně pojaté plochy. Svatý Jan Nepomucký stojí na vysokém trojdílném podstavci, který se konkávně otvírá do prostoru. Na lehce prohnutých postranních ramenech podstavce jsou situováni dva andělci na oblacích s dalšími atributy Jana Nepomuckého, levý nese reliéf Staroboleslavského Paládia a pravý andílek si klade prst na ústa.

Socha sv. Jana Nepomuckého s krucifixem a rybou je komponována v klidném kontrastu s ušlechtilou esovitou tělesnou linií, která postavu lehce prohýbá a naklání a nedosahuje tak rotačního pohybu. Sochařské pojetí plně odpovídá projevu mladšího Quitainera. Vysoká postava ladného pohybu a gest s mohutnými rameny a plochým hrudníkem, výrazně modelované koleno pravé nohy a cípy drapérie stáčeující se do spirály patří mezi typické rysy jeho díla. Vedle těchto formálních znaků je skulptura modelována se smyslem pro detailní přesnost a dokonalost. Zpracování povrchu kamene se snaží evokovat rozdílný charakter látky roucha a pečlivě vykreslit rysy tváře a tvary detailů. Také ryba je pečlivě a realisticky modelována v plném objemu bez náznaku schematizace.

Literatura:

BAŤKOVÁ Růžena: Sousoší svatého Jana Nepomuckého, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 456

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 86, 126

¹ DLABACZ 1815, 638.

² BLAŽÍČEK 1946, 86; BLAŽÍČEK 1958a, 187

³ POCHE 1985², 294b, 138; VANČURA 1989, 145; VANČURA 1995, 342

- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 187
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství pozdního baroka, rokoka a klasicismu v Čechách, in: Dějiny českého výtvarného umění II/2, Praha 1989, 716
- DLABACZ Gottfried: Allgemeines historisches künstler lexikon für Böhmen und zum Teil auch für Mähren und Schlesien, Erster Band A-H, Prag 1815, 638
- EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I, Praha 1883, 164
- HORYNA Mojmir: Jan Antonín Quittner, in: HORYNA Mojmir/NAŇKOVÁ Věra/PAVLÍK Milan/PREISS Pavel/SUCHOMEL Miloš/UREŠOVÁ Libuše/VÁVROVÁ Věra/VILÍMKOVÁ Milada: Kilián Ignác Dientzenhofer a umělci jeho okruhu (kat. výst.), Praha 1989, 138
- KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quittner a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 32-33, 72
- POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 294
- VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quittnerů, in: Umění XXXVII, 1989, 145
- Václav VANČURA: Nová připsání pražským sochařům 1720 až 1820, in: Zprávy památkové péče, LV, 1995, 342
- ŠTECH Václav Vilém: Pražské sochy a pomníky, in: POCHE Emanuel (ed.): Kniha Praze, Praha 1931, 100
- VANČURA Václav: Nová připsání pražským sochařům 1720 až 1820 in: Zprávy památkové péče LV, 1995, 342
- VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 237

41. Dvě dekorativní vázy, dvě dvojice andílků s girlandami

Praha – Strahov, exteriér, při severní fasádě kostela Nanebevzetí Panny Marie při premonstrátském klášteře, na pilířích mříže

Kolem roku 1753

Pískovec, andílci 1 m

Oldřich Jakub Blažíček tyto skulptury osazené na pilířích mříže přisuzuje Janu Antonínu Quitainerovi a datuje rokem 1753.¹

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 87, 126

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 188

BAŤKOVÁ Růžena /VLČEK Pavel/VANČURA Václav: Kostel Nanebevzetí Panny Marie, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 116

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 73

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 238

Restaurátorské zprávy:

BRADNA Jan/NOVOTNÝ Jiří: Zhotovení faksimile plastiky sv. Voršily, Praha 1987 inv. č. 617/07-1, in: BRADNA Jan/NOVOTNÝ Jiří: Kostel Panny Marie na Strahově/IV, Praha 1987-1989, bez fotodokumentace, NPU ú. o. p. v hlavním městě Praze, inv. č. 617/07 1-7

BRADNA Jan/NOVOTNÝ Jiří: Restaurátorská zpráva dvě vázy na severní straně kostela, Praha 1987 inv. č. 617/07-4, in: BRADNA Jan/NOVOTNÝ Jiří: Kostel Panny Marie na Strahově/IV, Praha 1987-1989, bez fotodokumentace, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praze, inv. č. 617/07 1-7

---

¹ BLAŽÍČEK 1946, 87, 126; BLAŽÍČEK 1958a, 188

42. Sv. Norbert s monstrancí v ruce a Tanchelmem u nohou, dvě dvojice andílků s berlou a křížem, alianční znak

Praha – Strahov, vstupní brána do areálu premonstrátského kláštera

Kolem roku 1755

Pískovec, zlacený kov, v: sv. Norbert se soklem 280 cm, putti 150 cm, alianční znak 180 x 160cm

Restaurovali Otakar Marcin a Jan Trtílek, rok neuveden.

Vstupní brána do areálu premonstrátského kláštera vznikla v roce 1742. Oldřich Jakub Blažíček, Emanuel Poche a Václav Vančura shodně přisuzují její sochařskou výzdobu sochaři Janu Antonínu Quitainerovi a časově tuto realizaci řadí do období mezi lety kolem roku 1755.¹

V tříosém kompozičním řešení vstupní brány je akcentovaná střední osa s reliéfně vytvořeným aliančním znakem, sféricky prohnutou římsou a podstavcem se sochou svatého Norberta. Dvě dvojice andílků s atributy svatého Norberta sedí na bráně po stranách. Tři sochařské skupiny zde figurují jako samostatné oddělené jednotky.

Přestože je socha sv. Norberta umístěna do prostoru na vstupní bránu a divákovi je umožněn pohled téměř ze všech stran, pískovec je opracován především pro čelní pohled. Zadní strana je plošší a není tak pečlivě modelována. Kontrapostní postoj je charakterizován pokrčenou levou nohou. Osa těla se nepatrně esovitě vlní, přesto je zachován frontální charakter kompozice. Povrch přední partie je zpracován s detailní pečlivostí, způsob probírání kamenného bloku připomíná řezbářské pojetí. Lehká rocheta zřetelně vykresluje objem těla. Struktura vroubkované látky rochety a její lem, precizně vytvarován do ornamentální krajky, kontrastují s hladkým materiálem alby. Lehké řasy rochety se stáčejí v cípech do spirálových útvarů nebo nepatrně odstávají. Alba je traktována vertikálními mohutnými záhyby, pod jejichž masou se tělo ztrácí. Pluviál obepíná typická výrazná ramena a plochý hrudník.

Přestože Tanchelm zde plní funkci jako jeden z atributů svatého Norberta, autor se neomezil pouze na jeho schematické provedení, ale pískovcovou polopostavu umístěnou u světcových nohou tesá s realistickou věrohodností se

---

¹ BLAŽÍČEK 1958a, 187; POCHE 1963, 213; Václav VANČURA/Pavel VLČEK: Premonstrátská kanonie u kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, in: Pavel VLČEK (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 351; SUCHOMEL 2000, 17.

smyslem pro detailní přesnost. Dokonalost Quitainerova sochařského pojetí tkví v precizní úpravě povrchového reliéfu a modelaci detailů. Tímto způsobem zpracovává nejen hlavní postavy děje, ale zaměřuje se také na vedlejší komponenty, pro celkovou kompozici méně významné, někdy dokonce marginální.

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 86, 126

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 187

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 74

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1965, 213

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 288

SUCHOMEL Miloš: Nové autorské připsání sochy sv. Vojtěcha z Kbel, in: Kámen VI, 2000, 17

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 145

VANČURA Václav/VLČEK Pavel: Premonstrátská kanonie u kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 351-352

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 235

Restaurátorské zprávy:

MARCIN Otakar/TRTÍLEK Jan: Restaurování sochařské výzdoby vstupní brány Strahovského kláštera, restaurátorská zpráva, Praha s. d., NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praze, inv. č. 7493

43. Sv. Jana Křtitel a sv. Jan Evangelista, v nástavci sv. Jan Nepomucký s andělem nesoucím krucifix, dvojice andílků s Janovým biretem

Praha – Nové Město, kostel sv. Jana Nepomuckého na Skalce, oltář sv. Janů, při severní zdi

Kolem roku 1755

Dřevo, leštěná běl a zlacené detaily, v: sv. Jan Křtitel 214 cm, sv. Jan Evangelista 167 cm

Oldřich Jakub Blažíček přisuzuje dílně Jana Antonína Quitainera, potažmo některému z jeho žáků, spoluúčast na sochařské výzdobě interiéru kostela svatého Jana Nepomuckého na Skalce v šedesátých letech 18. století, ale nespécifikuje konkrétní dílo.¹ Mojmír Horyna a Václav Vančura shodně připisují Janu Antonínu Quitainerovi část sochařské výzdoby bočního oltáře při severní zdi kostela a časově ji posouvají do doby kolem roku 1755.²

Architektura oltáře je omezena na menzu a dekorativně koncipovaný retábl s oltářním obrazem svatého Lukáše malujícího madonu. Oltářní nástavec je řešen jako sochařská scénérie se svatým Janem Nepomuckým v oblacích a anděly nesoucími jeho atributy. Řezby svatého Jana Křtitele a svatého Jana Evangelisty situované po stranách obrazu tuto dominantní sochařskou kompozici doplňují. Socha svatého Jana Evangelisty vychází z kompozičního řešení řezby téhož světce z oltáře Bolestné Panny Marie v kostele svatého Jiljí. Postoj sochy se stáčí do výrazně klenuté esovky, která pulsuje celou postavou. Ladné gesto zdvižené pravé ruky a zakloněná hlava danou křivku respektují a završují. Tato kompozice je, na rozdíl od jilské sochy, rozvinuta do plochy nikoliv do spirály. Elegantní držení těla je akcentováno jemnou modelací detailů, zejména dlouhé prsty svým tvarem odpovídají prstům sochy v kostele sv. Jiljí. Tvar obličeje a zpracování vlasů jsou také téměř totožné. Draperie tvoří velice výraznou komponentu celé kompozice. Klidné plochy tenkého roucha traktované pouze povrchově modelovanými drobnějšími záhyby se střídají s mohutnou draperií, která rotuje kolem osy těla a končí v partii boku v načechráném cípu látky, jenž je elegantně přidržen knihou. Postoj svatého Jana Křtitele je téměř totožný s Quitainerovou mladší sochou svatého Floriána z klášterního kostela na Strahově, která mu je archivně doložená.³ Povrch sochy je modelovaný se

¹ BLAŽÍČEK 1958a, 188; BLAŽÍČEK 1989, 716

² HORYNA 1989b, 138-140; VANČURA 1989, 141-142

³ Těto podobnosti si všiml také Mojmír Horyna, viz: Idem 1989a, 139

smyslem pro věrohodnost. Pečlivě vytvořená skladba svalové hmoty končetin a schopnost vyjádření odlišných materiálů oděvu pramenící z patrné inspirace Brokofem se snoubí s ladným postojem a elegantními gesty v dokonalém harmonickém celku. V protáhlé tváři s výrazným nosem, přivřenýma očima a ostře řezanými nadočnicovými oblouky se zračí klid. Draperie evokující kožešinu těsně lne k tělu. Naopak hladké a jemné roucho vzdušnými a výraznými záhyby obtáčí tělo a ústí do typického načechraného uzlu, z něhož vychází rytmicky členěná draperie.

Asymetricky pojatá kompozice nástavcových figur, typická pro období pozdního baroka a rokoka, je rozložena do tří celků, které se liší měřítkem a kompozičně vystupují jako samostatné sochařské jednotky. Přesto jsou ale podřízeny jednotnému tématu, které je významově spojuje. V hlavní ose oltáře je situován svatý Jan Nepomucký na oblacích a malý andílek držící světcův biret. Na levé straně oltářního nástavce spočívá na volutě anděl nesoucí Janův krucifix a na druhé straně naopak opět drobnější andílek. Schopnost odlišení povahy materiálu kožešinové almuce a hladké rochety a typika protáhlého obličeje tuto sochu spojuje s řezbou svatého Jana Křtitele z téhož oltáře. Elegantní a vytříbená gesta dotvářejí tuto klidnou kompozici. Levý anděl zrcadlově opakuje s drobnými obměnami kompoziční rozložení pravého anděla na oltáři Panny Marie Bolestné v kostele svatého Jiljí. Také stavbou těla a typikou tváře vychází z andělských postav tohoto oltáře.

Prameny:

NA, APA, kart. 2019, Inventarium Ecclesia S. Joannis Nepomuceni in Skalka 1753

Literatura:

BAŤKOVÁ Růžena: Zařízení kostela svatého Jana Nepomuckého na Skalce, in: BAŤKOVÁ Růžena (ed.): Umělecké památky Prahy – Nové Město, Vyšehrad, Praha 1998, 107

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroka v Čechách, Praha 1958, 188
BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství pozdního baroka, rokoka a klasicismu v Čechách, in: Dějiny českého výtvarného umění II/2, Praha 1989, 716

HORYNA Mojmír: Jan Antonín Quitainer, in: HORYNA Mojmír/NAŤKOVÁ Věra/PAVLÍK Milan/PREISS Pavel/ SUCHOMEL Miloš/UREŠOVÁ Libuše/VÁVROVÁ Věra/VILÍMKOVÁ Milada: Kilián Ignác Dientzenhofer a umělci jeho okruhu (kat. výst. ve Valdštejnské jízdárně v Praze listopad 1989 - leden 1990), Praha 1989, 101, 138-140

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 141-142

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 237

Stavebně historické průzkumy:

VILÍMKOVÁ Milada: Dějiny objektu, in: HORYNA Mojmír/LÍBAL Dobroslav/VILÍMKOVÁ Milada: Stavebně historický průzkum kostela svatého Jana Na Skalce, SÚRPMO 1985, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praha, inv. č. 4396/b, 11-12

44. Panna Marie Immaculata a sv. Jan Nepomucký

Praha – Staré Město, Křížovnické náměstí

Původně umístěny na podstavcích před průčelím kostela sv. Františka z Assisi při klášteře křížovníků s červenou hvězdou, aktuálně součástí stálé expozice v Muzeu Karlova mostu na Křížovnickém náměstí

1758, určeno chronogramem na podstavci

Pískovec, v: Panna Marie Immaculata 220 cm, svatý Jan Nepomucký 230 cm

Podstavec cca 230 cm

Restaurovali v roce 1965 Aleš Grim a Marek Vajchr.

Sochy byly nejprve připisovány Ignáci Františku Platzerovi.¹ Posléze je odborná literatura střídavě prisuzovala Richardu Jiřímu Prachnerovi a Janu Antonínu Quitainerovi. Připsání Prachnerovi se opírá o Pamětní knihu, která je v současné době nedohledatelná.² Richardu Jiřímu Prachnerovi tyto sochy připisují Emanuel Poche a Jaromír Neumann.³ Oldřich Jakub Blažíček se nejprve také přiklání k Prachnerovi, později svou tezi poopravil a sochy připsal Janu Antonínovi Quitainerovi.⁴ Také Václav Vilém Štech, Mojmir Horyna a Václav Vančura připisují tato díla mladšímu Quitainerovi.⁵

V deníku křížovnického kláštera je 8. června roku 1758 uveden záznam, že je nutné zhotovit dva podstavce pro sochy svatého Jana Nepomuckého a Panny Marie Immaculaty.⁶ V rámech na podstavcích mají být podle přiloženého vzoru vytesány tyto dva nápisy s chronogramem:⁷

MATRI DEI	MAGNO
PARTHENIAE	ATHLETAE
ABSQVE LABE.	PIO A DVOCATO
CONCEPTAE	SANCTO IOANNI

¹ František Xaver JIŘÍK: Platzer, in: Umění (Štenc) V, 1932, 274

² SÁDLO 1936, 17, pozn.:8: „...pamětní kniha v archivu křížovnickém uložená má název: *Memoratu digna ecclesiae parochialis S. Francisci S. Militaris Ordinis cruciger, cum stella rub. Vetero Pragae ad Pedem pontis et notata circa patronatum ejus...*“ Tato pamětní kniha je citována, viz: Kniha památní na sedmisetleté založení českých křížovníků s červenou hvězdou (1233-1933), Praha 1933, 230 pozn.:11. Mladší literatura se na ní pouze odvolává.

³ NEUMANN 1974², 67; POCHE 1985², 55

⁴ BLAŽÍČEK 1946, 92; BLAŽÍČEK 1958a, 200; Srov. BLAŽÍČEK 1989, 716

⁵ ŠTECH 1935, 26; HORYNA 1989b, 138; VANČURA 1989, 146; VANČURA: 1993, 312, 320 pozn.: 89

⁶ NA, ŘKř, kart. 317, Ad Diarum 1758

⁷ NA, ŘKř, kart. 317, Ad Diarum 1758

Panna Marie Immaculata, situovaná na stromu poznání, po němž se vine had s jablkem, se svou statnou hmotovou koncepcí řadí mezi Quitainerovy ženské postavy. Reliéfně koncipovanou vzpřímenou postavu charakterizuje mírná, esovitá linie těla, která je definována vychýlením levého boku a natočením ramen k pravé straně. Čitelné tělesné jádro měkkých ladných křivek je vykresleno pod lehkým rouchem. Citlivě modelované detaily se snoubí s dekorativně pojatou draperií, již tvoří typické přechody hladkých ploch a zřasených záhybů. Ostře podřezané řasy draperie ústí do rozevlátých a stočených cípů. Quitainerova typika ženské tváře vyniká v jemné modelaci lícních partií, výrazného dlouhého nosu a přivřených očí mandlového tvaru. Jemnost gest a elegance sochařského podání pouze potvrzuje tuto atribuci.

Vzpřímenou figuru Jana Nepomuckého s krucifixem charakterizuje kontrapost pokrčené levé nohy podložené mušlí. Kontrast ladné, protáhlé kompoziční linie a hmotově pevného tělesného jádra odpovídá Quitainerovu formálnímu pojetí tvorby z padesátých let. Precizní modelace detailů se snoubí s reliéfně podanou sochařskou formou. Ornamenty drobnopisné krajky na lemu rochetky a dlouhé střapce u almuce evokují strukturu a povahu materiálu. Draperii traktují zejména ostře vertikální záhyby vytažené do ostrých, podřezaných hran. Také v lehkých cípech rochetky, vinoucí se do dekorativních spirálek, se ozývá sochařská nota mladšího Quitainera.

Prameny:

NA, ŘKČ, kart. 317, Ad Diarum 1758

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 92, 125

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 200
BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství pozdního baroka, rokoka a klasicismu v Čechách, in: Dějiny českého výtvarného umění II/2, Praha 1989, 716

HORYNA Mojmir, Jan Antonín Quitainer, in: HORYNA Mojmir/NAŇKOVÁ Věra/PAVLÍK Milan/PREISS Pavel/SUCHOMEL Miloš/UREŠOVÁ Libuše/VÁVROVÁ Věra/VILÍMKOVÁ Milada: Kilián Ignác Dientzenhofer a umělci jeho okruhu (kat. výst. ve Valdštejnské Jízdárně v Praze listopad 1989 - leden 1990), Praha 1989, 138

JIRKA Antonín/VANČURA Václav/VLČEK Pavel: Kostel svatého Františka Serafinského, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Staré Město a Josefov, Praha 1996, 66

JIRÁK František Xaver: Platzer, in: Umění (Štenc) V, 1932, 274

NEUMANN Jaromír: Český barok, Praha 1974², 67, č. kat. 19

POCHE, Emanuel: Prahou krok za krokem, 1985², 55

SÁDLO Vojtěch: Účast řádu ve výtvarném uměleckém snažení, in: Kniha památní na sedmileté založení řádu českých křížovníků s červenou hvězdou (1233-1933), Praha 1933, 229-230

SÁDLO Vojtěch: Vnitřní zařízení kostela svatého Františka u křížovníků na Starém Městě Pražském, Zvláštní otisk z ročenky klubu pro pěstování dějin umění za rok 1935. Praha 1936, 14-15

ŠTECH Václav Vilém: Sochaři pražského baroka, Praha 1935, 26

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 146

VANČURA Václav: Richard Jiří Prachner, in: Umění LXI, 1993, 312, 320 pozn.:89

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 238

Restaurátorské zprávy a stavebně historické průzkumy:

GRIM Aleš/VAJCHR Marek: Restaurování Prachnerových plastik Panny Marie a sv. Jana Nepomuckého před kostelem sv. Františka na Křížovnickém náměstí v Praze, restaurátorská zpráva, Praha 1965, přiloženo 41 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praha, inv. č. 1640

VILÍMKOVÁ Milada: Dějiny objektu kostela sv. Františka při bývalém hospitálu křížovníků s červenou hvězdou, in: LÍBAL Dobroslav /REML Lubomír/VILÍMKOVÁ Milada: Stavebně historický průzkum kostela sv. Františka při bývalém hospitálu křížovníků s červenou hvězdou, SÚRPMO 1980, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 3542, 21

45. Alegorie Víry s kalichem a Naděje s kotvou

Praha – Staré Město, bývalý kostel sv. Šimona a Judy při bývalém klášteře milosrdných bratří, zrušený oltář sv. Jana z Boha, dnes proražen vchod do kostela, sochy umístěny po stranách vstupu

2. polovina 50. let 18. století

Zlacené dřevo, stříbřené detaily, inkarnát, v: 153cm, s podstavcem cca 3 m

V roce 1992 restaurovala Elena Crhová.

Oldřich Jakub Blažíček dřevořezby řadí do skupiny anonymní pražské sochařské produkce z období mezi lety 1750-1760, v níž se snoubí pozdně barokní principy s počátky projevu klasicistní stylizace.¹ Václav Vančura se přiklání k autorství Jana Antonína Quitainera a řadí tuto sochařskou výzdobu mezi jeho vrcholná díla z padesátých let 18. století.²

Tyto dvě řezby ctností reprezentují Quitainerův typ ženské postavy, který použil například v Dolních Břežanech nebo v kostele sv. Jiljí. Protážená kompoziční linie kontrastuje s pevným hmotovým jádrem, artikulovaným čitelnou stavbou statného těla, kterou definuje kontrapostní držení těla a měkká křivka oblých boků a úzkého pasu. Figury svalnatých proporcí charakterizované výraznými oblými rameny a realisticky cítěným tvarem nahých partií končetin se lehkou esovitou osou stáčí do elegantní pózy. Pečlivě studované detaily kontrastují s měkkou křivkou těla a něžnou, vytříbenou gestikulací. Zejména typika tváře sochy Naděje koresponduje s charakteristikou ženského obličje sv. Máří Magdalény u sv. Jiljí a v Dolních Břežanech. Z kypré tváře, nasazené na dlouhý masitý krk, vyčnívá drobná brada a výrazný, dlouhý nos. Mandlové oči, definované naběhlými očními víčky, jsou lemovány vystouplým obočím.

Jasně formulované tělesné kontury zvýrazňuje lehké roucho, které v hladkých plochách lne k tělu a podtrhuje jeho hmotný ráz. Draperii traktují zejména mělké záhyby, nedosahující prostorové účinnosti. Cípy roucha se typicky vlní a stáčí do spirálek. Quitainer zde spojil pozdně barokní kompozici s klasicistně cítěnou draperií, jejíž formy začal užívat na přelomu padesátých a šedesátých let, proto by tyto dvě dřevořezby mohly pocházet až z druhé poloviny padesátých let nebo z jejich konce.

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 254

¹ BLAŽÍČEK 1958a, 254, obr. 311

² VANČURA 1994, 80

BOGAR František Benedikt: Milosrdní bratři, Praha 1934, 192

VANČURA Václav: Sochařská výzdoba kostela sv. Šimona Judy milosrdných bratří a raná tvorba M. V. Jäckela, in: Průzkumy Památek II, 1994, 80

VANČURA Václav: Zařízení kostela sv. Judy a Tadeáše, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Staré město a Josefov, Praha 1996, 120

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 235

Restaurátorské zprávy:

CRHOVÁ Elena: Restaurátorská zpráva o stavu a opravě oltáře sv. Jana z boha z kostela sv. Šimona a sv. Judy v Praze, Praha 1992, NPU ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 5518

46. Sv. Jan Nepomucký

Majetek Národní Galerie od roku 1987, inv. č. P8158, součást stálé expozice barokního umění ve Schwarzenberském paláci, 1760, pravděpodobně z domácího oltářiku
Lipové dřevo s polychromií, v: 24,8 cm
V roce 1990 restaurovala Anna Třeštíková.

Janu Antonínu Quitainerovi připsáno na evidenční kartě Národní galerie.

Vertikálně komponovaná socha sv. Jana Nepomuckého, s biretem v pravé ruce a druhou rukou položenou na hrudi, je oděna do typického kanovnického roucha - sutany, rochety a almuce.

Subtilní postava sv. Jana Nepomuckého je charakterizována nakročenou nohou, z níž vychází esovitý pohyb tělesné osy. Štíhlé proporce a měkké křivky pohybu umocňují dekorativní účinnost kompozice, která se v horních partiích rozevírá do reliéfně cítěného vzorce. Plasticky modelovaná draperie jednoduchých plynulých linií a zvlněných cípů evokuje záhybový systém Quitainerových kompozic. Autor modeluje povrchový reliéf s typickým zaujetím pro vystižení kvality různorodého materiálu.

Literatura:

Barokní dřevěná plastika z pražského majetku, galerie Dra Feigla, Praha 1933, 12, kat. č. 54

Restaurátorské zprávy:

TŘEŠTÍKOVÁ Anna: Restaurátorská zpráva sv. Jana Nepomuckého z majetku Národní galerie, inv. č. P8158, 1990, přiloženo 16 fotografií, Národní galerie – Anežský klášter, oddělení restaurátorů

47. Apokalyptický Beránek, dva andílci, hlavičky andílků, dvě vázy, poprseň řečniště reliéfy evangelistů sv. Lukáše, sv. Matouše a sv. Marka s atributy písící evangelium, na zadní straně řečniště reliéf sv. Jana

Praha - Strahov, kostel Nanebevzetí Panny Marie při premonstrátském klášteře, kazatelna

Kolem roku 1764

Zlacené dřevo, v: podživotní velikost

Milada Vilímková a Václav Vančura připisují kazatelnu Janu Antonínu Quitainerovi a datují rokem 1764.¹

Štafířské práce jsou doloženy Janu Jiřímu Schmidtovi, který dne 7. 1. 1764 potvrzuje, že vedle dvou oltářů pozlatil také spodní část mramorové kazatelny. Za tuto práci požadoval 750 zlatých.² Quitainerovi je doložena sochařská výzdoba těchto dvou oltářů. Ve vyúčtování udává Quitainer několik různých částek, které blíže nespecifikuje, je ale pravděpodobné, že některá z nich se týkala výzdoby kazatelny.

Střídmá sochařská výzdoba kazatelny je soustředěna na její stříšku. V jednoduché sochařské kompozici jsou na čtyřech volutách umístěny hlavičky andílků a dva andílci. Na vrcholu stříšky sedí na knize sedmi pečetí apokalyptický beránek. Poprseň kazatelny je zdobená třemi reliéfy s náměty evangelistů. Reliéf sv. Jana je umístěn na pozadí řečniště.

Prameny:

NA, ŘP, kart. 36,7 účty 1762-1766, účty za rok 1764, inv. č. 143

Literatura:

BAŤKOVÁ Růžena/ŠRONĚK Michal/PLÍŠEK Gilbert Antonín: Zařízení kostela Nanebevzetí Panny Marie, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 120

ŠPERLING Ivan: Vývoj barokních kazatelen v Praze, in: Staletá Praha XII, 1982, 192

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 144

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234, 240

Restaurátorské zprávy a stavebně historické průzkumy:

BRODSKÝ Jiří/HÁLA Jan: Průzkum interiéru kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově v Praze, Praha 1969, přiloženo 68 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 7389

¹ VILÍMKOVÁ 1986, 57; VANČURA, 1989, 144

² NA, ŘP, kart. 36,7 účty 1762-1766, účty za rok 1764, inv. č. 143, potvrzení Jana Jiřího Schmidta: „...nebst dem interen Theil des Predig-Stühls von Marmorstein egal Vergoldet...“, „...Die vollkomenn verstärtigte Arbeit diesen samt Predigstühl....betragt 750 zl...“. Na tento archivní doklad upozornila již Milada Vilímková, viz: Idem 1986, 57

- KOTRBA Josef: Fotodokumentace a zpráva o restaurátorském průzkumu mobiliáře v interiéru kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, Praha 1975, přiloženo 12 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 3881
- VILÍMKOVÁ Milada: Dějiny budovy, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Strahov, in: HORYNA Mojmír/MUK Jan/VILÍMKOVÁ Milada: Stavebně historický průzkum kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, SÚRPMO 1986, NPÚ ústřední pracoviště, 57

III. DÍLNA, SPOLUPRACOVNÍK, ŽÁK, POKRAČOVATEL

48. Sv. Šimon Stock a sv. Jan od Kříže (sv. Berthold) na oltáři Panny Marie Karmelské, sv. Angelus, sv. Berthold (sv. Cyril Cařihradský), sv. Ondřej Corsini, sv. Petr Thomae v rozích kaple

Praha – Staré Město, kostel sv. Havla při klášteře obutých karmelitánů, kaple Panny Marie Karmelské, oltář Panny Marie Karmelské

2. polovina 30. let 18. století

Zlacené dřevo, inkarnát, v: životní velikost

Kapli Panny Marie Karmelské nechala zřídit v roce 1671 baronka Anna z Řičan, rozená Kolovratová. Oltář Panny Marie Karmelské byl realizován roku 1673. Ve třicátých letech 18. století před vysvěcením kostela roku 1738 byla kaple nově upravena v pozdně barokním slohu.¹ Podle Ivo Kořána byl Jan Antonín Quitainer činný na přelomu třicátých a čtyřicátých let 18. století v kostele sv. Havla. Jeho konkrétní sochařskou realizaci ale neuvádí.² Václav Vančura připisuje mladšímu Quitainerovi celou sochařskou výzdobu této kaple, kterou časově řadí do období krátce před vysvěcení kostela roku 1738.³

Čtyři dřevořezby karmelitánských světců jsou situovány do rohů kaple a dvě sochy zdobí oltář Panny Marie Karmelské. Postavy v této kapli určil Myslivec ve své studii *Staroměstský Karmel*,⁴ kde světce umístěné v rozích kaple jmenuje od levého rohu u vchodu po směru hodinových ručiček zleva doprava. Podle Myslivce se jedná o sv. Angela, sv. Bertholda, Ondřeje Corsiniho a sv. Petra Thomae. Myslivcova tvrzení jsou oprávněná a opodstatněná. Jisté neshody objevíme pouze u sochy situované v levém rohu při oltáři, kterou ztotožňuje se sv. Bertholdem. Tento světec je oděn v karmelitánském rouchu s palliem a růžencem. V ruce svírá patriarší berlu a stojí na přilbě a dělu. Sv. Berthold se účastnil jako rytíř křížácké bitvy, posléze se stal jedním ze tří zakladatelů karmelitánského řádu a žil jako poustevník v okolí Karmelu. Myslivec upozorňuje především na zbraně u jeho nohou, které mohou připomínat jeho život před vstupem do řádu.⁵ Zobrazený světec představuje podle insignií velice pravděpodobně patriarchu, proto se zřejmě nejedná o sv. Betholda, který pallium mít nemohl. Mezi zakladatele karmelitánského řádu patří vedle

¹ MYSLIVEC 1969, 31, 35

² KOŘÁN 1988, 511

³ VANČURA 1989, 139, 150 pozn.:60

⁴ MYSLIVEC 1969, 38

⁵ Idem 1969, 44 pozn.:45b

sv. Bertholda také sv. Brokár a sv. Cyril Cařihradský, jemuž hodnost patriarchy přidělil Inocenc III.. Sv. Cyril se tohoto vyznamenání zřekl, přesto někdy bývá zobrazen s palliem a patriarší berlou.⁶ Složené zbraně, po nichž šlape, mohou symbolizovat přemožené zlo a charakterizovat sv. Cyrila jako mírotvorce.

Na oltář Panny Marie Karmelské umístil sochař zcela jistě sv. Šimona Stocka s pařezem a růžencem. Druhého karmelitána charakterizuje zejména atribut kříže, podle něhož se může jednat o sv. Jana od Kříže, kterého také určuje Myslivec.⁷ Jan od Kříže, představitel reformované větve tohoto řádu, bývá také někdy zobrazen u obutých karmelitánů, přesto jeho umístění v této kapli, jež připomíná založení řádu, není obvyklé. Proto by pouze z hypotetického hlediska mohl tento světec představovat sv. Bertholda, jednoho ze zakladatelů řádu.

Sochy v této kapli se typově řadí k časným dílům mladšího Quitainera. Konstituce zřetelně členěné hmotové stavby a kompoziční řešení založené na kontrastu pokrčené nohy v kolenu se odvolává ke světeckým postavám oltáře sv. Josefa v kostele Panny Marie Vítězné a hlavního oltáře u sv. Tomáše. Sochy v rozích kaple jsou komponovány do statických postojů, které oživuje pokrčená noha podepřená stupínkem. Sv. Šimon Stock na oltáři parafrázuje postoj karmelitána na levé straně oltáře sv. Josefa u Panny Marie Vítězné.

Autor vycházel ze zaběhlých dílenských schémat postojů. Postavy nedisponují typickou citlivou modelací logické stavby těla a vybroušenou formou. Těžkopádné spojení pokrčené nohy s trupem postavy sv. Ondřeje Corsiniho neodpovídá realisticky koncipované figuře s citlivou studií tvaru. Precizní modelace Quitainerových hlav je zde nahrazena neforemně tvarovanou lebeční partií s nevěrohodně klenutým týlem. Typika obličejů s výraznými nosy a širokými čely ale vychází z Quitainerovy charakteristiky fyziognomických rysů tváře časných děl. Formální i kompoziční podobnosti s raným Quitainerovým dílem prozrazují zřetelnou inspiraci jeho uměleckým projevem.

Figury představují kvalitativně nesourodou skupinu. Některé partie jsou zvládnuty s typickou lehkostí řezby. Charakteristika detailů, zejména tvar hlav, ale ukazuje k autorovi méně zdatnému, proto je pravděpodobnější, že se zakázky účastnilo několik tovaryšů, kteří respektovali mistrovo navržené kompoziční a formální řešení. Soubor také mohl vytvořit sochař, který prošel Quitainerovou

---

⁶ Například na obraze hlavního oltáře v kostele svatého Havla je sv. Cyril zobrazen také s palliem a knihou.

⁷ MYSLIVEC 1969, 37

dílnou, navázal na řezbářské pojetí svého mistra a pokračoval v jeho odkazu bez osobní tvůrčí invence.

Literatura:

EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I, Praha 1883,417

KOŘÁN Ivo: Sochařství. In: POCHE Emanuel (ed.): Praha na úsvitu nových dějin, Praha 1988, 511

MYSLIVEC Josef, Staroměstský Karmel, in: Staletá Praha IV, 1969, 30-45

STEHLÍKOVÁ Dana/ŠRONĚK Michal: Zařízení kostela sv. Havla, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Staré Město a Josefov, Praha 1996, 75

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 139, 150 pozn.:59, pozn.:60

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 235

49. Sv. Norbert s monstrancí a biskupskou berlou a Tanchelmem u nohou, dva andělé s mitrou a berlou

Praha – Strahov, premonstrátský klášter, výzdoba severního průčelí kláštera - průčelí provisoriatu, sv. Norbert v nice středového štítového nástavce na atice, andělé na atice po stranách štítového nástavce

40. léta 18. století

Pískovec, zlacený kov, v: postavy 180 cm, vázy 80 cm

Emanuel Poche sochařskou výzdobu průčelí provisoriatu přisuzuje Janu Antonínu Quitainerovi a časově určuje do období po roce 1742.¹

Výrazný kvalitativní pokles se projevil zejména v provedení postavy sv. Norberta. Zběžné povrchové opracování kamenného bloku a schematické provedení detailů naznačují jiné formální pojetí. Figury andělů vychází z Quitainerova rozvržení hmotové skladby s čitelnou tělesnou konstitucí. Zpracování povrchového reliéfu ale ukazuje na výrazný podíl méně zdatného autora, který se odklání od Quitainerova citlivého zpracování detailů a vybroušené formy. Zejména figura anděla s mitrou není zvládnuta s věrohodnou modelací a proporční přesností. Andělské hlavy vycházejí z Quitainerovy typiky andělské tváře, která je zde bohužel nahrazena nevýraznou maskou.

Literatura:

- KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 65
POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 292
VANČURA Václav/VLČEK Pavel: Premonstrátská kanonie u kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 359
VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 236

---

¹ POCHE 1985², 292

50. Sv. Jan Nepomucký

Praha – Malá Strana, nádvoří bývalé školy anglických panen, dnes budova soudu
Prahy - Západ, č. p. 377, dolní etáž severní fasády, socha situována v nice

Asi 1. pol. 15. let 18. století

Pískovec, v: podživotní velikost

Sochu připisuje Quitainerovi Václav Vančura.¹

Povrchový reliéf skulptury je bohužel velmi zkreslen výraznou korozí materiálu a odlomením některých detailů. Kompoziční řešení, založené na kontrastu podložené nohy, a hmotové rozvržení těla parafrázuje skulptury sv. Adriana od mladšího Quitainera a sv. Jakuba z ruky Quitainera staršího, které jsou situované na atice klášterního kostela na Strahově. Také jemná charakteristika prstů a drobnopisné zpracování ornamentální krajky lemu rochetky ukazují ke Quitainerově dílně.

Literatura:

VANČURA Václav: Nová připsání pražským sochařům 1720 až 1820 in: Zprávy památkové péče LV, 1995, 342

VANČURA Václav/VLČEK Pavel: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy - Malá Strana, Praha 1999, 479

---

¹ VANČURA 1995, 342

51. Sv. Apolena a sv. Vavřinec, dva andělé a dva andílci

Praha – Nové Město, kostel sv. Jindřicha a sv. Kunhuty, při západní stěně v lodi,
oltář Nejsvětější Trojice

Kolem roku 1756

Dřevo, původně leštěná běl, posléze polychromované, aktuální stav opět leštěná
běl, zlacené detaily, v: 180 cm

Restaurovali v roce 1994 Helena Drhlíková a Petr Kadlec.

Oltář Nejsvětější Trojice nechal zříditi v roce 1756 na své náklady Jan Antonín Kozák, radní Nového Města pražského, zcela podle protějškového oltáře zvěstování Panně Marii, který byl zhotoven o rok dříve.¹

Sochy sv. Apoleny a sv. Vavřince připisuje Quitainerovi Ivo Kořán.² Václav Vančura se přiklání k teorii, že oltář vznikl v ateliéru mladšího Quitainera.³ Dvojici letících andělů a andílků připisuje Vančura Weissovi.⁴

Socha sv. Apoleny parafrázuje Quitainerovo oblíbené kompoziční řešení, které autor využil například při realizaci alegorie Víry v kostele sv. Šimona a Judy nebo sv. Jana Evangelisty od sv. Jana Nepomuckého na Skalce. Řezbu komponuje na lehce zvlněnou osu do kontrastu charakterizovaného pokrčenou levou nohou, kterou podložil stupínkem. Hmotové rozložení jasně definovaného tělesného jádra vychází také z Quitainerovy realisticky cítěné tělesné stavby. Statná postava plných proporcí a jemná ušlechtilost křivek se tmelí do typického Quitainerova formálního pojetí. Ladné gesto zdvižené levé ruky, v níž světice svírá kleště se zubem, opět odkazuje k zažitým dílenským oblíbeným předlohám. Také typika kulaté kypré tváře s výrazně tvarovaným nosem a mandlovýma očima reflektuje Quitainerovu charakteristiku ženského obličej. Quitainerův záhybový systém založený na typických kontrastních přechodech načechrané draperie, zformované do bohatě řasených prstenců, a vypnuté látky je zde přehodnocen strukturou rozmanitě vedených četných ostrých řas, které ve vyvážené organizaci povrchového reliéfu vytvářejí dekorativně účinný celek.

---

¹ AMP, Fú sv. Jindřich na Novém Městě, Pamětní kniha farního úřadu (1761-1861), inv. č. 1, f272. Tento pramen také uvádí Navrátil, viz: Karel NAVRÁTIL: Paměti kostela farního, fary a školy sv. Jindřicha a sv. Kunhuty v Novém Městě pražském, Praha 1869, 36-37.

² KOŘÁN 1988, 511. Světice zde určena jako sv. Rozálie

³ VANČURA 1987, 145, 151 pozn.:78; VANČURA 1995, 342

⁴ VANČURA 1991, 247

Kompozice sv. Vavřince vychází z dřevořezby téhož světce od sv. Jiljí, Quitainerovské pojetí se také odrazilo v tělesné konstituci. Typika kulatého obličejce zřetelně zrcadlí Quitainerovu charakteristiku mužských tváří. Formulace postavy není zpracována s Quitainerovým citlivým přístupem k modelaci tvaru a jemnému vystižení detailů. Nepřirozeně dlouhé ruce nezvykle dosahují téměř ke kolenům. Tuhá rocheta nevykresluje tělesné kontury postavy. Logické spojení trupu s dolními končetinami zde není definováno a zejména partie pasu jsou zahaleny do nepřehledné masy hmoty. Sumarizace povrchového reliéfu anticipuje Quitainerovy strahovské řezby.

Z okruhu Quitainerovy dílny by mohly pocházet také figury andělů, které reprodukuje Quitainerův typ andělské tváře, které bohužel sochař transformoval do bezvýrazných masek. Záhybový systém andělských rouch se od Quitainerovy draperie velice vzdaluje.

Prameny:

AMP, Fú sv. Jindřich na Novém Městě, Pamětní kniha farního úřadu (1761-1861), inv. č. 1, f272

Prameny:

AMP, Fú sv. Jindřich, Liber memorabilium I, f 272

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 253

EKERT František: Dějiny a popis farního chrámu svatého Jindřicha a svaté Kunhuty na Novém Městě Pražském, vyňato z 2. svazku Posvátných míst. Praha 1884, 15

EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy II, Praha 1884, 17

NAVRÁTIL Karel: Paměti kostela farního, fary a školy sv. Jindřicha a sv. Kunhuty v Novém Městě pražském, Praha 1869, 36-37

ROHÁČEK Jiří/STEHLÍKOVÁ Dana/VANČURA Václav: Zařízení kostela sv. Jindřicha a sv. Kunhuty, in.: BAŤKOVÁ Růžena (ed.): Umělecké památky Prahy – Nové Město, Vyšehrad, Praha 1998, 110

KOŘÁN Ivo: Sochařství. In: POCHE Emanuel (ed.): Praha na úsvitu nových dějin, Praha 1988, 511

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 145

VANČURA Václav: František Ignác Weiss, in: Umění XXXIX, 1991, 247

VANČURA Václav: Nová připsání pražským sochařům 1720 až 1820 in: Zprávy památkové péče LV, 1995, 342

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 238 - 239

Restaurátorské zprávy:

DRHLÍKOVÁ Helena/KADLEC Petr: Zpráva o restaurování plastik svaté Apolonie a svatého Vavřince z kostela sv. Jindřicha a Kunhuty v Praze, Praha 1995, přiloženo 12 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 7324

52. Augustinián s křížem, knihou, korunou a přilbou, augustinán s křížem, knihou a maskou

Tábor, kostel Proměnění Páně, epištolní strana, při východní stěně kostela, oltář sv. Jana z Boha

Polovina 60. let 18. století

Polychromované dřevo, v: podživotní velikost

Restauroval Václav Vevřát v roce 2004.

Původně v klášterním kostele bosých augustiniánů v Táboře

Protějškem tohoto oltáře je oltář sv. Apoleny připisovaný také Quitainerově dílně.

Quitainerově dílně připisuje sochařskou výzdobu Vančura a časově ji řadí do poloviny šedesátých let 18. století. Podle Vančury pracovala Quitainerova dílna v polovině šedesátých let pro augustiniány v Táboře, pro něž dále realizovala dekoraci oltářů sv. Jana z Boha, sv. Anny a oltář Panny Marie.¹

Pevné postoje světců definované zřetelným kontrastem charakterizovaným podložením pokrčené nohy se odvolávají ke Quitainerovu přehlednému kompozičnímu rozvrhu. Také tělesné jádro figur s jasně artikulovanou hmotovou stavbou vychází z Quitainerova formálního pojetí. Klidný postoj a štíhlý tělesný kánon reprodukuje sochařskou formu sv. Antonína Paduánského, sv. Františka z Assisi nebo sv. Vavřince ze strahovského souboru. Stařecké hlavy těchto augustiniánů parafrázuje typ vousaté tváře sv. Františka z Assisi ze Strahova. Roucho traktuje jednoduchý záhybový systém založený na struktuře dlouhých mělkých řas, podtrhující vertikální tendenci figur. Dílenský tovaryš nebo Quitainerův pokračovatel ctí citlivou řezbu rukou a prstů, které modeluje se snahou zachytit drobné nuance jejich pohybu.

Literatura:

POCHE Emanuel (ed.): Umělecké památky Čech T/Ž, Praha 1982, 17

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 147

Restaurátorské zprávy:

VEVŘÁT Václav: Restaurátorská zpráva oltáře svatého Jana z Boha z děkanského kostela Proměnění Páně v Táboře, 2004, kopie originálu uložena na Římskokatolické farnosti v Táboře

---

¹ VANČURA 1989, 147

53. Augustiniánka s knihou a přesýpacími hodinami, augustinián s kalichem a štolou

Tábor, kostel Proměnění Páně, evangelijní strana, při východní stěně kostela, oltář sv. Apoleny

Polovina 60. let 18. století

Polychromované dřevo, v: karmelitán 135 cm, karmelitánka 132 cm

Restauroval Václav Vevřát v roce 2006.

Původně v klášterním kostele bosých augustiniánů v Táboře

Protějškem tohoto oltáře je oltář sv. Jana z Boha, připisovaný také Quitainerově dílně.

Quitainerově dílně připisuje sochařskou výzdobu Vančura a časově ji řadí do poloviny šedesátých let 18. století.¹

Formální pojetí a kompoziční řešení zcela odpovídá řezbám protějščího oltáře sv. Jana z Boha. Štíhlé postavy pevných postav také odkazují ke strahovskému souboru. Kompoziční rozvrh augustiniána s obměnou gesta pravé ruky zrcadlově parafrázuje schéma sv. Vavřince ze Strahova. Tělesná stavba a konstituce figur vychází opět z Quitainerova formálního pojetí. Kvalitativní pokles se zřetelně projevuje v těžkopádné modelaci detailů tváře a vlasů augustiniána. Strukturu řezby bohužel výrazně zkresluje a znehodnocuje velmi násilná polychromie z 19. století.

Literatura:

POCHE Emanuel (ed.): Umělecké památky Čech T/Ž, Praha 1982, 17

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 147

Restaurátorské zprávy:

VEVŘÁT Václav: Restaurátorská zpráva oltáře svaté Apolonie z děkanského kostela Proměnění Páně v Táboře, 2006, kopie originálu uložena na Římskokatolické farnosti v Táboře

---

¹ VANČURA 1989, 147

54. Alžběta a Zachariáš

Tábor, kostel Narození Panny Marie při bývalém klášteře bosých augustiniánů,
evangelijní strana, oltář sv. Anny

Polovina 60. let 18. století

Zlacené dřevo, inkarnát; v: podživotní velikost

Jeho protějškem je oltář Panny Marie, připisovaný také Quitainerově dílně

Quitainerově dílně připisuje sochařskou výzdobu Vančura a časově ji řadí do poloviny šedesátých let 18. století.¹

Citlivě řezaná socha sv. Anny patří ke kvalitativně hodnotným realizacím dílenské produkce kolem poloviny šedesátých let. Základní hmotové rozvržení a pevná tělesná stavba, která artikuluje realisticky cítěné proporce, odkazují ke Quitainerovým statným ženským postavám. Elegantní postoj, charakterizovaný zhoupnutím v boku a pokrčenou pravou nohou, umocňují pečlivě podaná gesta rukou. Záhybový systém v typických kontrastních přechodech načechraných řas a vypnuté látky reflektuje reminiscence pojetí draperie Quitainerových realizací, typické znaky jeho pojetí se promítají také do řešení zvlněných cípů šatu. Dekorativní účinnost draperie je zde přehodnocena patrnou sumarizací tvaru, která ale nepodléhá schematickému podání. Jemně modelovaný obličej poprvé reprodukuje fyziognomické rysy starší ženy. Přestože se autorovi podařilo věrohodně vystihnout charakter stařecké fyziognomie, zračí se ve tváři ušlechtilý půvab klidného výrazu. Realisticky odpozorovaný tvar prstů a napučené dlaně se v důmyslné kombinaci snoubí s jemným rozlišením pohybu jednotlivých prstů a vytříbenou gestikulací.

Oproti plavné eleganci postavy sv. Anny charakterizuje figuru sv. Jáchyma strnulejší řezbářské podání. Přesto také tato socha vybočuje z obvyklého průměru dílny z období kolem poloviny šedesátých let. Pevné tělesné jádro a typický postoj se odvolávají na Quitainerovu předlohu. Povrchový reliéf je vymodelován se schopností detailně vykreslit různorodý materiál šatu s vystižením plastické povahy ornamentální výšivky. Partie rukou jsou zpracovány s typickým zaujetím pro detail s oblíbeným prvkem založení stránky v knize prstem. Charakteristika tváře vychází z pozoruhodného zachycení individuálních fyziognomických znaků. V nápadné tváři dominují nezvykle

---

¹ VANČURA 1989, 147

klenuté, široce otevřené oči a napuclá víčka, vystupující z propadlých partií kolem očí. Ostře řezaný tvar a vystouplé líce kontrastují s jemnou linií obočí. Charakter draperie plně odpovídá záhybovému systému šatu sv. Anny.

Literatura:

POCHE Emanuel (ed.): Umělecké památky Čech T/Ž, Praha 1982, 18

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 147

55. Sv. Rita z Cascie, augustiniánka se srdcem

Tábor, kostel Narození Panny Marie při bývalém klášteře bosých augustiniánů, epištolní strana, oltář Panny Marie

Polovina 60. let 18. století, zlacené dřevo, inkarnát; v: podživotní velikost

Jeho protějškem je oltář Panny Marie, připisovaný také Quitainerově dílně

Quitainerově dílně připisuje sochařskou výzdobu Vančura a časově ji řadí do poloviny šedesátých let 18. století.¹

Světici v řeholním rouchu, situovanou po pravé straně retáblu, lze podle rány na čele identifikovat jako sv. Ritu z Cascie.² Druhou světici, oděnou také do řádového oděvu, charakterizuje srdce s augustiniánským znakem, z její pózy a držení levé ruky se můžeme domnívat, že mohla původně držet berlu. Pokud by se skutečně jednalo o abatyši, lze předpokládat, že socha představuje sv. Kláru z Montefalka, která se stala abatyší roku 1291.

Postavy řeholnic se kompozičním řešením a formálním pojetí řadí k dřevořezbě augustiniánské světice z oltáře sv. Apoleny v kostele Proměnění Páně v Táboře. Také záhybový systém odkazuje k sumarizaci celku dřevořezby augustiniánky z kostela Proměnění Páně. Jasně definovaná stavba pevného tělesného jádra umocněna zřetelnou obrysovou linií se odvolává k předlohám mladšího Quitainera. Štíhlý tělesný kánon ženské figury prozrazuje významnou účast spolupracovníka jiné názorové orientace. Modelace tváří prozrazuje dva odlišné přístupy, které poukazují na spolupráci několika umělců. Zatímco líbezný usměvavý obličej augustiniánky se srdcem, která je situovaná na levé straně retáblu, je charakterizován jemnou linií krátkého drobného nosu a plynulou křivkou obočí, tvář druhé světice se vyznačuje ostřejší řezbou výrazného nosu, výrazně klenutými partiemi pod očima a špičatou bradou. Také v modelaci prstů se markantně projevuje rozdílné zpracování. Jemná řezba rukou a plynulý přechod do jednotlivých prstů augustiniánky se srdcem kontrastuje s drsnějším podáním modelace těchto partií druhé světice, kde zaujme zejména nepřirozené spojení baculatých prstů s dlouhým hřbetem ruky.

Literatura:

POCHE Emanuel (ed.): Umělecké památky Čech T/Ž, Praha 1982, 18

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 147

---

¹ VANČURA 1989, 147

² Mystička a augustiniánka bývá zpravidla zobrazována s křížem nebo palmovou ratolestí se třemi korunami. Přijala stigmata na čele z Kristovy koruny.

56. Sv. Kosma a sv. Damián, v nástavci andělé a putti

Praha – Malá Strana, kostel sv. Tomáše při klášteře augustiniánů, epištolní strana chóru, oltář sv. Rocha

60. léta 18. století

Dřevo s inkarnátem a zlacením, v: světci 120 cm, andělé 90 cm, putti 40 cm

Restaurovali v roce 1966 Hynek Klouda a Marta Kloudová.

Oltář byl zhotoven v roce 1767.¹

Vančura připisuje řezby sv. Kosmy a Damiána Quitainerovi. Podle Vančury zhotovil řezby sv. Kosmy a Damiána před svou smrtí mladší Quitainer. Letící anděly připisuje Vančura jeho následovníku, který podle něho tuto zakázku převzal.²

Jednoduchá kompoziční osa štíhlých postav odkazuje k některým strahovským figurám bočních oltářů. Plynulá tělesná křivka cituje měkkou linii řezby sv. Floriána z oltáře sv. Anny a postavy sv. Rocha z oltáře Obrácení sv. Pavla. Sumarizace tvaru záhybového systému zvýrazňuje kontury protažených tělesných partií a v napnuté látce definuje tělesný objem. Ladná, ušlechtilá gesta jemně vypracovaných prstů odkazují k vytříbené eleganci Quitainerovy gestikulace. Tuhá neobratná řezba hlavy se markantně liší od Quitainerova pojetí. Nepřirozeně velké oči, těžkopádně klenuté obočí a nos prozrazují výrazný podíl sochaře druhé kvality. Tělesná stavba a kompoziční schéma andělů navazuje na Quitainerovy předlohy, charakteristika tváře a výrazu se již vzdaluje.

Literatura:

STEHLÍKOVÁ Dana/VANČURA Václav/ŠRONĚK Michal/VLČEK Pavel/CHLÍBEC Jan: Zařízení kostela sv. Tomáše Apoštola, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy - Malá Strana, Praha 1999, 106

MATĚJKA Bohumil: Přestavba a výzdoba chrámu svatého Tomáše při klášteře poustevníků řádu svatého Augustina na Menším Městě Pražském. Památky archeologické XVII, 1896 – 1897, col. 134

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 147 - 148

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 240

Restaurovácké zprávy:

KLOUDA Hynek/KLOUDOVA Marta: Restaurování oltáře svatého Rocha v kostele svatého Tomáše na Malé Straně, Praha 1967, přiloženo 66 fotografií, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praha, inv. č. 5944/1-66

KLOUDA Hynek/KLOUDOVA Marta: Restaurování oltáře svatého Rocha v kostele svatého Tomáše na Malé Straně – dodatek, Praha 1967, přiloženo 6 fotografií, NPU ú. o. p. v hlavním městě Praha, inv. č. 5985/1-6

¹ MATĚJKA 1896-1897, col. 134; VANČURA 1989, 147-148

² Idem 1989, 147-148

57. Panna Marie Bolestná a sv. Jan Evangelista

Praha - Nové Město, kostel sv. Ignáce na Karlově náměstí při bývalém jezuitském klášteře

Asi kolem roku 1760

Polychromované dřevo, v: 200 cm

Sochy původně osazeny na konci schodiště vedoucího na kruchtu, aktuálně dočasně umístěné na kostelní galerii a přikryty igelitem

Oldřich Jakub Blažíček tyto dvě dřevořezby prisuzuje dílně Jana Antonína Quitainera nebo některému z jeho žáků a časově zařazuje do doby kolem roku 1765.¹ Později díla připisuje přímo Janu Antonínu Quitainerovi.² Václav Vančura tuto dataci časově posouvá do poloviny padesátých let 18. století a jako autora určuje také Jana Antonína Quitainera.³

Panna Marie reprezentuje Quitainerův typ statné ženské postavy. Hmotovým rozvržením tělesné konstituce evokuje charakter figury sv. Máří Magdalény z Dolních Břežan. Také záhybový systém založený na kontrastním přechodu načechrané draperie a vyhlazené látky, zvýrazňující tělesné proporce, odkazuje na řasení roucha brežanské světice. Svalnatá postava s širokými, plnými rameny jasně definovaného tělesného objemu postrádá elegantní měkkost tělesných linií a křivek, patrných například u Víry a Naděje v kostele sv. Šimona a Judy. Typika hlavy také vychází z Quitainerovy kypré ženské tváře. Estetizace tvaru a ladnost vytríbených gest jeho vrcholných děl je zde utlumena ryze realistickým cítěním tělesného objemu a líčením výrazu.

Také dřevořezba sv. Jana Evangelisty přehodnocuje Quitainerovo pojetí ušlechtilých protažených postav akcentováním tělesného objemu. Jemná křivková kontura tvaru se v této kompozici ale zcela neztratila. Tvář Jana Evangelisty obměňuje zažitý typ mužské tváře protažením do oválného tvaru. Citlivá modelace dlouhých ušlechtilých prstů ustoupila naturalistické artikulaci svalnatých článků prstů tvarovaných do zaťaté pěsti. Janovo roucho parafrázuje záhybový systém Quitainerových děl z padesátých let. Diagonálně a vertikálně vedené ostře podřezané řasy ústí do stylizovaně načechraného uzlu. Kontrast nařasené látky a vypnutých ploch opět odkazuje k jeho vrcholným dílům.

---

¹ BLAŽÍČEK 1958a, 188

² BLAŽÍČEK 1989, 716

³ VANČURA 1989, 144

Literatura:

- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 188
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství pozdního baroka, rokoka a klasicismu v Čechách, in: Dějiny českého výtvarného umění II/2, Praha 1989, 716
- BAŤKOVÁ Růžena/STEHLÍKOVÁ Dana/VLČEK Václav: Zařízení kostela svatého Ignáce, in: BAŤKOVÁ Růžena (ed.): Umělecké památky Prahy – Nové Město, Vyšehrad, Praha 1998, 103
- KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 37
- POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 241
- VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 144
- VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 239

58. Sv. Bohumír (=Gottfried z Capennbergu) a sv. Heřman Josef
Doksany, kostel Narození Panny Marie při klášteře premonstrátek,
oltář sv. Josefa, epištolní strana, při jižní stěně
Asi 2. polovina 60. let 18. století
Zlacené dřevo, v: 130 cm
Oltář je protějškem k oltáři sv. Vavřince.

Na zakázce se podílel mramorář Josef Lauermann. Podle vyrytého nápisu na zadní straně byl oltář vztyčen v roce 1774. Kompoziční schéma a formální pojetí těchto zlacených dřevořezb odkazují ke zřetelné inspiraci sochařskou výzdobou deseti oltářů v klášterním kostele na Strahově, archivně doložených mladšímu Quitainerovi. Tvář Heřmana Josefa se výrazně přibližuje strahovskému typu idealizovaných usměvavých tváří a typika hlavy sv. Bohumíra parafrázuje tvar a charakteristiku obličeje téhož světce z oltáře sv. Augustina ze Strahova. Jeho výraz, který ovládá ztuhlá grimasa, se ale odklání od jemné charakteristiky tváří Quitainerových. Hmotové rozložení postav také prozrazuje zřejmou vazbu ke strahovskému souboru, tělesná stavba ale není zvládnuta se smyslem pro věrohodnou artikulaci tvaru a působí nepřírozně a disproporčně.

Štíhlé postavy andělů pevně definovaného tělesného objemu a vyhlazeného povrchového reliéfu se již přesvědčivě hlásí ke klasicistní tendenci. Lehké tenké roucho, které se pne k tělesným křivkám, akcentuje tvar a objem hmoty. Záhybový systém je eliminován do jednoduché, přehledné struktury mělkých, ostře lomených řas.

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 188

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 34, 36, 82

MATĚJKA Bohumil: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese roudnickém, Praha 1898, 76

59. Světice se lvem (?) a knihou, světice s modelem kostela

Doksany, kostel Narození Panny Marie při klášteře premonstrátek,
oltář sv. Vavřince, evangelijní strana, při jižní stěně

Asi 2. polovina 60. let 18. století

Zlacené dřevo, v: 130 cm

Oltář je protějškem k oltáři sv. Josefa.

Na zakázce se podílel mramorář Josef Lauermann. Podle vyrytého nápisu na zadní straně byl oltář vztyčen v roce 1774.

Autor pravděpodobně mohl vycházet z Quitainerovy předlohy. Hmotové rozvržení figury a její pevné tělesné jádro může ukazovat k jistým vazbám s Quitainerovou tvorbou, formálním pojetím ale sochy prozrazují novou, klasicistní orientaci. Na rozdíl od Quitainerových pevných postojů, charakterizuje tyto světice houpavá póza. Sumarizace formy je akcentována plynulou, jednoduchou linií draperie, která zároveň zvýrazňuje štíhlý tělesný kánon. Struktura záhybového systému je založena na systému vertikálních, mělkých řas. Okraje šatu vytažené do ostrých hran, jasně definující tvar látky, se v cípech stylizovaně prohýbají. Strnulá modelace tváří a těžkopádné zpracování rukou se výrazně liší od Quitainerova brilantního, lehkého pojetí. Typika obličejů s nápadně výrazným chřípím nosu se od Quitainerovy ženské tváře také odklání.

Andělské figury vychází z Quitainerova typu, který je zde přehodnocen novým stylovým pojetím do chladné klasicistní formy.

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 188

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 34, 36, 81

MATĚJKA Bohumil: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese roudnickém, Praha 1898, 76

IV. DÍLA SPORNÁ

60. Andělé na volutách, Bůh Otec, Holubice Ducha Svatého, dvojice andílků

Panenské Břežany, kaple sv. Anny, hlavní oltář

1738

Zlacené dřevo, inkarnát, v: podživotní velikost

Restauroval v roce 1969 Jiří Laštovička.

Další sochařská výzdoba oltáře: sv. Václav a sv. Vít po stranách oltáře, dva velcí letící andělé přidržující oltářní obraz

Blažiček soudí, že celá sochařská výzdoba hlavního oltáře patří do okruhu následovníků Matěje Václava Jäckela a časově ji řadí do období okolo roku 1738, kdy ke kapli byla přistavena sakristie.¹ Vančura Jäckelovi připisuje pouze sochy sv. Víta, sv. Václava a postavy dvou letících andělů, které podle něho patřily k původnímu oltáři z roku 1707.² Řezby situované na nástavci považuje za dílo ateliéru Jana Antonína Quitainera,³ jenž podle Vančury vytvořil sochařskou výzdobu nového oltáře realizovaného roku 1738.⁴

Póza sedícího Boha Otce odpovídá Quitainerovým kompozičním řešením, také základní rozvržení hmoty souhlasí s jeho názorovou orientací časných děl. Řezba podlouhlé hlavy s úzkým, ostře profilovaným obličejem s velmi vysokým čelem se ale typice Quitainerových mužských hlav vzdaluje. Také prudký pohyb rozevlátých cípů roucha není pro jeho tvorbu typický.

Andělské postavy umístěné na konzolách oltářního nástavce ale opakují Quitainerův typ anděla. Zejména anděl se zdviženou paží vychází z osvojených dílenských kompozičních předloh a téměř doslova cituje pózu anděla z oltáře sv. Josefa v kostele Panny Marie Vítězné z roku 1735. Quitainerovu pojetí odpovídá také jeho tělesná stavba, modelace hlavy a struktura záhybového systému. Kultivovaná elegance vybraných gest umocňují půvab a ušlechtilost těchto andělských figur.

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 181

---

¹ BLAŽÍČEK 1958a, 181

² Vančura se opírá o opis Knihy kaple sv. Anny nad Břežany, psané od roku 1705, Kniha zaznamenává datum 1707, kdy byl původní oltář v kapli instalován, viz: VANČURA 1989, 139, 150 pozn.:63

³ Idem 1989, 139 - 140.

⁴ Ibidem, 139, 150 pozn.:61. Datum pořízení nového oltáře Vančura čerpá opět z opisu Knihy kaple sv. Anny nad Břežany, kde se ale nenachází jméno autora původní výzdoby z roku 1707 ani nové z roku 1738.

PODLAHA Antonín /ŠITLER Eduard: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Karlínském, Praha 1901, 157-158
VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 139-140, 150 pozn.:61, pozn.:63
VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 235
Zařízení kaple svaté Anny v Panenských Břežanech, in: POCHE Emanuel: Umělecké památky Čech P/Š, Praha 1980, 15

Restaurátorské zprávy:

LAŠTOVIČKA Jiří: Restaurování plastické výzdoby hlavního oltáře v Panenských Břežanech II, Praha 1969, přiloženo 69 fotografií, NPU ú. o. p. Středních Čech v Praze, inv. č. 1521

61. Poprseň řečniště – čtyři evangelisté s knihami, stříška kazatelny - Mojžíš s deskami Desatera, čtyři sedící proroci

Reliéfy: zábradlí schodiště dva reliéfy o Dobrém pastýři, poprseň řečniště Zázračný rybolov, Podobenství o rozsévači, pozadí řečniště sv. Jan na Pathmu

Praha - Staré Město, kostel sv. Salvátora při Klementinu, kazatelna

2. polovina 50. let 18. století

Zlacené dřevo, inkarnát; v: podživotní velikost, Mojžíš životní velikost

Kazatelna přenesena z jiného kostela

Quitainerovi a jeho ateliéru tuto výzdobu připisuje Václav Vančura.¹

Jak si již povšiml Vančura architektura kazatelny, kompoziční rozmístění postav a ornament se skutečně velmi výrazně přibližují kazatelně z Mladé Boleslavi, která je Quitainerovi doložená. Formální a stylové difference jednotlivých dřevořezb prozrazují ale spolupráci několika autorů, některé rysy těchto řezb Quitainerovu dílu neodpovídají.

Zřetelné souvislosti těchto dvou kazatelen se promítají do houpavých póz některých sedících světců, jež by eventuelně mohly vycházet ze stejné předlohy. Evangelista, patrně sv. Lukáš, situovaný na poprsní kazatelny na druhé konzole od schodiště, parafrázuje kompoziční řešení sv. Lukáše z Mladé Boleslavi. Shodná organizace členění draperie toto východisko potvrzuje, přesto lze vypozařovat zřetelné zjednodušení záhybového systému a sumarizaci celku. Mladistvý prorok, umístěný na stříšce kazatelny po pravé Mojžíšově ruce se základním rozvržením hmoty a tělesnou stavbou také odvolává ke Quitainerovým vzorům. Formulace rukou a prstů některých světců opakuje strnulé gesto užitě téměř u všech postav z Mladé Boleslavi. Drobné sedící postavy reprodukuji dva typy formálního pojetí. Zejména stařecké postavy disponují plnější tělesnou stavbou, kterou artikuluje jasně čitelná tělesná hmota. Tento rys je řadí k postavě Mojžíše, situované na stříšce. Vedle těchto podsaditých figur se v souboru nacházejí dřevořezby subtilnějšího tělesného jádra formované do rozpačitých póz.

Socha Mojžíše, která dominuje tomuto řezbářskému celku, se výrazně liší od Quitainerových mužských postav padesátých a šedesátých let. Vančura

---

¹ VANČURA 1989, 142 - 144

spatřuje podobnosti Mojžíšovy statné figury s Pannou Marií Immaculatou z kazatelny z Mladé Boleslavi. Zatímco Quitainer vytyčil typ statné, svalnaté ženské postavy, proporce světců v celé jeho tvorbě nedosahují takové výrazné tělesné konstituce, proto tyto dva typy nelze v jeho díle spojovat. Přestože Quitainer vychází z realisticky formulované postavy a věrohodné proporční stavby, v jeho tvorbě se tento markantní důraz na tělesnost neobjevuje. V padesátých letech naopak mužskou postavu protahuje a zušlechťuje. Proto tělesné jádro Mojžíše a modelace obnažených svalnatých partií končetin odkazují k jiné názorové orientaci. Také bohatý záhybový systém založený na kaskádách padavých točivých cípů se Quitainerovu dílu nepodobá, a tak je nutné ji z jeho tvorby a také z ateliérové produkce vyloučit.

Literatura:

- KOŘÁN Ivo: Zařízení kostela svatého Salvátora, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Staré Město a Josefov, Praha 1996, 113
ŠPERLING Ivan: Vývoj barokních kazatelen v Praze, in: Staletá Praha XII, 1982, 191-192
VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 142 - 144
VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 238

V. DÍLA MYLNĚ PŘIPSNÁ

62. Sv. Jan Křtitel a sv. Jeroným, vázy s plameny

Praha - Malá Strana, kostel Panny Marie Vítězné při klášteře bosých karmelitánů
Evangelijní strana, po stranách nástavce oltáře sv. Terezie z Avily, první oltář
v lodi při zdi směrem od vchodu

Po roce 1665

Zlacené dřevo, v: 160 cm

V roce 1999 restaurovali Vaica Hejdrová a Luboš Krušina a v roce 2000 Hanuš
Joža a Daniel Talavera.

Oltář byl zhotoven v roce 1668 a roku 1882 obnoven. Oldřich Jakub Blažiček tuto sochařskou výzdobu nástavce zařadil do tvorby Jana Jiřího Bendla s časovým vnošením do období po roce 1665.¹ Poche tuto atribuci akceptuje.² V publikaci *Pražské jezulátko* určuje Jan Royt pravděpodobný původ těchto řezeb v dílně Jana Antonína Quitainera.³ Formální a stylový projev těchto řezeb se markantně přibližuje bendlovskému typu sochy. Na rozdíl od protáhlých elegantních Quitainerových postav s vybranými gesty jsou tyto realisticky cítěné řezby ve svých plných objemech rozložené a podsadité. Postoj sochy svatého Jeronýma je vystižen s realistickou věrohodností bez dekorativní účinnosti draperie. Vrásčité tváře s vystouplými lícními kostmi se záměrem vystihnout výraz a individuální rysy neodpovídají jemné modelaci něžných hlav Quitainerových soch.

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 75

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Jan Jiří Bendl, tři sta let od smrti zakladatele české barokové plastiky, in: Umění XXX, 1982, 97-116

EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I, Praha 1883, 253

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 280

ROYT Jan: Průvodce kostelem Panny Marie Vítězné, in: FORBELSKÝ Josef/HORYNA Mojmír/ROYT Jan: Pražské Jezulátko, Praha 1992, 66

VANČURA Václav/STEHLÍKOVÁ Dana/VLČEK Pavel/ŠRONĚK Michal: Zařízení kostela Panny Marie Vítězné, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy - Malá Strana, Praha 1999, 79

HEJDOVÁ Vaica/KRUŠINA Luboš: Oltář svaté Terezie z Avily, restaurátorský průzkum a restaurátorská zpráva, Praha 1999, přiloženo 56 fotografií, NPU ú. o. p. v hlavním městě Praze, inv. č. 8480/A

JOŽA Hanuš/TALAVERA Daniel: Restaurátorská zpráva oltáře svaté Terezie z Avily v kostele Panny Marie Vítězné, Praha 2000, přiloženo 49 fotografií, NPU ú. o. p. v hlavním městě Praze, inv. č. 240/03

---

¹ Oldřich Jakub BLAŽÍČEK: Jan Jiří Bendl, tři sta let od smrti zakladatele české barokové plastiky, in: Umění XXX, 1982, 112

² POCHE 1985², 280

³ Jan ROYT: Průvodce kostelem Panny Marie Vítězné, in: Josef FORBELSKÝ/Mojmír HORYNA/Jan ROYT: Pražské Jezulátko, Praha 1992, 66

63. Dva karmelitánští světcí, v nástavci sv. Dionýsius s tíarou, andělé, putti
Praha – Malá Strana, kostel Panny Marie Vítězné při klášteře bosých karmelitánů, oltář sv. Šimona Stocka (také Panny Marie Škapulířové), evangelijní strana, první oltář v lodi směrem od hlavního oltáře
1717
Zlacené dřevo, částečně polychromované, v: životní velikost
V roce 2001 restauroval Daniel Talavera.
Oltář je protějškem oltáře sv. Josefa, který je Quitainerovi doložený.

Oba karmelitáni mají pallium, klobouk se dvanácti střapci a berly. Podle těchto insignií by mohli představovat sv. Petra Thomae a sv. Cyrila Cařihradského.¹

Václav Vančura připisuje sochařskou výzdobu tohoto oltáře Janu Antonínu Quitainerovi a časově řadí do doby po roce 1732.²

V kronice karmelitánského kláštera je dne 17. července 1717 zaznamenáno, že oltář Panny Marie Škapulířové dokončil tento rok fra Tomáš s Janem Schorem, který obdržel 550 florenů, a nejmenovaným sochařem, jemuž klášter zaplatil 220 florenů. Oltářní obraz namaloval Petr Brandl.³ Z tohoto archivního pramene vyplývá, že tuto sochařskou výzdobu nemohl provést mladší Quitainer.

Sochařská výzdoba tohoto oltáře je formálně a stylově různorodá. Pravý světec se od Quitainerova projevu liší. Jeho houpavý, nejistý postoj a nápadně esovitá linie osy těla nekoresponduje s pevnou stavbou figury Quitainerových soch protějščího oltáře sv. Josefa. V modelaci detailů zde chybí Quitainerova jistá a vyhraněná řezba, charakteristická především jemným vykreslením prstů ruky, pečlivě samostatně vytvořených. Skloněná hlava vklíněná mezi oblá ramena a kompoziční řešení markantně připomíná stylový projev blízký Matěji Václavu Jäckelovi. Roucho traktuje draperie působící uhněteným dojmem přesně

---

¹ Svatého Cyrila určuje také ve své studii Myslivec: MYSLIVEC 1969, 43 pozn.:33

² VANČURA 1989, 136

³ Správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné, Tomus IV. Historiae Conventus ab Anno 1714 ad 1747, f27: „...17 Huius mensis altare B V Mariae, quod Fr. Thomas a Cruce una cum alijs duobus scrinarijs confecerat positum fuit sed sine appensoine magna imaginis, quam D[omi]nus Prandl in nostro eremitorio pingens non perfecerat, fuit autem cum ipse contractum pro magna imagine, et parva pro 300 florenis cui additi sunt 100 floreni. Pictor Joannes Schor accepit pro deauratione altaris 550 florenos. Statuarius autem pro suo labore 220 florenos...“ Na Vančurův omyl upozornil již Kleisner, viz: KLEISNER 1997, 82

neohraničených záhybů. Sedící sv. Dionýsius umístěný v oltářním nástavci odpovídá formálnímu a stylovému přístupu pravého světce.

Levý světec s arcibiskupskými insigniemi vykazuje ostřeji řezanou a pevnější stavbu figury, která se řezbám protějšího oltáře přibližuje. Citlivěji formulované detaily také vykazují jistou podobnost s Quitainerovým přístupem. Přesto nepevný houpavý postoj jeho projevu neodpovídá.

Formální nesourodost řezbářského podání nevyklučuje participaci několika sochařů.

Prameny:

Správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné, Tomus IV. Historiae Conventus ab Anno 1714 ad 1747, f27

Literatura:

KLEISNER Tomáš: Umělci zaměstnaní v pražských kláštorech bosých karmelitánů a karmelitek (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze) Praha 1997, 82

STEHLÍKOVÁ Dana/ŠRONĚK Michal/VANČURA Václav/VLČEK Pavel: Zařízení kostela Panny Marie Vítězné, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy - Malá Strana, Praha 1999, 79

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in. Umění XXXVII, 1989, 136

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 235

Restaurátorské zprávy:

TALAVERA Dan/HANUŠ Joža: Restaurátorská zpráva oltáře Panny Marie Škapulířové (sv. Šimona Stocka), 2001, správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné

64. Kazatelna

Duchcov, zámecký kostel Zvěstování Panně Marii

1720

Nedochováno

Výzdobu hlavního oltáře zámeckého kostela v Duchcově připisuje Janu Antonínu Quitainerovi článek o Františku Maxmiliánu Kaňkovi publikovaný v Umění v roce 1992. Autoři vycházejí z archivního pramene, který potvrzuje, že Quitainer obdržel v roce 1720 za tuto práci 50 zlatých.¹ Z uvedené datace vyplývá, že tuto zakázku realizoval jeho otec Ondřej Filip Quitainer. Janu Antonínu Quitainerovi bylo v roce 1720 pouhých 11 let.

Literatura:

MACEK Petr/VLČEK Pavel/ZAHRADNÍK Pavel: František Maxmilián Kaňka „In Regno Bohemiae aedilis famosissimus“, in: Umění XL, 1992, 192, 216 pozn.:84
VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 187

---

¹ Petr MACEK/Pavel VLČEK/Pavel ZAHRADNÍK: František Maxmilián Kaňka „In Regno Bohemiae aedilis famosissimus“, in: Umění XL, 1992, 192, 216 pozn.:84

65. Sv. Jan Křtitel na kazatelně, křtitelnice, hlavičky andílků pro hlavní oltář

Nižbor, zámecký kostel Povýšení sv. Kříže

1725-1726

Výzdoba kazatelny, zhotovení křtitelnice a hlaviček andílků k hlavnímu oltáři v zámeckém kostele v Nižboru je připsána Janu Antonínu Quitainerovi v článku o Františku Maxmiliánu Kaňkovi z roku 1992 publikovaném v Umění.¹ Autoři textu vycházejí z nalezených archivních materiálů, které v roce 1725 a 1726 podepsal sochař Quitainer.² Signatura ale nepatří mladšímu Quitainerovi. Mladší Quitainer se téměř vždy podepisoval velmi čitelně jako Johann Antonni Quitainer. Na těchto archiváliích je uvedeno zřejmě křestní jméno Andreas.³ Rukopis podpisu také neodpovídá rukopisu mladšího Quitainera, proto je velice pravděpodobné, že tyto iniciály patří jeho otci Ondřeji Filipovi Quitainerovi. Datace zhotovené zakázky je velmi časná. V roce 1725 nebyl šestnáctiletý Jan Antonín zcela jistě samostatně činný a dosud nevlastnil svou dílnu, proto také nemohl podepisovat úřední listiny.

Václav Vančura přejal připsání Janu Antonínu Quitainerovi ze zmíněné stati o Františku Maxmiliánu Kaňkovi, tuto zakázku ale chybně časově vrocil do období mezi lety 1729 – 1731.⁴

Na této zakázce se podílel kameník Johann Ulrich Mannes,⁵ který se starším Quitainerem spolupracoval již na výzdobě Březnického portálu na Svaté Hoře v roce 1707 a na výzdobě zábradlí před průčelím Lorety v letech 1725-1726.⁶

Prameny:

SOA Střední Čechy, SA - Křiv, i. č. 911, sign. 1/41, f7, 19, 21, 23

Literatura:

POCHE Emanuel (ed.): Umělecké památky Čech K/O, Praha 1978, 477

MACEK Petr/VLČEK Pavel/ZAHRADNÍK Pavel: František Maxmilián Kaňka „In Regno Bohemiae aedilis famosissimus“, in: Umění XL, 1992, 200, 219 pozn.:154

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 234

---

¹ MACEK/VLČEK/ZAHRADNÍK 1992, 200, 219, pozn.: 154

² SOA Střední Čechy, SA-Křiv, i. č. 911, sign. 1/41, f21, 23

³ SOA Střední Čechy, SA-Křiv, i. č. 911, sign. 1/41, f21, 23

⁴ VANČURA 2002, 234

⁵ SOA Střední Čechy, SA-Křiv, i. č. 911, sign. 1/41, f7, 19

⁶ PODLAHA 1922-1923, 265-266; KAŠE: 1986, 208-209. Jan DIVIŠ: Pražská Loreta, Praha 1972, 45, 122

66. Beránek Boží, sv. Jakub, sv. Norbert

Praha - Strahov, hlavní průčelí kostela Nanebevzetí Panny Marie při premonstrátském klášteře, exteriérová výzdoba, atika

Součást sochařského souboru pěti soch, do něhož patří dále sv. Augustin a sv. Adrian

Okolo roku 1726

Pískovec, zlacený kov, v: Norbert 250 cm, Jakub 200 cm,

Beránek Boží 150 cm

V roce 1947 restauroval sochař a štukatér František Kortus.

Na průčelí dnes kopie

Atribuce a popis v katalogu připsaných děl pod číslem 29

Prameny:

NA, ŘP, kart. 1392, oprava soch a průčelí

Literatura:

BÁTKOVÁ Růžena/VLČEK Pavel/VANČURA Václav: Kostel Nanebevzetí Panny Marie, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 115

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 83-84, 126

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 186

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství pozdního baroka, rokoka a klasicismu v Čechách, in: Dějiny českého výtvarného umění II/2, Praha 1989, 716

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quittner a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 25-26, 65

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1963, 213

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 289

PREISS Pavel: Malířství a plastika, in: MALEČEK František/MALEČEK Roman: Strahov Praha, Praha 1993, 119

SOKOLOVÁ Jiřina, Strahov - Královská kanonie premonstrátů (= Poklady národního umění XXVI) Praha 1941, nepag.

ŠTECH Václav Vilém: Malířství a sochařství nové doby v Čechách a na Moravě, Praha 1938-1939

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quittnerů, in: Umění XXXVII, 1989, 171-172

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 187, 236

Stavebně historické průzkumy a restaurátorské zprávy:

VILÍMKOVÁ Milada: Dějiny budovy, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Strahov, in: HORYNA Mojmír /ŠIMKOVÁ Drahomíra/VILÍMKOVÁ Milada: Stavebně historický průzkum kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, SÚRPMO 1986, NPÚ ústřední pracoviště, 54

BRADNA Jan/NOVOTNÝ Jiří: Kostel Panny Marie na Strahově/IV, Praha 1987-1989, nepag., bez fotodokumentace, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praze, inv. č. 617/07 1-7

67. Sv. Jan Křtitel, sv. Jan Nepomucký

Praha – Staré Město, kostel sv. Haštala, hlavní oltář

1731

Polychromované dřevo, původně leštěná běl, v: Jan Nepomucký 230 cm, Jan Křtitel s křížem 310 cm

Hlavní oltář byl zřízen v roce 1731 Janem Ignácem Bukovským. František Ekert uvádí čtyři sochy na hlavním oltáři: svatý Jan Křtitel, svatý Jan Nepomucký, svatý Václav a svatá Ludmila.¹ Ivo Kořán přisuzuje sochařskou výzdobu dílně Ferdinanda Maxmiliána Brokofa. Kořán ztotožňuje dvě sejmuté sochy s řezbami od Ferdinanda Maxmiliána Brokofa, které jsou dnes součástí nové stálé expozice barokního umění ve Schwarzenberském paláci.² Vedle vyslovené Kořánovy atribuce připisuje Václav Vančura sochy sv. Jana Nepomuckého a sv. Jana Křtitele sochaři Janu Antonínu Quitainerovi a časově posouvá do období padesátých let 18. století. O dalších dvou plastikách se Vančura nezmiňuje.³

Řezba sv. Jana Křtitele spojuje Brokofovo realistické východisko s křehkou kompoziční linií pozdního baroka, přinášející do sochařského pojetí nevšední nádech jemného půvabu. Postavu charakterizuje esovitá křivka, která vychází z výrazně nakročené nohy, pokračuje přes vychýlenou levou kyčel k hlavě a vztyčené paži. Obnažené partie autor modeluje s anatomickou studií, struktura hrudního koše vychází z přesně odpozorovaného tvaru a tělesná stavba údů artikuluje věrohodně svalovou hmotu a tvar jednotlivých partií. Záhybový systém je organicky vázán do jednoduché důmyslné struktury prostorově cítěných, měkkých řas, jež reagují na pohyb figury. Povrchový reliéf věrohodně evokuje povahu kožešinového roucha a hladkost pleti. Vyhraněná charakteristika ostře řezaných fyziognomických rysů tváře reflektuje odkaz Brokofovy typiky.

Štíhlá postava sv. Jana Nepomuckého nekorresponduje s Quitainerovými figurami z časných let. Klidná kompozice vychází z naznačeného kontrastu vychýlené levé nohy. Jednotlivé vrstvy oděvu autor zpracovává se zaujetím vystihnout strukturu a povahu materiálu. Draperie rochety členěná ostře podřezanými řasami, jež se v cípech charakteristicky vlní, připomíná

---

¹ EKERT 1883, 462

² KOŘÁN 1988, 487. Sochy sv. Ludmily a sv. Víta byly původně součástí stálé expozice barokního umění v Chlumu nad Cidlinou.

³ VANČURA 1989, 142, 151 pozn.: 71

Quitainerovo pojetí záhybů z padesátých let. Modelace ruky s vystižením realistické struktury kůstek ale jeho vrcholným formulacím neodpovídá.

Sochy vznikly s největší pravděpodobností současně s oltářem v roce 1731. Quitainerova kompoziční schémata z počátku třicátých let nedosahují této prostorově vyvinuté formy, také draperie jeho časných prací neodpovídá tomuto pojetí záhybového systému. Pokud bychom akceptovali Vančurovo stanovisko, že sochy pocházejí z padesátých let, opět je zde Quitainerova participace nepravděpodobná. Přestože řezby prostupuje elegantní nádech artikulovaný ušlechtilou gestikulací a jemnou modelací tvaru, Quitainer ryze realistické východisko přehodnocuje. Proto jeho řezbářské pojetí nevykresluje výraz tváře se zaujetím pro individuální rysy ani neartikuluje primární vztah k naturalisticky pojatému tvaru.

Literatura:

EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I, Praha 1883, 462

KOŘÁN Ivo: Sochařství. in: POCHE Emanuel (ed.): Praha na úsvitu nových dějin, Praha 1988, 487

KOŘÁN Ivo/STEHLÍKOVÁ Dana: Zařízení kostela svatého Haštala, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Staré Město a Josefov, Praha 1996, 71

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 142, 151 pozn.:71

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 237

68. Archanděl Rafael, archanděl Gabriel, archanděl Michael, anděl soudce stříška kazatelny – anděl ve zlatém šatu s velkým křížem a trnovou korunou, dva serafíni, korunovaná postava s polnicí, Bůh Otec na sféře reliéfy - Ženy u hrobu Kristova, Poslední večeře, Noli me tangere, Hostina v domě Šimonově, pozadí řečniště - reliéf Dvanáctiletý Ježíš v chrámu

Praha – Staré Město, kostel sv. Františka z Assisi při klášteře křížovníků s červenou hvězdou, kazatelna

30. léta 18. století

Zlacené dřevo, inkarnát; v: silně podživotní velikost

V roce 1964 restauroval Weis.

Původně z kostela sv. Jana Nepomuckého na Hradčanech, 1790 přenesena

Původně byl u Archanděla Rafaela situován malý Tobiáš.¹

Autorství Jana Antonína Quitainera je doloženo pamětní knihou, která je dnes nedohledatelná.² Podle této ztracené archiválie byla kazatelna v roce 1790 přenesena z kostela Jana Nepomuckého na Hradčanech.³ Na základě pamětní knihy přisuzuje odborná literatura kazatelnu Janu Antonínu Quitainerovi.⁴ Václav Vančura považuje sochařskou výzdobu kazatelny za dílo Františka Ignáce Weisse a časově ji řadí do období okolo roku 1735.⁵

Drobné postavičky skupinové scény neodpovídají Quitainerovu tělesnému kánonu a zcela se liší od jeho řezbářského pojetí třicátých let. Autor této výzdoby orientuje figury zejména na diagonální osu do pohybově velkorysých póz, toto kompoziční řešení v Quitainerově tvorbě nenajdeme. Vyhlazený povrch šatu nevystihuje jeho různorodý materiál. Postavy halí převážně jemná hladká látka, která se často kupí v rozevlátých cípech. Záhybový systém je charakterizován dvěma přístupy. Roucho anděla nesoucího kříž, situovaného na stříšce kazatelny,

---

¹ Restaurování kazatelny z kostela sv. Františka Serafinského, Praha 1964, přiloženo 84 fotografií, NPU ú.o.p. v hlavním městě Praha, inv. č. 1641, Tobiáš zobrazen na fotografiích č. 19-21.

² SÁDLO 1933, 230 pozn.:1; SÁDLO 1936, 6, 17 pozn.:8. Sádlo se odvolává na Pamětní knihu fary u svatého Františka, která má název: *Memoratu digna ecclesiae parochialis S. Francisci S. Militaris Ordinis cruciger, cum stella rub. Vetero Pragae ad Pedem pontis et notata circa patronatum ejus....* Její časové rozmezí Sádlo nespécifikuje. Následující literatura se na tento pramen pouze nepřímo odvolává. V Archivu hlavního města Prahy ve fondu Farní úřad u sv. Františka Praha - Staré Město se nachází pouze jedna pamětní kniha časově vymezená léty 1830-1841.

³ Vojtěch Sádlo uvádí transkripci z pamětní knihy: Idem 1936, 17, pozn.:9: „...*Catedra empty ex ecclesia soluta S. Joannis Nepomuceni V. V. Ursularum in Hradschin, applicata ext anno 1790, est opus junioris Quitainer...*“

⁴ NEUMANN 1974², 138, kat. č. 20; POCHE 1985², 55; KOŘÁN 1988, 511

⁵ VANČURA 1989, 146; VANČURA 1991, 237, 252 pozn.:39

traktují krátké, měkké řasy, které ve volných cípech formulují látku do houpavých, plynulých křivek. Také šat anděla po jeho pravé ruce respektuje toto pojetí. Záhybový systém oděvu archanděla Rafaela spočívá ve struktuře vytáhlých řas do úzké plošinky. Plynulá křivka draperie je zde nahrazena ostrými zlomy, evokující krystalický organismus. Některá roucha kombinují oba typy záhybů. Vzhledem k rozmanitému členění draperie se na zakázce zřejmě podílelo několik spolupracovníků.

Literatura:

- EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I, Praha 1883, 347
JIRKA Antonín/STEHLÍKOVÁ Dana/VANČURA Václav: Zařízení kostela sv. Františka Serafinského, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Staré Město a Josefov, Praha 1996, 67
KOŘÁN Ivo: Sochařství. In: POCHE, Emanuel (ed.): Praha na úsvitu nových dějin, Praha 1988, 511
NEUMANN Jaromír: Český barok, Praha 1974², 138, kat. č. 20
POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, 1985², 55
SÁDLO Vojtěch: Účast řádu ve výtvarném uměleckém snažení, in: Kniha památní na sedmisetleté založení řádu českých křížovníků s červenou hvězdou (1233-1933), Praha 1933, 230
SÁDLO Vojtěch: Vnitřní zařízení kostela svatého Františka u křížovníků na Starém Městě Pražském, Zvláštní otisk z ročenky klubu pro pěstování dějin umění za rok 1935. Praha 1936, 7, 17 pozn.:8, pozn.:9
SÁDLO Vojtěch: Kostel svatého Františka u křížovníků v Praze (=Poklady národního umění XXIX), Praha 1941, nepag.
ŠPERLING Ivan: Vývoj barokních kazatelen v Praze, in: Staletá Praha XII, 1982, 190
ŠUBRTOVÁ Jana: Ikonografie pražských barokních kazatelen (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 2000, 94 - 97
VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 146
VANČURA Václav: František Ignác Weiss, in: Umění XXXIX, 1991, 237, 252 pozn.:39

Restaurátorské zprávy:

Restaurování kazatelny z kostela sv. Františka Serafinského, Praha 1964, přiloženo 84 fotografií, NPU ú.o.p. v hlavním městě Praha, inv. č. 1641

Stavebně historické průzkumy:

VILÍMKOVÁ Milada: Dějiny objektu kostela sv. Františka při bývalém hospitélu křížovníků s červenou hvězdou, in: Stavebně historický průzkum kostela sv. Františka při bývalém hospitélu křížovníků s červenou hvězdou, Praha 1980, inv. č. 3542, 21

69. Sv. augustiniánka-abatyše, sv. Zikmund, augustinián a princezna

Praha – Malá Strana, kostel sv. Tomáše při klášteře augustiniánů na Malé Straně, epištolní strana, oltář sv. Mikuláše Tolentinského, při čtvrtém pilíři směrem od vchodu

1. pol. 30. let 18. století

Zlacené dřevo, inkarnát, v: podživotní velikost

V roce 1967 restaurovali Věra Králová a Vladislav Lachout.

Ivan Šperling a Emanuel Poche připisují sochařskou výzdobu Ignáci Millerovi.¹ Václav Vančura naopak Janu Antonínu Quitainerovi nebo jeho dílně.² Tyto řezby shodně řadí do období krátce po roce 1730.

Řeholnice, která drží knihu, svírala patrně původně v druhé ruce hůl nebo berlu. Proto je pravděpodobné, že se jedná o abatyši.

Postavy s něžným půvabem líbivých tváří nevykazují formální ani stylové podobnosti s Quitainerovou tvorbou třicátých let. Nečitelně definovanou tělesnou stavbu postavy augustiniánské světice halí řeholní roucho, které traktuje struktura početných dlouhých vertikálních řas. S Quitainerovým řezbářským projevem nesouhlasí zejména typika oválné tváře sentimentálního výrazu a zpracování detailů bez typické lehkosti a virtuozity formy. Řezba rukou a prstů postrádá Quitainerovu jemnost a vybroušené zpracování.

Sličná postava princezny oděná v bohatě zřasené roucho je komponovaná na vertikální vzpřímenou osu. Pevné tělesné jádro, vzpřímené držení těla charakterizované kontrapostem výrazně pokrčené nohy v koleni a schopnost odlišit kvalitu materiálu oděvu se blíží Quitainerovu pojetí. Modelace krátkých prstů a opuchlých hřbetů ruky se ale jeho projevu vzdaluje, také struktura záhybů, která člení bohaté prstence roucha, se od Quitainerova časného díla liší.

Figura sv. Zikmunda s korunou, mečem a palmovou ratolestí vychází z realistického cítění povrchového reliéfu s věcně podanými detaily. Přesvědčivé podání plastického ornamentu lemu pláště a podrobné líčení slavnostního brnění umocňuje tuto realistickou tendenci. Augustinián komponovaný na vzpřímenou vertikální osu se od Quitainerova projevu liší zejména v modelaci obnažených partií rukou a typikou tváře naivního výrazu.

---

¹ ŠPERLING 1973, 118, 132; POCHE 1985², 268

² VANČURA 1989, 135

Literatura:

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 268

STEHLÍKOVÁ Dana/VANČURA Václav/ŠRONĚK Michal/VLČEK Pavel/CHLÍBEC Jan: Zařízení kostela sv. Tomáše Apoštola, in: VLČEK Pavel (ed.), Umělecké památky Prahy - Malá Strana, Praha 1999, 106

ŠPERLING Ivan: K dějinám barokní plastiky v kostele sv. Tomáše na Malé Straně, Staletá Praha VI, 1973, 132

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 135

Restaurátorské zprávy:

KRÁLOVÁ Věra/LACHOUT Vladislav: Restaurování oltáře svatého Mikuláše Tolentinského v kostele sv. Tomáše na Malé Straně, Praha 1967, přiloženo 37 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 5959A-D1-36

70. Bolestná Panna Marie a sv. Jan Evangelista, Bůh Otec

Praha – Nové město, kostel sv. Apolináře, epištolní strana chóru, oltář Kalvárie

Asi 30. léta 18. století

Polychromované dřevo se zlacenými detaily, v: podživotní velikost

V roce 2000 restaurovali Vaica Hejdová a Jiří Štork

Janu Antonínu Quitainerovi přisuzují tyto tři sochy Umělecké památky Prahy, kde jsou řezby vročeny do období kolem roku 1730.¹ Součástí výzdoby je Krucifix v hlavní ose retáblu.

Tyto drobné, štíhlé figury nepevného tělesného jádra neodpovídají Quitainerově tvorbě třicátých let a zcela jistě pochází od méně zručného autora. Formulace postavy svatého Jana nesouhlasí s přesvědčivě koncipovanou stavbou Quitainerových těl. Modelace končetin a jejich detailů nedosahuje takové dokonalosti. Podání draperie je v některých partiích schematické.

Literatura:

KOŘÁN Ivo/STEHLÍKOVÁ Dana: Zařízení kostela svatého Apolináře, in: BAŤKOVÁ Růžena (ed.): Umělecké památky Prahy – Nové Město, Vyšehrad, Praha 1998, 95

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 235

Restaurátorské zprávy:

HEJDOVÁ Vajca/ŠTORK Jiří: Restaurátorská zpráva oltáře Kalvárie neboli sv. Kříže v kostele svatého Apolináře v Praze, Praha 2000, přiloženo 71 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 8944

---

¹ Ivo KOŘÁN/Dana STEHLÍKOVÁ: Zařízení kostela svatého Apolináře, in: Růžena BAŤKOVÁ (ed.): Umělecké památky Prahy – Nové Město, Vyšehrad, Praha 1998, 95

71. Sv. Lukáš a sv. Matouš, v nástavci andělé na volutách a hlavičky andílků

Praha – Staré Město, kostel sv. Jiljí při dominikánském klášteře, evangelijní strana, oltář sv. Vincence Ferrerského, první oltář v lodi při severní zdi směrem od chóru

30. léta 18. století

Polychromované dřevo, zlacené detaily, v: životní velikost

Sochy sv. Lukáše a sv. Matouše přisuzuje Janu Antonínu Quitainerovi Václav Vančura a časově je řadí do období kolem roku 1750.¹ Sochařskou výzdobu nástavce považuje podle stylové analýzy a komparace s připsanými díly za realizaci jiného sochařského ateliéru.² Sochy evangelistů sv. Jana a sv. Marka na protějškovém oltáři sv. Kateřiny Sienské jsou Blažičkem připisovány Ferdinandu Maxmiliánu Brokofovi a časově vročeny do období okolo roku 1720.³ Podle Blažička realizoval řezby z oltáře sv. Vincence Ferrerského autor jiného stylového názoru, který se inspiroval Brokofovým kompozičním řešením.⁴

Sochy svým primárním vztahem k figuře a zdůrazněním objemové plnosti a hmotnosti naturalisticky podaných tělesných partií nejen reagují na Brokofovo plastické pojetí, ale přímo z něho vycházejí. Tato specifická realistická forma řadí sochy pravděpodobně do třicátých let. Tato názorová orientace téměř vylučuje autorství Jana Antonína Quitainera, jenž Brokofovo plastické cítění modifikuje do ušlechtilých dekorativních vzorců a naturalisticky podaný tvar zušlechťuje do elegantních kultivovaných křivek.

Autor komponuje postavu sv. Matouše do pevného kontrapostního postoje, který umocňuje podložením vysokým stupínkem pod levou pokrčenou nohou. Sv. Matouš se opírá levou rukou o svůj bok a pravou, v níž drží brko, volně pokládá na knihu, kterou nad sebou drží andílek. Tělesnou stavbu sv. Matouše buduje ryze plastická formulace postavy, v níž dominuje prostorové rozložení hmoty. Draperie roucha se od Quitainerových dekorativních vzorců liší krystalickou strukturou prostorově vyvinutého tvaru. Modelace tváře s realistickým akcentem a tendencí zachytit individuální rysy opět prozrazují zřetelnou vazbu s Brokofovou tvorbou. Nahé partie andílka jsou modelovány s patrnou expresivní tendencí ve vystižení struktury jeho tělesného tvaru.

---

¹ VANČURA 1989, 141

² Idem 1989, 151 pozn.:67

³ BLAŽÍČEK 1976, 119

⁴ Idem 1976, 119

Hmotové jádro figury sv. Lukáše také ukazuje k přímému Brokofovu následovníku, přesto tělesná stavba této postavy již nedisponuje tak dominantním hmotovým nadsazením. Modelace nahých partií opět odkazuje k naturalisticky cítěnému podání, zejména zpracování pravé ruky s detailně vykreslenou strukturou žil neodpovídá Quitainerově útlému noblesnímu tvaru ruky. Prostorově vyvinutá draperie je členěna záhybovým systémem výrazných řas sjednocených do krystalické ostře řezané povrchové struktury. Typika hlavy s realistickým vykreslením fyziognomických rysů opět odráží proud realismu, jemuž se Quitainerovo pojetí vzdaluje.

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Ferdinand Maxmilián Brokof, Praha 1876, 119

VANČURA Václav/VLČEK Pavel: Zařízení kostela sv. Jiljí, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Staré Město a Josefov, Praha 1996, 87

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 141

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 239, 236

72. Sv. Augustin

Lysá nad Labem, bývalý klášter bosých augustiniánů, vrchol štítu východního průčelí

1734

Pískovec, zlacený kov, v: životní velikost

Tuto realizaci přisuzují Quitainerově dílně Umělecké památky Čech P/Š.¹

V červnu roku 1734 podle klášterních účtů obdržel neznámý benátský sochař 2 zlaté a 30 krejcarů za přivezení sochy sv. Augustina, za kámen 2 zlaté 30 krejcarů a 3 zlaté 54 krejcarů za olej. V srpnu bylo zaplaceno benátskému sochaři 25 zlatých za dvě sochy.²

Pavel Vlček a Pavel Zahradník na základě archivních materiálů a historických souvislostí navrhuji hypotézu, že by tímto benátským sochařem mohl být Jan Dlouhý, František Adámek nebo Jan Pursch.³ Václav Vančura přisuzuje tuto skulpturu tyrolskému umělci Matyáši Schönherrovi.⁴

Literatura:

POCHE Emanuel (ed.): Umělecké památky Čech P/Š, Praha 1980, 336

VANČURA Václav: Matyáš Schönherr, in: Umění XXXVIII, 1990, 49-65

VOJÁČEK Josef: Klášter Augustiniánů bosáků v Lysé nad Labem, in: Sborník historického kroužku XXX, 1929, 1-30, 135-143

Stavebně historické průzkumy:

VLČEK Pavel/ZAHRADNÍK Pavel: Stavebně historický průzkum, bývalý konvent bosých augustiniánů v Lysé nad Labem, Praha 1996, NPÚ ú. o. p. Středních Čech v Praze

---

¹ Emanuel POCHE (ed.): Umělecké památky Čech P/Š, Praha 1980, 336

² Pavel VLČEK/Pavel ZAHRADNÍK: Stavebně historický průzkum, bývalý konvent bosých augustiniánů v Lysé nad Labem, Praha 1996, NPÚ ú. o. p. Středních Čech v Praze, 6. Odkazují na klášterní účty, kart. 4

³ Idem 1996, 7

⁴ VANČURA 1990a, 52

73. Bolestná Panna Marie, sv. Jan Evangelista, andělé a hlavičky andělků

Praha- Staré Město, kostel sv. Jiljí při dominikánském klášteře, evangelijní strana, oltář sv. Kříže, při prvním pilíři směrem od chóru

Okolo roku 1735

Zlacené a polychromované dřevo, v: životní velikost, postavy nástavce podživotní

Protějšek k oltáři sv. Dominika

Oltář nechal zřídit v roce 1687 Dr. D. Kreitler.

Sochařskou výzdobu Janu Antonínu Quitainerovi připisuje Ivo Kořán a časově řadí do poloviny třicátých let 18. století.¹ Blažíček, Poche a následně Vančura se přiklánějí k Františku Ignáci Weissovi.²

Postavy štíhlého tělesného typu, koncipované uvolněnějším kompozičním řešením, se výrazně vzdalují od Quitainerova sochařského pojetí. Křivkově vedené kompoziční linie protažených figur markantně neodpovídají statickým Quitainerovým postavám ze třicátých let s výraznou hmotovou stavbou těla. Postavu Panny Marie charakterizuje prostorově vyvinutá póza, kterou artikuluje naznačená rotující spirála. Pohybově velkorysou kompoziční linii autor nevyužil k dynamickému expresivnímu vyjádření, ale stylizovanému estetizovanému celku, v němž zvolenou elegantní pózou a jemnými tělesnými křivkami prezentuje ušlechtilý půvab Panny Marie. Záhybový systém téměř vylučuje Quitainerovo autorství. Roucho je traktováno v měkkých houpavých řasách, které rovnoměrně člení hladce napnutou látku. Roucho odstává od tělesné hmoty výraznějšími cípy, jež se stylizovaně vlní.

Nakročená postava Jana Evangelisty vychází také z jiného kompozičního vzorce. Pevnou hmotovou stavbu realisticky cítěného objemu zušlechťuje výrazné protažení proporcí. Vyzáblý obličejový typ s ostře řezanými lícemi a úzkým dlouhým krkem nekoresponduje s Quitainerovým plným obličejem kyprých tváří a vystouplou bradou. Draperie Janova roucha se také zcela liší od Quitainerova záhybového systému. Vrstvená skládaná látka se v pruzích stylizovaně stáčí kolem ruky. Subtilní andělské postavy se také vzdalují od tělesného kánonu Quitainerových andělů.

---

¹ KOŘÁN 1988, 511

² BAŽÍČEK 1946, 50; BLAŽÍČEK 1958a, 177; POCHE 1985², 170; VANČURA 1991, 245

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 50, 132

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 177

EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I, Praha 1883, 394

KOŘÁN Ivo: Sochařství. In: POCHE Emanuel (ed.): Praha na úsvitu nových dějin, Praha 1988, 511

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 170

VANČURA Václav/VLČEK Pavel: Zařízení kostela sv. Jiljí, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Staré Město a Josefov, Praha 1996, 86

VANČURA Václav: František Ignác Weiss, in: Umění XXXIX, 1991, 245

74. Sv. Jan Nepomucký a dva andělé

Lysá nad Labem, bývalý klášter bosých augustiniánů, štít jižního průčelí
1738

Pískovec, v: životní velikost

Tuto skulpturu přisuzují Quitainerově dílně Umělecké památky Čech P/Š.¹

Podle análů augustiniánského kláštera byla socha svatého Jana Nepomuckého 23. srpna 1738 umístěna na jižní štít kláštera.² Účty augustiniánského kláštera dokládají, že nejmenovaný sochař dostal v červnu za tuto sochu 20 zlatých, dále v srpnu postupně 10 zlatých, 2 zlaté a 5 zlatých V září byly vyplaceny 3 zlaté a 32 krejcarů za nabarvení soch a za pořízení provazů, 13 zlatých sochaři a 2 zlaté 48 krejcarů za víno, které sochař spotřeboval. V roce 1739 obdržel sochař poslední finanční obnos v hodnotě 54 krejcarů, při této platbě je označen jako benátský sochař.³

Pavel Vlček a Pavel Zahradník na základě archivních materiálů a historických souvislostí vyslovují hypotézu, že by tímto benátským sochařem mohl být Jan Dlouhý, František Adámek nebo Jan Pursch.⁴

Prameny:

SOKA Nymburk, Bosí augustiniáni Lysá n. Labem, Annales Conventus Lissensis (1713-1787), inv. č. 46, nefol.

Literatura:

POCHE Emanuel (ed.): Umělecké památky Čech P/Š, Praha 1980, 336

Stavebně historické průzkumy:

VLČEK Pavel/ZAHRADNÍK Pavel: Stavebně historický průzkum, bývalý konvent bosých augustiniánů v Lysé nad Labem, Praha 1996, NPÚ ú. o. p. Středních Čech v Praze

---

¹ Emanuel POCHE (ed.): Umělecké památky Čech P/Š, Praha 1980, 336

² SOKA, Nymburk, Bosí augustiniáni Lysá nad Labem, Annales Conventus Lissensis (1713-1787), inv. č. 46, nefol.

³ Pavel VLČEK/Pavel ZAHRADNÍK: Stavebně historický průzkum, bývalý konvent bosých augustiniánů v Lysé nad Labem, Praha 1996, NPÚ ú. o. p. Středních Čech v Praze, 6, 8: Odkazují na klášterní účty, kart. č. 4

⁴ Idem, 1996, 7

75. Sv. Jáchym a sv. Anna, v oltářním nástavci Bůh Otec, putti, hlavičky andílků
Praha - Malá Strana, kostel Panny Marie Vítězné při klášteře bosých karmelitánů,
kaple Panny Marie Škapulířové, kaple pod kruchtou vpravo od vchodu, oltář
Panny Marie Škapulířové

1738

Zlacené dřevo, inkarnát, sféra Boha Otce modrá se zlacenými detaily,

v: sv. Jáchym a sv. Anna 160 cm, Bůh Otec mírně podživotní velikost

Kaple byla zřízena roku 1654 nákladem svobodného pána Jana z Talmberka.

Oltář byl realizován v roce 1738.

Blažiček vyslovuje hypotézu o možném autorství sochaře Jana Antonína Geigera a tyto řezby klade do období mezi lety 1735-1740.¹ Václav Vančura řezby přisuzuje Janu Antonínu Quitainerovi a časově posouvá do první poloviny třicátých let 18. století.² Přesto v následující studii připouští participaci Matyáše Schönherra, který podle Vančury krátce působil v Quitainerově dílně.³

Podle zápisu v klášterní kronice ze dne 8. 7. 1738 byl oltář dokončen téhož roku neznámým truhlářem.⁴ Z tohoto archivního pramene vyplývá, že sochařská výzdoba byla zhotovena až v druhé polovině třicátých let 18. století.⁵ Jan Antonín Geiger není sice doložen při sochařské výzdobě oltáře, avšak podle zápisu v kronice ze dne 6. října 1739 obdržel 20 zlatých za skříňku určenou pro tuto kapli.⁶

Tělesná skladba plných objemů je komponována do pevných postojů. Jádro řezby zakrývá nabíraný hustý systém řas vyváženého rytmu horizontálních a vertikálních linií, který se střídá s vypnutou látkou obepínající tělesné partie. Prostorově velkorysá draperie je traktována vystouplými záhyby, které jsou hluboce podřezány. Tato účinná organizace skládané draperie s řasami tvarovanými do úzké plošinky neodpovídá Quitainerovu pojetí. Tváře jsou modelovány s vyhraněnou typikou jednotlivých detailů. Nadměrné úsilí

---

¹ BLAŽÍČEK 1946, 58, 118

² VANČURA 1989, 136-137

³ VANČURA 1990a, 50

⁴ Správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné, Tomus IV. Historiae Conventus ab Anno 1714 ad 1747, f227

⁵ Vančurovu hypotézu na základě archivního dokladu vyvrátil již Tomáš Kleisner, viz: KLEISNER 1995, 478-479; KLEISNER 1997, 89

⁶ Správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné, Tomus IV. Historiae Conventus ab Anno 1714 ad 1747, f240

o vystižení realistických rysů a tvary jednotlivých částí tváře sochy také řadí k jinému sochařskému projevu.

Prameny:

Správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné, Tomus IV. Historiae Conventus ab Anno 1714 ad 1747, f227, 240

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 58, 118

EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I. Praha 1883, 252

KLEISNER Tomáš: Upřesnění k atribucím Václava Vančury, in: Umění XLIII, 1995, 478-479

KLEISNER Tomáš: Umělci zaměstnaní v pražských kláštřích bosých karmelitánů a karmelitek (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze pro správu kostela Panny Marie Vítězné) Praha 1997

ROYT Jan: Průvodce kostelem Panny Marie Vítězné, in: FORBELSKÝ Josef, HORYNA Mojmir/ROYT Jan: Pražské Jezulátko, Praha 1992, 64

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 136 - 137 VANČURA Václav: Matyáš Schönherr, in: Umění XXXVIII, 1990, 50

VANČURA Václav/STĚHLÍKOVÁ Dana/VLČEK Pavel/ŠRONĚK Michal: Zařízení kostela Panny Marie Vítězné, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy - Malá Strana, Praha 1999, 80

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 235

76. Sv. Rozálie Palermská, sv. Klára z Montefalka, sv. Brigita Švédská, sv. Veronika z Binaska(?)

Praha – Malá Strana, kostel sv. Tomáše při klášteře augustiniánů, evangelijní strana, oltář sv. Anny, při třetím pilíři směrem od vchodu

1739 (datace v kartuši na rakvi)

Zlacené dřevo, inkarnát, v: 120 cm, putti 75cm, 60 cm, vázy 60 cm

Restaurovali v roce 1967 Elena Crhová a Jan Vachuda.

Ivan Šperling řadí řezby na oltáři svaté Anny k sochařskému projevu Ignáce Millera.¹ Emanuel Poche je připisuje mladšímu Quitainerovi² a následně také Alexandra Kubínová a Václav Vančura.³

Svatou Rozálií⁴ doprovázejí tři světice v řeholním rouchu. Abatyše s knihou, berlou a planoucím srdcem pravděpodobně představuje autorku mystických spisů sv. Kláru z Montefalka, která se stala abatyší roku 1291.⁵ Třetí světice, podle řeholního roucha se specifickou křížovou korunou, je zřejmě představitelkou řádu brigitinek. Může se jednat také o zakladatelku řádu Brigitu Švédskou. Čtvrtou světici v řeholním rouchu a se džbánem a knihou určuje popiska na oltáři jako svatou Veroniku z Binaska.

Štíhlé, drobné figury řeholnic bez výrazněji cítěného tělesného jádra jsou komponovány do nepevných postav. Křehkost tělesných proporcí je umocněna mělkou draperií traktovanou vertikálními úzkými řasami. Tváře jsou charakterizovány obličejovou maskou sladkého, sentimentálního výrazu, který akcentuje hravý nádech kompozic. Odlišný řezbářský přístup u sv. Rozálie je podmíněn povahou materiálu světského šatu členěného do bohatých živých záhybů. Jejich skladebný systém artikuluje dekorativní účinnost kompozice. V úzkých, rozmanitě vedených, četných řasách dochází ke štěpení a drobení povrchového reliéfu, který je skládán do drobných hranatých plošek.

Literatura:

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 21, 58

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 268

---

¹ ŠPERLING 1973, 132

² POCHE 1985², 268

³ VANČURA 1989, 140

⁴ KUBÍNOVÁ 1970, 58. Kubínová tuto světici určuje jako Máří Magdalénu.

⁵ Narodila se kolem roku 1275 v Montefalko v Itálii. Planoucí srdce drží na znamení zanícené oddanosti Bohu.

STEHLÍKOVÁ Dana/VANČURA Václav/ŠRONĚK Michal/VLČEK Pavel/CHLÍBEC Jan: Zařízení kostela sv. Tomáše Apoštola, in: VLČEK Pavel (ed.), Umělecké památky Prahy - Malá Strana, Praha 1999, 106-107

ŠPERLING Ivan: K dějinám barokní plastiky v kostele sv. Tomáše na Malé Straně, Staletá Praha VI, 1973,132

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 140 - 141, 151 pozn.:65

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 235

Restaurátorské zprávy:

CRHOVÁ Elena/VACHUDA Jan: Restaurování oltáře svaté Anny v kostele svatého Tomáše na Malé Straně, Praha 1967, přiloženo 54 fotografií, NPU ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 5967/1-53

77. Bolestná Panna Marie, sv. Jan Evangelista, sv. Máří Magdaléna, v nástavci
Bůh Otec s andílky a okřídlené hlavičky

Praha – Malá Strana, kostel Panny Marie Vítězné při klášteře bosých karmelitánů, kaple sv. Kříže, kaple pod kruchtou vlevo od vchodu, oltář sv. Kříže
Okolo roku 1741

Zlacené dřevo, inkarnát, v: sv. Jan Evangelista a Panna Marie Bolestná 160 cm,
sv. Máří Magdaléna 120 cm

Kapli sv. Kříže nechali roku 1654 zřídit František Vilém a Jan Arnošt, páni
z Talmberka. Oltář vznikl okolo roku 1741.

Kaple svatého Kříže je protějškem kaple Panny Marie Škapulířové. Emanuel Poche soudí, že sochařskou výzdobu oltáře realizoval patrně Jan Antonín Geiger mezi lety 1735-1740.¹ Václav Vančura řezby připisuje mladšímu Quitainerovi a časově je řadí do první poloviny třicátých let 18. století.² V následující studii připouští částečnou participaci sochaře Matyáše Schönherra.³

V této kapli bylo původně umístěno Pražské Jezulátko. Podle klášterní kroniky bylo Jezulátko přeneseno teprve v roce 1741 na postranní oltář do lodi kostela, proto mohl oltář svatého Kříže vzniknout nejdříve v roce 1741.⁴ V této době je při práci pro karmelitány doložen Jan Antonín Geiger.⁵

Postavy Panny Marie a sv. Jana situované na konzolách vedle tordovaných sloupů doprovázejí centrální sochařský námět Krista na kříži, u něhož klečí Máří Magdaléna. Řezby jsou plasticky cítěny, jejich tělesné jádro je zakryto bohatě zřasenou draperií. Rozmanitý záhybový systém roucha kombinuje tenké ostré řasy s houpavým nadýchaným prostorným rytmem traktování. Látka v partiích končetin akcentuje jejich plnost a tělesnost. Přestože sochy Panny Marie a sv. Jana spočívají v klidném postoji, řezbářský přístup vychází z expresivnější polohy, která je doplněna jadrnější a naléhavější studií realistického projevu. Tváře jsou modelovány s úsilím o expresivní realismus téměř s naturalistickým nádechem. Zkroucená žalostná Máří Magdaléna se nápadně svíjí do hluboké

---

¹ POCHE 1985², 280

² VANČURA 1989, 137-138

³ VANČURA 1990a, 50

⁴ Správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné, Tomus IV. Historiae Conventus ab Anno 1714 ad 1747, f250. Na základě tohoto pramene vyvrátil Vančurovu hypotézu již Tomáš Kleisner, viz: KLEISNER 1995, 478-479; KLEISNER 1997, 92-93

⁵ V roce 1739 zhotovil Jan Antonín Geiger výzdobu dvou zpovědnic. Truhlářské práce provedl Kristián Kovář, který za ně obdržel 120 zlatých, viz: Správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné, Tomus IV. Historiae Conventus ab Anno 1714 ad 1747, f235

esovky. Její stařecká ztrhaná a propadlá tvář je charakterizována vyhraněným realistickým zpracováním drobností. Výrazová a formální poloha těchto soch se v tvorbě Jana Antonína Quitainera nenachází. V třicátých letech 18. století zřetelněji vychází z realistického pojetí sochy, ale jádrná modelace tváří mu byla cizí. Quitainerově tvorbě také neodpovídá zpracování lehké rozevláté draperie.

Prameny:

Správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné, Tomus IV. Historiae Conventus ab Anno 1714 ad 1747, f250

Literatura:

EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I. Praha 1883, 252

KLEISNER Tomáš: Upřesnění k atribucím Václava Vančury, in: Umění XLIII, 1995, 478-479

KLEISNER Tomáš: Umělci zaměstnaní v pražských kláštorech bosých karmelitánů a karmelitek (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze pro správu kostela Panny Marie Vítězné) Praha 1997

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 280

ROYT Jan: Průvodce kostelem Panny Marie Vítězné, in: FORBELSKÝ Josef/HORYNA Mojmír/ROYT Jan: Pražské Jezulátko, Praha 1992, 64

VANČURA Václav/STEHlíKOVÁ Dana/VLČEK Pavel/ŠRONĚK Michal: Zařízení kostela Panny Marie Vítězné, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy - Malá Strana, Praha 1999,80

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in:s Umění XXXVII, 1989, 137-138

VANČURA Václav: Matyáš Schönherr, in: Umění XXXVIII, 1990, 50

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 239, 235

78. Čtyři alegorie ctností sv. Jana Nepomuckého, dekorativní vázy

Praha - Hradčany, katedrála sv. Víta, součást náhrobku sv. Jana Nepomuckého
1746

Realizováno podle modelu Jana Antonína Quitainera

Zhotoveno zlatníky Františkem Josefem Seitzem a Jiřím Vilémem Seitzem

Stříbro, v: podživotní velikost

Vázy a čtyři alegorie daroval biskup Zdeněk Jiří Chřepický z Modliškovic

Náhrobek sv. Jana Nepomuckého byl v roce 1746 doplněn mramorovou balustrádou od Josefa Lauermanna a čtyřmi stříbrnými alegoriemi ctností a vázami, které podle kresebného návrhu zhotovili František Josef a Jiří Vilém Seitzové.¹ Mezi tyto čtyři ctnosti patří - Spravedlnost, Síla, Mlčenlivost a Moudrost.² Roku 1771 odlil do stříbra pražský stříbrník Ignác Novák čtyři letící anděly, které nadnáší nad náhrobkem baldachýn. Návrh těchto andělů je shodně připisován Ignáci Františku Platzerovi.³

Oldřich Jakub Blažíček, Emanuel Poche a Pavel Preiss ve svých statích považují za pravděpodobného autora návrhu čtyř ctností Jana Antonína Quitainera.⁴ Emanuel Poche nejprve přisuzuje návrh Platzerovi, později připouští pravděpodobnost Quitainerova autorství.⁵ Zdeňka Skořepová tyto čtyři alegorie ctností jednoznačně připisuje Ignáci Františku Platzerovi.⁶ K této atribuci se přiklání také Vít Vlnas a Dagmar Hejdrová.⁷ Blažíček svou atribuci vyslovuje na základě komparace těchto postav s Platzerovými anděly.⁸ Skořepová své stanovisko doplňuje podrobnou stylovou analýzou a na typických příkladech z Platzerovy tvorby demonstruje stylové i formální podobnosti s jeho ženskými figurami potažmo s inspirací tvorbou Georga Raphaela Donnera.⁹

---

¹ Emanuel POCHE: Umělecké řemeslo pozdního baroka a rokoka v Čechách, in: Dějiny českého výtvarného umění II/2, Praha 1989, 821, dále POCHE 1989; Srov.: BLAŽÍČEK 1958a, 186: Blažíček uvádí jako spoluautora těchto bronzových soch Kašpara Gschwandtnera.

² Oldřich Jakub BLAŽÍČEK: Náhrobek svatého Jana Nepomuckého, poklady národního umění IV, Praha 1940, nepag., dále BLAŽÍČEK 1940a; POCHE 1985², 89; Srov. EKERT 1883, 60. Podle Ekerta se jedná o alegorie Mlčenlivosti, Pokory, Lásky a Poslušnosti.

³ BLAŽÍČEK 1958a, 246; PREISS 1986, 416

⁴ BLAŽÍČEK 1946, 84; BLAŽÍČEK 1958a, 186; Pavel PREISS: Italští umělci v Praze, Praha 1986, 416

⁵ POCHE 1985², 89; POCHE 1989, 821; Srov. POCHE 1963, 69

⁶ SKOŘEPOVÁ 1957, 48, 56-57

⁷ VLNAS 1993, 153; Dagmar HEJDOVÁ: Kunsthandwerk, in: BLAŽÍČEK/PREISS/HEJDOVÁ: 1977, 229

⁸ BLAŽÍČEK 1946, 84-85

⁹ SKOŘEPOVÁ 1957, 56-57

Na rozích balustrády před náhrobkem je situována alegorie Síly a Moudrosti. Síla je oděná ve zbroji, v ruce drží meč a opírá se o zlomený sloup. Moudrost v lehkém šatu, se zavěšeným sluncem na šíji se opírá o velkou knihu a v levé ruce drží pochodeň. Na rozích zadní stěny balustrády spočívají alegorie Mlčenlivosti a Spravedlnosti. Mlčenlivost s prstem na ústech drží v levé ruce mušli. Alegorie Spravedlnosti má zavázané oči a v ruce drží štít s reliéfně ztvárněnými váhami.

Pro Quitainerovo autorství mluví jemná charakteristika detailů, grácie a lehkost gest, jemné provedení obnažených partií a vystižení pohybových nuancí jednotlivých prstů ruky. Vybroušená forma povrchového reliéfu, který vystihuje charakteristiku různorodého materiálu oděvu, také odpovídá Quitainerovu pojetí. Sochařská forma a stylová orientace, která v polovině čtyřicátých let zřetelně tlumočí klasicizující impulsy, a také charakteristika hlav se ale od Quitainerova díla výrazně liší, tento projev naopak evokuje klasicistní projevy vídeňské donnerovské školy.

Alegorie Moudrosti tyto rysy tlumočí nejmarkantněji. Modelace hlavy nevychází z Quitainerovy typiky ženské plné tváře, reprezentované mj. Máří Magdalénou z kostela sv. Jiljí nebo ctnostmi z kostela Šimona a Judy, neodpovídá ani vyhlazené mladistvé, kulaté tváři Panny Marie Immaculaty z chrámového průčelí na Strahově nebo sv. Apoleny z oltáře Máří Magdalény v témže kostele. Podlouhlý tvar úzkého obličeje charakterizují ostře profilované líce, velké mandlové oči a zřetelně vedené kontury obočí, které se stékají ve výrazném tvaru rovného nosu. Vlnité vlasy, stylizovaně upravené, jsou zdobeny řadou perel. Precizní modelace detailů vyplývá z přesvědčivé a vybroušené sochařské formy. Pevné tělesné jádro vychází z jasně definovaného tělesného objemu, který umocňuje chladnou sochařskou formu. Zřetelná plynulá tělesná linie akcentuje klasicistní tendence ve zpracování lehkého, vyhlazeného šatu. Mělké záhyby zdůrazňují uzavřenou sochařskou formu. V této charakteristice objevíme vazbu k ženským postavám Georga Raphaela Donnera, jehož ženský typ reprezentuje zejména socha Providentie nebo alegorie řeky Ybbs, přítoku Dunaje, na kašně na Mehlmarktu. Formulace hlav alegorií Mlčenlivosti a Spravedlnosti také výrazněji inklinují k obličejové typice vycházející z inspirace Donnerem.

Přestože se v Quitainerově díle postupně objevily klasicizující rysy, jeho názorová orientace tomuto chladnému podání nikdy zcela nepodlehla. Quitainer

začal přijímat první impulsy klasicismu až koncem padesátých let 18. století, proto proti připsání této realizace mluví také velmi časná, archivně doložená datace 1746.

Literatura:

- ROHÁČEK Jiří/ŠRONĚK Michal/VANČURA Václav/VLČEK Pavel: Zařízení chrámu svatého Víta, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000, 106
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Náhrobek svatého Jana Nepomuckého, poklady národního umění IV, Praha 1940, nepag.
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 84, 126
- BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 186
- EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I, Praha 1883, 60
- HEJDOVÁ Dagmar: Kunsthandwerk, in: BLAŽÍČEK Oldřich Jakub/PREISS Pavel/HEJDOVÁ Dagmar: Kunst des Barock in Böhmen, Recklinghausen 1977, 229
- KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quitainer a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970, 26-28
- MÁDL Karel Boromejský: Náhrobek sv. Jana Nepomuckého, in: Světozor XXX, 1896, 475 - 478
- PODLAHA Antonín/ŠITLER Eduard: Chrámový poklad u sv. Víta v Praze, Praha 1904, 150
- PODLAHA Antonín/HILBERT Kamil: Soupis památek historických a uměleckých, královské hlavní město Praha – Hradčany, metropolitní chrám sv. Víta, Praha 1906, 265 - 268
- POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1963, 69
- POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985², 89
- POCHE Emanuel: Umělecké řemeslo pozdního baroka a rokoka v Čechách, in: Dějiny českého výtvarného umění II/2, Praha 1989, 821
- PREISS Pavel: Italští umělci v Praze, Praha 1986, 414 - 416
- SKOŘEPOVÁ Zdeňka: O sochařském díle rodiny Platzerů, příspěvek k dějinám středoevropského sochařství, Praha 1957
- SRŠEŇ Lubomír, Antonio Corradini und die Rokokoplastik in Prag, Zur Frage des Johannes-von-Nepomuk-Grabmals im Veitsdom in Prag, in: Studien zur europäischen Barock- und Rokokoskulptur, Poznaň 1985, 105 - 119
- UREŠOVÁ Libuše: Zlatnictví, in: VLNAS Vít (ed.): Sláva barokní Čechie, stati o umění, kultuře a společnosti, Praha 2001, 220
- VLNAS Vít: Jan Nepomucký, česká legenda, Praha 1993, 153

Stavebně historické průzkumy:

- ZAHRADNÍK Pavel: Dějiny objektu, in: LÍBAL Dobroslav/ZAHRADNÍK Pavel: Stavebně historický průzkum, katedrála svatého Víta, 1. díl, SÚRPMO 1990, NPÚ ústřední pracoviště

79. Sv. Šebestián

Vlašim, kostel sv. Jiljí, protějšek sochy sv. Rocha

Dřevo, leštěná běl; v: podživotní velikost

Tuto dřevořezbu připisuje Quitainerovi katalog výstavy Pražské baroko 1600 - 1800, kde je časově zařazena do období mezi lety 1730 - 1740.¹

Dřevořezba sv. Šebestiána velmi štíhlé postavy se Quitainerovu pojetí zcela vzdaluje. Elegantní kontrapostní postoj je formulován zvlněnou linií, kterou umocňují gesta světce. Útlou tělesnou konstituci definují velmi dlouhé končetiny akcentující vertikální ušlechtilou linii těla. Nahé partie artikuluje ochablá svalnatá hmota a výrazné šlachy. Typika tváře, kterou charakterizuje nevýrazná maska také s Quitainerovou tvorbou zcela nesouvisí.

Literatura:

PODLAHA Antonín: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Benešovském, Praha 1911, 278

Pražské baroko 1600 - 1800 (kat. výst. ve Valdštejnském paláci květen – září 1938) Praha 1938, 100, č. kat. 447

---

¹PRAŽSKÉ BAROKO 1600 – 1800, 1938a; 100, č. kat. 447

80. Sv. Vavřinec

Praha – Staré Město, vstupní portál do areálu bývalého kláštera dominikánek u Svaté Anny

50. léta 18. století

Pískovec, v: podživotní velikost

Sochu připisuje mladšímu Quitainerovi Václav Vančura a časově řadí do padesátých let 18. století.¹

Statická postava sv. Vavřince s roštem a palmovou ratolestí je komponována pro čelní pohled. Kompoziční řešení a tělesná stavba figury se širokými rameny připomíná Quitainerovy postavy. Podsaditá, široká postava s přesně nedefinovaným tělesným jádrem, které zakrývá těžkopádná dalmatika, se ale od Quitainerových ušlechtilých postav měkkých tělesných křivek a lehkosti sochařského podání výrazně liší. Povrchové zpracování masivního kamenného bloku akcentuje disproporční organizaci postavy a neumožňuje čitelné vykreslení tělesného objemu. Quitainerova typika široké tváře je zde zcela přehodnocena a svou neobratnou modelací působí jako maska. Autor se patrně mohl inspirovat Quitainerovým sv. Vavřincem ze sv. Jiljí, jehož vybroušeného formálního pojetí vznešené ušlechtilé postavy tato socha nedosahuje.

Literatura:

VANČURA Václav: Nová připsání pražským sochařům 1720 až 1820 in: Zprávy památkové péče LV, 1995, 342

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 239, 237

DRAGOUN Zdeněk/VANČURA Václav/VLČEK Pavel: Bývalý klášter dominikánek svaté Anny, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Staré Město a Josefov, Praha 1996, 216

---

¹ VANČURA 1995, 342

81. Sv. Florián

Lysá nad Labem, v blízkosti bývalého klášterního areálu

2. polovina 18. století

Pískovec, v: sv. Florián 190 cm, podstavec 260 cm

Restaurovali Quido Adamec a Jana Adamcová v roce 1964.

Socha byla původně umístěna před kostelem. Při transportu došlo patrně k výměně podstavců se sochou sv. Jana Nepomuckého, který v současné době stojí vedle této skulptury.¹

Umělecké památky Čech P/Š řadí tuto skulpturu do okruhu Jana Antonína Quitainera.²

Tuto rustikální sochu musíme vyloučit nejen z díla Jana Antonína Quitainera, ale také z jeho dílny a okruhu následovníků. Formální řešení figury ukazuje na autora spíše regionálního významu. Tuhá modelace povrchu a těžkopádné zpracování detailů působí až lidovým charakterem sochařského projevu. Typika obličeje s baňatým nosem a napuchlou bradou Quitainerovu dílu také neodpovídá.

Literatura:

POCHE Emanuel (ed.): Umělecké památky Čech P/Š, Praha 1980, 337

Stavebně historický průzkum:

Restaurátorská zpráva sochy sv. Floriána v Lysé nad Labem, Praha 1964, přiloženo 18 fotografií, NPÚ ú.o.p. Středních Čech v Praze, inv. č. 49/2

HORYNA Mojmir/PENNIGER Radovan: Stavebně historický průzkum historické části města Lysé nad Labem, SURPMO 1977, NPÚ ústřední pracoviště, 37

---

¹ Mojmir HORYNA/Radovan PENNIGER: Stavebně historický průzkum historické části města Lysé nad Labem, SURPMO 1977, NPÚ ústřední pracoviště, 37

² Emanuel POCHE (ed.): Umělecké památky Čech P/Š, Praha 1980, 337

82. Sv. Jan Nepomucký

Lysá nad Labem, v blízkosti bývalého klášterního areálu

2. polovina 18. století

Pískovec, v:180 cm, s podstavcem 360 cm

Původně byla situována před školou, na konci 19. století přenesena ke kostelu, poté na toto stávající místo.

Při posledním transferu došlo patrně k záměně podstavce se sochou sv. Floriána, která dnes stojí vedle této sochy.¹

Umělecké památky Čech P/Š řadí tuto skulpturu do okruhu Jana Antonína Quitainera.²

Socha Jana Nepomuckého tradičního ikonografického typu s krucifixem a palmovou ratolestí je komponována do vyváženého kontrapostu. Oproti soše svatého Floriána charakterizuje tuto skulpturu jemnější práce s materiálem, přesto kvalitativně různorodé zpracování jednotlivých partií sochy ukazuje také na méně zkušeného autora. Citlivě modelovaná tvář a tělo ukřižovaného nekorespondují s disproporčním tvarem nepřirozeně velké ruky. Zvlněné cípy rochety vzdáleně připomínají řasení roucha některých děl mladšího Quitainera. Zcela hypoteticky by se mohlo jednat o některého méně zdatného tovaryše nebo následovníka.

Literatura:

POCHE Emanuel (ed.): Umělecké památky Čech P/Š, Praha 1980, 337

Stavebně historický průzkum:

HORYNA Mojmir/PENNIGER Radovan: Stavebně historický průzkum historické části města Lysé nad Labem, SURPMO 1977, NPÚ ústřední pracoviště, 37

---

¹ Mojmir HORYNA/Radovan PENNIGER: Stavebně historický průzkum historické části města Lysé nad Labem, SURPMO 1977, NPÚ ústřední pracoviště, 37

² Emanuel POCHE (ed.): Umělecké památky Čech P/Š, Praha 1980, 337

83. Sv. Terezie z Avily a sv. Jana od Kříže

Praha – Malá Strana, kostel Panny Marie Vítězné při klášteře bosých karmelitánů, část sochařské výzdoby hlavního oltáře

Kolem roku 1775

Zlacené dřevo, původní vrstva polírovací běl na křídovém podkladě, v: mírně nadživotní velikost

Mezi lety 2005-2006 restaurovali Daniel Talavera a Vojtěch Stádník

Další sochařská dekorace hlavního oltáře: proroci Eliáš a Eliseus, andělé, andílci vázy, koruna

Oltář navrhl v roce 1714 Jan Ferdinand Schor. Podle tohoto návrhu zhotovil oltář fra Tomáš od Ježíše. Sochy Elisea a Eliáše provedl velice pravděpodobně Matěj Václav Jäckel. Tyto dvě plastiky, dnes zlacené, byly původně pokryty plátkovou mědí na křídovém podkladě. Restaurátorský průzkum dokázal, že sochy sv. Terezie z Avily a Jana od Kříže patří k pozdější úpravě oltáře, protože tuto nejstarší povrchovou vrstvu nemají. Hlavní oltář byl později upravován v roce 1722, klášterní kronika se ale nezmiňuje o účasti sochaře. Tuto rekonstrukci řídil Jan Ferdinand Schor.¹

Původní sochařská výzdoba od Matěje Václava Jäckela byla později doplněna sochami svaté Terezie z Avily a svatého Jana od Kříže. Oldřich Jakub Blažíček tyto dvě sochy přisuzuje Petrovi Prachnerovi a časově řadí do období okolo roku 1775.² Podle Ivo Kořána pochází z Quitainerova ateliéru převážná většina sochařské výzdoby hlavního oltáře, Kořán ale neuvádí, o které sochy na hlavním oltáři se jedná.³ Václav Vančura dřevořezby svaté Tererie z Avily a sv. Jana od Kříže připisuje Janu Antonínu Quitainerovi do doby kolem roku 1735.⁴

Obě sochy patří k jinému názorovému a slohovému profilu. Jejich formální a stylový přístup je téměř shodný se zlacenými řezbami oltáře Pražského jezulátka od Petra Prachnera. Hmotu čeří drobné mělké řasy, které

---

¹ Správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné, Tomus IV. Historiae Conventus ab Anno 1714 ad 1747, f85. Více k rekonstrukci oltáře, viz: KLEISNER 1997, 86

² BLAŽÍČEK 1948, 49; BLAŽÍČEK 1958a, 250

³ KOŘÁN 1988, 511

⁴ VANČURA 1989, 138; Srov. Václav VANČURA/Dana STEHLÍKOVÁ/Pavel VLČEK/Michal ŠRONĚK: Zařízení kostela Panny Marie Vítězné, in: Pavel VLČEK (ed.): Umělecké památky Prahy-Malá Strana, Praha 1999, 78. Sochy sv. Terezie z Avily a sv. Jana od Kříže časově zařazeny do období kolem roku 1754.

povrchovou skladbu rozměňují. Quitainerovu pojetí také neodpovídá záhybový systém zvlněných cípů roucha sv. Terezie formovaných do plynulé kaskády.

Prameny:

Správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné, Tomus IV. Historiae Conventus ab Anno 1714 ad 1747, f85

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 250

KLEISNER Tomáš: Umělci zaměstnaní v pražských kláštřech bosých karmelitánů a karmelitek, (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze pro správu kostela Panny Marie Vítězné) Praha 1997

KOŘÁN Ivo: Sochařství. In: POCHÉ, Emanuel (ed.): Praha na úsvitu nových dějin, Praha 1988, 511

VANČURA Václav/STEHLÍKOVÁ Dana/VLČEK Pavel/ŠRONĚK Michal: Zařízení kostela Panny Marie Vítězné, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy-Malá Strana, Praha 1999, 78

VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 138

VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002, 240

Restaurátorské zprávy:

TALAVERA Daniel/STÁDNÍK Vojtěch: Kostel Panny Marie Vítězné na Malé Straně 2005-2006, Restaurátorská fotodokumentace plastik sv. Terezie z Avily, sv. Jana z Kříže, Proroka Elisea a Eliáše, Praha 2006, správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné

Restaurátorský průzkum hlavního oltáře, 2007, fotodokumentace 147 fotografií, správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné

84. Sv. Tomáš, sv. Kateřina Sienská; v nástavci Bůh Otec, hlavičky andílků, putti
Praha – Staré Město, kostel sv. Jiljí při dominikánském klášteře, epištolní strana,
oltář sv. Dominika, při prvním pilíři směrem od chóru
Pravděpodobně 19. století
Zlacené dřevo, inkarnát, v: mírně podživotní velikost
Protějšek k oltáři sv. Kříže
Další sochařská výzdoba: ve středu oltáře socha sv. Dominika

Dřevořezby sv. Tomáše a sv. Kateřiny Sienské připisuje Janu Antonínu Quitainerovi Ivo Kořán a časově řadí do poloviny třicátých let 18. století.¹ Blažíček, Poche a následně Vančura se přiklánějí k Františku Ignáci Weissovi.²

Oltář byl původně zasvěcen Panně Marii Růžencové. Ve středu oltáře je situovaný sv. Dominik, osazený v 19. století. Je velice pravděpodobně, že také další sochařská výzdoba není původní a pochází z 19. století.

Sv. Tomáše charakterizuje klidný postoj, artikulovaný vzpřímenou postavou a pokrčenou nohou, který se přibližuje Quitainerovým jednoduchým kompozičním řešením staticky stavěných postav z třicátých let. Tato postava se při komparaci s Quitainerovými světci ze sv. Tomáše a Panny Marie Vítězné liší výrazně štíhlejší konstitucí figurálního typu, který definují dlouhé nohy, vysoko posazený pas a drobná kulatá hlava. Draperie dominikánského šatu volně splývá k zemi, ostře vytažené okraje látky se jemně vlní a stáčejí do cípů tvarově zcela odlišných od Quitainerových. Postoj sv. Kateřiny Sienské formuje zřetelně předkročená pravá noha. Záhybový systém měkkého roucha vlnícího se v plynulých křivkách Quitainer nepoužívá. Držení těla, které vzbuzuje dojem shrbené postavy, patrně vychází z nakročení. Tento postoj se Quitainerovu projevu velmi vzdaluje. Také modelace oválné tváře bez jemnější charakteristiky fyziognomických rysů se jeho pojetí nepodobá.

Řezbářská forma sochy sv. Dominika, která byla umístěna na oltář v 19. století, se zřetelně přibližuje pojetí dalších řezeb tohoto oltáře. Zejména pečlivě vypreparovaný ostrý lem látky, který definuje její tvar, se objevuje ve zpracování řeholního roucha nejen sv. Dominika ale také sv. Kateřiny Sienské. Hmotové rozvržení štíhlé postavy sv. Tomáše téměř odpovídá tělesné stavbě sv. Dominika.

---

¹ KOŘÁN 1988, 511

² BAŽÍČEK 1946, 50; BLAŽÍČEK 1958a, 177; POCHE 1985², 170; VANČURA 1991, 245

Přestože se jedná o kvalitně provedené sochy, nemůžeme vyloučit možnost, že všechny sochy pochází z 19. století.

Literatura:

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946, 50, 132

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958, 177

KOŘÁN Ivo: Sochařství. In: POCHE Emanuel (ed.): Praha na úsvitu nových dějin, Praha 1988, 511

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985²

VANČURA Václav/VLČEK Pavel: Zařízení kostela sv. Jiljí, in: VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Staré Město a Josefov, Praha 1996, 86

VANČURA Václav: František Ignác Weiss, in: Umění XXXIX, 1991, 245

ZÁVĚR

Jan Antonín Quítainer patří mezi velice důležité pozdně barokní sochařské osobnosti, jejichž tvorba zdobí četné kostelní interiéry v Praze a dotváří tak specifický kolorit pražského pozdně barokního období. Přestože jsem se pokusila několik atribucí zpochybnit nebo vyvrátit, domnívám se, že na základě poměrně četné řady archivně doložených prací a věrohodně připsané tvorby můžeme zřetelně vystihnout a definovat jeho umělecký profil. Jan Antonín Quítainer patřil mezi produktivní a vysoce kvalifikované umělce, jemuž prokazovaly důvěru velice významné řeholní řády sídlící zejména v Praze. Quítainer zhotovil pro jednotlivé instituce nejvýše tři realizace spočívající v dekoraci oltářů a kazatelen, proto za jeho výhradního zaměstnavatele můžeme považovat strahovské premonstráty, pro něž postupně zdočil téměř po dvacet let exteriér a interiér chrámu Nanebevzetí Panny Marie, klášterní areál a jeho bezprostřední okolí.

Quítainerův osobitý stylový profil lze specifikovat jako důmyslnou a nevšední syntézu realisticky cítěné figury, založenou na věrohodně modelovaných tělesných partiích, s estetizací celku, která spočívá v jemném vykreslení detailů a tváří, v eleganci póz a vysoce ušlechtilých gestech. Jeho sochařský projev zcela jistě ovlivnilo působení v dílně staršího Quítainera, jehož můžeme zařadit do širšího okruhu sochařů, kteří se inspirovali dílem Ferdinanda Maxmiliána Brokofa. Jan Antonín Quítainer vycházel z názorové orientace svého otce, a to zejména ve svojí časné tvůrčí etapě. Základní principy stavby figury a pevné tělesné konstituce, se ale objevují v jeho celé sochařské produkci. Pokud bychom přijali stanovisko o vyhraněném a zásadním působení tvorby Quítainera staršího na stylotvorné formování základních rysů sochařského projevu mladšího Quítainera, mohl by mladší Quítainer patřit do řady sochařských protagonistů, kteří invenčním způsobem přetavují Brokofovy formule do nových stylových souvislostí a forem. Přesto se Quítainer nemůže považovat za přímého Brokofova pokračovatele, ale lze ho zařadit do volněji koncipované skupiny jeho následovníků, kteří zprostředkovaně čerpají z jeho odkazu.

Tato nastolená hypotéza zařazuje uměleckou osobnost mladšího Quítainera do kontextu českého, respektive pražského barokního sochařství jako jednoho z velmi významných umělců činných po roce 1730, kteří čerpají stylotvorné impulsy z pevné základny českého barokního umění. Přesto je nutné zhodnotit

také kritéria, která jsou určující pro jeho postupný stylový vývoj, v němž sílil zjemnělý pozdně barokní tón. Jak již bylo v této diplomové práci řečeno, odborná literatura tento charakteristický rys Quitanerova projevu spojovala s kresebnými návrhy barokních saní, signovanými a datovanými rokem 1741, které Quitainer zhotovil pro knížete Löwenstein – Wertheim. Tímto nálezem bylo tradičně prokazováno jeho působení v Dolních Francích, potažmo jeho seznámení s německou pozdně barokní plastikou. V kapitole Životní osudy je nastolena hypotéza, že Quitainer mohl návrhy pro knížete realizovat v Čechách, protože knížata Löwenstein-Wertheim zde vlastnila svoje panství. Je – li tato domněnka správná, Quitainer nemusel Dolní Franky navštívit.

V německém sochařství tohoto klíčového období se mi prozatím nepodařilo najít paralely ani výrazné podobnosti, které by prozrazovaly souvislosti s Quitainerovým dílem. Projev Jana Antonína Quitainera se vzdaluje od znaků německého pozdního baroka zejména důmyslnou kombinací ušlechtilého půvabu kompozičních křivek a linií s pevnou hmotovou stavbou figury s výraznými tělesnými partiemi, prozrazujícími východisko v realistickém vnímání postavy. První symptomy, které naznačují zjemnění a zušlechtění sochařského pojetí, se rýsují již v měkkých křivkách andělů z kostela Panny Marie Vítězné (1735), proto lze také uvažovat, že se jednalo o samovolnou, pozvolnou a plynulou transformaci Quitanerova profilu, danou postupným zráním jeho sochařské osobnosti.

Tato tvrzení je nutné nyní považovat pouze za hypotetická. Quitainerovo působení na zámku Kleinheubach věrohodně prokáže nebo také vyvrátí podrobné studium archivních pramenů týkajících se zámku Kleinheubach a také rodu Löwenstein-Wertheim. Tento průzkum by mohl doložit, zda se Quitainer skutečně v Dolních Francích vyskytoval nebo zda realizoval pro tento šlechtický rod také další zakázky. Pro věrohodnou, stylovou komparaci pozdně barokního sochařství v Bavorsku s Quitainerovým dílem je nezbytné provést velice podrobnou studii sochařství této etapy v Dolních Francích potažmo na celém území Bavorska.

SUMMARY

John Anthony Quitainer (1709-1765), a significant representative of the Prague sculptors who were producing their work after the year 1730, exerted a profound effect on the style development of the late Baroque plastics in Bohemia. He was born in Prague in 1709, in a family of a sculptor, Ondřej Filip Quitainer, who originally came from Frýdlant and later settled in Prague's Lesser Town where he founded a sculptor studio. In 1718 he acquired the Lesser Town burgher-ship. John Anthony served his time of apprenticeship in his father's workshop. At the age of fourteen he participated in the process of decorating the interior of Černínský Palace. When his father died in 1729, John Anthony took over the workshop, the ownership of which he first shared with his step mother, Maria Teresia Quitainer. In the first half of the 18th century, John Anthony Quitainer became one of the most sought after sculptors in Prague.

The majority of orders he accepted came dominantly from holy orders. He had decorated the interiors of monastery churches for Augustinians, Carmelitanes and Dominicans. The most important order, nonetheless, came from the Premonstrate order at the Strahov Monastery. There he created a unique and monumental sculpture collection, among which we can find carved decorations and stone sculptures, situated at the front of the church, in the monastery area and in its surroundings. During the thirty years of Quitainer's active production, his work went through a development of style and attitude caused by the gradual maturation of an original artistic personality, who could – in an inventive way – contribute to the new impulses of the sculpture expression in the first half of the 18th century. In the beginning, his work was influenced by the peak and late work of his father and that of Ferdinand Maxmilian Brokof. The early work of John Anthony Quitainer falls in the 1730's. His first pieces respect the formal and compositional schemes learnt at his father's studio; the figures have a clearly defined and logical body constitution with a characteristic passion for detail. Head carvings also reflect the tendency to show the individual features of a face. The early work is represented by the main altar and the pulpit for a church of St. Thomas in the Lesser Town (1730-1732) as well as the altar of St. Joseph (1735) in the Church of Virgin Mary Victorious in the Lesser Town of Prague. Since the 1740's, thanks to the acceptance of the new impulses in the style development, there appear gradual tendencies in his work to refine and soften the details of figures as well as their prolongation, in order to create a subtle decorative

impression of the whole composition. This new style orientation is reflected, for instance, in his three drawing designs of a Baroque sledge (1741) for duke Löwenstein – Wertheim.

His best work dates to the first half of 1750's, i.e. the altars in St. Jiljí Church in the Old Town (1751) and in St. John from Nepomuk in the New Town of Prague (1755). The workshop participates, under John Anthony's guidance, on some of the order works, e.g. on the decoration of the pulpit in the former monastery church in Lysá nad Labem (1755) or the altar of the Trinity in the Church of St. Henry in the New Town of Prague (1756). In his late period, John Anthony Quitainer responds to the Classicist influences, which he combines with the late Baroque style. Traces of that can be found on the ten side altars made for the church at the Strahov Monastery (1759-1765). Due to the growing number of contributions from the artists working in Jan Antonín's workshop (who had not reached the quality of John Anthony Quitainer) a decline in the quality of some of the artistic pieces occurs gradually. This is evident in the altar wooden carvings in the Monastery Church in Doksany (created after 1765, i.e. after the death of John Anthony).

Quitainer died in 1765 because of phtisis. Unfortunately, there had not been an artistic personality in his workshop skillful enough to continue the legacy of John Anthony Quitainer.

ŽIVOTNÍ DATA A CHRONOLOGICKÝ PŘEHLED PRACÍ

- 1709** - Narození Jana Antonína Quitainera, otec Ondřej Filip Quitainer, sochař a měšťan na Malé Straně, matka Sabina Brigita Quitainer
- 13. 8. 1709** - Křest Jana Antonína Quitainera, kmotři Jan Jiří Lux, měšťan a zlatník na Malé Straně, Dominik Jan Adam Sartorius, měšťan a zlatník na Malé Straně
- 1717** - Umírá jeho matka Sabina Brigita Quitainer
- 1723** - Sňatek Ondřeje Filipa Quitainera s Marií Terezií Wogl
- Účast Jana Antonína Quitainera při výzdobě Černínského paláce, jako učedník v otcově dílně
- 1729** - Umírá Ondřej Filip Quitainer
- 1730** - Část sochařské výzdoby hlavního oltáře v klášterním kostele sv. Tomáše na Malé Straně (archivně doloženo) /kat. č. 1/
- 1730 – 1735** – Modelletto sousoší sv. Václava mezi anděly z Národní galerie /č. kat. 25/
- 1731-1732** - Kazatelna v klášterním kostele sv. Tomáše na Malé Straně (archivně doloženo) /kat. č. 2/
- 1734** - Oltář sv. Tomáše Akvinského v klášterním kostele sv. Jiljí na Starém Městě (archivně doloženo) /kat. č. 3/
- 1735** - Poprvé zaznamenán jako nájemník v domě u Putzů na Malé Straně
– Oltář sv. Josefa, klášterní kostel Panny Marie Vítězné na Malé Straně (archivně doloženo) /kat. č. 4/
- Sv. Jan od Kříže (?) z Národní galerie /č. kat. 26/
- Před 1738** - Sochařská výzdoba kaple Panny Marie Karmelské v kostele sv. Havla na Starém Městě, dílenská produkce /kat. č. 48/
- 1738** - Sňatek s Ludmilou Staygerwaltin
- 1739** - Narozena dcera Anna Barbara, kmotr Jan Jiří Schmidt
- Kolem 1740** - oltář sv. Jana Nepomuckého v klášterním kostele sv. Jiljí na Starém Městě /č. kat. 27/
- 1741-** Narozena Sussana Sophie, kmotři Jan Jiří Schmidt a Anna Nisslin
- Tři návrhy barokních saní pro knížete von Löwenstein – Wertheim, nalezeny v knihovně na zámku Kleinheubach v Dolních Francích, (signováno a datováno) /kat. č. 5/
- 1742** - Umírá manželka Ludmila ve věku 32 let

- 1744 – 1745** - Oltáře sv. Jana Nepomuckého a sv. Antonína v klášterním kostele sv. Václava na Zderaze na Novém Městě (archivně doloženo)
/kat. č. 6-7/
- 1745** - Sv. Voršila, severní štít klášterního kostela na Strahově /kat. č. 28/
- 1746** - Sňatek s Dorotheou Puntschochin
- Část sochařské výzdoby chrámového průčelí klášterního kostela na Strahově /kat. č. 29 – 30/
  - Čela chórových lavic v klášterním kostele na Strahově /kat. č. 32/
- 1747** - Narodena dcera Joanna Sussana Marie Anna, kmotři František Diebl a Maria Anna Schmidt
- 1747 – 1749** - Oltář sv. Voršily v kapli sv. Voršily v klášterním kostele na Strahově /kat. č. 35/
- 1748 – 1749** - Oltář Panny Marie Pasovské v kapli Panny Marie Pasovské a oltář sv. Norberta v kapli sv. Voršily v klášterním kostele na Strahově, /kat. č. 33-34/
- 1749** - Naroden syn Sebastian Josef Wenceslav, kmotři Dominik František Nissl, František Dietz a Jan Jiří Schmidt
- 1750** - Modelletto plastiky Panny Marie z Muzea hlavního města Prahy
/kat. č. 36/
- Dva andělci z Národní galerie /kat. č. 37/
  - Sousoší Zasnoubení sv. Heřmana Josefa, klášterní areál na Strahově /kat. č. 39/
- 1750 - 1755** - Socha sv. Vojtěcha, Praha – Kbely (signováno) /kat. č. 8/
- Sv. Jan Nepomucký v nádvoří bývalé školy anglických panen na Malé Straně /kat. č. 50/
- Asi 1750-1759** - Panna Marie Immaculata, chrámové průčelí klášterního kostela na Strahově /kat. č. 30/
- Modelletto plastiky Panny Marie Immaculaty z Národní galerie /kat. č. 31/
- 1751** - Oltář sv. Floriána (archivně doloženo) a oltář Panny Marie Bolestné v klášterním kostele sv. Jiljí na Starém Městě /kat. č. 9/ /kat. č. 38/
- Naroden syn Vincentius Ferrerius Wenceslav, František Václav Diebl a Anna Nisslin
- 1752** - Sv. Jan Nepomucký, náměstí na Pohořelci /kat. č. 40/

- Kolem 1753** - Vázy a andělé na pilířích při severní fasádě klášterního kostela na Strahově /kat. č. 41/
- 1753 – 1756** - Dekorativní práce pro benediktinský klášter na Břevnově (archivně doloženo) /kat. č. 10/
- 1754** – Naroděn syn Josef Jan, kmotr Kašpar Gschwandtner
- 1755** – Kazatelna pro bývalý klášterní kostel v Lysé nad Labem (archivně doloženo) /kat. č. 11/
- Sv. Norbert s anděly na vstupní bráně do areálu premonstrátského kláštera na Strahově /kat. č. 42/
  - Oltář sv. Janů v kostele sv. Jana Nepomuckého na Skalce na Novém Městě /kat. č. 43/
- 1755 – 1760** - Bývalý oltář sv. Jana z Boha v klášterním kostele sv. Šimona a Judy na Starém Městě /kat. č. 45/
- 1756** - Oltář Nejsvětější Trojice v kostele sv. Jindřicha a Kunhuty na Novém Městě, dílenská produkce /kat. č. 51/
- 1757** - Oprava Černínského paláce (archivně doloženo) /kat. č. 12/
- 1758** - Návrh na úpravu stříbrného oltáře v poutním kostele Panny Marie na Svaté Hoře u Příbrami (archivně doloženo) /kat. č. 13/
- Panna Marie Immaculata a sv. Jan Nepomucký před klášterním kostelem sv. Františka z Assisi na Starém Městě /kat. č. 44/
- 1759 – 1764** - Sochařská výzdoba deseti bočních oltářů v klášterním kostele na Strahově (archivně doloženo) /č. kat 15 – 24/
- 1760** - Sousoší Kalvárie v Dolních Břežanech (signováno a datováno) /kat. č. 14/
- Sv. Jan Nepomucký z Národní galerie /kat. č. 46/
- Kolem 1760** - Sv. Jan Evangelista a Panna Marie Bolestná na kruchtě v kostele sv. Ignáce na Karlově náměstí (dílenská produkce) /kat. č. 57/
- Kolem 1764** - Kazatelna v klášterním kostele na Strahově /kat. č. 47/
- Kolem 1765** - Výzdoba čtyř oltářů v klášterním kostele v Táboře /kat. č. 52 – 55/
- 7. 4. 1765** - Umírá Jan Antonín Quitainer, pochován na hřbitově u kostela sv. Jana Křtitele pod Oborou
- Po 1765** - Oltáře sv. Josefa a sv. Vavřince v klášterním kostele v Doksanech (dílenská produkce) /kat. č. 58 – 59/

PRAMENY

Archiv hlavního města Prahy:

Farnost u sv. Havla na Starém Městě, Matrika oddaných, 1727-1767, HVN3, f269

Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika narozených 1688-1713, MIK N 6, f345

Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika narozených, 1730-1760, MIK N 8, f40, 70, 85, 124, 133, 138, 174

Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika oddaných, 1688-1716, MIK O5, f101

Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika oddaných, 1714-1765, MIK O6N8a, f112, 137

Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika zesnulých, 1713-1760, MIK Z3, f47, 242

Farnost u sv. Mikuláše na Malé Straně, Matrika zesnulých, 1761-1771, MIK Z4, f25

Farnost u sv. Tomáše na Malé Straně, Matrika oddaných, 1718-1763, TO O5, f141-142

Farnost u sv. Tomáše na Malé Straně, Matrika zesnulých, 1677-1740, TO Z1, f276

Fú sv. Jindřich na Novém Městě, Pamětní kniha farního úřadu (1761-1861), inv. č. 1, f272

Knih mješťanských práv Malé Strany 1704-1728, sign. 570, f325-326

Správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné

Tomus IV. Historiae Conventus ab Anno 1714 ad 1747, f 25, 68, 85, 214, 215, 227, 235, 240, 250, 254,

Státní oblastní archiv Praha

SA Křivoklát, inv. č. 911, sign. I/41, f21,23

Národní archiv Praha

APA, kart. 2019, Inventarium Ecclesia S. Joannis Nepomuceni in Skalka 1753

AZK, ŘA – klášter augustiniánů a kostel sv. Václava na Novém Městě, inv. č. 2543, Spisy 1732-1782, sign. 469, 470, 471, 472, 475

ŘA, kart. 178, inv. č. 196, listina IX 32, kontrakt na hlavní oltář

ŘA, kart. 178, inv. č. 196, listina IX 34, účet

ŘA, kart. 178, inv. č. 196, listina IX 41, kontrakt na kazatelnu

ŘA kart. 179, inv. č. 196, Kostel sv. Tomáše, inventáře 1734-1841,

ŘA, kart. 179, inv. č. 196, oprava oltáře 1922

ŘB-B, kart. 362, hospodářské účty 1751-1753

ŘB-B, kart. 363, hospodářské účty 1754-1756

ŘB-B, kart. 364, hospodářské účty 1756-1760

ŘD, Diarum officii prioralis conv. Prag 1734 – 1774, kn. č. 23, f2,29,213

ŘD kart. 5, záležitosti kostela sv. Jiljí, Inventář, inv. č. 10

ŘD kart. 19, vyřízené úřední listiny – kostel 1902-1904, inv. č. 31

ŘKř, kart. 317, Ad Diarum 1758

ŘP, kart. 352, jmění kostela a odkazy, inv. č. 137

ŘP, kart. 365, účty 1740-1749, inv. č. 143

ŘP, kart. 366, účty 1750-1761, inv. č. 143

ŘP, kart. 367, účty 1762-1766, účty za rok 1764, inv. č. 143

ŘP, kart. 1392, inventáře kostela

ŘP, kart. 1392, oprava soch a průčelí

ŘP, kart. 1392, plán hlavního a bočního průčelí kostela,

Státní okresní archiv Nymburk

Bosí augustiniáni Lysá n. Labem, Annales Conventus Lissensis (1713-1787),
inv. č. 46, nefol.

Stattarchiv Wertheim

LWR, kart. 776, f37

POUŽITÁ LITERATURA

ASSMANN 2001

ASSMANN Jan: Barokní Praha – Sochařství, in: Život v barokní Praze 1620-1784 (průvodce výstavou v Clam-Gallasově paláci v Praze 24. května – 9. září 2001) Praha 2001, 18-21

BACHMANN 1964

BACHMANN Erich: Die Architektur und plastik, in: SWOBODA Karl Maria (ed.): Barock in Böhmen, Mnichov 1964

BAREŠ 1905

BAREŠ František: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Mladoboleslavském, Praha 1905

BAROCKMALER IN BÖHMEN 1961

Barockmaler in Böhmen (kat. výst. v Kolíně nad Rýnem, Mnichově, Norimberk), Mnichov 1961

BAROKNÍ DŘEVĚNÁ PLASTIKA

Barokní dřevěná plastika z pražského majetku, galerie Dra Feigla, Praha 1933

BAROQUE IN BOHEMIA 1969

Baroque in Bohemia (kat. Národní galerie v Praze, výstava Londýně a Birminghamu), Londýn 1969, nefol.

BERÁNEK 1988

BERÁNEK Karel: Péče o archivy zrušených řeholních institucí, in: Sborník archivních prací XXXVIII/2, Praha 1988, 527-552

BERGNER 1908-1909

BERGNER Paul: Die deutschböhmisches Künstler des XVIII. Jahrhunderts, in: Deutsche Arbeit 1908-1909, 584-589

BIRMBAUMOVÁ 1940

BIRMBAUMOVÁ Alžběta: Svatá Hora (=Poklady národního umění VIII) Praha 1940, nepag.

BLAŽÍČEK 1939-1946

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Ikonografie české barokové plastiky, in: Památky archeologické XLII, 1939-1946, 61-94

BLAŽÍČEK 1940a

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Náhrobek svatého Jana Nepomuckého, poklady národního umění IV, Praha 1940, nepag.

BLAŽÍČEK 1940b

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Matěj Václav Jäckel, zvláštní otisk z památek archeologických XXXXI, Praha 1940

BLAŽÍČEK 1942-1944

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: K povahopisu barokové sochařské dílny, in: Volné směry XXXVIII, 1942-1944, 157-167

BLAŽÍČEK 1946

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Pražská plastika raného rokoka, Praha 1946

BLAŽÍČEK 1948

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Rokoko a konec baroku v Čechách, Praha 1948

BLAŽÍČEK 1951

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Výběr zpráv ze 17. a 18. věku o pražských stavbách a umělcích, in: Za starou Prahu, věstník pro ochranu památek XXVI, 1951, 34

BLAŽÍČEK 1954a

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Umění a umělci 17. a 18. věku v záznamech pražských klášterních archivů I, z dominikánského kláštera, in: Umění II, 1954, 74-76

BLAŽÍČEK 1954b

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Umění a umělci 17. a 18. věku v záznamech pražských klášterních archivů III, z archivu kláštera premonstrátů na Strahově, in: Umění II, 1954, 252-232

BLAŽÍČEK 1958a

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství baroku v Čechách, Praha 1958

BLAŽÍČEK 1958b

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Praha v barokové plastice, in: POCHE Emanuel (ed.): Kniha Praze, Praha 1958, 138-144

BLAŽÍČEK 1965

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: K Bendlovu realismu, in: Sborník J. Květa, 1965, 176-182

BLAŽÍČEK/HEJDOVÁ/HOBZEK/POLIŠENSKÝ 1973

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub/HEJDOVÁ Dagmar/HOBZEK Josef/
POLIŠENSKÝ Josef/PREISS Pavel: Barok v Čechách, výběr architektury,
plastiky, malby a uměleckých řemesel 17. a 18. století (kat. expozice
ve státním zámku Karlova Koruna v Chlumci nad Cidlinou), Praha 1973

BLAŽÍČEK 1976

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Ferdinand Brokof, Praha 1976

BLAŽÍČEK 1977

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Skulptur, in: BLAŽÍČEK Oldřich
Jakub/PREISS Pavel/HEJDOVÁ Dagmar: Kunst des Barock in Böhmen,
(kat. výst. ve vile Hügel v Essenu, 6. duben – 3. Červenec 1977),
Recklinghausen 1977, 35-72

BLAŽÍČEK 1982a

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Podoby a proměny barokové plastiky
v Čechách, in: Výtvarná kultura 1982, 13-21

BLAŽÍČEK 1982b

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Jan Jiří Bendl, tři sta let od smrti zakladatele
české barokové plastiky, in: Umění XXX, 1982, 97-116

BLAŽÍČEK 1985

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Anfänge der Rokokoplastik in Prag und
Böhmen, in: Studien zur europäischen Barock- und Rokokoskulptur,
Poznaň 1985, 89-103

BLAŽÍČEK 1988

BLAŽÍČEK Oldřich: Sochařství, in: BLAŽÍČEK Oldřich Jakub/KESSNER
Ladislav/KOTALÍK Jiří/KOTRBOVÁ Marie Anna/PREISS Pavel: Staré
české umění (kat. stálé expozice v Praze- Jiřský klášter), Praha 1988

BLAŽÍČEK 1989

BLAŽÍČEK Oldřich Jakub: Sochařství pozdního baroka, rokoka a
klasicismu v Čechách, in: Dějiny českého výtvarného umění II/2, Praha
1989, 711-750

BOGAR 1934

BOGAR František Benedikt: Milosrdní bratři, Praha 1934

BRÁTKOVÁ 2001

BRÁTKOVÁ Zlata: Řemesla a cechovní systém, in: Život v barokní Praze 1620-1784 (průvodce výstavou v Clam-Gallasově paláci 24. května – 9. Zář 2001), Praha 2001, 42-53

BULIONOVÁ-KUBÁTOVÁ 1993

BULIONOVÁ-KUBÁTOVÁ Taťana: O sochaři Petru Prachnerovi, in: Umění XLI, 1993, 347-351

ČAREK 1956

ČAREK Jiří: Městské a jiné úřední knihy archivu hlavního města Prahy, Praha 1956

ČERMÁK 1877

ČERMÁK Dominik: Premonstráti v Čechách a na Moravě, Praha 1877

DIE KUNSTDENKMÄLER DES KÖNIGREICHS BAYERN

Die Kunstdenkmäler des Königreichs Bayern – Unter Franken III-XVIII
Bezirksamt Miltenberg, Mnichov 1917, 182

DIVIŠ 1972

DIVIŠ Jan: Pražská Loreta, Praha 1972

DLABACZ 1815

DLABACZ Gottfried: Allgemeines historisches künstler lexikon für Böhmen und zum Teil auch für Mähren un Schlesien, Erster Band A-H, Prag 1815

EKERT 1883

EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy I, Praha 1883

EKERT 1884

EKERT František: Posvátná místa královského hlavního města Prahy II, Praha 1884

ENCYKLOPEDIIE ČESKÉHO VÝTVARNÉHO UMĚNÍ 1975

POCHE Emanuel: Quitainer Jan Antonín, in: Encyklopedie českého výtvarného umění, Praha 1975, 403

FAIX 2003

FAIX William Stanislav/MAREŠ Karel: Kostel a klášter svatého Tomáše na Malé Straně v Praze, Praha 2003

FLEISCHHAUER 1958

FLEISCHHAUER Werner: Barock in Herzogtum Württemberg, Stuttgart 1958

HASS 1947

HASS Antonín: Z klášterních archívů v Čechách, zvláštní otisk ze zpráv Českého zemského archivu sv. XL, Praha 1947

HAMMERSCHMID 1723

HAMMERSCHMID Jan Florian: Prodomus Gloriam Pragensem, Pragae 1723

HEJDOVÁ 1977

HEJDOVÁ Dagmar: Kunsthandwerk, in: BLAŽÍČEK Oldřich Jakub/PREISS Pavel/HEJDOVÁ Dagmar: Kunst des Barock in Böhmen (kat. výst. ve vile Hügel v Essenu, 6. duben – 3. Červenec 1977), Recklinghausen 1977, 219-244

HEJTMÁNEK 1947

HEJTMÁNEK Jan: O barokním sousoší sv. Kříže na Hradišti u Blovic, in: Umění a kámen, věstník sochařů a kameníků 1947, č. 4-5, 25-26

HERAIN 1902

HERAIN Jan: Stará Praha, sto akvarelů Václava Jansy I, Praha 1902

HLADÍK 1994

HLADÍK Tomáš: Sochařské skici a návrhy v období baroka, in: Starožitnosti a užité umění II, 1994, č. 4, 14-16

HLADÍK 2001

HLADÍK Tomáš: Sochařství baroka v Čechách, in: VLNAS Vít (ed.): Sláva barokní Čechie, stati o umění, kultuře a společnosti, Praha 2001, 132-175

HLAVSA 1954

HLAVSA Václav: Pražské farní matriky 1584-1870, Praha 1954

HLAVSA 1983

HLAVSA Václav/VANČURA Jiří: Malá Strana - Menší Město Pražské, Praha 1983

HOLAS 1929

HOLAS František: Dějiny poutního místa mariánského Svaté Hory u Příbramě, Příbram 1929

HORYNA 1973a

HORYNA Mojmír: Pražská retábllová tvorba mezi lety 1680-1730, (dizertační práce na filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1973

HORYNA 1973b

HORYNA Mojmír: Barokní plastika ve sbírkách Muzea hlavního města Prahy, (kat. výst.), Praha 1973

HORYNA 1989a

HORYNA Mojmír: Sochařství okruhu Kiliána Ignáce Dientzenhofera, in: HORYNA Mojmír/NAŇKOVÁ Věra/PAVLÍK Milan/PREISS Pavel/SUCHOMEL Miloš/UREŠOVÁ Libuše/VÁVROVÁ Věra/VILÍMKOVÁ Milada: Kilián Ignác Dientzenhofer a umělci jeho okruhu (kat. výst. Ve Valdštejnské jízdárně v Praze listopad 1989 - leden 1990), Praha 1989, 97-105

HORYNA 1989b

HORYNA Mojmír: Jan Antonín Quitainer, in: HORYNA Mojmír/NAŇKOVÁ Věra/PAVLÍK Milan/PREISS Pavel/SUCHOMEL Miloš/UREŠOVÁ Libuše/VÁVROVÁ Věra/VILÍMKOVÁ Milada: Kilián Ignác Dientzenhofer a umělci jeho okruhu (kat. výst. ve Valdštejnské jízdárně v Praze listopad 1989 - leden 1990), Praha 1989, 138-140

HORYNA 1993

HORYNA Mojmír: Barokní sochaři ve službách břevnovsko-broumovského kláštera, in: Tisíc let benediktinského kláštera v Břevnově 993-1993, Praha 1993, 130-139

HORYNA 2001

HORYNA Mojmír: Černínský palác a jeho tvůrci v barokní době, in: HORYNA Mojmír/PREISS Pavel/ZAHRADNÍK PAVEL: Černínský palác v Praze, Praha 2001, 73-182

HRÁSKÝ 1987

HRÁSKÝ Josef: Zlatníci pražského baroka, in: Acta UPM XVII, D5, Praha 1987

HŮLKA 1939

HŮLKA Vít: Strahov a jeho památky, Praha 1939

JIŘÍK 1917

JIŘÍK František Xaver: Dientzenhoferovo a Platzzerovo sousoší sv. Jana Nepomuckého při kostele Voršilském v Praze, in: Časopis společnosti přátel starožitností českých v Praze, XXV, 1917, 1-3

ISKUSTVO ČEŠSKOGO BAROKKO 1974

Iskusstvo češského barokko (kat. výst.) Leningrad 1974, nepag.

JIŘÍK 1932

JIŘÍK František Xaver: Platzzer, in: Umění (Štenc) V, 1932, 257-275, 333 - 344

KAŠE 1986

KAŠE Jiří: Předdvoří a balustráda pražské Lorety, in: Památky a příroda XI, 1986, 207-213

KLEISNER 1995

KLEISNER Tomáš: Upřesnění k atribucím Václava Vančury, in: Umění XLIII, 1995, 478-479

KLEISNER 1997

KLEISNER Tomáš: Umělci zaměstnaní v pražských kláštorech bosých karmelitánů a karmelitek (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze) Praha 1997

KOŘÁN 1973

KOŘÁN Ivo: Prostorotvorné iluze Anselma Luraga, in: Umění XXI, 1973, 54-65

KOŘÁN 1988

KOŘÁN Ivo: Sochařství, in: POCHE Emanuel (ed.): Praha na úsvitu nových dějin, Praha 1988, 433-518

KOŘÁN 1995

KOŘÁN Ivo: Jan Antonín Quitainer, in: HOROVÁ Anděla (ed.): Nová encyklopedie českého výtvarného umění N-Ž, Praha 1995, 666

KOŠNAR 1903

KOŠNAR Julius: Poutnická místa, památné svatyně v Čechách, Praha 1903

KRATOCHVÍL 1926

KRATOCHVÍL Josef: Sv. Jiljí a jeho klášterní a farní chrám na Starém Městě v Praze, Praha 1926

KUBÍNOVÁ 1970

KUBÍNOVÁ Alexandra: Jan Antonín Quittner a jeho sochařské dílo (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 1970

KUCHYNKA 1910

KUCHYNKA Rudolf: Zprávy o umělcích v archivu Jindřichohradeckém, in: Časopis společnosti přátel starožitností českých XVIII, 1910, 24-27

LORENC/TRÍŠKA

LORENC Vilém/TRÍŠKA Karel: Černínský palác v Praze, Praha 1980

LOSSEN 1924

LOSSEN Otto: Schloss Ludwigsburg, Stuttgart 1924

MACEK/VLČEK/ZAHRADNÍK 1992

MACEK Petr/VLČEK Pavel/ZAHRADNÍK Pavel: František Maxmilián Kaňka „In Regno Bohemiae aedilis famosissimus“, in: Umění XL, 1992, 180-225

MÁDL 1896

MÁDL Karel Boromejský: Náhrobek sv. Jana Nepomuckého, in: Světozor XXX, 1896, 463, 475-478

MATĚJKA 1896-1897

MATĚJKA Bohumil: Přestavba a výzdoba chrámu svatého Tomáše při klášteře poustevníků řádu svatého Augustina na Menším Městě Pražském. Památky archeologické XVII, 1896 – 1897, col. 83-152

MATĚJKA 1897

MATĚJKA Bohumil: Příspěvky k dějinám pražského baroka, in: Památky archeologické XVII, Praha 1897, col. 51-58

MATĚJKA 1898

MATĚJKA Bohumil: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese roudnickém, Praha 1898

MENZL 1933

MENZL Beda: Die Barockkunst unter der Äbten von Braunau, Braunau 1933

MERHOUT/WIRTH 1946

MERHOUT Cyril/WIRTH Zdeněk: Zmizelá Praha II – Malá Strana a Hradčany, Praha 1946

MORPER 1940

MORPER Johann Joseph: Das Czerninpalais in Prag, Praha 1940

MYSLIVEC 1969

MYSLIVEC Josef: Staroměstský Karmel, in: Staletá Praha I, 1969, 30 - 45

NAŇKOVÁ 1969

NAŇKOVÁ Věra: Drobná zjištění k českému baroknímu umění, in: Umění XVII, 1969, 613-628

NAVRÁTIL Karel: Paměti kostela farního, fary a školy sv. Jindřicha a sv. Kunhuty v Novém Městě pražském, Praha 1869

NEJEDLÁ 1968

NEJEDLÁ Věra: Příspěvek k dílu bratří Michala Jana Josefa a Ferdinanda Maxmiliána Brokofů, památce prof. dr. Antonína Matějčka a kolegyně Věry Sušické, in: Umění XVI, Praha 1968, 444-494

NEUMANN 1974²

NEUMANN Jaromír: Český barok, Praha 1974²

NOVÁK 1938³

NOVÁK Arne: Praha barokní, Praha 1938³

NOVOTNÝ 1941

NOVOTNÝ Antonín: Pražské karmelitky, Praha 1941

NOVOTNÝ 1947

NOVOTNÝ Antonín: Z Prahy doznívajícího baroka 1730-1740, Praha 1947

NOVOTNÝ 1961

NOVOTNÝ Antonín: Staropražská všehochuť, autorský rukopis, Praha 1961, Národní knihovna v Praze, XVII S 4/1, 177-178, 188

OTRUBA 1898

OTRUBA František: Paměti města Lysé nad Labem, panství Lysského a vesnic okolních, Lysá nad Labem 1898

OTTŮV SLOVNÍK NAUČNÝ III

Ottův slovník naučný III, Praha 1890

PAVEL 1968

PAVEL Jakub: Chrám sv. Víta v Praze, Praha 1968

PAVELKA 1941

PAVELKA Jaroslav: Tradice realismu v českém umění, in: Dílo XXXVI, Praha 1941-1942, 42-47, 81-87

PELZEL 1775

PELZEL František Martin: Abbildungen böhmischer und mährischer Gelehrten und Künstler II, Praha 1775

PÍŠA 1958

PÍŠA Vladimír: Proč se bourají některé pražské domy, in: Ochrana památek 1958, č. 1, 34-35

PODLAHA 1899

PODLAHA Antonín/ZAHRADNÍK Isidor: Několik původních náčrtů dvou pražských zlatníků ku pracím zlatnickým, in: Památky archeologické XVIII, 1899, col. 545-548

PODLAHA 1901

PODLAHA Antonín: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Příbramském, Praha 1901

PODLAHA/ŠITLER 1901

PODLAHA Antonín/ŠITLER Eduard: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Karlínském, Praha 1901

PODLAHA 1904

PODLAHA Antonín/ŠITLER Eduard: Chrámový poklad u sv. Víta v Praze, Praha 1904

PODLAHA 1906

PODLAHA Antonín/HILBERT Kamil: Soupis památek historických a uměleckých, královské hlavní město Praha – Hradčany, metropolitní chrám sv. Víta, Praha 1906

PODLAHA 1908

PODLAHA Antonín: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Vinohradském, Praha 1908

PODLAHA 1911

PODLAHA Antonín: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Benešovském, Praha 1911

PODLAHA 1915

PODLAHA Antonín: Materiálie ke slovníku umělců a uměleckých řemesel v Čechách, in: Památky archeologické XXVII, 1915, 160-188

PODLAHA 1917

PODLAHA Antonín: Materiálie ke slovníku umělců a uměleckých řemesel v Čechách, in: Památky archeologické XXIX, 1917, 47-102

PODLAHA 1918

PODLAHA Antonín: Materiálíe ke slovníku umělců a uměleckých řemesel v Čechách, in: Památky archeologické XXX, 1918, 196-203

PODLAHA 1920-1921

PODLAHA Antonín: Materiálíe ke slovníku umělců a uměleckých řemesel v Čechách, in: Památky archeologické XXXII, 1920-1921, 271-287

PODLAHA 1922-1923a

PODLAHA Antonín: Archivní příspěvky k dějinám stavby a výzdoby Svaté Hory, in: Památky archeologické XXXIII, 1922-1923, 250-276

PODLAHA 1922-1923b

PODLAHA Antonín: Materiálíe ke slovníku umělců a uměleckých řemesel v Čechách, in: Památky archeologické XXXIII, 1922-1923, 345-355

POCHE 1931

POCHE Emanuel: K dvoustému výročí úmrtí Ferdinanda Maxmiliána Brokofa, in: Umění (Štenc) IV, 1931, 361-366

POCHE 1943 - 1944

POCHE Emanuel: Sochařské kresby Platzerů, in: Umění (Štenc) XV, 1943 - 1944, 231 - 242

POCHE 1963

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1963

POCHE/PREISS 1973

POCHE Emanuel/PREISS Pavel: Pražské paláce, 1973

POCHE 1985²

POCHE Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha 1985²

POCHE 1989

POCHE Emanuel: Umělecké řemeslo pozdního baroka a rokoka v Čechách, in: Dějiny českého výtvarného umění II/2, Praha 1989, 817 - 833

POUSTKA 1994

POUSTKA Karel: Klášter augustiniánů bosáků v Táboře a jeho archiv, Pelhřimov 1994

PRAŽSKÉ BAROKO 1600-1800, 1938a

Výstava umění v Čechách XVII. – XVIII. století, 1600-1800, pražské baroko (kat. výst. ve Valdštejnském paláci květen – září 1938) Praha 1938

PRAŽSKÉ BAROKO 1600-1800, 1938b

Pražské baroko, výstava umění v Čechách XVII. – XVIII. Stol., 1600-1800, (kat. výst., 2. část v paláci zemského zastupitelstva) květen – září 1938)
Praha 1938

PREISS 1960

PREISS Pavel: Oltářní obrazy V. V. Reinera, in: Umění VIII, 1960, 38-64

PREISS 1962

PREISS Pavel: Výstava českého barokního umění v západním Německu, in: Umění X, Praha 1962, 401-410

PREISS 1964

PREISS Pavel: Praha a umění v době baroka, in: POCHE Emanuel (ed.): Kniha o Praze, Praha 1964, 269-290

PREISS 1986

PREISS Pavel: Italští umělci v Praze, Praha 1986

PREISS/VILÍMKOVÁ 1993

PREISS Pavel/VILÍMKOVÁ Milada: Ve znamení břevna a růží, Praha 1989

PREISS 1993

PREISS Pavel: Malířství a plastika, in: MALEČEK František/MALEČEK Roman: Strahov Praha, Praha 1993, 116-123

REMEŠOVÁ/POKORNÝ 1988

REMEŠOVÁ Věra/POKORNÝ Ladislav: Milostné pražské jezulátko, Praha 1988

ROYT 1992

ROYT Jan: Průvodce kostelem Panny Marie Vítězné, in: FORBELSKÝ, Josef/HORYNA Mojmír/ROYT Jan: Pražské Jezulátko, Praha 1992, 63 - 70

RUTH 1904a

RUTH František: Kronika královské Prahy a obcí sousedních II, Praha 1903

RUTH 1904b

RUTH František: Kronika královské Prahy a obcí sousedních III, Praha 1904

SÁDLO 1933

SÁDLO Vojtěch: Účast řádu ve výtvarném uměleckém snažení, in: Kniha památní na sedmisetleté založení řádu českých křížovníků s červenou hvězdou (1233-1933), Praha 1933, 209-237

SÁDLO 1936

SÁDLO Vojtěch: Vnitřní zařízení kostela svatého Františka u křížovníků na Starém Městě Pražském, Zvláštní otisk z ročenky klubu pro pěstování dějin umění za rok 1935, Praha 1936

SÁDLO 1941

SÁDLO Vojtěch: Kostel svatého Františka u křížovníků v Praze (=Poklady národního umění XXIX), Praha 1941, nepag.

SEDLÁČEK 1905

SEDLÁČEK August: Hrady, zámky a tvrze království českého XIII, Praha 1905

SKOŘEPOVÁ 1957

SKOŘEPOVÁ Zdeňka: O sochařském díle rodiny Platzerů, příspěvek k dějinám středoevropského sochařství, Praha 1957

SOKOLOVÁ 1941

SOKOLOVÁ Jiřina: Strahov - Královská kanonie Premonstrátů (=Poklady národního umění XXVI) Praha 1941, nepag.

SCHALLER 1790

SCHALLER Jaroslaus: Topographie des Königreichs Böhmen, Prag und Wien 1790

SCHOTTKY 1832

SCHOTTKY Julius Max: Prag, wie es war und wie es ist II, Praha 1832

SCHÜLER 1930

SCHÜLER Oskar: Prag, Kultur, Kunst, Geschichte, Wien und Leipzig 1930

SRŠEŇ 1985

SRŠEŇ Lubomir, Antonio Corradini und die Rokokoplastik in Prag, Zur Frage des Johannes-von-Nepomuk-Grabmals im Veitsdom in Prag, in: Studien zur europäischen Barock- und Rokokoskulptur, Poznaň 1985, 105-119

SUCHOMEL 1975

SUCHOMEL Miloš: Praktické poznámky k restauraci kamenných skulptur, in: Památková péče XXXV, 1975, 143-162

SUCHOMEL 1980

SUCHOMEL Miloš: Expozice zachráněných pískovcových soch, in: Památky a příroda V, 1980, 584-594

SUCHOMEL 1994

SUCHOMEL Miloš: Pískovec - výtvarný materiál sochařů českého baroku. Kámen I, 1994, 53-59

SUCHOMEL 2000

SUCHOMEL Miloš: Nové autorské připsání sochy sv. Vojtěcha z Kbel, in: Kámen VI, 2000, 15-19

ŠPERLING 1973

ŠPERLING Ivan: K dějinám barokní plastiky v kostele sv. Tomáše na Malé Straně, in: Staletá Praha VI, 1973, 116-139

ŠPERLING 1982

ŠPERLING Ivan: Vývoj barokních kazatelen v Praze, in: Staletá Praha XII, 1982, 179-196

ŠTECH 1931

ŠTECH Václav Vilém: Pražské sochy a pomníky, in: POCHE Emanuel (ed.): Kniha Praze, Praha 1931, 82-102

ŠTECH 1933

ŠTECH Václav Vilém: Brokofové, in: POCHE Emanuel (ed.): Kniha Praze, Praha 1933, 41-52

ŠTECH 1935

ŠTECH Václav Vilém: Sochaři pražskému baroku, Praha 1935

ŠTECH 1938-1939

ŠTECH Václav Vilém: Malířství a sochařství nové doby v Čechách a na Moravě, Praha 1938-1939

ŠTECH 1959

ŠTECH Václav Vilém: Oldřich Blažíček, Sochařství baroku v Čechách, in: Umění VII, 1959, 416-418

ŠTECH 1964

ŠTECH Václav Vilém: Brokofové, in: Umění XII, 1964, 631

ŠUBRTOVÁ 2000

ŠUBRTOVÁ Jana: Ikonografie pražských barokních kazatelen (diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), Praha 2000

THIEME/BECKER 1933

THIEME Ulrich/BECKER Felix: Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart, XVII, Leipzig 1933, 529-530

TOMAN 1950³

TOMAN Prokop: Nový slovník československých výtvarných umělců II, L-Ž, Praha 1950³, 336

TŘÍŠKA 1940

TŘÍŠKA Karel: Černínský palác v Praze, Praha 1940

UREŠOVÁ 2001

UREŠOVÁ Libuše: Zlatnictví, in: VLNAS Vít (ed.): Sláva barokní Čechie, stati o umění, kultuře a společnosti, Praha 2001, 208-222

UMĚLECKÉ PAMÁTKY ČECH A/J

POCHE Emanuel (ed.): Umělecké památky Čech A/J, Praha 1977

UMĚLECKÉ PAMÁTKY ČECH K/O 1978

POCHE Emanuel (ed.): Umělecké památky Čech K/O, Praha 1978

UMĚLECKÉ PAMÁTKY ČECH P/Š 1980

POCHE Emanuel (ed.): Umělecké památky Čech P/Š, Praha 1980

UMĚLECKÉ PAMÁTKY ČECH T/Ž 1982

POCHE Emanuel (ed.): Umělecké památky Čech T/Ž, Praha 1982

UMĚLECKÉ PAMÁTKY PRAHY 1996

VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Staré Město a Josefov, Praha 1996

UMĚLECKÉ PAMÁTKY PRAHY 1998

BAŤKOVÁ Růžena (ed.): Umělecké památky Prahy – Nové Město, Vyšehrad, Praha 1998

UMĚLECKÉ PAMÁTKY PRAHY 1999

VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy - Malá Strana, Praha 1999

UMĚLECKÉ PAMÁTKY PRAHY 2000

VLČEK Pavel (ed.): Umělecké památky Prahy – Pražský hrad a Hradčany, Praha 2000

VANČURA 1987

VANČURA Václav: Příspěvek k pražskému dílu M. V. Jäckela, in: Umění XXXV, 1987, 356-363

- VANČURA 1989
VANČURA Václav: Příspěvek k dílu Quitainerů, in: Umění XXXVII, 1989, 128-153
- VANČURA 1990a
VANČURA Václav: Matyáš Schönherr, in: Umění XXXVIII, 1990, 49-65
- VANČURA 1990b
VANČURA Václav: Ferdinand Geiger, in: Umění XXXVIII, 1990, 324 - 334
- VANČURA 1991
VANČURA Václav: František Ignác Weiss, in: Umění XXXIX, 1991, 233 - 258
- VANČURA 1993
VANČURA Václav: Richard Jiří Prachner, in: Umění LXI, 1993, 299 - 320
- VANČURA 1994
VANČURA Václav: Sochařská výzdoba kostela sv. Šimona Judy milosrdných bratří a raná tvorba M. V. Jäckela, in: Průzkumy památek II, 1994, 73-86
- VANČURA 1995
VANČURA Václav: Nová připsání pražským sochařům 1720 až 1820, in: Zprávy památkové péče LV, 1995, 341-347
- VANČURA 2002
VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy II, Praha 2002
- VANČURA 2003
VANČURA Václav: Barokní plastika Prahy III, Praha 2002
- VILÍMKOVÁ 1986
VILÍMKOVÁ Milada: Stavitelé paláců a chrámů, Praha 1986
- VLČEK/SOMMER/FOLTÝN 1977
VLČEK Pavel/SOMMER Petr/FOLTÝN Dušan: Encyklopedie českých klášterů, Praha 1977
- VLNAS 1993
VLNAS Vít: Jan Nepomucký, česká legenda, Praha 1993
- VOJÁČEK 1929
VOJÁČEK Josef: Klášter Augustiniánů bosáků v Lysé nad Labem, in: Sborník historického kroužku XXX, 1929, 1-30, 135-143

VOJÁČEK 1930

VOJÁČEK Josef: Klášter Augustiniánů bosáků v Lysé nad Labem,
in: Sborník historického kroužku XXXI, 1930, 11-19, 71-102

VOLAVKA 1965

VOLAVKA Vojtěch: Jak vzniká socha, Praha 1965

ZAHRADNÍK 2001

ZAHRADNÍK Pavel: Historie paláce jako rezidence hrabat Černínů,
in: HORYNA Mojmír/PREISS Pavel/ZAHRADNÍK PAVEL: Černínský
palác v Praze, Praha 2001, 13-72

ZE SVATÉ HORY

Ze Svaté Hory-Stříbrný oltář opraven, in: Svatá Hora II, 1923, 45-46

RESTAURÁTORSKÉ ZPRÁVY A STAVEBNĚ HISTORICKÉ PRŮZKUMY

Restaurátorské zprávy:

ADAMEC Quido/ADAMCOVÁ JANA: Restaurátorská zpráva sochy sv. Floriána v Lysé nad Labem, Praha 1964, přiloženo 18 fotografií, NPÚ ú.o.p. Středních Čech v Praze, inv. č. 49/2

ADAMEC Vojtěch: Průběžná zpráva o postupu prací na zhotovení kopie sousoší Kalvárie se svatou Máří Magdalenou v Dolních Břežanech za rok 2004, 2004, přiloženo 8 fotografií, kopie originálu uložena na Obecním úřadu Dolní Břežany

ADAMEC Vojtěch/POKORNÝ Martin: Kamenné sousoší kalvárie se sv. Máří Magdalenou v Dolních Břežanech od Jana Antonína Quitainera, průběžná restaurátorská zpráva Praha 2001, přiloženo 34 fotografií, popis stavu památky a postup restaurátorských prací, kopie originálu uložena na Obecním úřadu Dolní Břežany

BRODSKÝ Jiří/HÁLA Jan: Průzkum interiéru kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově v Praze, Praha 1969, přiloženo 68 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 7389

BRADNA Jan/NOVOTNÝ Jiří: Zhotovení faksimile plastiky sv. Voršily, Praha 1987 inv. č. 617/07-1, in: BRADNA Jan/NOVOTNÝ Jiří: Kostel Panny Marie na Strahově/IV, Praha 1987-1989, bez fotodokumentace, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praze, inv. č. 617/07 1-7

BRADNA Jan/NOVOTNÝ Jiří: Restaurátorská zpráva dvě vázy na severní straně kostela, Praha 1987 inv. č. 617/07-4, in: BRADNA Jan/NOVOTNÝ Jiří: Kostel Panny Marie na Strahově/ IV, Praha 1987-1989, bez fotodokumentace, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praze, inv. č. 617/07 1-7

BRADNA Jan/NOVOTNÝ Jiří: Restaurátorská zpráva plastiky sv. Voršily, originálu a faksimile, 1987 inv. č. 617/07-5, in: BRADNA Jan/NOVOTNÝ Jiří: Kostel Panny Marie na Strahově, Praha 1987-1989, bez fotodokumentace, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praze, inv. č. 617/07 1-7

CRHOVÁ Elena/VACHUDA Jan: Restaurování oltáře svaté Anny v kostele svatého Tomáše na Malé Straně, Praha 1967, přiloženo 54 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 5967/1-53

- CRHOVÁ Elena: Restaurátorská zpráva o stavu a opravě oltáře sv. Jana Z boha z kostela sv. Šimona a sv. Judy v Praze, Praha 1992, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 5518
- DRHLÍKOVÁ Helena/KADLEC Petr: Zpráva o restaurování plastik svaté Apolonie a svatého Vavřince z kostela sv. Jindřicha a Kunhuty v Praze, Praha 1995, přiloženo 12 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 7324
- GRIM Aleš/VAJCHR Marek: Restaurování Prachnerových plastik Panny Marie a sv. Jana Nepomuckého před kostelem sv. Františka na Křížovnickém náměstí v Praze, restaurátorská zpráva, Praha 1965, přiloženo 41 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praha, inv. č. 1640
- HEJDOVÁ Vaica/KRUŠINA Luboš: Oltář svaté Terezie z Avily, restaurátorský průzkum a restaurátorská zpráva, Praha 1999, přiloženo 56 fotografií, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praze, inv. č. 8480/A
- HEJDOVÁ Vajca/ŠTORK Jiří: Restaurátorská zpráva oltáře Kalvárie neboli sv. Kříže v kostele sv. Apolináře v Praze, Praha 2000, přiloženo 71 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 8944
- JEŘÁBKOVÁ Olga: Restaurátorská zpráva sv. Jana od Kříže, 1993-1994, přiloženo 11 fotografií, Národní galerie – Anežský klášter, oddělení restaurátorů
- JOŽA Hanuš/TALAVERA Daniel: Restaurátorská zpráva oltáře svaté Terezie z Avily v kostele Panny Marie Vítězné, Praha 2000, přiloženo 49 fotografií, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praha, inv. č. 240/03
- KLOUDA Hynek/KLOUDOVÁ Marta: Restaurování oltáře svatého Rocha v kostele svatého Tomáše na Malé Straně, Praha 1967, přiloženo 66 fotografií, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praha, inv. č. 5944/1-66
- KLOUDA Hynek/KLOUDOVÁ Marta: Restaurování oltáře svatého Rocha v kostele svatého Tomáše na Malé Straně – dodatek, Praha 1967, přiloženo 6 fotografií, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praha, inv. č. 5985/1-6
- KOŘENEK Jiří/MARSCHAL Miloslav/RONOVSKÝ Jan: Restaurátorský průzkum barokní kazatelny v kostele svatého Tomáše na Malé Straně, Praha 2002, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praze, inv. č. 52/04
- KOŘENEK Jiří/MARSCHAL Miloslav/RONOVSKÝ Jan: Závěrečná restaurátorská zpráva, raně rokoková kazatelna v kostele svatého Tomáše

- na Malé Straně, Praha 2003, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 248/03, 70 fotografií
- KOTRBA Josef/KOTRBA Karel/PROCHÁZKA Vladimír/VLČEK Miloš: Restaurování spodní části hlavního oltáře kostela svatého Tomáše v Praze, in: Fotodokumentace a zpráva o restaurování hlavního oltáře v kostele svatého Tomáše v Praze, Praha 1967, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praze, č. inv. 5943AB, nepag., 69 fotografií
- KOTRBA Josef: Fotodokumentace a zpráva o restaurátorském průzkumu mobiliáře v interiéru kostela Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, Praha 1975, přiloženo 12 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 3881
- KRÁLOVÁ Věra/LACHOUT Vladislav: Restaurování oltáře svatého Mikuláše Tolentinského v kostele sv. Tomáše na Malé Straně, Praha 1967, přiloženo 37 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 5959A-D1-36
- LAŠTOVIČKA Jiří: Restaurování plastické výzdoby hlavního oltáře v Panenských Břežanech II, Praha 1969, přiloženo 69 fotografií, NPÚ ú.o.p. Středních Čech v Praze, inv. č. 1521
- MARCIN Otakar/TRTÍLEK Jan: Restaurování sochařské výzdoby vstupní brány Strahovského kláštera, restaurátorská zpráva, Praha s. d., NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č. 7493
- Restaurování kazatelny z kostela sv. Františka Serafinského, Praha 1964, přiloženo 84 fotografií, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praha, inv. č. 1641
- Restaurátorská zpráva sochy sv. Vojtěcha Kbely, původně 43 fotografií, dnes fotodokumentace chybí, Praha 1987, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě Praze, inv. 181/07
- Restaurátorský průzkum bočních oltářů, 1998-1999, správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné
- Restaurátorský průzkum hlavního oltáře, 2007, přiloženo 147 fotografií, správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné
- TALAVERA Dan/HANUŠ Joža: Restaurátorská zpráva oltáře Panny Marie Škapulířové (sv. Šimona Stocka), 2001, správa karmelitánského kláštera u Panny Marie Vítězné
- TŘEŠTÍKOVÁ Anna: Restaurátorská zpráva sv. Jana Nepomuckého z majetku Národní galerie, inv. č. P8158, 1990, přiloženo 16 fotografií, Národní galerie – Anežský klášter, oddělení restaurátorů

- VAJCHR Miroslav/VIŠKOVSKÁ Aloisie/VITVAR Petr/HLAVATÝ Václav:
Restaurátorská zpráva kalvárie v Dolních Břežanech, 1974, přiloženo
33 fotografií, NPÚ ú. o. p. Středních Čech v Praze, inv. č. 1107
- VEVŘÁT Václav: Restaurátorská zpráva oltáře svatého Jana z Boha
z děkanského kostele Proměnění Páně v Táboře, 2004, kopie originálu
uložena na Římskokatolické farnosti v Táboře
- VEVŘÁT Václav: Restaurátorská zpráva oltáře svaté Apolonie z děkanského
kostele Proměnění Páně v Táboře, 2006, kopie originálu uložena
na Římskokatolické farnosti v Táboře

Stavebně historické průzkumy:

HORYNA/PENNIGER 1977

HORYNA Mojmír/PENNIGER Radovan: Stavebně historický průzkum
historické části města Lysé nad Labem, SÚRPMO 1977, NPÚ ústřední
pracoviště

VILÍMKOVÁ 1980

VILÍMKOVÁ Milada: Dějiny objektu kostela sv. Františka při bývalém
hospitálu křížovníků s červenou hvězdou, in: LÍBAL Dobroslav/REML
Lubomír/VILÍMKOVÁ Milada: Stavebně historický průzkum kostela
sv. Františka při bývalém hospitálu křížovníků s červenou hvězdou,
SÚRPMO 1980, NPÚ ú.o.p. v hlavním městě Praze, inv. č 3542, 21

VILÍMKOVÁ 1985

VILÍMKOVÁ Milada: Dějiny objektu, in: HORYNA Mojmír/LÍBAL
Dobroslav/VILÍMKOVÁ Milada: Stavebně historický průzkum kostela
svatého Jana Na Skalce, SÚRPMO 1985, NPÚ ú. o. p. v hlavním městě
Praze, inv. č. 4396/b

VILÍMKOVÁ 1986

VILÍMKOVÁ Milada: Dějiny budovy, kostel Nanebevzetí Panny Marie,
Strahov, in: HORYNA Mojmír/ŠIMKOVÁ Drahomíra/VILÍMKOVÁ
Milada: Stavebně historický průzkum kostela Nanebevzetí Panny Marie
na Strahově, SÚRPMO 1986, NPÚ ústřední pracoviště

VLČEK/ZAHRADNÍK 1996

VLČEK Pavel/ZAHRADNÍK Pavel: Stavebně historický průzkum, bývalý konvent bosých augustiniánů v Lysé nad Labem, Praha 1996, NPÚ ú. o. p. Středních Čech v Praze

ZAHRADNÍK 1990

ZAHRADNÍK Pavel: Dějiny objektu, in: LÍBAL Dobroslav/ZAHRADNÍK Pavel: Stavebně historický průzkum, katedrála svatého Víta, 1. díl, SÚRPMO 1990, NPÚ ústřední pracoviště, NPÚ ú. o. p. Středních Čech v Praze

SEZNAM ZKRATEK

AMP – Archiv hlavního města Prahy

APA – Archiv pražského arcibiskupství

AZK – Archiv zrušených klášterů

Col. - collum

Čp. – Číslo popisné

Ed. – Editor

f. – folio

fasc. – fascikl

FÚ – farní úřad

Inv. č. – inventární číslo

Kart. – karton

Kn. - kniha

LWR – Löwenstein – Wertheim Rosenbergsches archiv

NA – Národní archiv

NG – Národní galerie

Rkp. – rukopis

ŘA – řád augustiniánů

ŘB – řád benediktinů

ŘD – řád dominikánů

ŘK – řád karmelitánů

Řkř – řád křížovníků

ŘMB – řád milosrdných bratří

ŘP – řád premonstrátů

SA - Starý archiv

Sign. – signatura

SOA – Státní oblastní archiv

SOkA – Státní okresní archiv

StAWt – Statt Archiv Wertheim

SÚRPMO – Státní ústav pro rekonstrukci památkových měst a objektů

SEZNAM OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

Č.kat. 1 Hlavní oltář, kostel sv. Tomáše při klášteře augustiniánů poustevníků,
Praha – Malá Strana, 1731, zlacené dřevo

1. Hlavní oltář, čelní pohled
2. Sv. Simplicián (sv. Mikuláš Tolentinský)
3. Sv. Tomáš z Villanovy (sv. Jan z Facundy)
4. Pravý anděl
5. Pravý anděl, detail
6. Levý anděl
7. Levý anděl, detail
8. Sv. Tomáš z Villanovy (sv. Jan z Facundy), detail
9. Sv. Simplicián (sv. Mikuláš Tolentinský), detail
10. Andílci u nohou sv. Simpliciana (sv. Mikuláše Tolentinského)
11. Andílci u nohou sv. Tomáše z Villanovy (sv. Jana z Facundy)
12. Vyřezávaný rám obrazu s andílky, detail
13. Vyřezávaný rám obrazu s andílky, detail
14. Reliéf, branka za oltář po pravé straně oltáře
15. Reliéf, branka za oltář po levé straně oltáře

Č. kat. 2 Kazatelna, kostel sv. Tomáše při klášteře augustiniánů,
Praha – Malá Strana, 1731-1732, zlacené dřevo

16. Kazatelna, čelní pohled
17. Kazatelna, boční pohled
18. Stříška kazatelny
19. Sv. Augustin, stříška kazatelny, čelní pohled
20. Sv. Augustin, stříška kazatelny, boční pohled
21. Sv. Augustin, stříška kazatelny, boční pohled
22. Sv. Augustin, stříška kazatelny, detail
23. sv. Ambrož, andílek, stříška kazatelny
24. Sv. Řehoř, andílek, stříška kazatelny
25. Sv. Jeroným, stříška kazatelny
26. Andílek, poprseň kazatelny

Č. kat. 3 Oltář sv. Tomáše Akvinského, kostel sv. Jiljí při klášteře dominikánů,
Praha – Staré Město, 1734, zlacené a polychromované dřevo

27. Oltář sv. Tomáše Akvinského, celkový pohled
28. Pravý andílek, oltářní nástavec
29. Levý andílek, váza, oltářní nástavec
30. Váza, oltářní nástavec

Č. kat. 4 Oltář sv. Josefa, kostel Panny Marie Vítězné, klášter bosých karmelitánů,
Praha – Malá Strana, 1735, zlacené dřevo

31. Oltář sv. Josefa, čelní pohled
32. Karmelitán, po pravé straně
33. Karmelitán, po pravé straně, detail
34. Karmelitán, po levé straně
35. Karmelitán, po levé straně, detail
36. Anděl, oltářní nástavec, po levé straně
37. Anděl, oltářní nástavec, po pravé straně
38. Anděl, oltářní nástavec, po pravé straně, detail
39. Oltářní nástavec, čelní pohled
40. Biskup, oltářní nástavec

Č. kat. 5 Návrhy barokních saní, pro knížete von Löwenstein – Wertheim, 1741,
kresba, Statt Archiv Wertheim, LWR, kart. 776, f37

41. Návrh saní, námět Venuše a Adonis,
foto: Statt Archiv Wertheim
42. Návrh saní, námět Déianeira a Kentaur
foto: Statt Archiv Wertheim
43. Návrh saní, námět Harlekýn,
foto: Statt Archiv Wertheim

Č. kat. 8. Sv. Vojtěch, Praha – Kbely, Vrchlabská ulice, 1750 – 1755, pískovec

44. Sv. Vojtěch, celkový čelní pohled
45. Sv. Vojtěch, čelní pohled
46. Sv. Vojtěch, detail
47. Sv. Vojtěch, boční pohled

- 48. Sv. Vojtěch, detail
- 49. Skulptura sv. Vojtěcha, plint, signatura A. Q.

Č. kat. 9 Oltář sv. Floriána, kostel sv. Jiljí při klášteře dominikánů,
Praha – Staré Město, 1751 zlacené a polychromované dřevo

- 50. Oltář sv. Floriána, čelní pohled
- 51. Sv. Štěpán, boční pohled
- 52. Sv. Štěpán
- 53. Sv. Štěpán, detail
- 54. Sv. Vavřinec, čelní pohled
- 55. Sv. Vavřinec
- 56. Oltářní nástavec, čelní pohled
- 57. Bůh Otec, oltářní nástavec
- 58. Anděl, po pravé straně, oltářní nástavec
- 59. Anděl, po levé straně, oltářní nástavec

Č. kat. 11 Kazatelna, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Mladá Boleslav, 1755,
leštěná běl, zlacené detaily

- 60. Kazatelna, celkový pohled
- 61. Poprseň kazatelny, boční pohled
- 62. Poprseň kazatelny, čelní pohled
- 63. Sv. Ambrož, poprseň kazatelny
- 64. Sv. Augustin, poprseň kazatelny
- 65. Sv. Řehoř, poprseň kazatelny
- 66. Sv. Jeroným, poprseň kazatelny
- 67. Kázání sv. Pavla na Aeropagu, reliéf na poprsni kazatelny
- 68. Stříška kazatelny
- 69. Sv. Jan, sv. Lukáš, stříška kazatelny
- 70. Sv. Jan, stříška kazatelny
- 71. Sv. Matouš, sv. Marek, stříška kazatelny
- 72. Panna Marie Immaculata, původně stříška kazatelny, dnes fara Mladá Boleslav
- 73. Panna Marie Immaculata, původně stříška kazatelny, dnes fara Mladá Boleslav
- 74. Panna Marie Immaculata, původně stříška kazatelny, dnes fara Mladá Boleslav,
detail

Č. kat. 13 Návrh na zvýšení stříbrného oltáře a jeho realizace, kostel Panny Marie,
Svatá Hora, 1758, kresba; stříbro

75. Návrh na zvýšení stříbrného oltáře, 1758

Liter: Antonín PODLAHA: Soupis památek historických a uměleckých
v politickém okrese Příbramském, Praha 1901, obr. 1.7

76. Stříbrný oltář

77. Stříbrný oltář

78. Pravý anděl, stříbrný oltář

79. Levý anděl, stříbrný oltář

80. Nejsvětější Trojice, stříbrný oltář

Č. kat. 14 Kalvárie, Dolní Břežany, 1760, pískovec

81. Kalvárie, čelní pohled

Liter: Václav Vilém ŠTECH: Malířství a sochařství nové doby v Čechách a
na Moravě, Praha 1938-1939, obr. 199, řez

82. Máří Magdaléna, Kalvárie

Liter: Václav Vilém ŠTECH: Malířství a sochařství nové doby v Čechách
a na Moravě, Praha 1938-1939, obr. 199, řez

83. Signatura A Q fecit, Kalvárie, plint

Liter: Miloš SUCHOMEL: Nové autorské připsání sochy sv. Vojtěcha z Kbel,
in: Kámen VI, 2000, 18; foto: Miloš Suchomel

84. Zadní stěna kříže, Kalvárie, detail

Liter: Miloš SUCHOMEL: Nové autorské připsání sochy sv. Vojtěcha z Kbel,
in: Kámen VI, 2000, 19; foto Miloš Suchomel

Č. kat. 15 Oltář sv. Augustina, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Praha – Strahov,
1759- 1760 , zlacené dřevo

85. Oltář sv. Augustina, celkový pohled

86. Sv. Bohumír, čelní pohled

87. Sv. Bohumír

88. Sv. Bohumír, detail

89. Sv. Heřman Josef, čelní pohled

90. sv. Heřman Josef, boční pohled

91. Sv. Heřman Josef, detail

92. Sv. Heřman Josef

- 93. Andílek, oltární nástavec
- 94. Oltární nástavec, čelní pohled

Č. kat. 16 Oltář sv. Jana Nepomuckého, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Praha – Strahov, 1759 – 1760, zlacené dřevo

- 95. Oltář sv. Jana Nepomuckého, celkový pohled
- 96. Sv. Jakub
- 97. Sv. Jakub
- 98. Sv. Jakub
- 99. Sv. Jakub
- 100. Sv. Adrian, čelní pohled
- 101. Sv. Adrian
- 101. Sv. Adrian
- 103. Oltární nástavec
- 104. Andílek, oltární nástavec

Č. kat. 17 Oltář sv. Anny, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Praha – Strahov, 1760, zlacené dřevo

- 105. Oltář sv. Anny, celkový pohled
- 106. Sv. Florián
- 107. Sv. Florián
- 108. Sv. Florián
- 109. Sv. Florián, detail
- 110. Sv. Florián detail
- 111. Sv. Vavřinec, čelní pohled
- 112. Sv. Vavřinec
- 113. Sv. Vavřinec, boční pohled
- 114. Andílek, oltární nástavec
- 115. Oltární nástavec, čelní pohled

Č. kat. 18 Oltář sv. Máří Magdalény, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Praha – Strahov, 1760, zlacené dřevo

- 116. Oltář sv. Máří Magdalény, celkový pohled
- 117. Sv. Barbora
- 118. Sv. Barbora

- 119. Sv. Barbora
- 120. Sv. Barbora
- 121. Sv. Apolena
- 122. Sv. Apolena
- 123. Sv. Apolena
- 124. Oltářní nástavec, čelní pohled

Č. kat. 19 Oltář Obrácení sv. Pavla, kostel Nanebevzetí Panny Marie,

Praha – Strahov, 1760-1763, zlacené dřevo

- 125. Oltář Obrácení sv. Pavla, celkový pohled
- 126. Sv. František z Assisi, čelní pohled
- 127. Sv. František z Assisi
- 128. Sv. František z Assisi
- 129. Sv. František z Assisi
- 130. Sv. František z Assisi, detail
- 131. Sv. Antonín Paduánský, čelní pohled
- 132. Sv. Antonín Paduánský, detail
- 133. Sv. Antonín Paduánský
- 134. Andílek, váza, oltářní nástavec
- 135. Oltářní nástavec, čelní pohled

Č. kat. 20 Oltář sv. Martina, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Praha – Strahov,

1760 – 1763, zlacené dřevo

- 136. Oltář sv. Martina, celkový pohled
- 137. Sv. Roch, čelní pohled
- 138. Sv. Roch
- 139. Sv. Roch, detail
- 140. Sv. Isidor, čelní pohled
- 141. Sv. Isidor
- 142. Oltářní nástavec

Č. kat. 21 Oltář Svatých českých patronů, kostel Nanebevzetí Panny Marie,

Praha – Strahov, 1763, zlacené dřevo

- 143. Oltář Sv. českých patronů, celkový pohled
- 144. Váza, oltářní nástavec

145. Oltářní nástavec

Č. kat. 22 Oltář Božského srdce Páně, kostel Nanebevzetí Panny Marie,
Praha – Strahov, 1763, zlacené dřevo

146. Oltář Božského srdce Páně, celkový pohled

147. Váza, oltářní nástavec

148. Oltářní nástavec

Č. kat. 23 Oltář Navštívení Panny Marie, kostel Nanebevzetí Panny Marie,
Praha – Strahov, 1755 – 1765, zlacené dřevo

149. Oltář Navštívení Panny Marie, celkový pohled

150. Pravý anděl

151. Pravý anděl, detail

152. Levý anděl

153. Levý anděl, detail

154. váza, oltářní nástavec

155. Oltářní nástavec

Č. kat. 24 Oltář Narození Páně, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Praha – Strahov,
1755 – 1765, zlacené dřevo

156. Oltář Narození Páně, celkový pohled

157. Levý anděl

158. Levý anděl

159. Levý anděl, detail

160. Pravý anděl

161. Pravý anděl

162. Oltářní nástavec

Č. kat. 25 Sv. Václav mezi anděly, modelletto, Národní galerie, inv. č. P5251,
1730 - 1735, zlacené a stříbřené dřevo

163. Sv. Václav mezi anděly, celkový pohled

foto: Národní galerie v Praze

Č. kat. 26 Jan od Kříže (?) Národní galerie, inv. č. P 7912, okolo roku 1735, dřevo

164. Sv. Jan od Kříže, celkový pohled

foto: Národní galerie v Praze

Č. kat. 27 Oltář sv. Jana Nepomuckého, kostel sv. Jiljí, klášter dominikánů,

Praha – Staré Město, okolo 1740, polychromované dřevo

165. Oltář sv. Jana Nepomuckého, celkový pohled

166. Andílek, oltářní nástavec

167. Oltářní nástavec, čelní pohled

Č. kat. 28 Sv. Voršila, kostel Nanebevzetí Panny Marie, exteriér, Praha – Strahov,

kolem roku 1745, kopie, umělý kámen, zlacený kov

168. Sv. Voršila, severní štít

169. Sv. Voršila

Č. kat. 29 a 66 Sochařská výzdoba průčelí kostela Nanebevzetí Panny Marie,

Praha – Strahov, atika, okolo roku 1726, kolem roku 1746, pískovec, zlacený kov

170. Sv. Augustin, váza, sv. Adrian

171. Sv. Jakub, váza, sv. Norbert

172. Sv. Augustin

173. Sv. Adrian

174. Sv. Jakub

175. Sv. Norbert

176. Váza

177. Beránek Boží

Č. kat. 30 Sochařská výzdoba nad portálem, průčelí kostela Nanebevzetí Panny

Marie, Praha – Strahov, andělé okolo roku 1746, Immaculata asi 50. léta

18. stol., pískovec, zlacený kov

178. Celkový pohled

179. Panna Marie Immaculata v nice, celkový pohled

180. Panna Marie Immaculata,

181. Anděl po pravé straně Panny Marie Immaculaty

182. Anděl po levé straně Panny Marie Immaculaty

Č. kat. 31 Panna Marie Immaculata, modelletto, Národní galerie, inv. č. P8000,
asi 50. léta 18. stol., zimostrázové dřevo

183. Celkový pohled

foto: Národní Galerie v Praze

Č. kat. 32 Čela chórových lavic, kostel Nanebevzetí Panny Marie, chór,
Praha – Strahov, 1746. zlacené dřevo

184. Dva andílci, epištolní strana

185. Dva Andílci, evangelijní strana

Č. kat. 33 Oltář Panny Marie Pasovské, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kaple
Panny Marie Pasovské, Praha – Strahov, 1748 – 1749, zlacené dřevo

186. Pohled do kaple Panny Marie Pasovské

187. Dva andělé s obrazem Panny Marie Pasovské

188. Anděl po pravé straně oltářního obrazu

189. Anděl po levé straně oltářního obrazu

190. Anděl po pravé straně oltářního obrazu, detail

191. Anděl po levé straně oltářního obrazu, detail

Č. kat. 34 Oltář sv. Norberta, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kaple sv. Voršily,
Praha – Strahov, 1748-1749, zlacené dřevo, polychromované detaily

192. Pohled na oltář sv. Norberta

193. Levý anděl na volutě

194. Pravý anděl na volutě

195. Levý andílek s kartuší a vázami nad brankou

196. Pravý anděl s kartuší nad brankou

197. Oltářní menza, tabernákl, sarkofág, branky s andílky

Č. kat. 35 Oltář sv. Voršily, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kaple sv. Voršily,
Praha – Strahov, 1747, 1750, zlacené dřevo

198. Boční pohled na oltář sv. Voršily

199. Pravý anděl

200. Pravý anděl, detail

201. Levý anděl

202. Levý anděl, detail

203. Dva andílci na vrcholu proskleného relikviáře

Č. kat. 37 Dvojice andílků, Národní galerie, inv. č. P4530, P4531, okolo roku 1750,
zlacené dřevo, inkarnát

204. Andílek, inv. č. P4530
foto: Národní galerie v Praze

205. Andílek, inv. č. P4531
foto: Národní galerie v Praze

Č. kat. 38 Oltář Panny Marie Bolestné, kostel sv. Jiljí, klášter dominikánů, 1751,
polychromované dřevo, zlacené detaily

206. Oltář Panny Marie Bolestné, čelní pohled

207. Sv. Jan Evangelista

208. Sv. Jan Evangelista

209. Máří Magdaléna

210. Máří Magdaléna

211. Máří Magdaléna, detail

212. Oltářní nástavec, čelní pohled

213. Ježíš Kristus, oltářní nástavec

214. Ježíš Kristus, oltářní nástavec

215. Andílek, oltářní nástavec

216. Pravý anděl, oltářní nástavec

217. Levý anděl, oltářní nástavec

Č. kat. 39 Sousoší Zasnoubení sv. Heřmana Josefa, zákoutí kostela Nanebevzetí
Panny Marie, Praha – Strahov, kolem roku 1750, pískovec, zlacený kov

218. Zasnoubení sv. Heřmana Josefa, zákoutí kostela

219. Zasnoubení sv. Heřmana Josefa, čelní pohled

220. Zasnoubení sv. Heřmana Josefa, boční pohled

221. Sv. Heřman Josef

222. Panna Marie s Ježíškem

Č. kat. 40 Sousoší sv. Jana Nepomuckého, náměstí na Pohořelci, Praha – Strahov
kolem roku 1752, pískovec

223. Sousoší sv. Jana Nepomuckého, celkový pohled

- 224. Sv. Jan Nepomucký, čelní pohled
- 225. Andělek s Paládiem Země české
- 226. Andělek s prstem na ústech

Č. kat. 41 Andělé a vázy na pilířích, před severní fasádou kostela Nanebevzetí

Panna Marie, Praha – Strahov, kolem roku 1753, pískovec

- 227. Pohled na sochařskou výzdobu pilířů
- 228. Váza, pilíř
- 229. Dvojice andílků, pilíř
- 230. Dvojice andílků, pilíř

Č. kat. 42 Sochařská výzdoba vstupní brány do areálu premonstrátského kláštera,

Praha – Strahov, kolem roku 1755, pískovec, zlacený kov

- 231. Vstupní brána do klášterního areálu
- 232. Sv. Norbert s Tanchelmem,
- 233. Sv. Norbert, detail
- 234. Sv. Norbert s Tanchelmem na podstavci
- 235. Sv. Norbert s Tanchelmem na podstavci
- 236. Čelní pohled na skupinu sv. Norberta s anděly
- 237. Dvojice andílků, po pravé straně sv. Norberta
- 238. Dvojice andílků, po levé straně sv. Norberta
- 239. Alianční znak

Č. kat. 43 Oltář sv. Janů, kostel sv. Jana Nepomuckého na Skalce, Praha – Nové

Město, dřevo, leštěná běl, zlacené detaily, kolem roku 1755

- 240. Oltář sv. Janů, celkový pohled
- 241. Sv. Jan Křtitel, čelní pohled
- 242. Sv. Jan Křtitel
- 243. Sv. Jan Křtitel, boční pohled
- 244. Sv. Jan Křtitel, boční pohled
- 245. Sv. Jan Evangelista, čelní pohled
- 246. Sv. Jan Evangelista, čelní pohled
- 247. Sv. Jan Evangelista, boční pohled
- 248. Sv. Jan Evangelista
- 249. Orel sv. Jana Evangelisty, detail

- 250. Oltářní nástavec
- 251. Sv. Jan Nepomucký s anděly, oltářní nástavec
- 252. Sv. Jan Nepomucký s andílkem, oltářní nástavec
- 253. Sv. Jan Nepomucký, oltářní nástavec
- 254. Anděl s křížem, oltářní nástavec

Č. kat. 44 Panna Marie Immaculata a sv. Jan Nepomucký, původně před kostelem sv. Františka z Assisi, při klášteře křížovníků s červenou hvězdou,

Praha – Staré Město, nyní Muzeum Karlova mostu, 1758, pískovec

- 255. Podstavec sv. Jana Nepomuckého
- 256. Podstavec Panny Marie Immaculaty
- 257. Panna Marie Immaculata, čelní pohled
- 258. Panna Marie Immaculata, boční pohled
- 259. Panna Marie Immaculata
- 260. Panna Marie Immaculata
- 261. Panna Marie Immaculata, detail
- 262. Sv. Jan Nepomucký, čelní pohled
- 263. Sv. Jan Nepomucký
- 264. Sv. Jan Nepomucký, boční pohled
- 265. Sv. Jan Nepomucký
- 266. Sv. Jan Nepomucký, detail
- 267. Sv. Jan Nepomucký, detail
- 268. Sv. Jan Nepomucký, detail

Č. kat. 45 Bývalý oltář sv. Jana z Boha, kostel sv. Šimona a Judy, při klášteře milosrdných bratří, Praha – Staré Město, 2. pol. 18. stol., zlacené dřevo, stříbřené detaily, inkarnát

- 269. Bývalý oltář sv. Jana z Boha, celkový pohled
- 270. Alegorie Víry, čelní pohled
- 271. Alegorie Víry, boční pohled
- 272. Alegorie Víry, detail
- 273. Alegorie Víry
- 274. Alegorie Víry, detail
- 275. Alegorie Naděje
- 276. Alegorie Naděje, boční pohled

277. Alegorie Naděje
278. Alegorie Naděje, detail

Č. kat. 46 Sv. Jan Nepomucký, Národní galerie, inv. č. P8158, 1760, dřevo
s polychromií

279. sv. Jan Nepomucký
foto: Národní galerie v Praze

Č. kat. 47 Kazatelna, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Praha – Strahov, kolem
roku 1764, zlacené dřevo

280. Kazatelna, celkový pohled
281. Stříška kazatelny, čelní pohled
282. Stříška kazatelny, boční pohled
283. Reliéf sv. Jana, pozadí kazatelny
284. Andílek, stříška kazatelny
285. Andílek, stříška kazatelny
286. Apokalyptický Beránek, vrchol stříšky kazatelny

Č. kat. 48 Sochařská výzdoba kaple Panny Marie Karmelské, kostel sv. Havla,
klášter obutých karmelitánů, Praha – Staré Město, 2. pol. 30. let 18. stol.,
zlacené dřevo, inkarnát

287. Pohled do kaple Panny Marie Karmelské, oltář Panny Marie Karmelské
288. Sv. Šimon Stock, oltář Panny Marie Karmelské
289. Sv. Šimon Stock a sv. Jan od Kříže (Berthold?), oltář Panny Marie Karmelské
290. Sv. Šimon Stock
291. Sv. Šimon Stock, boční pohled
292. Sv. Šimon Stock, detail
293. Sv. Jan od Kříže (sv. Berthold), oltář Panny Marie Karmelské
294. Sv. Jan od Kříže (sv. Berthold), oltář Panny Marie Karmelské
295. Sv. Jan od Kříže (sv. Berthold), boční pohled
296. Sv. Jan od Kříže (sv. Berthold), detail
297. Sv. Angelus, čelní pohled
298. Sv. Angelus, boční pohled
299. Sv. Angelus
300. Sv. Angelus, detail

- 301. Sv. Angelus, detail
- 302. Sv. Berthold (sv. Cyril Cařihradský)
- 303. sv. Berthold (sv. Cyril Cařihradský)
- 304. Sv. Berthold (sv. Cyril Cařihradský)
- 305. Sv. Ondřej Corsini
- 306. Sv. Ondřej Corsini
- 307. Sv. Ondřej Corsini, detail
- 308. Sv. Petr Thomae, čelní pohled
- 309. Sv. Petr Thomae, detail
- 310. Sv. Petr Thomae

Č. kat. 49 Sochařská výzdoba štítu severního průčelí premonstrátského kláštera na Strahově, Praha – Strahov, 40. léta 18. stol., pískovec, zlacený kov

- 311. Pohled na severní štít kláštera, na atice dva andělé, v nice štítového nástavce sv. Norbert
- 312. Sv. Norbert, s Tanchelmem, čelní pohled
- 313. Anděl s berlou, po levé straně sv. Norberta
- 314. Anděl s mitrou, po pravé straně sv. Norberta

Č. kat. 50 Sv. Jan Nepomucký, nádvoří bývalé školy anglických panen, dnes budova soudu Prahy-Západ, č. p. 377, Praha – Malá Strana, asi 1. pol. 18. stol., pískovec

- 315. Pohled na severní fasádu se sochou sv. Jana Nepomuckého, nádvoří
- 316. Sv. Jan Nepomucký, čelní pohled
- 317. Sv. Jan Nepomucký, boční pohled

Č. kat. 51 Oltář Nejsvětější Trojice, kostel sv. Jindřicha a sv. Kunhuty, Praha – Nové Město, kolem roku 1756, dřevo, leštěná běl, zlacené detaily

- 318. Oltář Nejsvětější Trojice, celkový pohled
- 319. Sv. Apolena
- 320. Sv. Apolena
- 321. Sv. Apolena, detail
- 322. Sv. Apolena
- 323. Sv. Apolena, detail
- 324. Sv. Vavřinec

- 325. Sv. Vavřinec, boční pohled
- 326. Sv. Vavřinec
- 327. Sv. Vavřinec, detail
- 328. Andílek, po pravé straně obrazu
- 329. Vznášející se anděl s andílkem, po pravé straně obrazu
- 330. Vznášející se anděl s andílkem, po levé straně obrazu
- 331. Vznášející se anděl, levá strana oltáře

Č. kat. 52 Oltář sv. Jana z Boha, kostel Proměnění Páně, Tábor, pol. 60. let
18. stol., polychromované dřevo

- 332. Pohled na oltář
- 333. Augustinián s křížem, knihou, korunou a přilbou, čelní pohled
- 334. Augustinián s křížem, knihou, korunou a přilbou
- 335. Augustinián s křížem, knihou, korunou a přilbou
- 336. Augustinián s křížem, knihou, korunou a přilbou, detail
- 337. Augustinián s křížem, knihou, korunou a maskou, detail
- 338. Augustinián s křížem, knihou a maskou, detail
- 339. Augustinián s křížem, knihou a maskou
- 340. Augustinián s křížem, knihou a maskou
- 341. Augustinián s křížem, knihou a maskou
- 342. Augustinián s křížem, knihou a maskou, detail
- 343. Augustinián s křížem, knihou a maskou, detail

Č. kat. 53 Oltář sv. Apoleny, kostel Proměnění Páně, Tábor, pol. 60. let 18. stol.,
polychromované dřevo

- 344. Oltář sv. Apoleny, čelní pohled
- 345. Augustiniánka s knihou a přesýpacími hodinami
- 346. Augustiniánka s knihou a přesýpacími hodinami
- 347. Augustiniánka s knihou a přesýpacími hodinami
- 348. Augustiniánka s knihou a přesýpacími hodinami
- 349. Augustiniánka s knihou a přesýpacími hodinami, detail
- 350. Augustiniánka s knihou a přesýpacími hodinami, detail
- 351. Augustinián s kalichem a štolou, čelní pohled
- 352. Augustinián s kalichem a štolou, boční pohled
- 353. Augustinián s kalichem a štolou, detail

354. Augustinián s kalichem a štolou, detail

355. Augustinián s kalichem a štolou

356. Andílek

357. Andílek

Č. kat. 54 Oltář sv. Anny, kostel Narození Panny Marie, bývalý klášter
augustiniánů, Tábor, pol. 60. let 18. stol., zlacené dřevo, inkarnát

358. Oltář sv. Anny, čelní pohled

359. Sv. Zachariáš, čelní pohled

360. Sv. Zachariáš, boční pohled

361. Sv. Zachariáš, detail

362. Sv. Zachariáš, detail

363. Sv. Alžběta, čelní pohled

364. Sv. Alžběta

365. Sv. Alžběta, detail

366. Pohled na sochy sv. Alžběty a sv. Zachariáše

Č. kat. 55 Oltář Panny Marie, kostel Narození Panny Marie, bývalý klášter
augustiniánů, Tábor, pol. 60. let 18. stol. zlacené dřevo, inkarnát

367. Oltář Panny Marie, čelní pohled

368. Sv. Augustiniánka se srdcem čelní pohled

369. Sv. Augustiniánka se srdcem

370. Sv. Rita z Cascie, čelní pohled

371. Sv. Rita z Cascie

372. Sv. Rita z Cascie, detail

Č. kat. 56 Oltář sv. Rocha, kostel sv. Tomáše, klášter augustiniánů, Praha – Malá
Strana, 60. léta 18. stol., zlacené dřevo, inkarnát

373. Oltář sv. Rocha, čelní pohled

374. Sv. Kosma, čelní pohled

375. Sv. Kosma, boční pohled

376. Sv. Kosma, detail

377. Sv. Damián

378. Sv. Damián

379. Sv. Damián, detail

- 380. Sv. Damián, detail
- 381. Anděl, oltářní nástavec, po pravé straně
- 382. Anděl, oltářní nástavec, po levé straně

Č. kat. 57 Sv. Jan Evangelista a Panna Marie Bolestná, kostel sv. Ignáce,
Praha – Nové Město, asi kolem roku 1760, polychromované dřevo

- 383. Sv. Jan Evangelista, čelní pohled
- 384. Sv. Jan Evangelista, boční pohled
- 385. Sv. Jan Evangelista, detail
- 386. Sv. Jan Evangelista, zadní strana
- 387. Sv. Jan Evangelista
- 388. Bolestná Panna Marie
- 389. Sv. Jan Evangelista
- 390. Bolestná Panna Marie
- 391. Bolestná Panna Marie
- 392. Bolestná Panna Marie, detail
- 393. Bolestná Panna Marie, zadní strana
- 394. Bolestná Panna Marie

Č.kat. 58 Oltář sv. Josefa, kostel Narození Panny Marie při klášteře premonstrátek,
Doksany, asi 2. pol. 60. let 18. stol., zlacené dřevo

- 395. Oltář sv. Josefa, celkový pohled
- 396. Sv. Bohumír
- 397. Sv. Bohumír, boční pohled
- 398. Sv. Bohumír
- 399. Sv. Bohumír, detail
- 400. Sv. Heřman Josef, čelní pohled
- 401. Sv. Heřman Josef, boční pohled
- 402. Sv. Heřman Josef
- 403. Sv. Heřman Josef
- 404. Sv. Heřman Josef, detail
- 405. Oltářní nástavec, čelní pohled
- 406. Anděl po pravé straně, oltářní nástavec
- 407. Anděl po pravé straně, oltářní nástavec
- 408. Anděl po levé straně, oltářní nástavec

Č.kat. 59 Oltář sv. Vavřince, kostel Narození Panny Marie při klášteře
premonstrátek, Doksany, asi 2. pol. 60. let 18. stol., zlacené dřevo

- 409. Oltář sv. Vavřince, celkový pohled
- 410. Světice s knihou a lvem
- 411. Světice s knihou a lvem
- 412. Světice s knihou a lvem, detail
- 413. Světice s knihou a lvem
- 414. Světice s modelem kostela
- 415. Světice s modelem kostela
- 416. Světice s modelem kostela
- 417. Světice s modelem kostela
- 418. Světice s modelem kostela, detail
- 419. Anděl po levé straně, oltářní nástavec
- 420. Anděl po pravé straně, oltářní nástavec
- 421. Oltářní nástavec

Č. kat. 60 Hlavní oltář, kaple sv. Anny, Panenské Břežany, 1738, zlacené dřevo,
inkarnát

- 422. Hlavní oltář, celkový pohled
- 423. Bůh Otec
- 424. Oltářní nástavec
- 425. Oltářní nástavec
- 426. Bůh Otec, oltářní nástavec
- 427. Bůh Otec, oltářní nástavec
- 428. Bůh Otec, oltářní nástavec, detail
- 429. Anděl po pravé straně, oltářní nástavec
- 430. Anděl po pravé straně, oltářní nástavec
- 431. Anděl po pravé straně, oltářní nástavec
- 432. Anděl po levé straně, oltářní nástavec
- 433. Anděl po levé straně, oltářní nástavec
- 434. Anděl po levé straně, oltářní nástavec
- 435. Andílek, po pravé straně oltáře
- 436. Andílek po pravé straně oltáře

Č. kat. 61 Kazatelna, kostel sv. Salvatora při Klementinu, Praha – Staré Město,

2. pol. 18. stol., zlacené dřevo, inkarnát

437. Kazatelna, boční pohled
438. Kazatelna, čelní pohled
439. Kazatelna, boční pohled
440. Poprseň kazatelny
441. Poprseň kazatelny se schodištěm
442. Evangelisté, reliéf Zázračný rybolov, poprseň kazatelny
443. Reliéf o Dobrém pastýři, zábradlí schodiště kazatelny
444. Reliéf o Dobrém pastýři, zábradlí schodiště kazatelny
445. Evangelista, poprseň kazatelny
446. Evangelista, poprseň kazatelny, detail
447. Evangelista, poprseň kazatelny
448. Evangelista, poprseň kazatelny
449. Evangelista, poprseň kazatelny
450. Evangelista, poprseň kazatelny
451. Sv. Jan Evangelista, poprseň kazatelny
452. Sv. Jan Evangelista, poprseň kazatelny
453. Stříška kazatelny, čelní pohled
454. Stříška kazatelny, boční pohled
455. Stříška kazatelny, boční pohled
456. Mojžíš, stříška kazatelny, boční pohled
457. Mojžíš, stříška kazatelny
458. Mojžíš, stříška kazatelny
459. Mojžíš, stříška kazatelny, boční pohled
460. Prorok, stříška kazatelny
461. Prorok, stříška kazatelny
462. Proroci, stříška kazatelny
463. Proroci, stříška kazatelny
464. Prorok, stříška kazatelny
465. Prorok, stříška kazatelny

Č. kat. 62 Oltář sv. Terezie z Avily, kostel Panny Marie Vítězné, klášter bosých

karmelitánů, Praha – Malá Strana, po roce 1665, zlacené dřevo

466. Oltář sv. Terezie z Avily, čelní pohled

- 467. Sv. Jan Křtitel, oltářní nástavec
- 468. Sv. Jan Křtitel, oltářní nástavec
- 469. Sv. Jeroným, oltářní nástavec
- 470. Sv. Jeroným, oltářní nástavec
- 471. Sv. Jeroným, oltářní nástavec

Č. kat. 63 Oltář sv. Šimona Stocka, kostel Panny Marie Vítězné, klášter bosých karmelitánů, Praha – Malá Strana, 1717, zlacené dřevo

- 472. Oltář sv. Šimona Stocka, čelní pohled
- 473. Karmelitán po pravé straně oltářního obrazu
- 474. Karmelitán po pravé straně oltářního obrazu
- 475. Karmelitán po pravé straně oltářního obrazu
- 476. Karmelitán po pravé straně oltářního obrazu, detail
- 477. Karmelitán po levé straně oltářního obrazu
- 478. Karmelitán po levé straně oltářního obrazu
- 479. Karmelitán po levé straně oltářního obrazu, detail
- 480. Oltářní nástavec
- 481. Sv. Dionýsius, oltářní nástavec
- 482. Andílek po pravé straně oltářního nástavce

Č. kat. 67 Hlavní oltář, kostel sv. Haštala, Praha – Staré Město, 1731, polychromované dřevo

- 483. Hlavní oltář, čelní pohled
- 484. Sv. Jan Křtitel
- 485. Sv. Jan Křtitel, čelní pohled
- 486. Sv. Jan Křtitel
- 487. Sv. Jan Křtitel
- 488. Sv. Jan Křtitel, detail
- 489. Sv. Jan Křtitel, detail
- 490. Sv. Jan Nepomucký, čelní pohled
- 491. Sv. Jan Nepomucký, boční pohled
- 492. Sv. Jan Nepomucký
- 493. Sv. Jan Nepomucký
- 494. Sv. Jan Nepomucký, detail

Č. kat. 68 Kazatelna, kostel sv. Františka z Assisi, klášter křížovníků s červenou hvězdou, Praha – Staré Město, 30. léta 18. stol., zlacené dřevo, inkarnát

- 495. Kazatelna, čelní pohled
- 496. Poprseň kazatelny a schodiště
- 497. Schodiště kazatelny
- 498. Anděl soudce s váhami, poprseň kazatelny
- 499. Archanděl Rafael, zábradlí kazatelny
- 500. Archanděl Rafael, zábradlí kazatelny
- 501. Archanděl Rafael, zábradlí kazatelny, detail
- 502. Archanděl Michael, archanděl Gabriel
- 503. Archanděl Michael, poprseň kazatelny
- 504. Archanděl Michael, poprseň kazatelny
- 505. Archanděl Michael, poprseň kazatelny
- 506. Archanděl Gabriel, poprseň kazatelny
- 507. Archanděl Gabriel, poprseň kazatelny
- 508. Stříška kazatelny, čelní pohled
- 509. Korunovaná postava s polnicí, stříška kazatelny
- 510. Anděl s křížem a trnovou korunou, stříška
- 511. Anděl s křížem a trnovou korunou, stříška
- 512. Anděl s křížem a trnovou korunou, stříška
- 513. Serafín, stříška kazatelny
- 514. Serafín, stříška kazatelny
- 515. Andílek se závěsem

Č. kat. 69 Oltář sv. Mikuláše Tolentinského, kostel sv. Tomáše, klášter augustiniánů,

Praha – Malá Strana, 30. léta 18. stol., zlacené dřevo, inkarnát

- 516. Oltář sv. Mikuláše Tolentinského
- 517. Princezna, čelní pohled
- 518. Princezna, boční pohled
- 519. Princezna
- 520. Princezna, detail
- 521. Augustinián, čelní pohled
- 522. Augustinián
- 523. Augustinián, boční pohled

524. Sv. Zikmund

525. Sv. Zikmund

526. Abatyše

527. Abatyše

Č. kat. 70 Oltář sv. Kříže, kostel sv. Apolináře, Praha – Nové Město, 30. léta 18.

stol., polychromované dřevo

528. Oltář Kalvárie, čelní pohled

529. Bolestná Panna Marie

530. Bolestná Panna Marie

531. Bolestná Panna Marie, detail

532. Sv. Jan Evangelista, čelní pohled

533. Sv. Jan Evangelista

534. Sv. Jan Evangelista

535. Sv. Jan Evangelista

536. Oltářní nástavec

537. Bůh Otec, oltářní nástavec

Č. kat. 71 Oltář sv. Vincence Ferrerského, kostel sv. Jiljí, klášter dominikánů,

Praha – Staré Město, asi 30. léta 18. stol., polychromované dřevo, zlacené

detaily

538. Oltář sv. Vincence Ferrerského, čelní pohled

539. Sv. Lukáš, čelní pohled

540. Sv. Lukáš

541. Sv. Lukáš, detail

542. Sv. Lukáš, boční pohled

543. Sv. Lukáš, boční pohled

544. Býk sv. Lukáše, detail

545. Sv. Lukáš

546. Sv. Matouš, čelní pohled

547. Sv. Matouš, boční pohled

548. Sv. Matouš

549. Sv. Matouš, detail

550. Andělek s knihou sv. Matouše, detail

- 551. Sv. Matouš, detail
- 552. Oltářní nástavec
- 553. Anděl po pravé straně, oltářní nástavec
- 554. Anděl po levé straně, oltářní nástavec

Č. kat. 72 Sv. Augustin, bývalý klášter bosých augustiniánů, vrchol štítu východního průčelí, Lysá nad Labem, 1734, pískovec, zlacený kov

- 555. Sv. Augustin, čelní pohled
- 556. Sv. Augustin
- 557. Východní průčelí bývalého augustiniánského kláštera

Č. kat. 73 Oltář sv. Kříže, kostel sv. Jiljí, klášter dominikánů, Praha – Staré Město, kolem roku 1735, zlacené dřevo, inkarnát

- 558. Oltář sv. Kříže, celkový pohled
- 559. Sv. Jan Evangelista
- 560. Sv. Jan Evangelista
- 561. Bolestná Panna Marie
- 562. Bolestná Panna Marie
- 563. Oltářní nástavec

Č. kat. 74 Sv. Jan Nepomucký a dva andělé, bývalý klášter augustiniánů jižní štít, Lysá nad Labem, 1738, pískovec

- 564. Jižní průčelí bývalého augustiniánského kláštera
- 565. Štít jižního průčelí
- 566. Sv. Jan Nepomucký
- 567. Sv. Jan Nepomucký
- 568. Andílek na levé straně štítu

Č. kat. 75 Oltář Panny Marie Škapulířové, kaple Panny Marie Škapulířové, kostel Panny Marie Vítězné, klášter bosých karmelitánů, 1738

- 569. Sv. Anna, čelní pohled
- 570. Sv. Anna
- 571. Sv. Anna, detail
- 572. Sv. Anna, detail
- 573. Sv. Jáchym, čelní pohled

- 574. Sv. Jáchym, detail
- 575. Sv. Jáchym
- 576. Sv. Jáchym, detail
- 577. Bůh Otec, oltářní nástavec, detail
- 578. Bůh Otec, oltářní nástavec
- 579. Oltářní nástavec

Č. kat. 76 Oltář sv. Anny, kostel sv. Tomáše, klášter augustiniánů, Praha – Malá Strana, 1739, zlacené dřevo, inkarnát

- 580. Oltář sv. Anny, celkový pohled
- 581. Sv. Veronika z Binaska(?) a sv. Brigita Švédská
- 582. Sv. Veronika z Binaska (?)
- 583. Sv. Veronika z Binaska (?)
- 584. Sv. Veronika z Binaska (?)
- 585. Sv. Brigita Švédská
- 586. Sv. Brigita Švédská
- 587. Sv. Brigita Švédská
- 588. Sv. Klára z Montefalka a sv. Rozálie Palermská
- 589. Sv. Klára z Montefalka
- 590. Sv. Klára z Montefalka
- 591. Sv. Klára z Montefalka
- 592. Sv. Rozálie Palermská
- 593. Sv. Rozálie Palermská
- 594. Sv. Rozálie Palermská
- 595. Sv. Rozálie Palermská

Č. kat. 77 Oltář sv. Kříže, kaple sv. Kříže, kostel Panny Marie Vítězné, klášter bosých karmelitánů, Praha – Malá Strana, kolem roku 1741, zlacené dřevo, inkarnát

- 596. Bolestná Panna Marie, Máří Magdalena, Sv. Jan Evangelista
- 597. Sv. Jan Evangelista
- 598. Sv. Jan Evangelista
- 599. Sv. Jan Evangelista, detail
- 600. Panna Marie Bolestná
- 601. Panna Marie Bolestná

- 602. Panna Marie Bolestná, detail
- 603. Máří Magdaléna s Ježíšem Kristem na kříži
- 604. Máří Magdaléna
- 605. Máří Magdaléna
- 606. Máří Magdaléna, detail
- 607. Ježíš Kristus na kříži
- 608. Korunovaný Bůh Otec, se sférou, oltářní nástavec
- 609. Korunování Boha Otce andílky, oltářní nástavec

Č. kat. 78 Čtyři alegorie ctností a dekorativní vázy na náhrobku sv. Jana Nepomuckého, katedrála sv. Víta, Praha - Hradčany, 1746, stříbro

- 610. Náhrobek sv. Jana Nepomuckého
- 611. Alegorie Moudrosti
- 612. Alegorie Moudrosti
- 613. Alegorie Síly
- 614. Alegorie Síly
- 615. Alegorie Mlčenlivosti
- 616. Alegorie Mlčenlivosti
- 617. Alegorie Spravedlnosti
- 618. Alegorie Spravedlnosti
- 619. váza

Č. kat. 79 Sv. Šebestián, kostel sv. Jiljí, Vlašim, dřevo, leštěná běl

- 620. Sv. Šebestián, čelní pohled

Liter: Antonín PODLAHA: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Benešovském, Praha 1911, obr. 400

Č. kat. 80 Sv. Vavřinec, vstupní portál do areálu bývalého kláštera dominikánek u Svaté Anny, Praha – Staré Město, 50. léta 18. stol, pískovec

- 621. Vstupní portál, celkový pohled
- 622. Sv. Vavřinec, čelní pohled
- 623. Sv. Vavřinec, boční pohled
- 624. Sv. Vavřinec
- 625. Sv. Vavřinec

Č. kat. 81. Sv. Florián, Lysá nad Labem, v blízkosti areálu kláštera, 2. pol. 18. stol.,
pískovec

- 626. Sv. Florián na podstavci
- 627. Sv. Florián, čelní pohled
- 628. Sv. Florián, boční pohled
- 629. Sv. Florián
- 630. Sv. Florián, detail
- 631. Sv. Florián, zadní strana
- 632. Sv. Florián

Č. kat. 82. Sv. Jan Nepomucký, Lysá nad Labem, v blízkosti areálu kláštera,
2. pol. 18. stol., pískovec

- 633. Sv. Jan Nepomucký na podstavci
- 634. Sv. Jan Nepomucký
- 635. Sv. Jan Nepomucký
- 636. Sv. Jan Nepomucký

Č. kat. 83 Část sochařské výzdoby hlavního oltáře, Panna Marie Vítězná, klášter
bosých karmelitánů, kolem roku 1775, zlacené dřevo

- 637. Hlavní oltář, čelní pohled
- 638. Sv. Terezie z Avily
- 639. Sv. Terezie z Avily
- 640. Sv. Jan od Kříže
- 641. Sv. Jan od Kříže
- 642. Andělek sv. Jana od Kříže, detail

Č. kat. 84 Oltář sv. Dominika, kostel sv. Jiljí, klášter dominikánů, Praha – Staré
Město, 19. stol., zlacené dřevo, inkarnát

- 643. Oltář sv. Dominika, celkový pohled
- 644. Sv. Kateřina Sienská
- 645. Sv. Kateřina Sienská
- 646. Sv. Tomáš Akvinský
- 647. Sv. Tomáš Akvinský
- 648. Sv. Tomáš Akvinský

649. Bůh Otec, oltářní nástavec

650. Oltářní nástavec

651. Pohled na sochy sv. Tomáše Akvinského, sv. Dominika, sv. Kateřiny Sienské